

Een toelichting op

HET EVANGELIE NAAR MARKUS

ZIE, MIJN KNECHT

Een toelichting op
Het Evangelie naar Markus

Het Evangelie naar MARKUS

Zie, Mijn Knecht

Ger de Koning

uitgeverij **Daniël**

Website: www.uitgeverijdaniel.nl

Bestellingen: info@uitgeverijdaniel.nl

© Derde druk 2022 Uitgeverij Daniël, Zwolle NL. ISBN/EAN 978-90-79718-27-6 (hardcover)

© Tweede druk 2019 Uitgeverij Daniël, Zwolle NL. ISBN/EAN 978-90-79718-27-6 (hardcover)

© Eerste druk 2016 Uitgeverij Daniël, Zwolle, NL. ISBN/EAN: 978-90-79718-27-6 (paperback)

Omslagontwerp: Jan Paul Spoor / Sjon Heijenga

Foto op omslag: Het meer van Galilea (Eigen archief OudeSporen)

Lay-out: Jan Noordhoek

Niets uit deze uitgave mag – anders dan voor eigen gebruik – worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van ‘Uitgeverij Daniël’ of de auteur.

Het gebruik van de Herziene Statenvertaling is in dit commentaar toegestaan onder voorwaarde van de volgende duidelijke copyrightvermelding: De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling,

© Stichting HSV 2010.

© Stichting HSV en Uitgeverij Jongbloed – Heerenveen. Alle rechten voorbehouden.

Voor gebruik van teksten uit de TELOS-vertaling is toestemming onder voorwaarde van de volgende duidelijke copyrightvermelding: De bijbelteksten in deze uitgave zijn ontleend aan het Nieuwe Testament in de TELOS-vertaling.

© Uitgeverij Jongbloed – Heerenveen. Alle rechten voorbehouden.

Inhoud

Tekstgebruik		10
	Afkortingen	10
	Vertalingen	10
	Haakjes	11
Vooraf		13
Het Evangelie naar Markus		14
Markus 1		15
verzen 1-3	Begin van het evangelie	15
verzen 4-8	Prediking van Johannes de dooper	16
verzen 9-11	Doop van de Heer Jezus	17
verzen 12-13	Verzocht in de woestijn	18
verzen 14-15	Begin van de dienst	20
verzen 16-20	De eerste discipelen	21
verzen 21-28	Genezing van een bezetene	22
verzen 29-31	Petrus' schoonmoeder genezen	26
verzen 32-34	Velen genezen	27
verzen 35-39	Prediking in heel Galiléa	28
verzen 40-45	Een melaatse genezen	29
Markus 2		32
verzen 1-4	Een verlamde bij de Heer gebracht	32
verzen 5-12	Vergeving van zonden en genezing	33
verzen 13-17	Roeping van Levi	35
verzen 18-20	Vraag over vasten	37
verzen 21-22	Nieuw en oud niet te verenigen	38
verzen 23-28	Aren plukken op de sabbat	39
Markus 3		42
verzen 1-6	Een verschrompelde hand genezen	42
verzen 7-12	Genezingen bij de zee	44
verzen 13-19	Roeping van de twaalf	45
verzen 20-27	De Heer Jezus en Beëlzebul	47

verzen 28-30	De lastering van de Geest	49
verzen 31-35	De ware familie van de Heer	50
Markus 4		52
verzen 1-9	Gelijkenis van de zaaier	52
verzen 10-12	Waarom gelijkenissen?	54
verzen 13-20	Uitleg van de gelijkenis van de zaaier	55
verzen 21-25	Onder een korenmaat of onder een bed	58
verzen 26-29	Gelijkenis van het vanzelf groeiende zaad	60
verzen 30-32	Gelijkenis van het mosterdzaad	61
verzen 33-34	Het gebruik van gelijkenissen	62
verzen 35-41	Storm op zee	63
Markus 5		67
verzen 1-5	De bezetene in Gerasa	67
verzen 6-14	Een bezetene bevrijd	68
verzen 15-20	Bevrijd en uitgezonden	70
verzen 21-24	Een overste van de synagoge komt bij de Heer	72
verzen 25-29	Een bloedvloeiende vrouw genezen	73
verzen 30-34	De vrouw in vrede heengezonden	74
verzen 35-43	Het dochtertje van Jäirus genezen	75
Markus 6		79
verzen 1-6	Verwerping in Nazareth	79
verzen 7-13	Uitzending van de twaalf	81
verzen 14-16	Herodes wordt onrustig	83
verzen 17-20	Het getuigenis van Johannes	84
verzen 21-29	Johannes onthoofd	85
verzen 30-33	Bij de Heer	87
verzen 34-38	Geeft u hun te eten	89
verzen 39-44	Spijziging van de vijfduizend	91
verzen 45-52	De Heer Jezus loopt op de zee	92
verzen 53-56	Genezingen in Gennézareth	94
Markus 7		96
verzen 1-5	De overlevering van de ouden	96
verzen 6-13	Het gebod van God tenietgedaan	98
verzen 14-23	Onderwijs over verontreiniging	100

verzen 24-30	De Syro-Fenicische vrouw	102
verzen 31-37	Een dove die moeilijk sprak genezen	103
Markus 8		106
verzen 1-3	Ontferming over de menigte	106
verzen 4-9	Spijziging van de vierduizend	107
verzen 10-13	De vraag om een teken	108
verzen 14-15	Het zuurdeeg van de farizeeën en Herodes	110
verzen 16-21	Onderwijs over het zuurdeeg	111
verzen 22-26	Een blinde genezen	112
verzen 27-30	De belijdenis van Petrus	114
vers 31	Eerste aankondiging van het lijden	115
verzen 32-33	De dingen van de mensen	115
verzen 34-38	Voorwaarden om de Heer te volgen	117
Markus 9		119
verzen 1-8	De verheerlijking op de berg	119
verzen 9-13	Elia moet eerst komen	122
verzen 14-20	De onmacht van de discipelen	124
verzen 21-24	De vader	126
verzen 25-27	De jongen genezen	127
verzen 28-29	De oorzaak van het falen	128
verzen 30-32	Tweede aankondiging van het lijden	128
verzen 33-37	Wie is de grootste?	129
verzen 38-41	Wie niet tegen ons is ...	131
verzen 42-48	Verleiding tot zonde	133
verzen 49-50	Vuur en zout	135
Markus 10		137
verzen 1-2	Een vraag over echtscheiding	137
verzen 3-9	Echtscheiding en hertrouw	138
verzen 10-12	Het verstoten	140
verzen 13-16	De Heer zegent kinderen	141
verzen 17-22	Eeuwig leven beërven	142
verzen 23-27	Bij God is alles mogelijk	144
verzen 28-31	Zij die alles hebben verlaten	145
verzen 32-34	Derde aankondiging van het lijden	147
verzen 35-40	Een plaats in het koninkrijk	148

verzen 41-45	Gekomen om te dienen	150
verzen 46-52	Genezing van een blinde	151
Markus 11		153
verzen 1-6	De Heer heeft een veulen nodig	153
verzen 7-11	De Heer wordt bejubeld	155
verzen 12-14	Een vijgenboom vervloekt	157
verzen 15-18	Reiniging van de tempel	158
verzen 19-26	De les van de verdorde vijgenboom	159
verzen 27-33	Vraag naar het gezag van de Heer	161
Markus 12		164
verzen 1-8	De onrechtvaardige landlieden	164
verzen 9-12	Van de Heer is dit gebeurd	166
verzen 13-17	Vraag over de keizerlijke belasting	168
verzen 18-27	Vraag over de opstanding	170
verzen 28-34	Het grote gebod	172
verzen 35-37	Vraag over de Zoon van David	175
verzen 38-40	Kijk uit voor de schriftgeleerden	176
verzen 41-44	Het offer van de weduwe	177
Markus 13		180
verzen 1-2	De verwoesting van de tempel voorzien	180
verzen 3-4	Vragen over de toekomst	181
verzen 5-8	Het begin van de weeën	181
verzen 9-13	De dienaar vervolgd	183
verzen 14-20	De gruwel van de verwoesting	185
verzen 21-23	Waarschuwing voor misleiders	187
verzen 24-27	De komst van de Zoon des mensen	188
verzen 28-31	Gelijkenis van de vijgenboom	188
verzen 32-37	Dag en uur onbekend	189
Markus 14		192
verzen 1-2	Jezus moet gedood worden	192
vers 3	Zalving door Maria	193
verzen 4-9	Reacties op de zalving	194
verzen 10-11	Het verraad van Judas	195
verzen 12-16	Voorbereiding van het Pascha	196

verzen 17-21	Viering van het Pascha	198
verzen 22-26	Instelling van het avondmaal	200
verzen 27-31	Verloochening door Petrus voorzegd	202
verzen 32-42	Gethsémané	204
verzen 43-49	De gevangenneming	207
verzen 50-52	Allen vluchten	209
verzen 53-54	Naar de hogepriester	210
verzen 55-59	Ondervraging door de Raad	211
verzen 60-61	Ondervraging door de hogepriester	212
verzen 62-65	Veroordeling	212
verzen 66-72	Verloochening door Petrus	214
Markus 15		216
verzen 1-5	Overgeleverd aan Pilatus	216
verzen 6-15	Jezus of Barabbas	217
verzen 16-20	Bespot	220
verzen 21-27	De kruisiging	221
verzen 29-32	Aan het kruis bespot	223
verzen 33-37	Het sterven van de Heer Jezus	224
vers 38	Het voorhangsel scheurt	226
verzen 39-41	De hoofdman en de vrouwen	227
verzen 42-47	De begrafenis	227
Markus 16		230
verzen 1-8	De opstanding	230
verzen 9-11	Verschijsning aan Maria Magdalena	232
verzen 12-14	Diverse verschijningen	233
verzen 15-18	De zendingsofdracht	234
verzen 19-20	De hemelvaart	235
Andere publicaties		238

Tekstgebruik

Afkorting bijbelboeken

Oude Testament

Thora

Gn	Genesis
Ex	Exodus
Lv	Leviticus
Nm	Numeri
Dt	Deuteronomium

Historische boeken

Jz	Jozua
Ri	Richteren
Ru	Ruth
1Sm	1 Samuel
2Sm	2 Samuel
1Kn	1 Koningen
2Kn	2 Koningen
1Kr	1 Kronieken
2Kr	2 Kronieken
Ea	Ezra
Ne	Nehemia
Es	Esther

Poëtische boeken

Jb	Job
Ps	Psalmen
Sp	Spreuken
Pr	Prediker
Hl	Hooglied

Profetische boeken

Js	Jesaja
Jr	Jeremia
Kl	Klaagliederen
Ez	Ezechiël
Dn	Daniël
Hs	Hosea
Jl	Joël
Am	Amos
Ob	Obadja
Jn	Jona
Mi	Micha
Na	Nahum
Hk	Habakuk
Zf	Zefanja
Hg	Haggai
Zc	Zacharia
Ml	Maleachi

Nieuwe Testament

Mt	Mattheüs
Mk	Markus
Lk	Lukas
Jh	Johannes
Hd	Handelingen
Rm	Romeinen
1Ko	1 Korinthiërs
2Ko	2 Korinthiërs
Gl	Galaten
Ef	Efeziërs
Fp	Filippenzen
Ko	Kolossenzen
1Th	1 Thessalonicenzen
2Th	2 Thessalonicenzen
1Tm	1 Timotheüs
2Tm	2 Timotheüs
Tt	Titus
Fm	Filémon
Hb	Hebreeën
Jk	Jakobus
1Pt	1 Petrus
2Pt	2 Petrus
1Jh	1 Johannes
2Jh	2 Johannes
3Jh	3 Johannes
Jd	Judas
Op	Openbaring

Vertalingen

Alle tekstaanhalingen uit het Oude Testament komen uit de Herziene Statenvertaling (HSV).

De tekstaanhalingen uit het Nieuwe Testament komen uit de Herziene Voorhoeve-uitgave, ook wel TELOS-vertaling genoemd.

Haakjes

Oude Testament

In de bijbelgedeelten van het *Oude Testament* worden twee soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ()

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt. De woorden tussen ronde haakjes behoren tot de grondtekst.

Vierkante haakjes []

Deze haakjes staan om woorden die in de gedrukte uitgave van de Herziene Statenvertaling *cursief* staan. Omdat ik in dit boek de hele bijbeltekst cursief weergeef, maak ik gebruik van deze haakjes om deze woorden die cursief in de gedrukte uitgave staan te markeren. Deze haakjes geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands zijn ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken.

Nieuwe Testament

In de bijbelgedeelten van het *Nieuwe Testament* worden drie soorten haakjes gebruikt. Ik citeer wat hierover in het 'Voorwoord' van de TELOS-vertaling wordt gezegd:

'In de vertaling zijn drie soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ()

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt.

Vierkante haakjes []

Deze geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands moeten worden ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken; deze woorden moeten dus altijd gelezen worden. Met name het (bepaalde) lidwoord ontbreekt nogal eens in het Grieks, waar

dat in het Nederlands wel noodzakelijk is; aangezien verschillende uitleggers van mening zijn dat het al of niet voorkomen van het lidwoord vaak van grote betekenis is, is ernaar gestreefd dit overal in de vertaling tussen haakjes te plaatsen waar het in de grondtekst ontbreekt.

Scherpe haakjes < >

Deze geven aan dat de ingesloten woorden in sommige handschriften wel en in andere niet voorkomen.'

Vooraf

Als we een persoonsbeschrijving van iemand geven, kunnen we dat vanuit verschillende gezichtshoeken doen. Zo kunnen we bijvoorbeeld iemand belichten als vader van een gezin. Daarnaast is het ook mogelijk diezelfde persoon te beschrijven als collega of als buurman. Op deze wijze zien we hoe vier evangelisten – onder de inspiratie van de Heilige Geest – verslag doen van het leven van de Heer Jezus tijdens Zijn verblijf op aarde. In de vier levensbeschrijvingen die we daardoor in de Bijbel hebben, vertelt Mattheüs in zijn evangelie over de Heer Jezus als Koning, Markus stelt Hem als Dienaar voor, Lukas beschrijft Hem als de ware Mens en Johannes ten slotte schrijft over Hem als de eeuwige Zoon van God.

Het doel van dit evangelie is dat we naar de Heer Jezus kijken als Knecht. Vandaar dat de oproep: *“Zie, Mijn Knecht”* (Js 42:1) als ondertitel voor dit boek is gekozen. Wie dit evangelie leest met het verlangen Hem als Knecht of Dienaar te zien, zal Hem leren kennen als Degene Die de gestalte van een slaaf heeft aangenomen (*Fp 2:7*), om tot in eeuwigheid Dienaar te zijn (*Lk 12:37*).

Ger de Koning

Middelburg, september 2009, nieuwe versie februari 2022

Het Evangelie naar Markus

Doel van het evangelie naar Markus

Van de vier evangelisten geeft Markus het duidelijkste verslag van de historische volgorde van de dienst van de Heiland. Hij stelt Hem voor als de ware Dienaar of Knecht (*Js 53:11*), waarbij Hij tegenover Israël staat, dat een ontrouwe knecht is geworden. We zien Hem in dit evangelie in de nederige gestalte van een slaaf (*Fp 2:6-8*; vgl. *Ex 21:6*; *Lk 12:37*; *Hb 5:8*). Markus schrijft aan christenen uit de heidenen, opdat zij in navolging van de ware Dienaar kunnen leren hoe zij moeten dienen.

In vergelijking met de andere evangeliën vinden we in dit evangelie weinig woorden van de Heer, maar lezen we meer over Zijn werk en dienst. Dit wordt kernachtig uitgedrukt in het sleutelvers van dit evangelie, dat er tevens als opschrift voor kan dienen: *“Want de Zoon des mensen is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en Zijn leven te geven tot een losprijs voor velen”* (*Mk 10:45*). Dit vers is ook de verbinding tussen de twee delen van dit evangelie. Het gedeelte ervoor gaat over Zijn dienst, terwijl het gedeelte erna over Hem gaat als het offer, en wel als het zondoffer.

De schrijver Markus

Dat juist Johannes Markus dit evangelie mocht schrijven, is een bijzonder bewijs van de genade van God. Als metgezel van Paulus en Barnabas heeft hij hen tijdens hun eerste zendingsreis in de steek gelaten vanwege het werk van de Heer (*Hd 12:12,25*; *13:13*). Hij wordt zelfs de aanleiding van verbittering en verwijdering tussen deze twee dienaren van de Heer (*Hd 15:37,39*). Maar God is de God van de herkansing. Van dit falen is hij hersteld (*Ko 4:10*; *2Tm 4:11*; *1Pt 5:13*), zodat hij, die zelf een ontrouwe dienaar is geweest, nu kan en mag schrijven over de trouwe Dienaar.

Markus 1

Begin van het evangelie | verzen 1-3

1 *Begin van het evangelie van Jezus Christus, <[de] Zoon van God>; 2 zoals geschreven staat in de profeet Jesaja: 'Zie, Ik zend Mijn bode voor U uit, die Uw weg zal bereiden'; 3 'Stem van een roepende in de woestijn: Bereidt de weg van [de] Heer, maakt Zijn paden recht.'*

Vanaf het begin van dit evangelie wordt ervoor gewaakt dat we niet vergeten dat de volmaakte Dienaar tevens de Zoon van God is. Markus stelt Hem, onder de leiding van de Heilige Geest, dan ook allereerst voor in Zijn heerlijkheid. Hij is "*Jezus Christus, <[de] Zoon van God>*". Hij onderstreept dat in de verzen 2-3 met enkele citaten uit het Oude Testament.

Zijn waardigheid als de Zoon van God toont aan dat Hij *vrijwillig* Slaaf werd, zonder daartoe door iemand gedwongen te zijn. Ook ontbreekt hier een geslachtsregister, want dat is voor een dienaar niet belangrijk. Over Zijn geboorte en jeugd wordt evenmin iets meegedeeld. Bij een dienaar is slechts één ding belangrijk en dat is zijn dienst.

Het "*begin*" waarover Markus hier spreekt, slaat dan ook niet op de schepping (*Gn 1:1*) en nog minder op Zijn eeuwig bestaan (*Jh 1:1*). Het slaat ook niet op Zijn komst op aarde (*1Jh 1:1*). Het slaat op het begin van Zijn dienstwerk op aarde (*vgl. 2Th 2:13; Fp 4:15*). Het is het begin van het "*evangelie*", dat betekent 'goede boodschap'. Jezus Christus komt met een goede boodschap van God.

In het citaat, dat uit *Maleachi 3* komt (*Ml 3:1*), wordt duidelijk dat Hij van Wie de weg moet worden bereid, in Zijn Godheid wordt gezien, dat is als '*Jahweh*'. Hier, in *Markus*, staat "*voor U uit*" ("*U*" is de Heer Jezus) en in *Maleachi* staat dat *God* zegt "*voor Mijn aangezicht*", dat is het aangezicht van *Jahweh*. De "*bode*" is Johannes de dooper. Hij bereidt de weg in de harten van mensen, zodat *Jahweh* in hun harten kan komen. Deze nederige Mens is niemand anders dan *Jahweh*, God Zelf. Dat blijkt ook uit het tweede citaat. Daarin spreekt *Jesaja* over het bereiden van de weg van "*[de] Heer*" en ook dat is niemand anders dan *Jahweh* Zelf (*Js 40:3*).

De plaats van het optreden van Johannes is “de woestijn”. Deze plaats geeft de geestelijk dode toestand van Israël voor God aan. Johannes is niet meer dan een “stem”. Het gaat er niet om wie *hij* is, maar om zijn *boodschap*. Het bereiden van de weg moet gebeuren in het hart van de mens door middel van berouw en bekering.

“Recht” is in het Grieks hetzelfde woord als ‘terstond’, een woord dat zo vaak in dit evangelie voorkomt. Als wij geen rechte paden gaan, paden zonder bochten of omwegen, kunnen we ook niet ‘terstond’ handelen. Wat Johannes doet, is ook een opdracht voor ons. Ook wij behoren te prediken dat mensen de weg van de Heer moeten bereiden en zonder uitstel Zijn paden recht moeten maken.

Prediking van Johannes de dooper | verzen 4-8

4 Johannes kwam en doopte in de woestijn en predikte [de] doop van bekering tot vergeving van zonden. 5 En het hele Judese land en alle Jeruzalemmers liepen uit naar hem toe en werden door hem gedoopt in de rivier de Jordaan, terwijl zij hun zonden beleden. 6 En Johannes was gekleed in kameelhaar en een leren gordel om zijn lendenen en hij at sprinkhanen en wilde honing. 7 En hij predikte aldus: Na mij komt Hij Die sterker is dan ik, Wiens schoenriemen ik niet waard ben neerbukkend los te maken. 8 Ik heb u gedoopt met water, maar Hij zal u dopen met [de] Heilige Geest.

In dit gedeelte zien we de wegbereider en de wijze waarop hij de weg bereidt. Hiervoor heeft Johannes zich buiten het gezelschap begeven dat hij moet veroordelen. De plaats waar hij verblijft, is niet Jeruzalem, maar de woestijn omdat die overeenkomt met de toestand van het hart van de mens. De mensen moeten de stad verlaten en tot hem komen.

Johannes is hier ‘buiten de legerplaats’, dat is het godsdienstig stelsel dat door God is ingesteld, maar waar Hij geen plaats meer heeft. Hij doopt tot een levende Messias, want alleen daardoor kunnen de Joden deel krijgen aan de beloofde zegeningen die samenhangen met de komst van de Messias. Daarvoor is eerst bekering nodig, met in aansluiting daarop de doop.

Allen die de juiste gezindheid voor de ontvangst van de Messias hebben, komen uit hun omgeving naar hem toe en belijden hun zonden. Om bij de Messias te horen is het nodig om buiten de legerplaats te gaan, om uit te

gaan tot Hem (*Hb 13:13*). Zowel de plaats waar Johannes is – de woestijn (*vers 4*) – als zijn kleding en voedsel, laten zien dat hij zich van de massa van het volk heeft afgezonderd (*vgl. 2Kn 1:8*). Sprinkhanen zijn reine dieren (*Lv 11:22*) en honing is het voedsel van het land (*Nm 13:27*).

Hij spreekt hier de menigte niet aan, maar geeft getuigenis aangaande Christus. De Persoon van Wie hij de bode is, is ver boven hem verheven. Ondanks de enorme toeloop zien we bij Johannes een diepe nederigheid en het bewustzijn van onwaardigheid. Dat is altijd zo als we wandelen in het licht van de Goddelijke tegenwoordigheid.

Hij erkent ook dat de doop die de Persoon uitvoert van Wie hij de bode is, ver boven zijn doop is verheven. Hij kondigt de Heer Jezus aan als Degene Die met de Heilige Geest zal dopen, wat we op de dag van het Pinksterfeest in *Handelingen 2* zien gebeuren (*Hd 2:1-4,33*). Iemand Die op deze wijze de Heilige Geest kan uitstorten, kan niemand anders zijn dan God Zelf. Hier wordt geen melding gemaakt van de doop met vuur, zoals wel in *Mattheüs 3* en *Lukas 3* (*Mt 3:11; Lk 3:16*), omdat alles hier in direct verband staat met het evangeliewerk van de Heer in genade.

Doop van de Heer Jezus | verzen 9-11

9 En het gebeurde in die dagen dat Jezus kwam van Nazareth in Galiléa en door Johannes werd gedoopt in de Jordaan. 10 En terstond toen Hij uit het water opsteeg, zag Hij de hemelen scheuren en de Geest als een duif op Zich neerdalen. 11 En er kwam een stem uit de hemelen: U bent Mijn geliefde Zoon, in U heb Ik welbehagen gevonden.

De Heer komt van Nazareth in Galiléa. Nazareth is een verachte stad (*Jh 1:47*). Het land Galiléa, waar de mensen een dialect spreken (*Mt 26:73*), is veracht vanwege zijn vermenging met de heidenen (*Mt 4:13-15*). Dit achtergebleven gebied is het gebied waar Hij is opgegroeid. Ook wat dat betreft, heeft Hij geen aanzien. De weg van God voert Hem van Nazareth in Galiléa naar de Jordaan, want daar moet Hij door Johannes worden gedoopt. Van daaruit zal Hij Zijn dienstwerk gaan beginnen.

In de doop neemt Christus de plaats van Zijn volk in voor God. Hij heeft niets met zonde te doen. Maar door Zich te laten dopen toont Hij Zijn ver-

langen Zich te voegen bij diegenen van Zijn volk die onder de invloed van het Woord de eerste stap in de goede richting zetten.

Als Hij uit het water opstijgt, ziet Hij terstond de hemelen scheuren en de Geest als een duif op Zich neerdalen. In dit evangelie komt ongeveer veertig keer het woord “*terstond*” voor. Dit woord duidt niet op haast, maar geeft een handelen zonder aarzeling aan, een beslist optreden.

God laat Hem zien dat Hij de hemelen scheurt. Over het scheuren van de hemelen lezen we alleen in dit evangelie, dat de Zoon als de volmaakte Dienaar voorstelt. Het toont de volle vreugde van God over Hem Die Zich in Zijn doop met Zijn berouwvolle volk een maakt. De Heer Jezus ziet de hemelen scheuren, het is voor Hem bedoeld. Ook het ontvangen van de Geest is voor Hem persoonlijk omdat Hij het persoonlijk waardig is. De duif is het zinnebeeld van reinheid en vrede. Wij ontvangen de Geest omdat Hij ons waardig heeft gemaakt op grond van Zijn bloed.

Vervolgens komt er een stem uit de hemel die ook voor Christus persoonlijk bedoeld is. De woorden zijn tot Hem op aarde gericht. Eerder was er de stem, die van Johannes, in de woestijn tot het volk. Nu geeft de Vader getuigenis aangaande de Zoon, terwijl de Geest op de Zoon neerdaalt. God toont Zijn welbehagen over Zijn Knecht (*Js 42:1*). Hier wordt de Drie-eenheid voor het eerst volledig geopenbaard.

Door dit getuigenis van de Vader uit de hemel aangaande Zijn Zoon kan niemand Zijn doop misverstaan, alsof Hij een van de vele zondaren zou zijn die zich laten dopen. Dit getuigenis gaat aan Zijn dienst vooraf en geeft er de ondersteuning aan. Het is bedoeld voor de omstanders, maar gericht tot de Heer Jezus persoonlijk. Het is een persoonlijke bemoediging voordat Hij Zijn dienstwerk begint.

Verzocht in de woestijn | *verzen 12-13*

12 En terstond dreef de Geest Hem uit naar de woestijn. 13 En Hij was in de woestijn veertig dagen, verzocht door de satan; en Hij was bij de wilde dieren, en de engelen dienden Hem.

Nadat de Heer Jezus is bestraald door hemels licht, begeeft Hij Zich nu, gedreven door de Geest, in de tegenwoordigheid van de vorst van de duisternis. De eerste handeling van de Geest is Hem te leiden naar een terrein

waar Hij beproefd zal worden, voordat Hij aan Zijn openbare dienst begint. Ook dit gebeurt "*terstond*", zonder vertraging.

Hij wordt ook 'gedreven', wat ziet op voortvarendheid, gedrevenheid om te dienen. Dit woord geeft de geweldige kracht van de Geest aan die Hem als Mens ter beschikking staat om de verschrikking van de woestijn, waar de satan Hem verzoekt, te trotseren. Het is Zijn natuurlijke plaats om bij God te zijn, maar de liefde en de gehoorzaamheid brengen Hem overal waar de zonde ons heeft gebracht, tot onze bevrijding.

Toen de eerste mens verscheen, werd deze ook vrijwel direct verzocht door de duivel, en de eerste mens faalde. Nu de tweede Mens verschijnt, moet Deze ook door de duivel verzocht worden. Markus spreekt over "*de satan*", want het gaat om de tegenstand die Christus van deze niets en niemand ontziende vijand in Zijn dienst zal ondervinden. In totaal andere omstandigheden dan waarin Adam was, blijft Hij staande. De eerste mens was in een paradijs, de tweede Mens is in een woestijn, waarin de wereld door de zonde van de eerste mens is veranderd en waar de satan gastheer is.

Hij is "*bij de wilde dieren*", dieren die wild geworden zijn door de zonde van de mens. Zij erkennen in Hem hun Schepper. Hij heeft de muil van leeuwen gesloten toen Daniël bij deze dieren in de kuil was (*Dn 6:23*). Hij is in majesteit bij hen, terwijl Hij toch ook de nederige Dienaar is. Dit feit zien we ook in de engelen die na de verzoeken komen om Hem te dienen. In Eden keerden engelen zich *tegen* de ongehoorzame mens (*Gn 3:24*), hier dienen ze de gehoorzame Mens.

We horen hier geen bijzonderheden over de verzoeken. We horen alleen dat Hij verzocht wordt, de omstandigheden waarin dat gebeurt, het resultaat en dat de verzoeken veertig dagen duren. Het getal veertig stelt een volle tijd van beproeving voor. De satan gebruikt al zijn list om de Heer van de weg van gehoorzaamheid af te brengen.

We vinden in het voorgaande gedeelte (*verzen 1-13*) de inleiding op het optreden van de Heer. Het is een korte inleiding, maar vol van de waardigheid van Zijn Persoon. We vinden er vier getuigenissen:

1. Het getuigenis van het Woord van God in twee citaten die aantonen dat Hij *Jahweh* is (*verzen 2-3*);
2. het getuigenis van Johannes: Hij is meer dan Johannes (*verzen 7-8*);

3. het getuigenis aangaande Zijn persoonlijke heerlijkheid als de geliefde Zoon, waarvan wordt getuigd in
 - a. het neerdalen van de Geest op Hem en
 - b. wat de Vader van Hem zegt (*verzen 10-11*);
4. het getuigenis van engelen in hun dienen van Hem (*vers 13*).

Begin van de dienst | *verzen 14-15*

14 Maar nadat Johannes was overgeleverd, kwam Jezus naar Galiléa en predikte het evangelie <van het koninkrijk> van God 15 en zei: De tijd is vervuld en het koninkrijk van God is nabij gekomen; bekeert u en geloof in het evangelie.

Johannes ontvangt de vijandschap van de wereld. Hij, de Elia die komen zou (*Ml 4:5*), verlaat op een heel andere wijze het toneel dan voor Elia was weggelegd (*2Kn 2:1*). Dit is het geschikte tijdstip voor de Heer om Zijn openbare dienst te beginnen. De schijnende en brandende lamp die Johannes was (*Jh 5:35*), verdwijnt bij de opkomst van het Licht, dat is de Heer Jezus (*Jh 1:5*).

Het eerste wat Christus hier doet, is het evangelie prediken. In Zijn dienst komt steeds de macht van Zijn woord tot uiting. We merken dat wanneer Zijn woord klinkt: “Komt achter Mij” (*vers 17*). Dat woord bewerkt dat vier discipelen Hem terstond volgen. Vervolgens leert Hij het volk met gezag (*vers 22*). Ook spreekt Hij met gezag en een onreine geest gaat uit (*verzen 25,27*).

Hij predikt dat het koninkrijk van God nabij is gekomen. Hij, de Koning van dat rijk, dient Zich immers aan. Maar we zullen zien dat de openlijke macht van het koninkrijk wordt uitgesteld en wel omdat Hij verworpen wordt.

In de wereld is de heerschappij van de satan zichtbaar. Toch is er nu, in de tijd waarin wij leven, al een gebied waar Christus Heer en Meester is. Dat is het koninkrijk van God in zijn verborgen vorm. Hoewel het koninkrijk nog niet zichtbaar is, is het er wel, namelijk in de harten van hen die Christus aanvaarden als de Heer van hun leven (*Rm 14:17*).

In de mededeling dat Johannes is overgeleverd met direct in aansluiting daarop de vermelding dat de Heer Jezus begint te prediken, zit nog een belangrijke les. Als een stem tot zwijgen wordt gebracht, wekt God altijd

een nieuwe stem op om Zijn evangelie te prediken. Ben ik bereid gebruikt te worden als anderen het zwijgen wordt opgelegd? Ben ik bereid verder te gaan, terwijl ik besef dat mij (mogelijk) hetzelfde lot wacht?

De inhoud van de prediking van de Heer is niet anders dan die van Johannes. De tijd is vervuld dat het koninkrijk van God kan worden opgericht omdat de Koning aanwezig is. Om het koninkrijk te kunnen binnengaan zijn bekering en geloof in het evangelie nodig. Dat de uiterlijke macht ervan niet kan komen, maar zal worden uitgesteld, is omdat de Prediker wordt verworpen. Maar zover is het hier nog niet. De Heer begint met het prediken van het goede nieuws dat God Zijn rijk invoert, waarbij Hij alles aan het gezag van Zijn Zoon onderwerpt. Wie zich bekeert, zal ervaren dat God alles ten goede doet keren voor wie gelooft.

De eerste discipelen | *verzen 16-20*

16 En toen Hij langs de zee van Galiléa liep, zag Hij Simon en Andréas, de broer van Simon, [een net] in de zee uitwerpen, want zij waren vissers. 17 En Jezus zei tot hen: Komt achter Mij en Ik zal maken dat u vissers van mensen wordt. 18 En terstond lieten zij hun netten achter en volgden Hem. 19 En toen Hij iets verder was gegaan, zag Hij Jakobus, de [zoon] van Zebedeüs, en zijn broer Johannes, terwijl dezen in het schip bezig waren hun netten te verstellen. 20 En terstond riep Hij hen; en zij lieten hun vader Zebedeüs in het schip achter met de knechten en gingen weg, Hem achterna.

De Heer wil navolgers en medewerkers in Zijn dienst. Hij wil hen met Zich meenemen, opdat ze zullen zien hoe Hij te werk gaat en van Hem zullen leren. Hij wil hen daardoor vormen, zodat zij het goede nieuws in Zijn navolging ook in de wereld zullen verkondigen. De vier discipelen die worden geroepen, zijn ijverig in hun dagelijkse werk. De Heer roept mensen in Zijn dienst die ook in de maatschappij de handen uit de mouwen steken.

Petrus en Andréas zijn aan het vissen. Hun beroep is een treffend beeld van het werk waartoe ze worden bestemd: vissen uit de volkenzee vangen. Zo zien we dat Petrus op de dag van het Pinksterfeest drieduizend vissen vangt (*Hd 2:41*).

De Heer roept hen tot Zijn dienst. Eerder al heeft Hij hen geroepen als zondaar om hun het eeuwige leven te geven (*Jh 1:41-43*). Nu wil Hij dat

zij medewerkers worden in Zijn dienst. Eerst bekering, dan roeping om Hem te volgen en van Hem te leren en ten derde komt dan het zelfstandig dienen. Het begint met “*achter Mij*” aan komen. Dat betekent niet voor Hem uit, maar dicht bij Hem zijn op zo’n manier, dat ze goed kunnen zien en horen hoe Hij Zijn dienst verricht. Zo kunnen zij, en wij, leren dienen.

De grote Dienaar van God roept hen en zij gehoorzamen ogenblikkelijk als dienaren die Hem ondergeschikt zijn. Als Hij roept, moet alles worden achtergelaten. Dat gebeurt niet uit onverschilligheid voor wat ze bezitten, maar in het vertrouwen dat Hij zal zorgen voor wat wordt achtergelaten.

Hij roept nog twee broers: Jakobus en Johannes. Zij zijn bezig met het verstellen van de netten. Dat is een beeld van het herstellen van verhoudingen onder gelovigen. Dit wordt prachtig weergegeven in *1 Korinthiërs 1* waar hetzelfde Griekse woord dat hier vertaald is met “*verstellen*”, is vertaald met “*aaneengesloten*” (*1Ko 1:10*). Dat zal later hun taak worden, zoals de brieven duidelijk maken die zij hebben geschreven. Daarvoor gaan zij nu in opleiding bij de Heer. We zien dat dienaren verschillende opgaven hebben. Niemand kan een ander nadoen of vervangen. Ieder is nodig op zijn plaats.

Ook bij deze twee broers is de roep van de Heer machtig. Zij verlaten hun familiebetrekkingen en hun bezigheden om Hem achterna te gaan. Zijn roeping gaat aardse banden te boven, maar zonder deze in de geringste mate te minachten.

Genezing van een bezetene | *verzen 21-28*

21 En zij gingen Kapernaüm binnen; en terstond ging Hij op de sabbat in de synagoge en leerde. 22 En zij stonden versteld over Zijn leer, want Hij leerde hen als iemand die gezag heeft, en niet als de schriftgeleerden. 23 En terstond was er in hun synagoge een mens met een onreine geest en hij riep de woorden uit: 24 Wat hebben wij met U te maken, Jezus, Nazaréner? Bent U gekomen om ons te verderven? Ik weet Wie U bent: de Heilige van God. 25 En Jezus bestrafte hem en zei: Zwijg en ga uit van hem. 26 En de onreine geest liet hem stuiptrekken en ging met luider stem roepend van hem uit. 27 En zij stonden allen verbaasd, zodat zij zich onder elkaar aldus aforoegen: Wat is dit? Welke nieuwe leer is dit? Want met gezag gebiedt Hij zelfs de onreine geesten en zij

gehoorzamen Hem! 28 En het gerucht over Hem ging terstond overal uit in de hele omgeving van Galiléa.

In het gedeelte van de *verzen* 21-39 zien we een dag uit het leven van de Heer, van zaterdagmorgen vroeg tot zondagmorgen vroeg. Voor Hem is het een dag vol activiteit, want door de zonde kan er voor Hem geen rust zijn (*Js* 43:24; *Jh* 5:17).

In *vers* 16 staat dat “Hij” liep. Hier lezen we dat “zij”, dat zijn Hij en Zijn vier discipelen, Kapernaüm binnengaan. De discipelen krijgen hier hun eerste onderwijs. Kapernaüm is “Zijn eigen stad” (*Mt* 9:1), de stad waar Hij woont (*Mt* 4:13). Deze stad heeft daarmee een grote verantwoordelijkheid om Hem aan te nemen (*Mt* 11:23). Kapernaüm vormt het centrum van Zijn dienst in Galiléa. Zo hebben ook andere steden een bepaald kenmerk in verbinding met Hem: *Bethlehem* is de plaats van Zijn geboorte, *Nazareth* is de stad waar Hij is opgegroeid en *Bethanië* is het dorp van Zijn vrienden.

Het is sabbat. De sabbat is de rustdag, maar niet voor de Dienaar. Op de sabbat gaan de Heer en Zijn discipelen in de synagoge. De synagoge is de plaats waar het Woord van God gesproken en uitgelegd wordt. De Heer leert er. Zijn woord komt met kracht. Hij verkondigt geen theorieën, maar het levende Woord van God dat harten en gewetens raakt.

De schriftgeleerden met al hun kennis van de Schrift delen kennis mee en leggen de hoorders een juk op. Zij leven niet in en uit het Woord, maar willen slechts hun kennis etaleren. Hun leer is zuurdeeg. De Heer verkondigt geen mening, maar leert met gezag. De uitwerking is niet dat de hoorders er direct door tot geloof komen, maar wel dat ze het gewicht voelen van wat Hij spreekt. Zijn Woord doet altijd iets (*Js* 55:11). Wat Hij spreekt, laat Hij niet voorafgaan door ‘zo zegt de HEERE’, want Hij is de HEERE Zelf.

Het Woord van God moet met gezag gesproken worden. Hij doet dat hier als Dienaar. Spreken met gezag is niet in strijd met nederigheid van geest, als er maar geen twijfel over Gods gedachten bestaat. De schriftgeleerden houden er alleen meningen op na. De Heer heeft het niet nodig Zijn onderwijs kracht bij te zetten door aanhaling van menselijke bronnen van gezag, zoals Zijn tegenstanders dat doen (*Mk* 7:7-8).

Hij brengt niet slechts woorden, maar spreekt woorden die met het gezag van God bekleed zijn. Het gaat er niet alleen om *wat* een dienaar zegt, maar

ook *hoe* hij het zegt. Mensen moeten voelen dat het niet slechts interessant is wat wordt gezegd, maar dat *God* hier spreekt. Schriftgeleerden spreken over hun theorieën, de Heer spreekt met gezag. Hij spreekt als Dienaar niet uit Zichzelf, maar uit God.

Hij komt met het gezag van Iemand Die de waarheid kent die Hij verkondigt. Het is het gezag dat in werkelijkheid van God is, Hij Die de waarheid kan bekendmaken. Hij spreekt ook als Iemand Die dit gezag bezit en Hij geeft de bewijzen daarvan. Het woord dat zo tot de mens komt, heeft macht over de demonen.

Waar Hij spreekt, kan de macht van de boze niet verborgen blijven. Altijd zal wat duidelijk van God is de boze actief maken. In de evangeliën lijkt het alsof alle gevallen van bezetenheid zich rondom de Heer verzameld hebben. Ze zullen er altijd al geweest zijn, alleen brengt de aanwezigheid van het Goddelijk licht hen nu in de openbaarheid. Door de aanwezigheid van de Zoon van God wordt de satan in het nauw gedreven en ontmaskerd. In zekere mate kunnen we dit overal waarnemen waar de kracht van Gods waarheid en Zijn heiligheid aan het werk zijn.

Het gebeurt in "*hun synagoge*" omdat daar het gezag van de mens geldt, dat is het gezag van schriftgeleerden. Hun synagoge wordt beheerst door een onreine geest, dat is de sfeer die er heerst. Dat hangt direct samen met de leer van mensen. Een leer van mensen is niet in staat een onreine geest te weren. De man is "*in een onreine geest*", dat wil zeggen in de macht van een onreine geest. Dat staat tegenover 'in de Heilige Geest' zijn. Hoe is dat met ons? Zijn wij in een onreine geest, dat wil zeggen, heeft deze het te zeggen, of zijn wij in de Heilige Geest, zodat Hij het te zeggen heeft?

Demonen erkennen dat er geen enkele verbinding tussen hen en Christus is. Ook erkennen ze dat Hij de macht heeft om hen te verderven en dat dit ook hun uiteindelijke lot is. Mensen mogen Zijn rechten miskennen, de demonen doen dat niet. Hij is echter nog niet gekomen om hen te verderven, maar wel om de werken van de duivel te verbreken (*1Jh 3:8*). De demonen belijden Hem als de Heilige van God. Ze hebben op Hem geen enkele vat omdat Hij volmaakt afgezonderd ofwel heilig voor God leeft.

De Heer wil geen getuigenis van demonen (*vgl. Hd 16:18*). Hij doet wat Hij ook Michaël heeft laten zeggen (*Jd 1:9*) en bestraft de onreine geest. Zo bestraft

Hij ook de winden en de zee en de koorts (*Mt 8:26; Lk 4:39*). Hij gebiedt de demonen – het zijn er meerdere, wat blijkt uit de woorden “wij” en “ons” – van de bezetene uit te gaan. We lezen nergens dat Hij een bezetene heeft aangeraakt, wat Hij wel doet bij lichamelijk zieke mensen.

Dit is de eerste keer in dit evangelie dat Hij Zijn kracht toont. We zien daarin wat fundamenteel is voor de zegen op aarde en dat is dat de satan uitgeworpen wordt. We kunnen dit vergelijken met het eerste teken van Mozes om zijn Goddelijke roeping als bevrijder van Israël te bewijzen: het opnemen van de staf die een slang was geworden (*Ex 4:4*).

De demonen verzetten zich niet tegen het woord van de Heer en gaan uit. Ze gehoorzamen Zijn gebod om te zwijgen en spreken ook niet meer. Ze doen echter wel hun best om de man onder het uitgaan nog zoveel mogelijk lijden te bezorgen. Als de duivel op het punt staat zijn prooi kwijt te raken, gaat hij het hevigst tekeer en benadrukt daarmee zijn ware karakter. Daaruit blijkt eens te meer dat hij erop uit is om te verderven. We lezen ook over het uitdrijven van demonen in *vers 34* en *vers 39*. De Heer is de Sterkere (*Lk 11:22*) en ontrooft de duivel zijn huisraad (*Mt 12:29*).

Bevrijding gaat hier samen met stuiptrekken en geschreeuw. Het vrij worden is een strijd en gaat met geweld gepaard. Dat geldt ook voor ons als wij ons geestelijk vrij willen maken om door de Heer te worden gebruikt. De gezonde leer van de Schrift drijft de onreinheid uit ons leven en denken, en dat kan, terwijl het ons bevrijdt, pijn doen.

De mensen staan allen verbaasd. Wat ze nu hebben meegemaakt, is uniek. Dit kunnen ze niet plaatsen. Ze praten er met elkaar over, maar komen niet tot de Heer. Ook merken ze op dat Hij een leer brengt die volkomen nieuw is. Ze zien een groot verschil tussen wat ze tot nu toe van hun schriftgeleerden hebben gehoord en wat ze nu van de Heer Jezus horen. Hun vragen zijn gebaseerd op het gezag van Zijn woord en de daadkrachtige uitwerking ervan op onreine geesten. Tegelijk maakt het duidelijk hoezeer de mens verhard is in zijn geweten. Het blijft namelijk bij verbazing en vragen.

De wonderen van de Heer zijn niet alleen een teken en bewijs van kracht, maar ook van goedheid die in Goddelijke macht handelt. Al Zijn werken zijn de vrucht van liefde en getuigen van Gods liefde op aarde. De aanvaarding daarvan betekent de vestiging van het koninkrijk in de harten van mensen.

Zowel Zijn woorden als Zijn werken getuigen van het gezag waarmee Hij het volk leert. Bij ons behoort het ook zo te zijn dat de woorden die wij spreken door onze werken worden ondersteund. Als dat niet zo is, of nog erger, als onze werken in tegenspraak met onze woorden zijn, is onze dienst zwak of tevergeefs.

Het nieuws van dit wonderbare optreden gaat snel door de hele omgeving. Het is het gesprek van de dag.

Petrus' schoonmoeder genezen | *verzen 29-31*

29 En terstond gingen zij uit de synagoge en kwamen in het huis van Simon en Andréas, met Jakobus en Johannes. 30 De schoonmoeder van Simon nu lag met koorts en terstond spraken zij met Hem over haar. 31 En Hij ging naar haar toe, greep haar hand en richtte haar op; en de koorts verliet haar en zij diende hen.

De Heer Jezus gaat, nadat Hij in de synagoge heeft geleerd, met Simon en Andréas mee naar hun huis. Hoewel Zijn natuurlijke plaats de schoot en het huis van de Vader is, schaamt Hij Zich niet bij Zijn arme discipelen te verblijven. Hij heeft God in het openbaar in de synagoge verheerlijkt en dat doet Hij nu ook in de privésfeer. De vier discipelen houden de sabbat, maar kan die op een meer gepaste wijze worden gehouden dan in de tegenwoordigheid en het gezelschap van de Zoon van God? Het is mooi om in de bijeenkomst van de gemeente met de Heer te zijn en het is ook mooi als Hij met ons mee kan gaan als we na de samenkomst naar huis gaan.

Zoals in de synagoge Zijn kracht tot bevrijding nodig was voor een bezetene, zo is deze ook nodig in het huis van Petrus en Andréas. Koorts is niet hetzelfde als bezeten zijn door een onreine geest. Het is ook geen beeld van tegenstand tegen de Heer zoals de demonen die uiten. Koorts is een ongezone verspilling van krachten. Het is een beeld van onrust, van een ongedurigheid als gevolg van de zonde die ongeschikt maakt voor de dienst.

De familie maakt haar nood bij de Heer bekend. Zij spreken "met Hem over haar". Ze doen dat "terstond" en stellen het niet uit. Hij luistert, Hij is toegankelijk voor ieder. Dit is de sfeer van het huis, waar rust en vertrouwelijkheid zijn.

Als de nood bij Hem is gebracht, gaat Hij aan het werk. Ons gebed zet Hem aan het werk. Hij heeft persoonlijk contact met de lijdende mens. Dit deed Hij niet bij de bezetene (*vers 25*), maar dat doet Hij wel hier en bij de melaatse (*vers 41*), en ook bij de blinde (*Jh 9:6*), de stomme (*Mk 7:33*), Malchus, van wie een oor is afgeslagen (*Lk 22:51; Jh 18:10*), de baar met daarop een dode (*Lk 7:14*) en de discipelen op de berg van de verheerlijking (*Mt 17:7*). De hand van de Almachtige wordt gelegd op de zwakheid van de mens. Hij is een God Die nabij is en niet veraf. Niet alleen demonen verdwijnen, maar ook ziekte houdt geen stand waar Hij binnenkomt. Na verbazing in de synagoge is er vreugde in het huis.

Zoals gezegd, veroorzaakt koorts onrust. Koorts is ook verspilde energie. Er is veel activiteit, maar geen enkel resultaat. De hand is krachteloos voor de dienst. De Heer grijpt die hand en richt de vrouw op. Hij neemt de onrust weg en maakt weer geschikt om te dienen. Na het verdwijnen van de koorts is een herstelperiode niet nodig, de genezing is direct en totaal. De vrouw kan haar gewone huishoudelijke taken direct weer vervullen en de Heer en Zijn discipelen dienen.

Velen genezen | *verzen 32-34*

32 Toen het nu avond was geworden en de zon was ondergegaan, brachten zij tot Hem alle lijdenden en bezetenen; 33 en de hele stad had zich verzameld bij de deur. 34 En Hij genas velen die aan allerlei ziekten leden, en vele demonen dreef Hij uit; en Hij liet de demonen niet toe te spreken, omdat zij wisten Wie Hij was.

Het is de avond van een dag die kenmerkend is voor het leven van de Heer. Hij is in het openbaar en in de huizen bezig met Zijn dienstwerk (*vgl. Hd 20:20*). Hij leert en geneest en is er voor ieder die een beroep op Hem doet. Bovenal is Hij gericht op het doen van de wil van God. Hij dient waar dienst nodig is, in welke vorm dan ook.

Als het avond is geworden en de sabbat voorbij is, begint de eerste dag van de week. Er breekt een nieuwe periode aan. Ook in die nieuwe periode zien we Hem als Degene Die dient. Er komen nu geen afzonderlijke gevallen meer, maar massaal komen allen die in nood zijn naar Hem toe en Hij werkt. Zij die niet op de sabbat durfden te komen, komen nu. Hij houdt als

het ware een grote receptie. Maar voor Hem, Die meer is dan Salomo, is onder deze mensen geen koningin van Sjeba.

Niet alleen de noodlijdenden komen bij Hem, maar ook allen die deze noodlijdenden brengen. Ze zijn aan het goede adres, want ze zijn bij de deur van het huis waar Hij zegenend aanwezig is. Na Zijn dienst in de synagoge en het huis is er ook dienst in de stad, in de openbaarheid en voor iedereen. Hij is *Jahweh* en is onder Zijn volk als Degene "*Die al uw ziekten geneest*" (Ps 103:3).

Terwijl Hij zo bezig is, staat Hij de demonen niet toe te spreken. Nooit aanvaardt Hij op aarde het getuigenis van demonen. Eenmaal zal Hij hun getuigenis aanvaarden, als zij, daartoe gedwongen, hun knieën zullen buigen en zullen belijden dat Hij Heer is (Ep 2:10).

Prediking in heel Galiléa | verzen 35-39

35 En 's morgens vroeg, toen het nog diep in de nacht was, stond Hij op, ging naar buiten en ging weg naar een woeste plaats en daar bad Hij. 36 En Simon haastte zich Hem achterna, met hen die bij hem waren; 37 en zij vonden Hem en zeiden tot Hem: Allen zoeken u. 38 En Hij zei tot hen: Laten wij ergens anders heengaan, naar de naburige plaatsen, opdat Ik ook daar predik; want daartoe ben Ik uitgegaan. 39 En Hij predikte in hun synagogen in heel Galiléa en dreef de demonen uit.

Na een dag van zware arbeid ten behoeve van anderen tot in de avond, zoekt Hij de volgende morgen heel vroeg al de omgang met Zijn Vader (Js 50:4-5). Hierin alleen wordt het geheim van kracht en volharding in de dienst gevonden. Dit staat tegenover het weigeren en verwerpen van het getuigenis van de onreine geest en de demonen in *vers 25* en *vers 34*. Zijn macht maakt Hem niet onafhankelijk. Een groot deel van onze krachteloosheid vindt zijn oorzaak in het gebrek aan gebed in de stilte. Hoewel Hij de Zoon van God is, zoekt Hij als afhankelijke Dienaar in de eenzaamheid Zijn kracht bij God.

Het lijkt erop dat Petrus en de anderen denken dat deze tijd eigenlijk verloren tijd is, verlies van waardevolle tijd die niet wordt gebruikt. Zij weten dat er velen zijn die Hem zoeken en nu is Hij er niet. Ze zijn vol van ijver voor de Heer, maar zien alleen de uiterlijke nood van mensen en niet de innerlijke

behoefte van gemeenschap met de Vader die in de eenzaamheid wordt genoten. Ook Zijn discipelen zien in Hem een Koning en willen dat Hij Zich zo aan anderen zal bekendmaken.

Als ze Hem hebben gevonden, zeggen ze tegen Hem dat allen Hem zoeken; alsof dat een reden zou zijn om terug te keren. Voor ons als dienaren is het een groot gevaar als allen ons zoeken. Maar de Heer zoekt niet de openlijke erkenning. Hij zoekt niet de bijval en het applaus van mensen. Hij moet zijn waar nood is, niet waar eer te behalen is. Hij wil slechts doen waartoe Hij is gezonden en dat is prediken. Dat doet Hij dan ook. Hij spreekt en treedt op met gezag. Zo bewijst Hij dat God waarlijk in goedheid en genade onder hen is. En overal waar Hij in de synagogen spreekt, maakt dat de duivel openbaar en drijft Hij de demonen uit. Het uitdrijven van onreine geesten en demonen maakt deel uit van Zijn leer of onderwijs met gezag (*vers 22*). Het is eenvoudig de uitwerking van wat Hij zegt.

Een melaatse genezen | *verzen 40-45*

40 En er kwam een melaatse naar Hem toe, die Hem smeekte <en voor Hem op zijn knieën viel> en tot Hem zei: Als U wilt, kunt U mij reinigen. 41 En met ontferming bewogen strekte Hij Zijn hand uit, raakte hem aan en zei tot hem: Ik wil, word gereinigd! 42 En terstond week de melaatsheid van hem, en hij werd gereinigd. 43 En na hem streng verboden te hebben liet Hij hem terstond van Zich weggaan 44 en zei tot hem: Let erop dat u niemand iets zegt; maar ga heen, toon u aan de priester en offer voor uw reiniging wat Mozes heeft geboden, hun tot een getuigenis. 45 Maar toen hij was weggegaan, begon hij het zeer te verkondigen en de zaak te verbreiden, zodat [Jezus] niet meer openlijk in [de] stad kon komen; maar Hij was buiten in woeste plaatsen; en zij kwamen naar Hem toe van alle kanten.

Iemand die een onreine geest heeft, kan dat verborgen houden. Deze geest kan zich wel door schreeuwen uiten en zich op die manier bekendmaken, maar te zien is hij niet. Nu komt er iemand bij de Heer die melaats is. Melaatsheid is ook een beeld van onreinheid. Die onreinheid is echter niet verborgen te houden, maar is uiterlijk en voor iedereen waarneembaar.

Melaatsheid stelt de zonde van de eigen wil voor die naar buiten komt. Een melaatse is een beeld van een zondaar in wie de eigen wil van de mens

is uitgebroken. We zien dit bij Mirjam (*Nm 12:10*), Gehazi (*2Kn 5:27*) en Uzzia (*2Kr 26:19*). Alleen God kan een melaatse genezen (*2Kn 5:7*). Deze ziekte heeft twee gevolgen. Het eerste gevolg is dat de melaatse verwijderd wordt van de dienst van God. Het tweede gevolg is dat hij ieder verontreinigt die met hem in aanraking komt.

Maar een melaatse kan tot Christus komen. Deze melaatse heeft geloof in de macht die in de Heer is. Hij gelooft dat Hij hem *kan* reinigen, maar hij is er niet zeker van dat Hij het ook *wil*. Dat betekent dat hij geen besef heeft van de liefde van Christus. Zijn gedachten over zichzelf houden de grootheid van de liefde die in Christus aanwezig is voor hem verborgen.

Het antwoord van de Heer getuigt van Zijn macht en Zijn ontferming. Als de man zijn verlangen heeft uitgesproken, doet de Heer wat ieder ander zou verontreinigen: Hij raakt de melaatse aan. Hij wordt daardoor niet verontreinigd. Zo dicht is Hij bij de onreine gekomen, dat Hij hem kan aanraken. De enige Reine onder de mensen nadert tot de zonde met als gevolg dat Hij wegneemt wat het teken of de uiting daarvan is. Het is Zijn vreugde om melaatsheid weg te nemen.

Het resultaat volgt onmiddellijk op het uitspreken van Zijn wil. De man is "terstond" van zijn melaatsheid gereinigd. Zo is het altijd als God spreekt. Hier spreekt God in zegen tot de mens. "Ik wil" duidt Zijn majesteit aan en ook Zijn liefde voor en bewogenheid met de melaatse. Hij zegt het met het oog op de reiniging van een zondaar van zijn zonden. In *Johannes 17* zegt Hij nog een keer "Ik wil" (*Jh 17:24*). Daar zegt Hij het met het oog op de toekomst van allen die Hem toebehoren. Hij wil hen bij Zich hebben in het Vaderhuis.

Omdat Hij niet de eer van mensen zoekt, moet de man geen ophef over zijn genezing maken. Daarover spreekt de Heer hem streng toe. Zo streng als Hij daarover is, zo mild is Hij in het heenzenden van de man in vrijheid. Wel moet de genezen man nog naar het voorschrift van de wet handelen. Daarom moet hij naar de priester gaan.

De priester, in wie we de vertegenwoordiger van de wet zien, kan niet reinigen. Hij kan niets anders doen dan constateren. In *Leviticus 13-14* wordt uitvoerig beschreven hoe hij ermee moet handelen. De priester zal verplicht zijn de genezing te erkennen en hij zal er getuigenis van moeten

geven dat God in macht en genade aanwezig is in Christus. De reiniging van de melaatse bewijst dat Hij God is.

De Heer erkent nog de wet en de instelling van God met betrekking tot reiniging. Hij beveelt de man het voorgeschreven offer te brengen. Dat offer spreekt van het werk dat Hij Zelf zal volbrengen op het kruis. Na het brengen van het offer kan de gereinigde melaatse zijn leven in dienst van de Heer leven.

Ondanks het verbod gaat de man het toch zeer verkondigen en overal bekendmaken. Hij is daarom ongehoorzaam, want de Heer had het verboden. Voor ons geldt echter dat het geven van ons getuigenis erbij hoort om behouden te kunnen worden (*Rm 10:9-10*).

Bijval van mensen is voor de Heer Jezus alleen maar aanleiding om Zich terug te trekken. Er is nauwelijks iets wat mensen meer interesseert en invloed op hen heeft dan een wonderbare genezing. De moderne genezingsbewegingen baren veel opzien, ondanks het feit dat hun genezingen niet lijken op de genezingen die Christus heeft verricht. Heel wat genezers onttrekken zich ook niet aan het enthousiasme van het publiek, maar genieten er juist van.

Anders dan deze genezers zoekt de Heer naar geestelijke werkingen en niet naar emotionele aandoeningen. Hij is de afhankelijke (biddende), volmaakte (teruggetrokken), gehoorzame (predikende) Dienaar. Hij verwisselt hier de stad voor de woeste plaatsen, waar niemand komt, hoewel Hij steeds openstaat voor de smeekbede van eenieder die in nood is.

Markus 2

Een verlamde bij de Heer gebracht | *verzen 1-4*

1 En na [enige] dagen kwam Hij opnieuw in Kapernaüm, en men hoorde dat Hij in huis was. 2 En er verzamelden zich velen, zodat er zelfs bij de deur geen plaats meer was; en Hij sprak het woord tot hen. 3 En er kwamen er die een verlamde bij Hem brachten, door vier [mannen] gedragen. 4 En daar zij hem niet bij Hem konden brengen vanwege de menigte, namen zij de dakbedekking weg waar Hij was; en na [het dak] opengebroken te hebben lieten zij het rustbed neer waarop de verlamde lag.

De geschiedenis van de verlamde hoort bij die van de melaatse in het vorige hoofdstuk. Beide toestanden, die van melaatsheid en die van verlamdheid, tekenen de mens in zijn zondige toestand, waardoor hij ongeschikt is om te dienen. De melaatsheid stelt de *uitgebroken zonde* voor en in de verlamde zien we *krachteloosheid*, die het gevolg is van de zonde (vgl. Rm 5:6,8). Beide kwalen maken het onmogelijk om in Gods tegenwoordigheid te komen. Toch komt zowel de melaatse als de verlamde bij de Heer en Hij zorgt ervoor dat zij bevrijd worden uit hun situatie en Hem kunnen dienen.

De dienst van de Heer brengt Hem opnieuw in Kapernaüm. In Zijn genade zoekt Hij de mens vaker op dan slechts één keer (vgl. Jb 33:14), maar Hij doet dat als het ware onopgemerkt. Hij heeft Zich in huis teruggetrokken en mijdt nog steeds de openbaarheid. Het wordt echter bekend dat Hij in huis is. Zijn dienst is al zo bekend, dat velen zich in het huis verzamelen. Het huis is tot de deur gevuld met mensen. Er kan niemand meer bij. En Christus dient met het Woord. Hij heeft de behoudenis van ieder van hen op het oog. Daarom brengt Hij hun Gods Woord.

Dan wordt er een verlamde bij Hem gebracht. Deze was niet in staat zelf bij de Heer te komen, maar hij heeft vrienden die hem bij Hem brengen. Zij *dragen* hem, zij hebben hem als een last bij zich die ze bij Hem willen brengen. Dat is wat wij ook mogen doen met anderen die ons als een last op het hart liggen.

Als de vrienden hun verlamde vriend bij de Heer willen brengen, worden ze daarin verhinderd. Er is een menigte die hun de weg verspert. De menigten zijn vaak een hindernis om bij Christus te komen. Nu zou Hij ruimte hebben kunnen maken, zodat ze bij Hem konden komen. Maar dat doet Hij niet omdat moet blijken of zij geloof hebben. Als er geloof is, vindt dat ook een uitweg.

God neemt hindernissen niet altijd weg, maar geeft een weg om die te overwinnen. Alleen moet er dan wel geloof zijn. Hindernissen maken duidelijk of er geloof is. Dat zien we bij de mannen. Ze laten zich niet ontmoedigen, maar gaan het dak op. Ze breken het open precies boven de plaats "waar Hij was". Door het gat laten zij het rustbed met hun vriend naar beneden zakken, zodat hij vlak voor Hem ligt.

Het eerste wat de Heer ziet, is het geloof van de vrienden. Dat brengt Hem tot handelen. Hij ziet een geloof dat alle moeilijkheden overwint en volhardt. Deze volharding van het geloof wordt gevoed door het gevoel van de nood en door de zekerheid dat hulp en kracht te vinden zijn bij Hem Die boven alle moeilijkheden staat.

Vergeving van zonden en genezing | verzen 5-12

5 En toen Jezus hun geloof zag, zei Hij tot de verlamde: Kind, uw zonden worden vergeven. 6 Nu zaten daar enige schriftgeleerden, die in hun harten overlegden: 7 Waarom spreekt Deze zo? Hij lastert; wie kan zonden vergeven dan Eén: God? 8 En terstond onderkende Jezus in Zijn geest dat zij zo bij zichzelf overlegden en zei tot hen: Waarom overlegt u deze dingen in uw harten? 9 Wat is gemakkelijker: te zeggen tot de verlamde: Uw zonden worden vergeven, of te zeggen: Sta op, neem uw rustbed op en loop? 10 Maar opdat u weet dat de Zoon des mensen macht heeft op de aarde zonden te vergeven, – zei Hij tot de verlamde: 11 Ik zeg u: sta op, neem uw rustbed op en ga naar uw huis. 12 En hij stond op en na terstond het rustbed opgenomen te hebben ging hij in het bijzijn van allen naar buiten, zodat allen buiten zichzelf waren en God verheerlijkten en zeiden: Zoiets hebben wij nog nooit gezien!

De eerste woorden die de Heer tot de verlamde spreekt, zijn niet 'sta op en loop', maar zijn woorden van vergeving van zijn zonden. Hij spreekt hem eerst aan als "kind". Dat getuigt van Zijn liefde. Ook de verlamde ge-

looft, maar zijn werkelijke probleem zit dieper dan zijn lichaam. Het lijkt erop dat de verlamming veroorzaakt is door een bepaalde zonde. De Heer weet de werkelijke oorzaak van alle kwalen en reikt het geneesmiddel aan: vergeving van zonden. Zijn woorden moeten balsem voor de ziel van de verlamde zijn geweest. Vergeving wil zeggen dat God de zonden niet meer ziet en ze zelfs niet meer gedenkt. Voor God is vergeving de deur waardoor Hij alle zegeningen aan Zijn 'kind' geeft.

De aanwezigheid en het handelen van de Heer openbaren niet alleen geloof, maar ook ongeloof. De schriftgeleerden die er zijn, reageren in hun harten. Ze kunnen in de menigte niet met elkaar overleggen, maar ze hebben allen dezelfde gedachte. Ze horen iets wat niet in hun theologie past omdat ze Hem, Die de Zoon van God is, niet erkennen. Ze oordelen terecht dat alleen God zonden kan vergeven. Maar ze dwalen zeer door Hem van lastering te beschuldigen omdat ze niet zien dat in deze dienende Zoon des mensen God onder hen is.

Elke zonde is altijd een zonde tegen God en daarom is bovenal vergeving door Hem nodig. Op grond van die vergeving kunnen mensen ook elkaar de zonden vergeven (*Ef 4:32*). Alleen geloof ziet in de Heer Jezus God. Dat Hij God de Zoon is, blijkt ook uit het feit dat Hij de overleggingen van hun harten kent. Hij kijkt in het hart van de verlamde en ziet zijn zonde. Hij ziet geloof bij de vrienden. Hij ziet bij de schriftgeleerden wat zij denken. Hij is het vleesgeworden Woord voor Wie alle dingen naakt en geopend zijn (*Ps 94:11; 139:2; Hb 4:12-13*).

Hij spreekt hen aan op het overleg dat zij in hun harten voeren. Hij gaat niet met hen in discussie, maar stelt vragen en verricht een daad waaruit blijkt Wie Hij is. Hij vraagt hun te oordelen wat gemakkelijker is: zonden vergeven of genezen? Voor hen is het allebei onmogelijk en voor God is het allebei mogelijk. Een van de bewijzen van de afvalligheid van de rooms-katholieke kerk is de vermetelheid de macht tot vergeving van zonden op te eisen en uit te voeren in de praktijk van de biecht. Vergeving kan in woorden worden uitgesproken, maar het zijn slechts aanmatigende woorden zonder enige kracht.

De Heer Jezus noemt Zichzelf "*de Zoon des mensen*". Die Naam spreekt van Zijn verwerping nu en van Zijn heerlijkheid over de hele schepping in de toekomst. Hij heeft macht op aarde zonden te vergeven. Vergeving van

zonden gebeurt op aarde en niet in de hemel. Het gebeurt op de *hele* aarde en beperkt zich niet tot Israël.

Hij voegt aan Zijn machtwoord van de vergeving van zonden Zijn machtwoord van genezing toe. Als Hij op aarde is, horen vergeving en genezing bij elkaar. Hij is *Jahweh* "Die al uw ongerechtigheid vergeeft, Die al uw ziekten geneest" (Ps 103:3). Dan laat Hij de man zijn rustbed, dat hem zo lang heeft gedragen, opnemen en naar zijn huis gaan. Daar mag hij laten zien en vertellen wat de Heer aan hem heeft gedaan.

Tegelijk met de opdracht om op te staan, zijn rustbed op te nemen en te lopen geeft de Heer de man de kracht om dat te doen, met daarbij de bekwaamheid die kracht te gebruiken. Hij staat dan ook op en gaat naar buiten. Eerst lag hij in uiterlijke rust op zijn bed, maar was hij van binnen onrustig. Nu is hij van binnen rustig en uiterlijk vol activiteit. Hij kan nu wandelen en dienen met rust in zijn hart. Zo hoort het ook bij ons te zijn.

De mensen die dit allemaal hebben gezien, zijn buiten zichzelf. Ze waren met velen naar het huis gekomen waar Hij was omdat ze van Hem hadden gehoord. Nu hebben ze ook gezien waartoe Hij in staat is. Ze verheerlijken God voor dit ongekende wonder. Elk wonder waardoor iemand in staat wordt gesteld om te dienen, is een reden om God te verheerlijken.

Roeping van Levi | verzen 13-17

13 En Hij ging opnieuw naar buiten naar de zee; en de hele menigte kwam naar Hem toe en Hij leerde hen. 14 En toen Hij verder ging, zag Hij Levi, de [zoon] van Alfeüs, bij het tolhuis zitten; en Hij zei tot hem: Volg Mij. En hij stond op en volgde Hem. 15 En het gebeurde dat Hij in zijn huis aanlag, en vele tollenaars en zondaars lagen mee aan met Jezus en Zijn discipelen, want zij waren met velen en zij volgden Hem. 16 En toen de schriftgeleerden en de farizeeën Hem zagen eten met de zondaars en tollenaars, zeiden zij tot Zijn discipelen: Waarom eet <en drinkt> Hij met de tollenaars en zondaars? 17 En toen Jezus dit hoorde, zei Hij tot hen: Zij die gezond zijn, hebben geen arts nodig, maar zij die ziek zijn. Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars.

De Heer gaat weer naar buiten, naar de zee. In het *evangelie naar Mattheüs* staat de zee symbool voor de volken in tegenstelling tot Israël. In het *evan-*

gelie naar Markus wijst de zee vooral op de enorme uitgestrektheid van Zijn dienst. Hij leert in de huizen en in het openbaar (vgl. Hd 20:20). Het terrein van Zijn dienst is nu de openbaarheid. Bij de zee komt de hele menigte naar Hem toe en Hij leert hen weer. Zijn onderwijs is een weldaad, een regen, een dauw (Dt 32:2) tot verkwikking van de hoorders. Zijn woorden “zijn geest en zijn leven” (Jh 6:63), in tegenstelling tot het onderwijs van de schriftgeleerden en farizeeën, die niet leven naar wat zij leren en de mensen zware en moeilijk te dragen lasten opleggen (Mt 23:3-4).

Na de menigten te hebben geleerd gaat de Heer verder. Hij heeft ook oog voor de enkeling. Hij ziet Levi, dat is Mattheüs, bij het tolhuis zitten. Hier zien we niet een mens die naar Hem toe komt, zoals de melaatse, of een mens die bij Hem wordt gebracht, zoals de verlamde, maar een mens naar wie Hij toe gaat. Hij kent Levi en weet van wie hij afstamt. Hij weet ook wat er in deze man is voor Hem. Daarom zegt Hij tegen Levi Hem te volgen. Hij spreekt slechts twee woorden: “Volg Mij.” Hier blijkt de geweldige aantrekkingskracht van het woord, *Zijn* woord. Twee woorden zijn voldoende om Levi alles te doen verlaten en zijn hele toekomst aan Hem te verbinden.

Na zijn roeping laat Levi direct iets zien van de geest van zijn Meester. Zijn dienst begint direct, zonder opleiding. Hij begint thuis, waar hij een maaltijd klaarmaakt. Hij begint te leven naar wat in *Psalm 112* staat (Ps 112:9), zonder dat blijkt dat hij daartoe een opdracht heeft gekregen. Hij bewijst gastvrijheid, allereerst aan de Heer en Zijn discipelen, maar ook aan zijn collega’s en andere zondaars, in de hoop dat ook zij Hem zullen vinden Die zijn hart heeft ingenomen. Het zijn allemaal mensen van wie we lezen dat zij Hem volgen.

De schriftgeleerden en de farizeeën zijn blind voor Zijn heerlijkheid. Voor hen bezit Hij geen enkele aantrekkelijkheid. Zij hebben alleen kritiek en zijn tegenstanders van Hem, want zij volgen Hem niet. Ze zien wat de Heer doet, zonder zelf deel te hebben aan de vreugdemaaltijd die Levi heeft georganiseerd omdat Christus in zijn leven is gekomen. Het toont aan dat ze volledig ongevoelig voor de genade zijn. Ze willen er zelf geen deel aan hebben, maar misgunnen ook de genade aan anderen. Dat is steeds het kenmerk van een wettische persoon.

Tollenaars en zondaars zijn door hen verachte volksgroepen, terwijl dat juist de mensen zijn voor wie de Heer is gekomen. Tussen wat Hem bezig-

houdt en wat de godsdienstige leiders bezielt, is een enorme afstand, een diepe kloof. Ze uiten hun kritiek op Hem tegen Zijn discipelen. De Heer Jezus hoort hoe deze lieden Zijn discipelen hebben benaderd. De discipelen hoeven niet te antwoorden. Dat doet Hij voor hen.

Zijn antwoord maakt duidelijk in welke geestelijke gezondheidstoestand de leiders zich bevinden. Zij vinden zichzelf gezond. Daarom hebben ze Hem als de Arts niet nodig. De zondaars en tollenaars met wie Hij eet, weten dat ze ziek zijn, dat ze zondaars zijn en redding nodig hebben. De leiders vinden zichzelf rechtvaardig. Voor hen is Hij niet gekomen.

Vraag over vasten | verzen 18-20

18 En de discipelen van Johannes en de farizeeën waren aan het vasten; en zij kwamen en zeiden tot Hem: Waarom vasten de discipelen van Johannes en de discipelen van de farizeeën, maar Uw discipelen vasten niet? 19 En Jezus zei tot hen: Kunnen de bruiloftsgasten soms vasten, terwijl de Bruidegom bij hen is? Zolang zij de Bruidegom bij zich hebben, kunnen zij niet vasten. 20 Maar er zullen dagen komen dat de Bruidegom van hen wordt weggenomen en dan zullen zij vasten, in die dag.

Hoewel de Heer gekomen is en Johannes op Hem heeft gewezen, heeft Johannes toch nog steeds volgelingen. Zij zijn blijkbaar zo gehecht aan de leer van Johannes, dat ze die niet loslaten om de Heer te volgen. De traditie heeft meer invloed op hen dan de genade die Christus laat zien. Dat verbindt hen ook met de discipelen van de farizeeën. Uiterlijkheden in verschillende godsdienstige richtingen maken niet alleen scheiding tussen deze godsdiensten, maar verenigen deze soms ook met elkaar.

Zowel de discipelen van Johannes als die van de farizeeën merken dan ook op dat de discipelen van de Heer anders omgaan met vasten dan zij. Wat de discipelen van de Heer doen, past niet in hun opvattingen over vasten. Ze stellen Hem daarover vragen. Dat is op zich een goede zaak. Hij legt dan ook geduldig, maar ook duidelijk, aan de twee groepen discipelen het verschil uit.

Hij wijst op Zichzelf als de Bruidegom. Hij heeft net een maaltijd gehouden met tollenaars en zondaars. Dit soort maaltijden zijn vreugdemalen voor Hem en Zijn discipelen. Hij noemt Zijn discipelen 'bruiloftsgasten'. Zolang Hij bij hen is, is het feest. Zijn aanwezigheid zorgt voor vreugde en vrijheid.

Het woord 'bruiloftsgasten' heeft met zoonschap te maken, want het woord betekent letterlijk 'zonen van de bruiloftszaal'. Zonen zijn er voor het welbehagen van de Vader (Ef 1:5). Zij verheugen zich in Hem Die de Bruidegom is en Die dient om Zijn vrouw te verwerven. Over Zijn vrouw wordt niet gesproken, maar wel over de zonen van de bruiloftszaal. Zij delen al in de vreugde bij het vooruitzien naar de bruiloft omdat zij zich in de tegenwoordigheid van de Bruidegom bevinden.

De Heer wijst ook op de tijd dat Hij er niet meer zal zijn. Hij zal verworpen en gedood worden. Dat zal droefheid bij Zijn discipelen veroorzaken (Jh 16:19-22) en een grote verandering tot gevolg hebben. Die verandering heeft alleen betrekking op Zijn Persoon Die van hen zal worden weggenomen. Zijn afwezigheid is de oorzaak van grote veranderingen in het dienen van God op aarde. Uiterlijke godsdienstige verrichtingen verliezen hun betekenis. Er zal gediend gaan worden door de "Geest van God" (Ep 3:3).

Nieuw en oud niet te verenigen | verzen 21-22

21 Niemand naait een lap nieuwe stof op een oud kleed; anders scheurt het nieuwe ingezette stuk [iets] van het oude [kleed] zelf af en de scheur wordt erger. 22 En niemand doet jonge wijn in oude zakken; anders zal de wijn de zakken doen barsten en de wijn <wordt uitgestort> en de zakken gaan verloren; maar jonge wijn <moet men> in nieuwe zakken <doen>.

In het voorbeeld van "een lap nieuwe stof op een oud kleed" laat de Heer zien dat de *nieuwe* kracht van het evangelie dat Hij predikt niet te verenigen is met de *oude* Joodse vormen. Het evangelie zou het Judaïsme, waarmee zij het wilden verbinden, verderven. De discipelen van Johannes en de discipelen van de farizeeën moeten kiezen. Als ze bij het oude blijven, hebben ze geen deel aan het evangelie en de daarbij behorende vreugde en vrijheid. Als ze het nieuwe willen, zullen ze het oude volledig moeten loslaten.

Hij voegt nog een vergelijking toe aan die van de lap stof en het oude kleed. Bij de vergelijking van de lap stof en het oude kleed gaat het meer om het uiterlijk, de verschijningsvorm, van beide systemen. Bij de vergelijking van de jonge wijn in oude of in nieuwe zakken gaat het om de innerlijke kracht van het nieuwe, het jonge, het frisse dat met de komst van de Heer gekomen is. Het oude systeem is vol van voorschriften, het nieuwe

vertoont de genade. De nieuwe Goddelijke kracht van de genade die in Hem wordt gezien, kan niet tot ontplooiing komen in de oude vormen van de farizeeën.

Het oude kleeft en de oude zakken stellen het oude Joodse gewaad voor. Het is geen kwestie van het opknappen van het oude, maar van het aannemen van iets nieuws. De poging om de nieuwe verschijningsvorm en de geest van het koninkrijk van God te combineren met de oude methode van het Jodendom zal slechts eindigen in de ondergang van beide. Een combinatie betekent niet het herstel van het Jodendom en het degradeert het christendom tot een aardse godsdienst.

Dat is ook precies wat de geschiedenis van de christenheid te zien heeft gegeven. De satan heeft de oude Joodse instellingen weten te vermengen met christelijke waarheden. In al zijn schijnbare glorie is dat te zien in de rooms-katholieke kerk. Maar ook in tal van protestantse kerken en evangelische groepen worden steeds meer oudtestamentische rituelen teruggehaald en ingevoerd.

Aren plukken op de sabbat | *verzen 23-28*

23 En het gebeurde dat Hij op de sabbat door de korenvelden ging, en Zijn discipelen begonnen onder het lopen de aren te plukken. 24 En de farizeeën zeiden tot Hem: Zie, waarom doen zij op de sabbat wat niet geoorloofd is? 25 En Hij zei tot hen: Hebt u nooit gelezen wat David deed toen hij gebrek leed en honger had, hij en zij die bij hem waren? 26 Hoe hij het huis van God binnenging onder hogepriester Abjathar en de toonbroden at die men niet mag eten behalve de priesters, en ook gaf aan hen die bij hem waren? 27 En Hij zei tot hen: De sabbat is gemaakt om de mens, en niet de mens om de sabbat. 28 Daarom is de Zoon des mensen Heer ook van de sabbat.

Deze gebeurtenis in de korenvelden is een illustratie van het nieuwe dat de Heer is komen brengen. Er is vrijheid om op de sabbat van de aren te plukken en te eten. Hij is erbij. De zonen van de bruiloftsmaal hebben de vrijheid om ook of juist op de sabbat te genieten van de zegeningen van het land.

Opnieuw laten de farizeeën van zich horen omdat ze weer iets zien wat niet strookt met hun opvattingen over de wet. Daar zijn ze ook op uit, ze speuren ernaar. Onvermoebaar zullen ze op alles wijzen wat strijdig is

met hun opvattingen die horen bij het oude kled en de oude zakken. Ze spreken de Heer aan op het gedrag van Zijn discipelen.

Het is duidelijk dat er geen wet is die verbiedt op de sabbat van het koren van het veld te eten, integendeel (*Lv 23:22*). Hun afkeuring berust op een wet die ze zelf hebben gemaakt. Wetticisme maakt de wet altijd zwaarder dan God heeft gezegd. Het voegt menselijke opvattingen aan de wet van God toe, waarbij men alleen let op uiterlijke dingen en daar een systeem van maakt. Dat is een gevaar waaraan de mens voortdurend blootstaat. Zij die zich hieraan schuldig maken, tonen hun volledige onwetendheid ten aanzien van God Die erop uit is om genade te bewijzen.

In Zijn antwoord doet de Heer een beroep op hun kennis van de Schrift. De geschiedenis waarnaar Hij verwijst, is uit de tijd dat David, Gods gezalfde koning, nog verworpen was en op de vlucht was voor Saul. David leed toen gebrek en ook zij die bij hem waren. Dit is precies wat de farizeeën nu voor zich zien in de ware David met Zijn discipelen. Zij lijdten ook honger.

De farizeeën hebben die geschiedenis natuurlijk al vele keren gelezen, maar ze hebben die nog nooit *goed* gelezen en daarom ook niet werkelijk begrepen. Ze hebben nooit de ware betekenis ervan gezien. De ware betekenis staat voor hen in de Persoon van Christus, maar zij zijn er blind voor omdat ze zich gedragen als Saul.

Zou het Gods bedoeling zijn geweest om door Zijn voorschriften Zijn gezalfde koning van honger te laten omkomen, samen met hen die bij hem waren? Daarvoor heeft God Zijn voorschriften niet gegeven. Als mensen ze hadden gehouden, was deze situatie nooit ontstaan. Nu Zijn gezalfde koning vervolgd werd, had een uiterlijk vasthouden aan voorschriften voor Hem niet de geringste waarde.

Het toonbrood, dat Gods volk in zijn eenheid voor Zijn aangezicht voorstelt (*Lv 24:5-9*), had die waarde voor Hem verloren omdat het volk zich van Hem had afgekeerd. Dit toonbrood had voor God geen symbolische betekenis meer. Door de verwerping van Zijn gezalfde koning beperkte God het eten van het toonbrood niet tot de priesters, maar mocht het door David en zijn mannen gegeten worden. David was door God tot een dienst geroepen, maar op de vlucht. Hij was heilig, dat wil zeggen voor God afgezonderd om Hem te dienen, en dat waren zijn manschappen ook, waardoor zij van dit heilige brood konden eten (*1Sm 21:1-6*).

Op gelijke wijze moet er naar de sabbat worden gekeken. De sabbat was niet bedoeld als een middel om het lijden van arme mensen te verzwaren. Hij was bedoeld als zegen. De sabbat was niet een dag om over de mens te heersen, maar was er tot welzijn en rust voor de mens, om door die dag zijn gedachten te richten op iets wat hoger was dan het werk van zijn handen. De farizeeën hadden van de sabbat een juk gemaakt, terwijl God die als zegen had bedoeld. Onder de wet zijn aan de sabbatsviering voorschriften verbonden, maar de Heer brengt de sabbat terug tot zijn oorspronkelijke, ware betekenis.

De sabbat is gefundeerd op twee grote Goddelijke waarheden: de schepping en de wet. Beide gebeurtenissen zijn van groot belang voor de mens en voor Israël. Maar de christen hoort bij geen van beide. Hij is niet verbonden aan de oude schepping, want hij is een nieuwe schepping, en hij is niet verbonden aan het aardse Israël, maar aan de hemelse gemeente. Voor de christen is daarom de eerste dag van de week de gedenkdag, want toen stond Christus op uit het graf en opende daarmee voor de christen de nieuwe wereld met een nieuwe stand van zaken.

Aan de farizeeën, die de betekenis van de sabbat hebben vervalst, laat Hij weten dat Hij de *"Heer ook van de sabbat"* is en niet zij. De Persoon van Christus staat boven alle inzetten. De naam *"Zoon des mensen"* toont de heerlijkheid van Zijn Persoon als de verworpen, lijdende Mens. Als zodanig, en niet alleen als God, is Hij boven de sabbat verheven: Hij is Heer van de sabbat. Dat zal zichtbaar worden als de grote sabbat voor de schepping aanbreekt als Hij Zijn regering aanvaardt, dat is bij de invoering van het duizendjarig vrederijk. Dan zal Zijn volk, dat zijn allen die Hem toebehooren, daarin delen.

De vraag is of God in genade kan handelen en in soevereiniteit kan zegenen te midden van Zijn volk. Moet Hij Zichzelf onderwerpen aan het gezag van mensen die, terwijl zij zich tegen Zijn goedheid keren, een vals beroep doen op Zijn inzetten? Of kan Hij goed doen naar Zijn eigen macht en liefde als Degene Die boven alles is verheven? Zal God Zich door de mens in het werk van Zijn goedheid laten beperken, dat in waarheid de nieuwe wijn is die de Heer Jezus aan de mens brengt?

Markus 3

Een verschrompelde hand genezen | verzen 1-6

1 En Hij kwam opnieuw in de synagoge; en daar was een mens met een verschrompelde hand. 2 En zij letten op Hem of Hij hem op de sabbat zou genezen, om Hem te kunnen aanklagen. 3 En Hij zei tot de mens met de verschrompelde hand: Kom in het midden staan! 4 En Hij zei tot hen: Is het geoorloofd op de sabbat goed te doen of kwaad te doen, een leven te behouden of te doden? Maar zij zwegen. 5 En Hij keek hen rondom met toorn aan, bedroefd over de verharding van hun hart, en zei tot de mens: Streck uw hand uit. En hij strekte die uit en zijn hand werd hersteld. 6 En de farizeeën gingen terstond naar buiten met de herodianen en beraadslaagden tegen Hem, hoe zij Hem zouden ombrengen.

De Heer gaat weer in de synagoge (Mk 1:21). De synagoge is de plaats waar het volk van God samenkomt en de wet wordt bestudeerd. Hij gaat er naar binnen om een mens op te zoeken die Hem nodig heeft en die Hij geschikt wil maken om van de zegeningen te genieten. Het is sabbat en dat biedt de gelegenheid om in de synagoge te dienen met het Woord. Onder de aanwezigen is iemand met een verschrompelde hand. Hij kan geen aren plukken en fijnwrijven en ervan eten (vgl. Mk 2:23), hij kan niet genieten van de goede gaven van God. Maar nu komt dé goede Gave tot hem.

De tegenstanders van de Heer zijn ook aanwezig. Zij zien zowel Zijn goedheid als de man die daaraan behoefte heeft. In hun gedachten combineren zij die met elkaar. Ze veronderstellen dat Hij op deze sabbatdag Zich niet zal laten weerhouden de man te genezen. In hun harten is er echter haat tegenover Zijn goedheid, terwijl er tegenover de behoeften van de man onverschilligheid is. Het gaat er hun alleen om dat hun voorschriften worden gehouden.

Het is opvallend dat de satan instinctief aanvoelt wat de Heer zal doen. Zo weet ook de wereld wat een kind van God zal doen of behoort te doen. Zo is de wereld er, bijvoorbeeld, verbaasd over als ze een christen aantreft in een omgeving waar hij niet thuishoort.

De Heer neemt de onuitgesproken uitdaging aan en plaatst de man in het midden, opdat ieder getuige zal kunnen zijn van deze daad van barmhartigheid. Hij geeft aan de genezing op een zeer openlijke wijze publiciteit, waardoor Hij aan allen laat zien wat genade is. Het is als het ware een uitnodiging aan allen daaraan deel te nemen. Ook de man moet iets doen. Hij moet de plaats innemen die de Heer hem aanwijst: in het midden. Zo wordt hij voor allen het zichtbare bewijs van de genade die Christus hem zal verlenen.

Voordat de Heer geneest, wil Hij de gewetens van Zijn tegenstanders aanspreken met een vraag naar de bedoeling van de sabbat. Hoe slecht moet een systeem zijn dat de vraag nodig maakt of het geoorloofd is goed te doen! Zijn vraag is, of een daad van barmhartigheid die op de sabbat wordt verricht, tot een overtreding van de wet wordt omdat die daad op de sabbat wordt verricht. Hij is gekomen om goed te doen. Daaraan is hier behoefte. Daarom doet Hij goed. Het zou juist zonde zijn om dat niet te doen (*Jk 4:17*). Zijn daad van goedheid betekent voor de man dat hij zal kunnen leven. De wet doodt, maar de Heer is gekomen om leven te geven.

Op Zijn vraag geven Zijn tegenstanders geen antwoord. Ze weten wat het goede antwoord is, maar willen het niet geven. Ze haten Hem en Zijn goedheid omdat Hij Zich niet stoort aan hun eigengemaakte wetten.

We zien duidelijk hoe het oude systeem, dat gegrond is op wat de mens moet zijn voor God, vervangen wordt door wat God is voor de mens. Het oude systeem komt van God, maar het is door de mens gemaakt tot een systeem van haat tegenover de volle openbaring van God in Christus. Christus is daar niet om de farizeeën te steunen in hun gedachten betreffende de wet, maar om Zijn eigen genade te bewijzen. Gods wetten hebben nooit de bedoeling gehad om Zijn goedheid te blokkeren.

Op hun zwijgen antwoordt de Heer met een doordringende blik waarmee Hij al Zijn tegenstanders rondom Hem in de ogen kijkt. [De uitdrukking dat de Heer mensen 'rondom aankeek', vinden we vijf keer in dit evangelie (*Mk 3:5,34; 5:32; 10:23; 11:11*). De uitdrukking komt nog een zesde keer voor, maar heeft dan betrekking op de discipelen (*Mk 9:8*).] Zijn blik is een blik van toorn. Tegelijk is er in Zijn hart droefheid. Hij is toornig over hun zonde van onbarmhartigheid, waarvoor zij Zijn volle toorn eenmaal zul-

len ontvangen. Hij is bedroefd omdat Hij de verharding van hun hart ziet, dat zij zich niet *willen* bekeren. God haat de zonde en heeft de zondaar lief. Deze beide gevoelens zijn bij Hem tegelijkertijd op volmaakte wijze aanwezig.

Terwijl Hij zo naar Zijn tegenstanders kijkt, richt Hij Zijn woorden van genezing tot de mens. De man moet weer zelf iets doen. Hij moet zijn hand uitstrekken. Dat doet hij en zijn hand wordt hersteld. Gehoorzaamheid aan wat God zegt, heeft altijd zegen tot gevolg. De man had kunnen zeggen: 'Ik kan niet, want mijn hand is verdord.' Maar gehoorzaamheid aan wat de Heer zegt, laat Hij altijd vergezellen door kracht die Hijzelf verleent om te doen wat Hij zegt.

De reactie van de ijveraars voor de wet is dat zij een moord beraadslagen. Alsof er geen gebod bestond: "U zult niet doden"! Dat is farizeïsme. Zij zijn op de sabbat bezig met plannen om kwaad te doen en te doden, terwijl Hij bezig is met goed te doen en een leven te behouden. Wat een schril contrast. Wat een droefheid voor Hem!

Ze zien het ook niet als een probleem zich te verbinden met de goddeloze herodianen, de mensen die om zelfzuchtige redenen de goddeloze politiek van Herodes ondersteunen. Zij, die van nature elkaars vijanden zijn, vinden hier elkaar in hun haat tegenover Christus. We vinden dit later ook bij Pilatus en Herodes (*Lk 23:12*). Deze beraadslaging van farizeeën en herodianen is de eerste beraadslaging tegen Christus om Hem te doden.

Genezingen bij de zee | *verzen 7-12*

7 En Jezus trok Zich met Zijn discipelen terug naar de zee; en een grote volksmassa van Galiléa <volgde Hem> 8 en van Judéa en van Jeruzalem en van Iduméa en het Overjordaanse en rond Tyrus en Sidon, een grote volksmassa, hoorden wat Hij deed en kwamen naar Hem toe. 9 En Hij zei tot Zijn discipelen dat een scheepje bij Hem moest blijven vanwege de menigte, opdat zij Hem niet zouden verdringen. 10 Want Hij genas velen, zodat allen die kwalen hadden op Hem aandrongen, om Hem aan te raken. 11 En als de onreine geesten Hem zagen, vielen zij voor Hem neer en schreeuwden de woorden: U bent de Zoon van God! 12 En Hij waarschuwde hen dringend dat zij Hem niet openbaar zouden maken.

De tegenstand bewerkt dat de Heer Zich terugtrekt. Dit betekent niet dat de tegenstand de stroom van Gods zegen tegenhoudt. Dat is onmogelijk. Tegenstand is juist een aanleiding om die stroom in een andere richting te stuwen en groter te maken, zodat meerderen eraan deel kunnen krijgen. De zee spreekt van het grote arbeidsveld van de Heer. De mensen komen van alle kanten naar Hem toe omdat ze van Zijn daden van zegen hebben gehoord. Zo blijft Gods zegen stromen tot eeuwige vreugde van de armen en de behoeftigen die voor Christus neerbuigen.

Om niet door de menigte te worden verdrongen neemt Hij voorzorgsmaatregelen. Hij, de almachtige God, bedient Zich daarvoor van menselijke middelen. Hij had, evenals toen men Hem van de berg wilde gooien, zo een pad tussen de mensen kunnen maken (*Lk 4:29-30*). Hier heeft Hij echter niet met tegenstanders te doen, maar met mensen die Hem nodig hebben.

De kracht van de Heer om te genezen is aanwezig. Ieder die Hem nodig heeft, kan Hem bereiken en aanraken. Hij is altijd bereikbaar voor wie Hem nodig heeft. Hij geneest niet alleen lichamelijk zieken, maar ook mensen die bezeten zijn. De onreine geesten kunnen zich niet stilhouden in Zijn tegenwoordigheid. In de mens in wie zij huizen, werpen zij zich voor Hem neer en belijden schreeuwend Zijn Naam. 'Schreeuwen' ziet op gedwongen, in extase geuite erkenning. De verlost belijden Zijn Naam niet luid schreeuwend, maar vrijwillig, diep dankbaar, met verstand en geestelijk inzicht.

Zo is Hij bezig met goeddoen aan de mensen en bevrijdt hen, zonder iets bij hen voor Zichzelf te zoeken. Hij wil niet dat de demonen Zijn Naam openlijk belijden. Hij neemt geen getuigenis van de mens als zodanig aan en nog minder van demonen. Wat voor waarde heeft een erkenning van Wie Hij is, als die erkenning niet door de Geest van God is gewerkt?

Roeping van de twaalf | *verzen 13-19*

13 En Hij klom op de berg en riep bij Zich hen die Hijzelf wilde, en zij kwamen naar Hem toe. 14 En Hij stelde er twaalf aan, <die Hij ook apostelen noemde,> opdat zij bij Hem zouden zijn en opdat Hij hen zou uitzenden om te prediken 15 en om macht te hebben de demonen uit te drijven. 16 En Hij <stelde de twaalf aan en> gaf Simon [de] naam Petrus; 17 en Jakobus, de [zoon] van Zebe

deüs, en Johannes, de broer van Jakobus, en Hij gaf hun [de] naam Boanerges, dat is zonen van [de] donder; 18 en Andréas, Filippus, Bartholomeüs, Mattheus, Thomas, Jakobus, de [zoon] van Alfeüs, Thaddeüs, Simon de Kanaäniet 19 en Judas Iskariot, die Hem ook heeft overgeleverd.

Alle wonderen die de Heer verricht, doet Hij met inspanning. Steeds geeft Hij daarin van Zichzelf. Hij heeft het nodig om na een dag of periode van bezig zijn ten gunste van mensen Zich af te sonderen om met Zijn God te zijn. Dat doet Hij ook nu, maar Hij wil tegelijk ook anderen in Zijn werkzaamheden betrekken. Als de ware Dienaar wil Hij anderen leren om in navolging van Hem dienaren te worden. Daarom klimt Hij de berg op. Hij zondert Zich af van de mensen tot God en ontbiedt door soevereine verkiezing hen die Hij wil. En zij komen.

Door op de berg te klimmen laat Hij ons zien dat de oorsprong van *Zijn* bediening de hemel is en dat deze niet uit mensen is. Op de berg roept Hij de discipelen tot Zich, waaruit eveneens blijkt dat de oorsprong van *hun* bediening de hemel en niet uit mensen is (*Hd 13:1-4; Gl 1:1*). En zoals Hij Zelf is uitgegaan om te prediken (*Mk 1:38*), zo geeft Hij hier hun die Hij roept dezelfde opdracht.

Maar het begint ermee dat “*zij bij Hem zouden zijn*”. De prediking tot anderen moet gebeuren vanuit Zijn tegenwoordigheid. Hij bepaalt het moment van uitzending. Als de tijd van hun voorbereiding klaar is, zullen de twaalf uitgezonden worden. Na de opdracht om te prediken krijgen ze ook de macht om demonen uit te drijven. Wonderen zijn nooit op zichzelf staande gebeurtenissen. Ze zijn er om het Woord dat gesproken is te ondersteunen (*Hb 2:3-4*).

De Heer stelt ze aan. Hij heeft die bevoegdheid, want Hij is de Zoon van God (*Mk 1:1*). Hij geeft Simon ook een andere naam en noemt hem Petrus. Dat wijst op Zijn positie van gezag. Alleen personen die gezag over anderen hebben, hebben de bevoegdheid om namen te geven of te veranderen (*Gn 1:18; Dn 1:7*). Als Hij een naam verandert, heeft dat een betekenis. Petrus betekent ‘steen’. Petrus wordt in elke opsomming van de twaalf als eerste genoemd.

Jakobus en Johannes krijgen ook een andere naam. De naam die Hij hun geeft, laat zien dat Hij het karakter van deze mannen kent. Behalve dat die

naam, “zonen van [de] donder”, op hun vurige temperament kan slaan, kan hij ook betekenen dat zij het Woord met bijzondere kracht namens God zullen spreken. God spreekt in de donder om vrucht te doen voortkomen in de woestijn (*Jb 38:25-27*).

Van de andere discipelen weten we weinig, van een enkeling niet veel meer dan zijn naam. Andréas brengt mensen bij de Heer (*Jh 1:41-42; 6:8-9; 12:21-22*). Filippus wordt door de Heer op de proef gesteld (*Jh 6:5*) en brengt Hem bericht over mensen die Hem zoeken (*Jh 12:21-22*). Bartholomeüs is dezelfde als Nathanaël (*Jh 1:47*). Mattheüs, ofwel Levi de tollenaar, is de schrijver van het evangelie dat zijn naam draagt. Thomas wil wel met de Heer sterven en heeft het tastbare bewijs nodig dat Hij is opgestaan (*Jh 11:16; 20:24-29*).

Behalve Jakobus, de broer van Johannes (*vers 17*), horen we hier nog van een Jakobus, de zoon van Alfeüs. Hij is dus iemand anders dan de broer van de Heer (*Gl 1:19*) en ook een andere dan Jakobus de kleine (*Mk 15:40*). Thaddeüs is de bijnaam van Lebbeüs (*Mt 10:3*); hij wordt ook wel Judas genoemd (*Jh 14:22*). Simon krijgt als toevoeging “*de Kanaäniet*” of ‘Zeloot’, wat ziet op zijn vroegere gewelddadige godsdienstige en politieke zienswijze.

De laatste die wordt genoemd, is Judas. Hij neemt bij elke opsomming van de discipelen de laatste plaats in, steeds met de vermelding van wat hij met de Heer zal doen.

De Heer Jezus en Beëlzebul | *verzen 20-27*

20 En Hij kwam in huis; en opnieuw verzamelde zich een menigte, zodat zij zelfs geen brood konden eten. 21 En toen Zijn verwanten dit hoorden, gingen zij heen om Hem te grijpen, want zij zeiden: Hij is buiten Zichzelf. 22 En de schriftgeleerden die van Jeruzalem waren afgedaald, zeiden: Hij heeft Beëlzebul; en: Door de overste van de demonen drijft Hij de demonen uit. 23 En Hij riep hen bij Zich en zei tot hen in gelijkenissen: Hoe kan de satan de satan uitdrijven? 24 En als een koninkrijk tegen zichzelf verdeeld is, kan dat koninkrijk niet standhouden. 25 En als een huis tegen zichzelf verdeeld is, zal dat huis niet kunnen standhouden. 26 En als de satan opstaat tegen zichzelf en verdeeld is, kan hij niet standhouden, maar is het met hem ten einde. 27 Maar niemand die het huis van de sterke binnengaat, kan zijn huisraad roven, als hij niet eerst de sterke bindt; en dan zal hij zijn huis beroven.

We vinden de Heer in dit hoofdstuk op verschillende plaatsen. We zien Hem in de synagoge (*vers 1*), bij de zee (*vers 7*) en op de berg (*vers 13*). Nu is Hij weer in huis, waar zich opnieuw een menigte verzamelt (*Mk 2:1*). Er is geen tijd om brood te eten en dus laat Hij de maaltijd aan Zich voorbijgaan. Zijn dienst neemt Hem volledig in beslag. Hoe ben ik begaan met de nood van anderen? Zijn mijn eigen dagelijkse, stoffelijke behoeften belangrijker dan de geestelijke behoeften van anderen?

Zijn familie hoort hoe Hij onvermoeibaar bezig is en schaamt zich voor Hem. Dat ze ervan 'horen', betekent dat het hun is verteld. Dat zal hun dan niet verteld zijn in de zin van bewondering voor wat Hij doet, want als ze ervan horen, willen ze Hem met geweld ertoe brengen Zijn werkzaamheden te stoppen. Ze menen dat ze Hem niet alleen moeten waarschuwen, maar moeten grijpen en meevoeren omdat ze menen dat Hij Zijn verstand heeft verloren. De familienaam wordt door Hem te grabbel gegooid, menen zij.

Zijn familieleden zijn hier de eersten die een aanval doen op Zijn dienst. Het zijn geen vijanden, maar toch hebben ze geen zicht op Gods wil en Gods werk. Ze bekijken alles met hun verstand en denken dat Hij, Die volkomen toegewijd aan God leeft, niet bij Zijn verstand is. De Heer reageert niet op hun actie en hun woorden, wat Hij later wel doet (*verzen 31-35*).

Dit onbegrip moeten allen verwachten die zich volledig willen inzetten voor de dingen van God, in navolging van de Heer Jezus. Familie en vrienden zullen dit niet altijd kunnen waarderen, maar zich soms veroordeeld voelen.

Na de bewondering door de menigte in *vers 20* en het onbegrip van Zijn familie in *vers 21* krijgt de Heer ook te maken met de lastering door Zijn vijanden in *vers 22*. Deze vijanden, schriftgeleerden, zijn van Jeruzalem afgedaald. Dat wijst op hun weggaan van de plaats van zegen en hun neergang en ten slotte ondergang.

Ze kunnen de kracht waarmee Hij in barmhartigheid ten behoeve van de mens tegen de satan optreedt, niet loochenen. Ze erkennen dat Hij demonen uitdrijft. Maar als zij die kracht zouden erkennen als iets van God, dan was het met hun godsdienstige gewichtigheid gedaan en eveneens met hun beroep en hun inkomsten. Daarom schrijven zij die kracht liever toe aan een andere bron, die van de satan.

Zijn vijanden staan niet in Zijn directe omgeving als zij zo over Hem spreken, maar iets verder bij Hem vandaan. Daarom roept Hij hen bij Zich. Zoals Hij in *vers 13* Zijn discipelen bij Zich heeft geroepen, zo roept Hij hier Zijn vijanden bij Zich. Hij spreekt met Goddelijk gezag en zij komen. Zo zullen, als Hij op de grote, witte troon zit (*Op 20:11-12*), al Zijn vijanden op Zijn bevel voor Hem verschijnen.

Voordat Hij de schriftgeleerden de vreselijke zonde die zij hebben begaan voor ogen stelt, stelt Hij hun eerst een logische vraag. Die vraag moet hun de dwaasheid van hun opmerkingen over Hem duidelijk maken. Hij wacht niet op hun antwoord, maar geeft het Zelf. Ieder kind kan begrijpen dat interne verdeeldheid in een koninkrijk dit koninkrijk te gronde richt. Om het nog duidelijker te maken voegt Hij het voorbeeld eraan toe van een huis dat tegen zichzelf verdeeld is. Wat voor een koninkrijk geldt, geldt ook voor een huis. In beide gevallen betekent interne verdeeldheid de val ervan.

Wat voor een koninkrijk en een huis geldt, geldt ook voor de satan. In het koninkrijk van de satan en het huis van de satan is geen verdeeldheid. Alle machten van de duisternis werken samen om de mens in het ongeluk te storten en daardoor Gods werk te verwoesten. De Heer Jezus doet alles tot eer van God en doet daarmee afbreuk aan de werken van de duivel (*1Jh 3:8b*). Hij is veertig dagen en veertig nachten in het huis van de duivel geweest toen Hij in de woestijn was en heeft hem daar gebonden (*Mk 1:13*). Nu is Hij bezig het huis van de sterke te beroven door mensen uit zijn macht te bevrijden (*Mk 5:15*). Dit werk schrijven de schriftgeleerden toe aan de duivel zelf. Het is absurd. Een vreselijker zonde is niet denkbaar.

De lastering van de Geest | *verzen 28-30*

28 Voorwaar, Ik zeg u, dat alles de zonen der mensen zal worden vergeven, alle zonden en lasteringen waarmee zij ook maar lasteren; 29 maar wie zal lasteren tegen de Heilige Geest, heeft geen vergeving in eeuwigheid, maar is schuldig aan een eeuwige zonde 30 – omdat zij zeiden: Hij heeft een onreine geest.

Van “de zonen der mensen” – en dus niet van engelen – kunnen alle zonden en lasteringen worden vergeven, van welke aard die ook zijn. Als er maar berouw over de zonden is en bekering tot God. Het bloed van Jezus Christus reinigt van elke zonde (*1Jh 1:9*). Dat is een geweldig woord van bemoediging voor ieder die meent dat zijn zonden te groot en te veel zijn.

Maar er is een zonde die niet wordt vergeven en dat is het *“lasteren tegen de Heilige Geest”*. Dit is geen uitzondering op de vorige algemene toezegging. Elke zonde en lastering wordt gedaan tegen de drie-enige God en dus ook tegen de Heilige Geest. Nu wordt hier gesproken van het *“lasteren tegen de Heilige Geest”* met daaraan verbonden de uitspraak van de Heer Jezus, de Rechter, dat daarvoor geen vergeving is in eeuwigheid. De Heer zegt ervan dat iemand die zich daaraan schuldig maakt, zich schuldig maakt aan een eeuwige zonde. Dat moet daarom een specifieke zonde zijn en dat is het ook.

De Heilige Geest maakt ook duidelijk wat die specifieke zonde is: *“Omdat zij zeiden: Hij heeft een onreine geest.”* Het specifieke van het lasteren tegen de Heilige Geest is: het toeschrijven van de daden van *de Heer Jezus* aan een onreine geest. De Heer Jezus deed altijd alles volmaakt door de Geest. Al Zijn werken en al Zijn woorden waren onmiskenbaar de werken en woorden van God de Heilige Geest. Wie dat met eigen ogen ziet en ondanks dat Zijn werken toeschrijft aan de duivel, doet dat bewust en met het doel Hem in Zijn dienst verwerpelijk te maken.

Deze zonde kon alleen worden begaan toen de Heer Jezus op aarde was. Het is ook onmogelijk dat een wedergeboren mens deze zonde begaat. Ieder die in nood zit omdat hij denkt zich aan die zonde schuldig te hebben gemaakt, bewijst juist door die angst dat hij die zonde niet heeft begaan. Wie tegen de Geest lastert, heeft geen gewetensnood, maar een volkomen verhard geweten. Terwijl de demonen Hem erkennen als de Zoon van God (*Mk 1:24*) wanneer Hij hen door de Heilige Geest uitdrijft, lasteren deze lieden het werk dat de Geest door Hem doet.

De ware familie van de Heer | *verzen 31-35*

31 En Zijn moeder en Zijn broers kwamen, en terwijl zij buiten stonden, zonden zij [iemand] naar Hem toe om Hem te roepen. 32 En een menigte zat om Hem heen. En zij zeiden tot Hem: Zie, Uw moeder en Uw broers <en Uw zusters> daarbuiten zoeken u. 33 En Hij antwoordde hun en zei: Wie is Mijn moeder en Mijn broeders? 34 En terwijl Hij hen, die om Hem heen zaten, rondom aankeek, zei Hij: Zie, Mijn moeder en Mijn broeders! 35 <Want> wie de wil van God doet, die is Mijn broeder en zuster en moeder.

Na de volledige verwerping door de godsdienstige leiders gaat de Heer onderscheid aanbrengen tussen de natuurlijke banden die Hij met Israël heeft en een overblijfsel waarmee Hij Zich verbindt. De aanleiding daartoe is de komst van Zijn moeder en Zijn broers die willen dat Hij bij hen komt. Hoewel Zijn verwanten niet vijandig zijn, staan ze wel “daarbuiten”. Ze staan niet onder Zijn zegenende invloed, ze zijn niet met Hem in het huis. Om Hem heen zit een ander gezelschap.

Terwijl Hij in huis is met een menigte om Zich heen, laten Zijn verwanten weten Hem te zoeken. Door hun natuurlijke banden met Hem menen zij een zeker recht op Hem te kunnen laten gelden. Hij moet er eerst voor hen zijn en de menigte moet Hij maar even laten voor wat die is.

De Heer antwoordt met de vraag: “Wie is Mijn moeder en Mijn broeders?” Met deze vraag stelt Hij de natuurlijke familiebanden niet terzijde. Hij heeft ze als Schepper Zelf ingesteld en wee de mens die ze niet erkent. Maar natuurlijke familiebanden mogen niet gaan heersen over de verbindingen tussen de leden van de geestelijke familie, de familie van God. Tegelijk moeten we in voorzichtigheid met dit beginsel omgaan. Er zijn wel gelovigen geweest die hun natuurlijke banden hebben verwaarloosd ter wille van zogenaamde geestelijke activiteiten. Dat is natuurlijk niet wat de Heer bedoelt te zeggen.

Hij erkent hen die naar Zijn woorden luisteren als Zijn familie. Terwijl Hij dat zegt, kijkt Hij hen weer rondom aan, als het ware om met ieder van hen persoonlijk contact te hebben. Met deze uitspraak geeft Hij ook de breuk aan tussen Hem en het volk waaruit Hij als Mens is geboren en waarvoor Hij is gekomen. Hij stelt de oude betrekkingen terzijde en vestigt nu de nieuwe. De basis voor de nieuwe betrekkingen is het doen van de wil van God. Hij voert die wil volmaakt uit. Alleen zij die door Zijn werk op het kruis met Hem verbonden zijn, doen ook Gods wil. Door Zich voor hen te geven heeft Hij hen tot Zijn broeders gemaakt (*Jh 20:17; Hb 2:11*).

Markus 4

Inleiding

In het vorige hoofdstuk is het getuigenis van de Heilige Geest verworpen, evenals de Zoon des mensen persoonlijk. Als gevolg daarvan erkent de Heer de oude betrekkingen niet meer. In plaats daarvan vormt Hij nieuwe betrekkingen (*Mk 3:35*). Daarop volgt in dit hoofdstuk een beschrijving van Zijn dienstwerk.

1. In de vorm van gelijkenissen worden het verloop en de resultaten van Zijn dienstwerk getoond (*verzen 1-20*).
2. Ook zien we dat de verantwoordelijkheid van de discipelen met het oog op hun aandeel in dit werk aan de orde komt (*verzen 21-25*).
3. Tevens zien we de rust van hen die, terwijl zij werken, op God vertrouwen (*verzen 26-29*).
4. Ten slotte zien we aan het eind van dit hoofdstuk de omstandigheden waarin de discipelen verkeren tijdens hun dienstwerk (*verzen 35-41*). De storm waarin ze terechtkomen, wijst op de stormen die zullen komen om het geloof te beproeven, terwijl de Heer schijnbaar geen aandacht aan hen schenkt.

Gelijkenis van de zaaier | *verzen 1-9*

1 En Hij begon opnieuw te leren bij de zee. En een zeer grote menigte verzamelde zich bij Hem, zodat Hij aan boord van een schip ging en [daarin] neerzat op de zee, en de hele menigte was aan de zee op het land. 2 En Hij leerde hun door gelijkenissen vele dingen; en Hij zei in Zijn leer tot hen: 3 Hoort! Zie, de zaaier ging uit om te zaaien. 4 En het gebeurde bij het zaaien, dat het ene [zaad] bij de weg viel, en de vogels kwamen en aten het op. 5 En ander [zaad] viel op de rotsachtige bodem, waar het niet veel aarde had, en het kwam terstond op, doordat het geen diepe aarde had. 6 En toen de zon was opgegaan, verschroeide het, en doordat het geen wortel had, verdorde het. 7 En ander [zaad] viel tussen de dorens, en de dorens schoten op en verstikten het, en het gaf geen vrucht. 8 En andere [zaden] vielen in de goede aarde, schoten op, groeiden en gaven

vrucht, en het ene droeg dertigvoudig, het andere zestigvoudig en het andere honderdvoudig. 9 En Hij zei: Wie oren heeft om te horen, laat hij horen.

Dit hoofdstuk laat opnieuw zien hoe de Heer doorgaat met Zijn gewone werk van het geven van onderwijs. Velen worden daardoor aangetrokken. Omdat Hij bij de zee is en het gevaar groot is dat de menigte Hem erin drijft, neemt Hij plaats in een schip. Terwijl Hij daarin neerzit, spreekt Hij de menigte toe die op het land staat. Door plaats te nemen in een schip zondert Hij Zich af van het volk dat Hem, zoals we in het vorige gedeelte hebben gezien, in zijn godsdienstige leiders heeft verworpen, waar ze Zijn werk aan de duivel toeschrijven (Mk 3:22).

Hij begint wel weer met Zijn gewone werk, het onderwijzen, maar Hij geeft dit onderwijs in een andere vorm. In verband met de ontwikkeling die zojuist heeft plaatsgevonden in Zijn verhouding tot de Joden, gaat Hij gebruikmaken van gelijkenissen. De reden daarvoor legt Hij uit in de *verzen 10-12*.

Met de oproep “*hoort!*” (vers 3) doet Hij een dringend beroep op de hele menigte om goed te luisteren naar wat Hij gaat zeggen. Hoewel Hij tot de menigte spreekt, gaat het toch om de toestand van iedere persoon afzonderlijk. Iedere persoon afzonderlijk is een soort grond waarin het zaad terechtkomt. Hij stelt hun een zaaier voor die uitgaat om te zaaien. Die zaaier is Hij Zelf. Hij gaat uit, Hij is uitgegaan van de Vader (Jh 13:3). Dat Hij Zich nu als de Zaaier voorstelt, houdt in dat het er niet langer om gaat dat Hij vrucht zoekt in Zijn wijngaard Israël – en daarvoor was Hij gekomen –, maar dat Hij door te zaaien die vrucht nu Zelf gaat voortbrengen.

Het zaad dat wordt gezaaid, komt op verschillende soorten grond terecht. De eerste soort is de verharde weg. Het zaad dat daar terechtkomt, wordt een prooi van vogels, want de grond is zo hard, dat het geen wortel kan schieten. De tweede soort waar een deel van het zaad terechtkomt, is rotsachtige bodem. Daar is wel een beetje aarde, waardoor het lijkt alsof dit zaad wel iets oplevert. Maar door de rotsachtige bodem heeft het zaad geen diepe wortels kunnen krijgen. Als dan ook de zon opkomt, verschroeit het. Weer een ander deel komt tussen de dorren terecht. Daar is wel aarde en kan het wortel schieten, maar het kan niet groeien vanwege de dorren die het verstikken, zodat er ook van dit zaad geen vrucht komt.

De vierde soort grond is de goede aarde. De zaden die daarin vallen, schieten op, groeien en geven vrucht. De vrucht wordt voorgesteld in verschillende mate. Er is zaad dat dertigvoudig vrucht draagt, er is zaad dat zestigvoudig vrucht draagt en er is zaad dat honderdvoudig vrucht draagt.

In *Mattheüs 13 (Mt 13:23)* is de volgorde andersom. Daar gaat het om de geschiedenis van het koninkrijk der hemelen zoals dat is toevertrouwd aan de verantwoordelijkheid van de mens. Alles wat is toevertrouwd aan de verantwoordelijkheid van de mens, begint goed, maar dan doet het verval zijn intrede en begint er een proces van verzwakking. Zo begint de gemeente op de Pinksterdag en de eerste dagen daarna goed, maar steeds meer wereldse invloeden zorgen ervoor dat die eerste kracht en frisheid gaandeweg afnemen.

Hier in het *evangelie naar Markus* gaat het om het werk van de volmaakte Dienaar. Dan neemt het resultaat steeds verder toe tot de volkomen maat. Wat de Heer in het begin tegen de menigte zegt (“hoort”), zegt Hij aan het einde van de gelijkenis tot de enkeling die begerig is naar Goddelijk onderwijs. We moeten eerst horen om vrucht te kunnen voortbrengen.

Waarom gelijkenissen? | *verzen 10-12*

10 En toen Hij alleen was, vroegen zij die Hem omringden, met de twaalf, Hem naar de gelijkenissen. 11 En Hij zei tot hen: U is de verborgenheid van het koninkrijk van God gegeven; maar tot hen die buiten zijn, komt alles in gelijkenissen, 12 opdat zij kijkend kijken en niet zien, en horend horen en niet verstaan; opdat zij niet misschien zich bekeren en hun vergeven wordt.

Zij die werkelijk belangstelling hebben voor de dingen van God, vragen de Heer naar de betekenis van de gelijkenissen. In Zijn antwoord hierop onderstreept Hij het onderscheid tussen de ongelovige Joden en Zijn discipelen. De laatsten zijn een beeld van het gelovig overblijfsel. Gelijkenissen maken openbaar wie echt bij Hem horen en wie niet. Zij die bij Hem horen, worden door Hem onderwezen over de verborgenheid van het koninkrijk van God. Aan hen vertelt Hij dat het koninkrijk van God aanvankelijk niet in uiterlijke heerlijkheid wordt opgericht, maar op een verborgen manier.

Deze verborgen vorm van het koninkrijk is het gevolg van het feit dat Zijn volk Hem verwerpt. Zijn verwerping door het volk betekent uitstel van

de vestiging van het koninkrijk in macht en majesteit op aarde. In plaats daarvan wordt het gevestigd in de harten van hen die Hem als hun persoonlijke Heer erkennen (*Rm 14:17*).

De verborgenheid van het koninkrijk van God betekent dat Christus Zijn dienaren vertelt dat zij rekening moeten houden met wat zij in hun dienst in dat koninkrijk allemaal zullen tegenkomen. Het terrein is groot, maar we moeten erop rekenen dat de vrucht gering is en dat er voortdurend moet worden gewerkt om honderdvoudige vrucht voort te brengen. De oecumene – en we zien dat ook in snelgroeiende evangelische gemeenten – is gericht op grote vrucht die echter slechts een getal is. Zij bij wie het om grote getallen gaat, zijn blind voor het ware karakter van de dienst.

De gelijkenissen betekenen voor hen die ‘buiten’ zijn het oordeel. Zij willen zich niet buigen voor Hem omdat Hij niet beantwoordt aan hun verwachtingen als Messias. Zij erkennen alleen als Messias iemand die hen bevrijdt van het juk van de Romeinen, terwijl ze eraan voorbijgaan dat dit juk van vreemde overheersing het gevolg is van hun verlaten van God (*vgl. Ne 9:35-36*).

De gelijkenissen voorkomen dat zij zich bekeren en vergeving krijgen. De bekering die zij zouden laten zien als Hij niet in gelijkenissen zou spreken, zou namelijk geen echte bekering zijn. En de vergeving die zij zouden menen te bezitten, zou een ingebeelde vergeving zijn.

Uitleg van de gelijkenis van de zaaier | *verzen 13-20*

13 En Hij zei tot hen: Weet u deze gelijkenis niet? En hoe zult u alle gelijkenissen kennen? 14 De zaaier zaait het Woord. 15 Dit nu zijn zij die bij de weg zijn, waar het Woord wordt gezaaid: en wanneer zij horen, komt terstond de satan en neemt het Woord weg dat in hen was gezaaid. 16 En dit zijn zij die op de rotsachtige bodems worden gezaaid, die wanneer zij het Woord horen, het terstond met vreugde aannemen; 17 en zij hebben geen wortel in zichzelf, maar zijn [mensen] van het ogenblik; als daarna verdrukking of vervolging komt om het Woord, dan worden zij terstond ten val gebracht. 18 En anderen zijn zij die tussen de dorens worden gezaaid; dit zijn zij die het Woord hebben gehoord, 19 en de zorgen van het leven, het bedrieglijke van de rijkdom en de begeerten naar de overige dingen komen binnen en verstikken het Woord en het wordt

onvruchtbaar. 20 En dit zijn zij die in de goede aarde zijn gezaaid: zij die het Woord horen en ontvangen en vrucht dragen, het ene [deel] dertigvoudig, het andere zestigvoudig en het andere honderdvoudig.

De Heer maakt duidelijk dat zij alle gelijkenissen zullen begrijpen als ze de gelijkenis van de zaaier begrijpen. Deze gelijkenis legt namelijk de basis voor alle andere gelijkenissen.

Hij zegt niet dat Hij Zelf de zaaier is, maar legt de nadruk op wat de zaaier doet. Dit past bij het karakter van dit evangelie waarin Hij wordt voorgesteld als de ware Dienaar. Bij een dienaar gaat het erom wat hij doet, niet wie hij is. Het werk van de Dienaar is het zaaien van het Woord, dat zijn de woorden van God. Alleen het Woord geeft vrucht. Vrucht wordt niet verkregen door beschaving, scholing, opvoeding of voorbeelden, hoe nuttig deze dingen ook zijn. De zaaier zaait *alleen* het Woord en niets anders. De uitwerking van het gezaaide Woord ligt niet aan het Woord, maar aan de bodemgesteldheid. De bodem waarin het zaad valt, stelt de geestelijke toestand voor van de mens die het Woord hoort.

Markus spreekt over het zaad als "*het Woord*". Mattheüs spreekt over het zaad als "*het Woord van het koninkrijk*" (Mt 13:19), wat de inhoud van het Woord aangeeft. Lukas spreekt over het zaad als "*het Woord van God*" (Lk 8:11), wat de bron, de oorsprong van het Woord aangeeft.

De mensen die bij de weg zijn, zijn de mensen die een verhard hart hebben. Als zij het Woord horen, doet het niets bij hen. Ze staan zo onder invloed van de satan, dat deze het gezaaide Woord terstond wegneemt. In deze groep zien we de schriftgeleerden. Bij hen is de bodem zo hard, dat niets van het zaad kan opschieten. Demonische machten nemen het weg. Maar de toepassing is ook voor ons. Wij kunnen bijvoorbeeld zeggen: 'Ik begrijp er niets van' en vervolgens gaan we over tot de orde van de dag, zonder ook maar enige moeite te doen om te begrijpen wat we hebben gelezen. De satan wil graag dat wij zo reageren.

De volgende groep mensen bestaat uit hen die het Woord "*terstond met vreugde aannemen*". Vreugde is echter nooit het eerste resultaat van het gezaaide Woord. Het eerste wat het Woord doet, is de mens aan zichzelf ontdekken, waardoor hij ziet dat hij een verloren zondaar is die de hel verdient. Als God iemand aanspreekt, doet Hij dat in het geweten, waar-

door een besef van zonde en schuld wakker wordt (*Hd 2:37*). Als mensen het Woord direct met vreugde aannemen, is er geen wortel. Mensen kunnen emotioneel worden van wat ze zien of horen, zonder dat het geweten bereikt wordt (*Lk 23:27-28*). Zodra er druk op hen wordt gezet ter wille van hun belijdenis, zullen ze door de mand vallen. God gebruikt verdrukking of vervolging om de echtheid van het geloof te toetsen.

In deze tweede groep en ook in de volgende groep kunnen we de verwanten van de Heer zien. Zij zijn geen vijanden van Hem en het Woord. Er is een bodem waarin het zaad valt en opschiet. Toch is er geen vrucht. Dat gebeurt als het Woord alleen door het gevoel wordt aangenomen. Ze worden blij en krijgen een warm gevoel, maar het geweten blijft onaangedaan. Als ze weg zijn uit de sfeer van het Woord, zijn ze alles weer vergeten. Het gezaaide Woord heeft het hart niet overtuigd van zonde en van oordeel. Dat zou tot berouw brengen. De toepassing op ons is dat het gevaar bestaat dat allesbehalve ons geweten wordt aangesproken, waardoor wij niet worden gebracht tot een leven van toewijding aan Christus.

De derde categorie mensen die het Woord hoort, wordt vergeleken met hen die tussen de dorens zijn gezaaid. Die mensen leven in omstandigheden die zoveel invloed op hen uitoefenen, dat het gehoorde Woord erdoor wordt overwoekerd. De omstandigheden waarin zij leven, kunnen bestaan uit zorgen, rijkdom en begeerten.

Armoede en rijkdom zijn twee uitersten. Allebei hebben ze het grote gevaar dat ze ons zo in beslag nemen, dat we het Woord vergeten (*Sp 30:8-9*). Wie arm is, moet op zijn hoede zijn dat de zorgen hem niet zodanig in beslag nemen, dat het Woord zijn werk niet kan doen. Wie rijk is, moet op zijn hoede zijn dat hij niet wordt meegesleept door het bedrieglijke van de rijkdom waardoor hij losraakt van God en het Woord hem niets doet.

Voor alle mensen geldt dat begeerten naar allerlei andere dingen binnen kunnen komen, dat wil zeggen in het hart kunnen komen. De dingen die we hebben, zijn een gevaar, en de dingen die we niet hebben, zijn dat ook als we die *willen* hebben. Wat het oog ziet, wekt de begeerte het te willen hebben. Als iemand alleen maar daaraan kan denken, sluit hij zich af voor de werking van het Woord en het wordt onvruchtbaar. Ook dit heeft zijn toepassing op de gelovigen.

Zelfs in de goede aarde is er verschil in resultaat. Wat noodlottig is voor de ongelovige, kan bij de gelovige de vrucht ernstig schaden. Vrucht kunnen we als volgt omschrijven: de ontvangen zegen wordt teruggegeven aan God – wat we doen door Hem te aanbidden voor die zegen die Hij heeft gegeven – en het leven wordt geleefd in Zijn tegenwoordigheid en tot Zijn eer. Op deze wijze ontvangt God vrucht uit het leven van de Zijnen.

Zoals gezegd, zien we in het *evangelie naar Mattheüs* de omgekeerde volgorde omdat het daar gaat om wat de mens doet met wat aan hem is toevertrouwd en dan zien we dat daarin verval optreedt. Hier gaat het om de dienst en daarin zien we toename, omdat de dienst van de Heer erop gericht is dat we meer vrucht voortbrengen.

Onder een korenmaat of onder een bed | *verzen 21-25*

21 En Hij zei tot hen: Komt de lamp soms om onder de korenmaat of onder het bed gezet te worden, [en] niet om op de kandelaar gezet te worden? 22 Want er is niets verborgen dan om geopenbaard te worden; en er gebeurt niets [om] geheim [te zijn], maar om in [het] openbaar te komen. 23 Als iemand oren heeft om te horen, laat hij horen! 24 En Hij zei tot hen: Kijkt u uit wat u hoort. Met de maat waarmee u meet, zal u gemeten worden, en u <die hoort> zal toegevoegd worden. 25 Want wie heeft, hem zal worden gegeven; en wie niet heeft, ook wat hij heeft zal van hem worden genomen.

Nadat de Heer Jezus het Woord heeft vergeleken met zaad dat gezaaid wordt om vrucht te dragen, vergelijkt Hij het Woord nu met een lamp (*Fp 2:15; Ps 119:105*). Waar vrucht is, is ook getuigenis. De vrucht moet een licht worden. Het ingeplante Woord heeft niet alleen redding van mensen en vrucht bij gelovigen tot gevolg, maar loopt ook uit op getuigenis.

Hij spreekt “*tot hen*”, dat zijn zij die naar de uitleg vragen (*vers 10*). Zij worden nu ook verantwoordelijk gesteld tot het afleggen van een getuigenis. Het ontvangen licht moet worden verspreid. Het verspreiden van licht heeft niets te maken met het bezit of de uitoefening van een gave, maar met het nieuwe leven dat Christus is en zichtbaar wordt.

Net als het zaad door bepaalde oorzaken zonder vrucht blijft of slechts weinig vrucht voortbrengt, kan ook het licht van het getuigenis door bepaalde oorzaken verduisterd worden. Een eerste oorzaak is de korenmaat.

Dat is een beeld van handel of bedrijvigheid. Werkzaamheden van allerlei aard kunnen iemand zo in beslag nemen, dat er geen ruimte is voor een getuigenis voor de Heer.

Een andere oorzaak is het bed, dat een groot bed als dat van Og, de koning van Basan, kan worden (*Dt 3:11*). Dit is een beeld van luiheid en gemakzucht. Ook daardoor komen christenen er niet toe om van de Heer Jezus te getuigen. Ze verkiezen een gemakkelijk leven boven de inspanning om erop uit te gaan om anderen van Hem te vertellen.

Het licht hoort op de kandelaar, zodat het ongehinderd verspreid wordt. Een licht te zijn is moeilijker dan spreken voor een grote groep. Het gaat om het vertonen van de Heer Jezus als het licht in alle dingen van het leven van elke dag, de hele dag door.

De Heer waarschuwt ervoor dat openbaar zal worden hoe ons getuigenis is geweest. Er komt een moment dat alles waardoor het licht werd bedekt en waardoor het werd verhinderd om zich te verspreiden, aan het licht zal komen. Alles wat het licht niet kon verdragen, zal worden geopenbaard, ook de meest verborgen beraadslagingen van de harten van de mensen (*1Ko 4:5*).

Deze waarschuwing heeft tot doel dat wij trouw zullen zijn in het geven van ons getuigenis. De Heer zegt hiermee ook dat het verborgen gelovig overblijfsel van de Joden in de toekomst eens openbaar zal worden. De kleine vrucht zal overal worden gezien. Ook het feit dat wat Hij in het verborgen heeft gezegd en door Markus hier voor iedereen leesbaar is opgeschreven, is een vervulling van dat woord.

Dit woord over het licht is evenals Zijn woord over het zaad (*vers 9*) voor iedere luisteraar persoonlijk van belang. Om zowel vrucht te dragen als licht uit te stralen moeten we luisteren. De oproep "*als iemand oren heeft om te horen, laat hij horen*", is dan ook een dringend beroep op ieder van de discipelen afzonderlijk.

Bij het luisteren moeten de discipelen acht geven op wat ze horen, want God zal met hen handelen naar hun trouw in het rentmeesterschap over het Woord dat hun is toevertrouwd. We moeten toezien op wat we horen, want het is onze taak uit te delen wat we zelf ontvangen hebben. Daarom

is het belangrijk waar wij ons oor te luisteren leggen. Staan we 's morgens op met het verlangen naar de Heer te luisteren (*Js 50:4*)?

Onze geestelijke armoede treedt aan het licht als we niets hebben om uit te delen. Met wat we anderen toemeten, bepalen we de maat van wat ons wordt toebedeeld. Alleen zij bezitten iets die het in genade uitdelen, en zij zullen overvloediger ontvangen (*Sp 11:25*). Zij die in werkelijkheid niets bezitten, zullen ook de schijn van wat ze bezitten, verliezen.

Zo bezaten de Joden de uitspraken van God (*Rm 3:2*), maar ze bezaten ze niet werkelijk omdat ze Hem niet erkenden om Wie het gaat. Daarom zullen zij – de ongelovige Joden – alles verliezen wat Gods Woord voor hen bevat en waarop ze zich beroemen. Hetzelfde geldt voor de christenen die het alleen in naam zijn, die alleen met hun mond Christus belijden, maar geen nieuw leven hebben.

Gelijkenis van het vanzelf groeiende zaad | *verzen 26-29*

26 En Hij zei: Zó is het koninkrijk van God, als een mens die het zaad in de aarde werpt 27 en slaapt en opstaat, nacht en dag, en het zaad spruit uit en wordt lang, zonder dat hijzelf weet hoe. 28 De aarde draagt vanzelf vrucht, eerst [de] halm, daarna [de] aar, daarna [het] volle koren in de aar. 29 Wanneer nu de vrucht zich voordoet, zendt hij terstond de sikkel daarin, omdat de oogst daar is.

De Heer spreekt een gelijkenis uit over het koninkrijk van God. Hij vergelijkt dat koninkrijk met een mens die zaad in de aarde werpt. Die mens is Hijzelf. Hij zaait om het koninkrijk van God te doen ontstaan. Het ontstaan van dat koninkrijk is Zijn werk. In deze en de volgende gelijkenis gaat het om de twee zijden van het christelijk getuigenis op aarde. In de eerste gelijkenis – deze komt alleen in dit evangelie voor – zien we de Heer Jezus als een mens die heeft gezaaid en zich ogenschijnlijk verder niet met het zaad bemoeit.

Zoals het zaad opkomt zonder enige handeling van de zaaier, zo zal Christus het evangelie zich laten verspreiden in de wereld zonder op merkbare wijze tussenbeide te komen. Het kenmerkende van het koninkrijk is dat de Koning niet aanwezig is. Voor de dienaar betekent het dat hij gewoon

moet zaaien en de groei moet overlaten aan de Heer. Wij hoeven ons er niet om te bekommeren wat het zaad doet, wij hoeven alleen te zaaien.

Wij weten dat God de groei geeft (1Ko 3:6). Daaraan kan de dienaar geen enkele bijdrage leveren. Hij zaait en kan verder niets doen. De voortgang van het evangelie hangt niet af van de bedrijvigheid en doeltreffendheid van de arbeiders, maar van de kracht van het zaad zelf. Het is het Woord van God dat werkt (1Th 2:13). Op het groeiproces hebben wij geen enkele invloed. Maar wat wordt gedaan in trouw aan God, zegent Hij in het verborgene. Deze 'groeiwet' illustreert het groeien in de genade en in het begrip van de geestelijke werkelijkheden. We worden niet ineens gerijpte christenen; daar is een proces voor nodig.

Als het werk van God in het verborgene is afgerond, kan de oogst plaatsvinden. Dan zien we de grote Dienaar weer actief worden. Zoals Hij bij het zaaien persoonlijk betrokken is, zo is Hij dat ook bij het maaien, terwijl Hij tijdens de groei schijnbaar niet betrokken is.

Gelijkenis van het mosterdzaad | verzen 30-32

30 En Hij zei: Hoe zullen wij het koninkrijk van God vergelijken, of met welke gelijkenis zullen wij het voorstellen? 31 Als een mosterdzaad, dat wanneer het op de aarde wordt gezaaid, kleiner is dan alle zaden die op de aarde zijn; 32 en wanneer het is gezaaid, komt het op en wordt groter dan alle groenten en maakt grote takken, zodat de vogels van de hemel onder zijn schaduw kunnen nestelen.

De Heer vertelt nog een gelijkenis over het koninkrijk van God. Hij leidt die in met de vraag waarmee Hij het zal vergelijken of zal voorstellen. Hij weet het wel, maar Hij wil Zijn hoorders attent maken op de gelijkenis die Hij nu gaat vertellen.

Deze gelijkenis van het mosterdzaad kennen we uit *Mattheüs 13* (Mt 13:31-32). Daar vergelijkt de Heer het koninkrijk *der hemelen* met een mosterdzaad. Wat Hij daar het koninkrijk der hemelen noemt, noemt Hij hier het koninkrijk *van God*. Beide worden met een mosterdzaad vergeleken. Het gaat dus om hetzelfde koninkrijk, maar elk wordt vanuit een ander gezichtspunt gezien. In het ene geval gaat het om de regering van de hemel, in het andere geval om de regering van God. Wat hetzelfde is, is dat het ko-

ninkrijk niet in openbare heerlijkheid gevestigd wordt, maar vanwege de verwerping van de Koning in verborgenheid wordt opgericht. Het wordt namelijk opgericht in de harten van mensen die belijden de verworpen Heer als Koning te hebben aanvaard.

Het begin van het koninkrijk is klein. Het begon met een handjevol discipelen in een bovenzaal in Jeruzalem, waar slechts honderdtwintig personen bijeen waren (*Hd 1:15*). Het koninkrijk is niet klein gebleven, maar heeft zich uitgebreid. Dit gebeurde echter niet alleen door het toevoegen van hen die waarachtig wedergeboren zijn. Het is tot een grote macht geworden omdat er ook massa's mensen gekomen zijn die wel voordelen zagen in het erkennen van die Heer, maar zonder zich echt voor Hem te buigen en zich aan Hem te onderwerpen. Dat zien we in de christenheid die streeft naar macht en invloed en die wil meetellen in de wereld.

De vogels zijn hier een beeld van demonische machten. Zij vinden een schuilplaats in de belijdende, afvallige kerk aan het einde van haar geschiedenis, dat is de christenheid onder leiding van de rooms-katholieke kerk, het grote Babylon (*Op 18:2*). De trouwe dienaar ziet dat allemaal, maar hij wacht geduldig tot *“de vrucht zich voordoet”* en *“de oogst daar is”* (*vers 29*).

Het gebruik van gelijkenissen | *verzen 33-34*

33 En met vele zulke gelijkenissen sprak Hij het Woord tot hen, naardat zij het konden horen; 34 maar zonder gelijkenis sprak Hij niet tot hen, maar afzonderlijk verklaarde Hij alles aan Zijn eigen discipelen.

De Heer heeft meer gelijkenissen uitgesproken, maar Markus verhaalt die niet voor ons. De gebruikte gelijkenissen zijn afgestemd op de hoorders. De Heer spreekt niet over de hoofden heen. Hij weet wat ze kunnen horen en daar houdt Hij rekening mee. Dit is ook voor ons een belangrijke aanwijzing. Als we anderen iets vertellen over de Heer, moeten we rekening houden met wat ze kunnen bevatten.

Door het gebruik van gelijkenissen worden de ware discipelen openbaar. Zij die echt van Hem willen leren, begrijpen dat Hij hun met de gelijkenissen wil onderwijzen en zij vragen Hem dan ook naar de betekenis. Dat zijn *“Zijn eigen discipelen”*. Zij krijgen van Hem apart onderwijs over de verklaring. Dat betekent niet dat de menigte dom wordt gehouden. Hij vertelt

gelijkenissen die ze kunnen begrijpen, maar voor de diepere betekenis zijn ze afhankelijk van de uitleg van de Heer.

Storm op zee | *verzen 35-41*

35 En Hij zei tot hen op die dag, toen het avond was geworden: *Laten wij oversteken naar de overkant!* 36 En met achterlating van de menigte namen zij Hem, zoals Hij was, in het schip mee; en nog andere schepen waren er bij Hem. 37 En er ontstond een hevige stormwind en de golven sloegen in het schip, zodat het schip al vol liep. 38 En Hij lag in het achterschip op het kussen te slapen; en zij wekten Hem en zeiden tot Hem: *Meester, bekommert U Zich er niet om dat wij vergaan?* 39 En wakker geworden bestrafte Hij de wind en zei tot de zee: *Zwijg, wees stil!* En de wind ging liggen en er ontstond een grote stilte. 40 En Hij zei tot hen: *Waarom bent u <zo> angstig? Hebt u nog geen geloof?* 41 En zij vreesden met grote vrees en zeiden tot elkaar: *Wie is toch Deze, dat zelfs de wind en de zee Hem gehoorzamen?*

Zoals aan het begin van dit hoofdstuk is opgemerkt, geeft Markus ons in dit hoofdstuk een overzicht van de dienst van de Heer en van onze dienst. Hij is de ware Dienaar en maakt ons er klaar voor om als dienaren in Zijn voetstappen te volgen. Hij heeft in de gelijkenis van de zaaier de resultaten van de dienst laten zien. De vrucht is verhoudingsgewijs gering. Wat vrucht brengt, moet meer vrucht worden en vervolgens moet de vrucht licht worden. Wat Hij in het verborgene heeft onderwezen, moet in het openbaar worden doorgegeven aan anderen. Dan vertelt Hij ook in twee gelijkenissen de beide zijden van de dienst die belangrijk zijn voor de tegenwoordige bedeling. Het gaat om de innerlijke en de uiterlijke kant van de groei. God bewerkt de groei, maar uiterlijk wordt het een boom.

In de laatste gebeurtenis van dit hoofdstuk, de storm op zee, zien we ook dat de Heer slaapt, zoals in de eerste gelijkenis (*vers 27*). Hij slaapt aan boord van het schip in de storm. In de storm zien we de uiterlijke omstandigheden die zich richten tegen 'Degene Die dient' en Zijn dienaren.

De Heer is de hele dag bezig geweest, tot de avond toe (*vgl. Ps 104:23*). Als de avond is gevallen, geeft Hij Zijn discipelen het bevel naar de overkant te varen. Hij zegt: *"Laten wij oversteken."* Hij gaat mee. Hij is bij hen, hoewel Hij slaapt. Zo lijkt het wel eens als wij Hem dienen. We weten dat Hij bij

ons is, maar soms lijkt het, alsof Hij slaapt. Zolang er geen stormen zijn, merken we het niet, maar als er stormen komen, wordt openbaar wie wij zijn en zien we Wie Hij is.

Als Hij aan boord gaat, laat Hij de menigte achter. De discipelen nemen Hem, "zoals Hij was", mee in het schip. Deze toevoeging, die alleen Markus ons geeft, laat ons zien hoe belangrijk het is om de Heer in ons leven toe te laten 'zoals Hij is' en ons geen andere voorstelling van Hem te maken. Het past ons niet tegen Hem te zeggen hoe Hij moet zijn en dat we Hem pas in ons leven toelaten als Hij aan *onze* ideeën over Hem beantwoordt.

We moeten ons afvragen hoe wij Hem meenemen in ons individuele en ook in ons gemeentelijke levenschip. Paulus spreekt in 2 Korinthiërs 11 over het gevaar dat we zonder probleem iemand verdragen die een andere Jezus predikt dan hij gepredikt heeft (2Ko 11:4). Als we dat doen, nemen we Hem niet mee zoals Hij is. Om te weten of we de Heer Jezus meenemen "zoals Hij was", zullen we de Bijbel moeten openen. Als we, wat we daarin over Hem lezen, in ons hart bewaren, zal dat tot gevolg hebben dat we ons leven naar Zijn wil inrichten. Dan zal Hij in alles de eerste plaats innemen en door ons met liefde en dankbaarheid worden gevolgd en gediend.

Naast het schip waar Hij aan boord is, zijn er ook nog andere schepen bij Hem. Het doet denken aan die gelovigen die allerlei krachten doen in Zijn Naam. Zij zijn niet bij de discipelen (Mk 9:38-39), maar de Heer gebruikt hen wel omdat zij in Zijn Naam handelen. Al die andere schepen zijn ook op zee en in de storm, maar ze zijn wel bij Hem. Hoewel Hij niet bij hen aan boord is, delen ze ook in de zegen van het stillen van de storm.

De discipelen in de storm zijn een beeld van dienaren die in beproevingen terechtkomen. Deze gebeurtenis is ook een beeld van de geschiedenis van de trouwe dienaren door de eeuwen heen. Na in de voorgaande gelijkenissen de ontwikkeling van het gezaaide Woord te hebben laten zien, toont de Heilige Geest nu nog hoe het met de discipelen zal gaan in de tijd dat het Woord wordt gezaaid. Ze zullen in grote moeilijkheden komen. De vijand zal een storm tegen hen verwekken.

De storm waarin de discipelen terechtkomen, is geen gewone storm. Ze waren wel wat gewend. Zeker de vissers onder hen waren vertrouwd met het water. Maar hier verliezen ook de meest ervaren zeelieden alle ver-

trouwen in eigen stuurmanskunst en, wat erger is, ook het geloof in hun slapende Meester.

De Heer slaapt in volmaakte rust, terwijl alles om Hem heen in rep en roer is. Hij is volkomen tegenovergesteld aan de man in het volgende hoofdstuk. Die is op een plaats van absolute rust, de graven, maar nergens is het zo onrustig als in zijn hart (*Mk 5:1-7*).

We hebben hier de enige verwijzing in de evangeliën naar de slaap van de Heer. Hij slaapt de slaap van volkomen vertrouwen op Zijn God (*Ps 4:8*). Van Zijn rust hadden ze kunnen leren ook rustig te zijn. Dat zien we echter niet. We zien dat ze Hem wakker maken en Hem vervolgens het verwijt maken dat Hij Zich er niet om bekommert dat zij vergaan.

De storm is een grote beproeving. Nog groter is de beproeving dat de Meester schijnbaar geen aandacht aan de storm schenkt. Als het geloof werkzaam was geweest, zou het steun hebben gevonden in de gedachte dat Hij bij hen aan boord is. Hij deelt in het lot van de Zijnen, of liever zij delen in Zijn lot. Als we ons bewust zijn dat de gevaren niet zozeer ons en ons werk als wel Hem en Zijn werk bedreigen, is er in werkelijkheid geen gevaar.

De discipelen zien echter zozeer op de macht van de storm, dat ze bang zijn dat ze zullen vergaan. Daarom wekken ze de Meester onder het verwijt dat Hij onverschillig is over hun lot. Maar laten we bedenken dat de Zoon van God in de wereld is gekomen om het verlossingswerk te volbrengen en de raadsbesluiten van God uit te voeren. Zou het dan mogelijk zijn dat Hij en heel Zijn werk onverwachts in de zee vergaan door een in de ogen van mensen toevallige storm?

In Zijn genade komt Hij hun ongelooft te hulp. Hij wordt wakker en bestraft de wind en de zee. Eén woord van Hem bewijst dat Hij de Heer van de schepping is. Dat Hij de wind en de zee *bestraft*, wijst erop dat de ontkenning van deze elementen veroorzaakt is door de satan.

Terwijl de mens niet luistert, gehoorzamen de krachten van de natuur terstond (*Ps 93:4*). De Heer heeft gezegd over de wind, want Hij wandelt op de vleugels van de wind (*Ps 104:3*). Hij heeft ook gezegd over de zee, want Hij heeft haar gemaakt (*Ps 95:5*). Hij heeft geen staf als Mozes of een mantel als Elia nodig om de zee te slaan (*Ex 14:21; 2Kn 2:8*).

Na het woord tot de elementen te hebben gericht richt Hij het woord tot Zijn discipelen. Hij verwijt hun niet dat zij Hem hebben geroepen, maar Hij berispt hun ongelooft. Ze hadden op Hem en op Zijn Goddelijke macht moeten vertrouwen en niet moeten denken dat Hij door de golven verzwolgen zou worden. Ze hadden zich hun eigen verbinding met Hem moeten herinneren, die ze door genade met Hem gekregen hadden. Welk een rust bezat Hij! De storm verwart Hem niet. Zijn Goddelijke rust die geen wantrouwen kent, liet Hem toe te slapen te midden van de storm. Wij zijn in dezelfde boot met Hem, wat geweldig! Als de Zoon van God niet zinkt, zinken wij ook niet.

Als de Heer Zijn macht heeft geopenbaard, ontstaat er vrees onder de discipelen. De Dienaar is de Heer van de natuurelementen. Ze vragen zich af Wie Hij toch wel is. Het geheimenis van Zijn Persoon, God en Mens, is niet te doorgronden. Hij Die even daarvoor nog als Mens sliep omdat Hij moe was, openbaart Zich een moment later als de almachtige God.

Markus 5

Inleiding

In dit hoofdstuk zien we in het eerste deel het dienstwerk van de Heer in aanwezigheid van de satan. In het tweede deel zien we hoe Hij dient te midden van situaties die de volkomen machteloosheid en ellende van de mens laten zien. We zien hier Zijn dienst bij ongeneeslijke ziekte en zelfs de dood en we vernemen hoe mensen die hun hopeloze toestand erkennen, niet tevergeefs een beroep op Hem doen. We zien hier niet alleen Zijn alles overwinnende kracht, maar ook hoever de bevrijding zich uitstrekt. Ook dit is allemaal onderwijs voor dienaren. Zij mogen weten dat Hij bij hen is in de storm. Ze mogen ook weten dat Zijn macht de macht van de satan, de ziekte en de dood te boven gaat.

Deze machten kunnen ook een rol spelen in het leven van gelovigen. Als dat het geval is, zijn zij veranderingen om de Heer te dienen:

- De eerste, de macht van de satan (*verzen 1-20*), wordt openbaar als de bandeloze kracht van de oude natuur kans krijgt zich te laten gelden.
- De tweede, de bloedvloeiing (*verzen 25-34*), is de onreinheid die uit ons naar buiten komt, waarmee we onszelf en onze omgeving verontreinigen.
- De derde, de dood (*verzen 35-43*), is een toestand waarin gelovigen zó slapen, dat tegen hen moet worden geroepen: “*Sta op uit de doden*” (*Ef 5:14*). Deze gelovigen verkeren in een slaaptoestand, waardoor ze niet te onderscheiden zijn van de doden.

De bezetene in Gerasa | *verzen 1-5*

1 En zij kwamen aan de overkant van de zee in het land van de Gerasenen. 2 En toen Hij uit het schip was gegaan, kwam Hem terstond uit de graven een mens tegemoet met een onreine geest, 3 die zijn woning in de graven had; en zelfs niet met een keten kon ook maar iemand hem meer binden; 4 want dikwijls was hij met voetboeien en ketenen gebonden geweest, en de ketenen waren door hem stuk getrokken en de boeien verbrijzeld, en niemand was in staat hem te

bedwingen. 5 En hij was altijd, nacht en dag, in de graven en op de bergen en schreeuwde en sloeg zichzelf met stenen.

De Heer komt met Zijn discipelen veilig aan de overkant van de zee. De natuurelementen hebben Hem en zij die met Hem zijn niet kunnen tegenhouden. Nu komen ze in het land van de Gerasenen om ook daar te dienen.

Zodra de Heer voet aan wal zet, komt Hem een mens tegemoet uit een omgeving die spreekt van de dood. Terwijl deze mens uiterlijk door de dood is omgeven, heeft hij in zich een onreine geest die hem in de dood wil brengen. Ellendiger kan een mens er niet aan toe zijn. De Heilige Geest geeft een uitvoerige beschrijving van de toestand van de man. Dat is om ons te waarschuwen voor de macht van de satan, van de niet te temmen natuur die door hem wordt beheerst.

Alle wetten die mensen hebben gemaakt, zijn gemaakt om de oude natuur te temmen. Die kan echter nooit getemd worden. Zelfs de wet van God kan dat niet. Ook bij onszelf kunnen we het niet (*Rm 7:14-15*). Maar de Heer Jezus kan van Zijn felste tegenstander Zijn meest toegewijde volgeling maken.

De man is niet toevallig bij de graven, maar heeft er “*zijn woning*”. Hij is er thuis. Doden vormen zijn gezelschap. Bij al zijn persoonlijke ellende is hij ook een niet te temmen gevaar voor anderen. Hij is niet te handhaven in de maatschappij en daarom uitgestoten. In deze man wordt al de macht van de satan openbaar. Niemand is in staat hem te bedwingen, laat staan hem te bevrijden. Hij brengt nacht en dag rusteloos door in de graven, terwijl de satan hem tot razernij en zelfkastijding voert.

Een bezetene bevrijd | *verzen 6-14*

6 En toen hij Jezus uit de verte zag, liep hij toe en huldigde Hem; 7 en hij schreeuwde met luider stem de woorden: Wat heb ik met U te maken, Jezus, Zoon van God de Allerhoogste? Ik bezweer U bij God, pijnig mij niet! 8 Want Hij had tot hem gezegd: Onreine geest, ga uit van deze mens! 9 En Hij vroeg hem: Wat is je naam? En hij zei tot Hem: Legioen is mijn naam, want wij zijn velen. 10 En hij smeekte Hem dringend dat Hij hen niet buiten het land zou zenden. 11 Nu was daar bij de berg een grote kudde varkens aan het weiden. 12 En zij smeekten Hem aldus: Zend ons in de varkens, opdat wij daarin gaan. 13 En Jezus liet het hun toe. En de onreine geesten gingen uit [de man] en gingen

in de varkens; en de kudde stortte zich van de steilte in de zee, ongeveer tweeduizend, en zij verdronken in de zee. 14 En zij die ze weidden, vluchtten en berichtten het in de stad en op de velden. En zij kwamen zien wat er was gebeurd.

Dan verschijnt de grote Bevrijder op het toneel. Zonder dat het erop lijkt dat de man de Heer Jezus eerder heeft gezien, herkent hij Hem al vanuit de verte en loopt op Hem toe. De man kent Hem niet, maar de demonen die in hem wonen, kennen Hem wel. Ze erkennen Hem als hun Meerdere en huldigen Hem door de man.

De man wordt vereenzelvigd met de onreine geest. Hij zegt niet 'pijnig ons niet', maar "*pijnig mij niet*". Zo maakt in de gelovige de Heilige Geest Zich op de innigste wijze een met de gelovige. Ook hier erkennen de demonen door de mond van de man dat er geen enkele verbinding is tussen hen en de Heer Jezus (*Mk 1:24*). Ze kunnen terecht zeggen "*wat heb ik met U te maken?*" als het gaat om het hebben van enige verbinding met Hem. Op een andere manier hebben ze wel degelijk met Hem te maken. Hij is namelijk hun Rechter en zal hen veroordelen en in de hel werpen. Ze spreken Hem als "*Jezus*" aan – demonen spreken Hem nooit aan als 'Heer'! –, terwijl ze Hem erkennen als "*Zoon van God de Allerhoogste*".

Tot deze uitspraken komt de onreine geest na het bevel van Christus om uit de mens te gaan. De Heer Jezus noemt hem uitdrukkelijk "*onreine geest*". De man zal geestelijk zeer bevuild zijn geworden met allerlei denkbeelden, zodat hij niet in staat is tot gezond denken. Het is dan ook een grote genade van Christus dat Hij de man opzoekt zonder dat deze om hulp heeft geroepen. Dat kon de man niet. Zo is Christus ook tot ons gekomen toen wij in de macht van de duivel waren.

De Heer wil dat de onreine geest zich volledig uitspreekt en blootgeeft. Er mag niets achterblijven in de mens. Nu wordt duidelijk dat er vele demonen in de man huizen: een legioen. Een Romeins legioen bestond uit zesduizend man. Als de duivel eenmaal in iemands leven is binnengekomen, zal hij het leven van die persoon steeds meer in bezit nemen door er zoveel mogelijk demonen in te laten wonen.

Nadat de Heer om zijn naam heeft gevraagd, smeekt de onreine geest Hem dringend hem en zijn mededemonen niet buiten het land te zenden. Ze erkennen daarin Zijn macht. Er blijkt een grote kudde varkens bij de berg

aan het weiden te zijn. Het bezit van varkens wijst op ongehoorzaamheid van Gods volk, want het zijn onreine dieren. Wie daarvan een kudde bezit, trekt zich niets aan van Gods voorschriften. De demonen smeken Hem dat Hij hen in de varkens zendt. Ze willen de man in de graven als behuizing wel verruilen voor een nieuwe woning in de varkens.

De Heer staat de demonen toe in de varkens te gaan. Onreine geesten gaan in onreine dieren. Door het varen van de demonen in de varkens wordt duidelijk aangetoond dat het wonen van demonen in mensen even zeker en werkelijk als verschrikkelijk is. Ook wordt hun drang tot verderf hier duidelijk. Als de demonen in staat zijn tweeduizend varkens de dood in te jagen, hoe verschrikkelijk moet de man er dan aan toe zijn geweest. Wat een geluk dat de Heer Jezus in zijn leven verschijnt en hem bevrijdt!

De varkenshoeders hebben de kudde niet tegen deze uitbraak kunnen beschermen. Machteloos en angstig zullen ze het gedrag en de teloorgang van de varkens hebben gadeslagen. In plaats van zich neer te buigen voor de macht van Christus vluchten ze naar de stad om daar, en ook op de velden, te vertellen wat er is gebeurd. De mensen die het horen, willen het zelf zien. Ze komen kijken wat er is gebeurd.

Bevrijd en uitgezonden | *verzen 15-20*

15 En zij kwamen tot Jezus en zagen de bezetene zitten, gekleed en goed bij zijn verstand, hem die het legioen had gehad, en zij werden bevreesd. 16 En zij die het hadden gezien, vertelden hun hoe het met de bezetene was gebeurd, en over de varkens. 17 En zij begonnen Hem te smeken uit hun gebied weg te gaan. 18 En toen Hij in het schip ging, smeekte Hem degene die bezeten was geweest, bij Hem te mogen zijn. 19 En Hij stond het hem niet toe, maar zei tot hem: Ga naar uw huis tot de uwen, en bericht hun alles wat de Heer aan u heeft gedaan, en hoe Hij Zich over u heeft erbarmd. 20 En hij ging weg en begon in Dekápolis te prediken alles wat Jezus aan hem had gedaan; en allen verwonderden zich.

Als we lezen van de mensen van dat gebied dat “zij kwamen tot Jezus”, lijkt dat een prachtige daad. Helaas komen ze niet om Hem te eren. Als ze bij Hem komen, zien ze de man die ze zo vaak hebben willen boeien en bedwingen, in volkomen rust bij Hem zitten. Hij is niet langer naakt en angstaanjagend, maar gekleed en goed bij zijn verstand. Hij is uiterlijk en

innerlijk veranderd. Hij is als het ware bekleed met “*de klederen van het heil*” (Jz 61:10) en hij kent de Zoon van God met zijn verstand (1Jh 5:20). Dit is de man die het legioen demonen heeft gehad.

In plaats van de genade van de Heer te roemen voor deze bevrijding worden de mensen van dat gebied bang. Ze worden bevreesd voor Hem Die in staat is de gevangenschap van de duivel te verbreken (1Jh 3:8). Ze zijn meer bevreesd voor Christus en Zijn genade, dan voor de duivel en zijn werken!

Als ze dat hebben gezien, gaan ze opnieuw getuigen van wat ze hebben gezien. Opnieuw doen ze hun verhaal over deze wonderlijke bevrijding. Ze vertellen ook over de varkens. De uitwerking van het verhaal van de getuigen is niet dat de mensen Christus erkennen als Bevrijder. Hij is voor hen iemand die hun broodwinning tenietgedaan heeft. Zo iemand zijn ze liever kwijt dan rijk. Helaas, ze beschouwen de demonen en de zwijnen als prettiger gezelschap dan de Zoon van God. Dit is een nieuw werk van de satan in de harten van de mensen. De Heer gaat weg. Hij dringt Zichzelf niet op.

De genezen man voelt zich niet alleen op zijn gemak bij de Heer Jezus (vers 16), maar ook gaat al zijn liefde naar Hem uit. Hij verlangt ernaar Hem te volgen, waar Hij ook heen gaat. Hoe begrijpelijk en goed het verlangen van de man ook is, de Heer staat hem niet toe bij Hem te blijven. Dat is omdat Hij een andere opdracht voor hem heeft. Hij wil dat de man naar zijn familie gaat om daar te getuigen van zijn bevrijding waardoor hij weer normaal kan functioneren.

De Heer Jezus wil ook dat de man zal vertellen van de weldaad dat Hij Zich over hem heeft erbarmd. Hij verricht niet slechts daden van macht, maar toont daarin ook Zijn ontferming. Hij verricht daden van macht vanuit een hart vol medeleven. Hij wil dat wij daar, waar de mensen ons goed kennen, getuigen van wat Hij aan ons heeft gedaan.

De man gehoorzaamt direct. Het kost hem geen moeite om aan de opdracht te voldoen. Het is prachtig om te lezen dat hij predikt “*alles wat Jezus aan hem had gedaan*”, terwijl de Heer toch had gezegd dat hij moest berichten over wat “*de Heer*” aan hem had gedaan. Voor de man is ‘de Heer’, dat wil zeggen ‘*Jahweh*’, Dezelfde als ‘Jezus’. Zo is het ook. Het kan voor ons wel gemakkelijker zijn te spreken over God dan over de vernederde

Jezus, maar het gaat God om de eer van de Heer Jezus en daar moet het ook ons om gaan.

Een overste van de synagoge komt bij de Heer | *verzen 21-24*

21 En toen Jezus <in het schip> opnieuw naar de overkant was gevaren, verzamelde zich een grote menigte bij Hem; en Hij was aan de zee. 22 En er kwam een van de oversten van de synagoge, Jairus geheten; en toen hij Hem zag, viel hij aan Zijn voeten 23 en smeekte Hem dringend aldus: Mijn dochtertje ligt op haar uiterste; kom toch en leg haar de handen op, opdat zij behouden wordt en leeft. 24 En Hij ging met hem weg. En een grote menigte volgde Hem en drong tegen Hem op.

De Heer Jezus gaat weer aan boord en vaart terug naar de andere kant. Daar verzamelt zich opnieuw een grote menigte. Uit de menigte maakt zich een man los die naar Hem op zoek is. Als hij Hem ontdekt, valt hij aan Zijn voeten neer. De man die daar aan de voeten van de Heer ligt, is niet iemand van het gewone volk. Het is een overste van de synagoge. Markus zegt dat hij Jairus heet.

Jairus heeft een voorname godsdienstige functie, maar hij behoort niet tot de groep leidlieden die de Heer haten. Hij is, net zoals Nicodémus (*Jh 3:1-2*), daarop een uitzondering. Hij is in grote nood. Als er nog redding is, zo weet hij, is die alleen bij Christus aanwezig. Hij doet een dringend beroep op Hem voor zijn dochtertje. Uit zijn woorden blijkt zijn geloof in de macht van de Heer.

Ondanks de goede omgeving, de synagoge, waarin het meisje is opgegroeid, is ze gestorven. Zo zijn er veel jonge mensen die opgroeien in een christelijk gezin onder het Woord van God, maar die toch geen leven uit God hebben. Eerst zijn ze wel meegegaan naar de gemeente, maar met het ouder worden is de belangstelling voor de dingen van de Heer verdwenen. Wat is het dan een zegen een vader als die van dit meisje te hebben.

Zonder een woord te zeggen gaat de Heer Jezus met hem mee. Hij wordt daarbij gevolgd en omgeven door een grote menigte die Hem weinig bewegingsvrijheid geeft. Hij krijgt geen ruim baan van de menigte, die lijkt aan te voelen dat er weer iets bijzonders gaat gebeuren. Door hun gedrang verhinderen ze een snelle tocht naar het meisje dat er zo slecht aan toe is.

Een bloedvloeiende vrouw genezen | verzen 25-29

25 En een vrouw die twaalf jaar een bloedloeiing had gehad 26 en veel had geleden van vele artsen, en alles wat van haar was, besteed en geen enkele baat gevonden had maar veeleer achteruit was gegaan, 27 had over Jezus gehoord en kwam in de menigte van achteren en raakte Zijn kleed aan; 28 want zij zei: Als ik maar Zijn kleren aanraak, zal ik behouden worden. 29 En terstond droogde de bron van haar bloeding op en zij merkte aan haar lichaam, dat zij van de kwaal gezond was geworden.

De vertraging die de Heer onderweg naar het dochtertje van Jäirus ondervindt, wordt zelfs een oponthoud. Hij wordt opgehouden door een vrouw in grote nood die in haar ellende niemand anders weet die nog uitkomst kan bieden dan Hij. Al twaalf jaar lang heeft zij een bloedvloeiing. Zij is net zo lang onrein als het meisje oud is. Ze voelt het leven langzaam uit zich wegvloeien. Vanuit zichzelf is ze, evenals het meisje, niet in staat verandering in haar toestand te brengen.

In het meisje kunnen we een beeld van Israël zien dat tijdelijk terzijde wordt gesteld. Hoewel de Heer voor Israël als geheel is gekomen, gaat Zijn aandacht eerst naar de enkeling in het volk die een beroep op Hem doet. Dat zien we in de vrouw die tot Hem komt.

De vrouw heeft al van alles geprobeerd om genezing te vinden. Het heeft haar alles gekost, maar zonder resultaat. Nee, alle pogingen om de kwaal te stoppen, hebben deze alleen maar erger gemaakt. Zo is het met een mens die leeft zonder God en inziet dat dit leven niet voldoet. Hij probeert er van alles aan te doen om zijn leven leefbaar te maken. Hij geeft er al zijn geld aan uit, maar de leegte blijft en wordt na elke poging alleen maar groter. Pas als de Heer Jezus in zijn leven komt, is het mogelijk het ware leven te leven.

Evenals Jäirus blijft er voor de vrouw niets anders over dan tot Christus te gaan. Maar anders dan Jäirus durft zij niet openlijk bij Hem te komen. Ze benadert Hem daarom zo onopvallend mogelijk van achteren en raakt Zijn kleed aan.

De vrouw heeft zoveel vertrouwen in Hem, dat ze gelooft dat zelfs een aanraking van Zijn kleren haar van haar kwaal zal genezen. Dit spreekt van een geloof dat in Hem de unieke Mens ziet. Waarom zouden Zijn kle-

ren meer kracht hebben dan kleren van anderen? Omdat *Hij* ze draagt. Zijn kleren spreken van Zijn uiterlijke openbaring. Als Mens heeft Hij altijd alleen de wil van God gedaan. Dat heeft nooit enig ander mens gedaan.

Zijn kleren spreken van de volmaaktheid van Zijn leven, een leven dat nooit iets van zonde heeft gekend of gedaan (2Ko 5:21; 1Pt 2:22). In Hem is geen zonde (1Jh 3:4), geen zondige natuur. Hij is namelijk "*dat Heilige*" Dat geboren is (Lk 1:35). Dat maakt Hem tot de unieke Mens Die Hij ook nu in de hemel nog steeds is en altijd zal blijven.

De aanraking in geloof blijft niet zonder gevolgen. De vrouw krijgt naar haar geloof. Zodra ze Hem heeft aangeraakt, merkt ze dat het wegvloeien van het bloed ophoudt.

De vrouw in vrede heengezonden | verzen 30-34

30 En terstond onderkende Jezus in Zichzelf de kracht die van Hem was uitgegaan, keerde Zich om in de menigte en zei: Wie heeft Mijn kleren aangeraakt? 31 En Zijn discipelen zeiden tot Hem: U ziet dat de menigte tegen U opdringt, en U zegt: Wie heeft Mij aangeraakt? 32 En Hij keek rond om haar te zien die dat had gedaan. 33 De vrouw nu, bang en bevend, daar zij wist wat er met haar was gebeurd, kwam en viel voor Hem neer en zei Hem de hele waarheid. 34 En Hij zei tot haar: Dochter, uw geloof heeft u behouden; ga heen in vrede en wees genezen van uw kwaal.

Deze daad van genezing is geen daad die de Heer niets kost. Zoals bij elke genezing voelt Hij ook in het genezen van deze kwaal de pijn van de ziekte (Mt 8:17). Hij merkt dat er kracht van Hem is uitgegaan. Daarbij weet Hij natuurlijk ook wie Hem heeft aangeraakt. Hij vraagt er echter naar omdat Hij wil dat de vrouw zich bekendmaakt. Anders zou ze als het ware met een gestolen zegen verder leven.

De discipelen begrijpen nog steeds weinig van hun Meester. Ze menen Hem te moeten wijzen op een vanzelfsprekende zaak. Het is in hun ogen niet logisch een dergelijke vraag te stellen. Ze begrijpen echter niet dat Hij ieder mens kent die Hem aanraakt, of dat nu per ongeluk of bewust gebeurt. Hij weet ook dat onder al die mensen alleen deze vrouw Hem heeft aangeraakt omdat ze in Hem geloofde.

Hij kent al die mensen die belijden met Hem in verbinding te staan en in kerkelijke registers staan opgeschreven als lidmaat van dit of dat kerkgenootschap. Hij kent ook al die mensen die over Hem preken. Het zijn allemaal mensen die iets met Hem hebben. Hij kent tussen al die mensen ook hen die werkelijk in Hem geloven.

De Heer reageert niet op de goedbedoelde, maar zo misplaatste opmerkingen van Zijn discipelen. Al Zijn aandacht gaat naar de vrouw uit *“die dat gedaan had”*, die tot deze geloofsdaad is gekomen. Hij zoekt speciaal haar. Zijn belangstelling gaat altijd uit naar hen die Hem in hun nood zoeken. Hij wil hen niet alleen genezen, maar ook Zijn vrede geven.

Omdat de vrouw de zegen als het ware heeft gestolen, moet ze voor de dag komen. De Heer wil dat ze Zijn zegen ontvangt als een vrije, volkomen gift in een persoonlijke en openlijke ontmoeting met Hem. Met angst en beven vertelt ze *“Hem de hele waarheid”*. De Heer Jezus bevestigt Zijn verleende zegen door haar te verzekeren van behoudenis, vrede en genezing. Hij zet daardoor als het ware Zijn zegel op haar geloof.

Hij is de Zoon van God Die leven heeft in Zichzelf (*Jh 5:26*). Het geloof daarin brengt de kracht daarvan tevoorschijn door Hem aan te raken. Uiterlijk gezien is Hij in het midden van Israël, maar alleen het geloof geniet de zegen omdat het een besef heeft van de eigen nood en van Zijn heerlijkheid. Waar de nood van de mens in verbinding wordt gebracht met Zijn heerlijkheid, is het gevolg dat de nood verdwijnt en Zijn heerlijkheid stralend zichtbaar wordt.

Het dochtertje van Jairus genezen | *verzen 35-43*

35 *Terwijl Hij nog sprak, kwamen er van de overste van de synagoge, die zeiden: Uw dochter is gestorven; wat valt u de Meester nog lastig?* 36 *Jezus luisterde echter niet naar het woord dat werd gesproken en zei tot de overste van de synagoge: Wees niet bang, geloof alleen.* 37 *En Hij stond niemand toe Hem te volgen dan Petrus, Jakobus en Johannes, de broer van Jakobus.* 38 *En zij kwamen in het huis van de overste van de synagoge, en Hij zag misbaar en lieden die luid weenden en jammerden.* 39 *En toen Hij naar binnen was gegaan, zei Hij tot hen: Waarom maakt u misbaar en weent? Het kind is niet gestorven, maar slaapt.* 40 *En zij lachten Hem uit. Nadat Hij nu allen had*

uitgedreven, nam Hij de vader van het kind en de moeder en hen die bij Hem waren mee, en ging naar binnen waar het kind was. 41 En Hij greep de hand van het kind en zei tot haar: Talitha koem, dat is vertaald: Meisje, Ik zeg je, sta op! 42 En terstond stond het meisje op en liep; want het was twaalf jaar; en zij waren <terstond> buiten zichzelf met grote ontzetting. 43 En Hij gebod hun dringend dat niemand dit te weten zou komen; en Hij zei dat men haar te eten moest geven.

Het intermezzo met de bloedvloeiende vrouw wordt ook wel genoemd 'een wonder in een wonder'. Het is immers een wonder dat de Heer verricht, terwijl er voor een andere nood een beroep op Hem is gedaan en Hij daarvoor op weg is. Na het wonder van de genezing van de vrouw, is daar nog het dochtertje van Jäirus naar wie Hij op weg is. Tijdens het oponthoud is het dochtertje gestorven. Nu lijkt de zaak helemaal hopeloos.

De boodschappers menen dat het niet meer nodig is om Hem lastig te vallen. Er is nu toch niets meer aan te doen. Met dit soort boodschappen komt de satan altijd. Hij wil graag het ongelooft voeden met een gevoel van hopeloosheid. Maar elk oponthoud geeft Hem gelegenheid Zijn heerlijkheid te tonen (vgl. Jh 11:4-6,14-15). We vallen Hem nooit lastig met onze nood die voor ons onoplosbaar is. Hij wil juist graag voorzien in zulke nood. Het is een werk dat Hij graag doet.

Hij schenkt geen gehoor aan de opmerking van de boodschappers. Hij luistert er bewust niet naar. Zulke opmerkingen getuigen van ongelooft. In plaats daarvan heeft Hij een woord van bemoediging voor de overste van de synagoge: "Wees niet bang, geloof alleen." Dit woord is al voor talloze gelovigen door de eeuwen heen een geweldige bemoediging geweest.

Als Hij de nood hoort, is daar eerst een bemoediging. Dat zien we ook bij de twee andere gevallen van opwekking die Hij heeft verricht. Ook daar heeft Hij een woord van troost tot de nabestaanden gesproken (Lk 7:13; Jh 11:23). Dit laat zien dat de openbaring van Zijn kracht altijd vergezeld gaat van een openbaring van Zijn liefde en genegenheid.

De Heer gaat mee naar het huis van Jäirus, maar staat niemand toe Hem te volgen dan drie van Zijn discipelen. Het wordt hun vergund erbij te zijn als Hij het meisje opwekt. Zij worden getuigen van dit wonder omdat Hij dit voor hen nodig acht met het oog op hun verdere dienst voor Hem.

Zo heeft Hij voor ieder van de Zijnen speciale gebeurtenissen ter voorbereiding op of ter bemoediging in de dienst voor Hem, waar anderen geen deel aan hebben. Dat is niet omdat die anderen minder belangrijk zijn, maar omdat Hij voor hen weer andere voorbereidingen of bemoedigingen heeft die speciaal voor hen zijn.

Als Hij met Zijn discipelen in het huis van de overste van de synagoge komt, neemt Hij waar hoe mensen zich uiten in gevoelens van rouw. Hij ziet het misbaar en hoort het luide gehuil en gejammer. Dat blijft er voor de mens over als de dood is binnengekomen. De dood maakt aan alle illusies een einde en slaat een pijnlijk gat in het leven van de directe omgeving.

De Heer stapt het toneel van rouw binnen en wijst hen die misbaar maken en huilen terecht. In Zijn tegenwoordigheid kunnen dergelijke uitingen verdwijnen. Mogen we dan niet verdrietig zijn en huilen bij de dood van een geliefde? Jazeker, de Heer Jezus heeft Zelf ook gehuild bij het graf van Zijn geliefde vriend Lazarus (*Jh 11:35*). Maar het gaat hier om mensen die zich blindstaren op de dood, zonder rekening te houden met Hem. Zij menen dat er niets meer aan te doen is, terwijl Hij aanwezig is. Voor Hem is de dood een slaap waaruit Hij iemand kan wakker maken.

Als ze Zijn woorden horen, slaat hun verdriet direct om in spot. Hij drijft hen allen uit. Mensen met een dergelijke mentaliteit kunnen niet bij het wonder van de opstanding van het meisje aanwezig zijn. Hij staat alleen de vader en de moeder en Zijn drie discipelen toe met Hem het vertrek binnen te gaan waar het meisje ligt.

Zonder verdere voorbereidende handelingen grijpt Hij de hand van het kind en spreekt woorden van leven. Zijn woord is kracht. Zoals Hij door Zijn woord hemel en aarde schiep (*Gn 1:1; Hb 11:3*), zo spreekt Hij hier met gezag Zijn woord waardoor het leven terugkeert. Ook bij de opwekking van de jongeling uit Naïn en de opwekking van Lazarus klinkt het bevel om uit de doden te komen. Dit bevel zal ook klinken als Hij komt om de gelovigen tot Zich te nemen (*1Th 4:16*).

De woorden "*talitha koem*" zijn de niet vertaalde Aramese woorden die de Heer bij deze gelegenheid letterlijk spreekt. Het hele Nieuwe Testament is door de Heilige Geest in de Griekse taal geïnspireerd. Daarom is het bijzonder dat Hij Markus hier de Aramese woorden laat weergeven, overigens met de vertaling erbij.

Nog opvallender is het dat we van de Heer nog drie keer een Aramese uitspraak horen die ook alleen door Markus wordt vermeld: “*Effatha*” (Mk 7:34), “*Abba*” (Mk 14:36) en “*Eloï, Eloï, lemá sabachtháni*” (Mk 15:34), telkens met de vertaling erbij. Het zijn uitspraken die op de schrijver een speciale indruk gemaakt moeten hebben. Markus behoorde niet tot de kring van de twaalf apostelen, maar er zijn sterke aanwijzingen dat hij zijn evangelie heeft opgetekend uit de mond van Petrus. Uit het slot van de *eerste brief van Petrus* blijkt dat er een nauwe band was tussen Markus en Petrus. Petrus noemt hem “*mijn zoon Markus*” (1Pt 5:13).

Het resultaat laat niet op zich wachten. De macht van de dood wijkt en laat haar gaan die hij tot zijn prooi had gemaakt. In de tegenwoordigheid van de levende God kan de dood niet standhouden. Het meisje, dat net zo oud is als de tijd dat de bloedvloeiende vrouw aan haar kwaal heeft geleden (*vers 25*), staat op en loopt. Ze is in staat tot wandelen en te leven tot eer van God.

De Heer wil niet dat dit wonder breed wordt uitgemeten. Hij is niet uit op eer voor Zichzelf en wil niet de aandacht trekken door Zijn wonderen. Wel is Hij vol zorg voor het meisje en wil dat zij te eten krijgt. Zo regelt Hij de nazorg die Hij door anderen laat doen.

Iemand die nieuw leven heeft gekregen, moet daarna goed geestelijk voedsel krijgen om te kunnen leven tot eer van God en Hem \nte dienen. Ook bij de twee andere opwekkingen is er een gevolg:

1. De jongeling uit Naïn begint te spreken (*Lk 7:15*), dat wijst op het getuigen.
2. Lazarus begint een wandel in nieuwheid van leven die wordt gekenmerkt door aanbidding (*Jh 11:44; 12:2*).

Markus 6

Verwerping in Nazareth | verzen 1-6

1 En Hij ging vandaar weg en kwam in Zijn vaderstad, en Zijn discipelen volgden Hem. 2 En toen het sabbat was geworden, begon Hij te leren in de synagoge; en velen die Hem hoorden, stonden versteld en zeiden: Waar heeft Deze die dingen vandaan en wat is dat voor wijsheid die Hem gegeven is, en zulke krachten, die door Zijn handen gebeuren? 3 Is Deze niet de timmerman, de Zoon van Maria en de Broer van Jakobus, Joses, Judas en Simon? En zijn Zijn zusters niet hier bij ons? En zij namen aanstoot aan Hem. 4 En Jezus zei tot hen: Een profeet is niet ongeëerd behalve in zijn vaderstad, onder zijn bloedverwanten en in zijn huis. 5 En Hij kon daar geen enkele kracht doen, behalve dat Hij enkele zieken de handen oplegde en hen genas. 6 En Hij verwonderde Zich over hun ongeloof. En Hij trok de omliggende dorpen rond en leerde.

De Heer Jezus vertrekt van het huis van Jairus en gaat naar Nazareth, de stad waar Hij is opgegroeid en waar ze Hem zo lang in hun midden hebben gehad. Daar zullen de discipelen nieuw onderwijs voor dienaren krijgen en daarom neemt Hij hen mee en volgen zij Hem. Dit nieuwe onderwijs begint ermee dat Hij wordt verworpen. Daarmee moet iedere dienaar rekening houden.

Op de sabbat gaat Hij naar de synagoge, de gebruikelijke plaats waar onderwijs wordt gegeven uit de Schriften. In de synagoge wordt de wet bestudeerd en onderwezen, maar het gebeurt slechts in een uiterlijke vorm. Het hart staat erbuiten. Godsdienst betekent voor de massa van de bezoekers van de synagoge alleen maar traditie met vormen. Het gaat erom wat de vaders zeggen. De vaders mogen veel goede dingen hebben gezegd, maar in de praktijk neemt dat een grotere plaats in dan de Schrift.

De Heer komt voor de derde keer in de synagoge. In *Markus 1* hebben we er een mens met een onreine geest gezien (*Mk 1:23*) en in *Markus 3* een man met een verdorde hand (*Mk 3:1*). Ze waren beiden door hun toestand niet in staat tot dienen. We zien in deze twee gevallen samen dat religie zonder "waarheid in het binnenste" (*Ps 51:8*) onbekwaam maakt om te dienen.

Dit keer gaat het om Zijn Woord. Hij leert hier in de synagoge. Zijn onderwijs wekt verwondering bij de velen die Hem horen. Ze vragen zich verbaasd af waar Hij al Zijn kennis vandaan heeft, hoe het komt dat Hij zo wijs is en waar Hij de krachten die Hij doet, vandaan heeft. Ze ervaren iets bijzonders, ze weten het te benoemen. Het blijft echter bij een verbaasd vragen, zonder het geheim echt te willen weten. Dat is vandaag de dag niet anders.

Ze weten precies wie Zijn familieleden zijn. En juist omdat Hij uit een dergelijke nederige familie komt, kan Hij voor hen niets bijzonders zijn. Als Hij Zich dan toch bijzonder gedraagt, moet dat zijn omdat Hij Zich verbeeldt iets te zijn. Daarom nemen ze aanstoot aan Hem, dat wil zeggen dat ze zich tegen Hem keren en zich daardoor afsluiten voor de zegen van Zijn aanwezigheid.

Het maakt duidelijk hoezeer de Heer als onopvallende Mens op aarde is geweest. Hij heeft eenvoudig als timmerman gewerkt. Dat was niet naar de gedachten van mensen die menen dat heilige mensen niet werken. Hij deed als kleine Jongen geen wonderen, zoals de apocriefe boeken Hem toedichten. Opmerkelijk is nog dat ze Hem "*de Zoon van Maria*" noemen en niet van Jozef, zoals kinderen gebruikelijk worden genoemd.

We zien hier dat zelfs de verachte inwoners van Nazareth aanstoot nemen aan de nederigste Heer van allen, Die tevens de nederigste Dienaar van allen is. Zelfs de geringste personen van het mensdom zijn niet vrij van dezelfde geest van de wereld waardoor de intelligentste geest verblind wordt. Dat de ware Erfgenaam van de troon van David een "*timmerman*" zou zijn, was en is te veel voor vlees en bloed om dat te kunnen aannemen.

Ze kennen hem als "*de timmerman*". Dit betekent dat de Heer dit werk van Jozef heeft geleerd en heeft gedaan. Dat maakt veel duidelijk over de periode waarover de Schrift nagenoeg zwijgt, de periode van Zijn leven op aarde tot Zijn dertigste jaar, toen Hij het land begon rond te trekken. De Schepper van hemel en aarde heeft een aanzienlijk deel van Zijn dagelijkse leven in deze wereld in dit nederige, maar o zo mooie handwerk besteed.

De Heer weet dat zij zo over Hem denken. Zijn conclusie is wat altijd waar is voor allen die Gods werk willen doen: iemand die Gods Woord brengt in de directe omgeving en nauwste familiebanden wordt juist daar niet

gewaardeerd. Een profeet brengt Gods Woord tot hart en geweten van de mensen. Dat wordt vaak eerder aangenomen van een vreemde dan van iemand die men meent goed te kennen.

Door hun ongeloof wordt de zegenende hand van God voor henzelf tegengehouden. Hij *kan* daar geen grote werken doen. Hij is altijd tot dienen bereid, maar wordt in de uitoefening van Zijn liefde beperkt waar de deuren niet worden geopend om de invloed ervan te ondergaan. Er is geen voedingsbodem voor Gods werk. Alleen waar behoefte is, werkt Zijn onvermoeide liefde, ja, daar *moet* zij werken.

De enkele zieken die komen, geneest Hij. Daar blijft het bij. Het is niet zo, dat Hij hier heeft geprobeerd om krachten te doen en dat het niet lukte. Nee, Hij kwam niet toe aan het doen van krachten vanwege hun ongeloof. Dat is anders dan de predikers vandaag die wonderen proberen te verrichten en bij het mislukken daarvan dat toeschrijven aan een gebrek aan geloof bij hen die het wonder willen ervaren.

In *Mattheüs 8* verwondert de Heer Zich over het *geloof* van een *heiden* die slechts van Hem had gehoord (*Mt 8:10*). Hier verwondert Hij Zich over het *ongeloof* van *Zijn stadsgenoten* die Hem zolang hebben meegemaakt. Toch houdt hij niet op met dienen. Er zijn nog andere dorpen waar Hij Zijn werk moet doen. Hij verlaat Nazareth om in de omliggende dorpen te leren. Het ongeloof sluit het betoon van liefde alleen voor zichzelf af. De liefde zoekt andere wegen. Christus zet Zijn werk elders voort.

Uitzending van de twaalf | *verzen 7-13*

7 En Hij riep de twaalf bij Zich en begon hen twee aan twee uit te zenden en gaf hun macht over de onreine geesten. 8 En Hij beval hun niets mee te nemen voor onderweg dan alleen een staf; geen brood, geen reiszak, geen geld in de gordel; 9 maar dat zij sandalen zouden aanbinden; en: Doet geen twee onderklederen aan. 10 En Hij zei tot hen: Waar u ergens een huis binnengaat, blijft daar totdat u vandaar vertrekt; 11 en waar men u niet ontvangt en niet naar u luistert, gaat daar weg en schudt het stof af dat onder aan uw voeten is, tot een getuigenis voor hen. 12 En zij vertrokken en predikten dat men zich moest bekeren, 13 en zij dreven vele demonen uit en zalfden vele zieken met olie en genazen hen.

In Zijn liefde voor de ellendigen onder Zijn volk gaat de Heer Zijn dienstwerk uitbreiden door de twaalf uit te zenden. Hij roept hen eerst bij Zich. Vanuit Zijn tegenwoordigheid begint Hij hen twee aan twee uit te zenden. Ze vertrekken niet op eigen initiatief. Pas als Hij de opdracht geeft om ergens heen te gaan, kunnen ze gaan. Hij voorziet hen ook van de nodige macht over de tegenstand die ze zullen ontmoeten. Ze worden twee aan twee uitgezonden, opdat zij van Hem zullen getuigen (*vgl. 2Ko 13:1*). Hij geeft hun ook macht over de onreine geesten. Hij is de Dienaar, maar Hij is ook God, want het meedelen van die macht kan alleen Iemand Die God is.

Ze hoeven niets mee te nemen dan alleen een staf om op te steunen in hun wandel. Het uitgangspunt is: vertrouwen op de machtige bescherming van Hem Die hen heeft gezonden en dat het hun aan niets zal ontbreken. Hij is de soevereine Heer. Alle dingen staan Hem ter beschikking.

Het aanbinden van sandalen betekent dat ze veel zullen moeten lopen. Om werk voor de Heer te doen moet inspanning worden verricht. In geestelijk opzicht betekent het dat het voor dit werk nodig is dat de voeten geschoeid zijn met de toerusting van het evangelie van de vrede (*Ef 6:15*). Dat wil zeggen: om een werk voor de Heer te doen moeten wij zelf de vrede van het evangelie in ons hart hebben en in onze wandel tonen, om die vrede ook te kunnen doorgeven waar Hij ons zendt.

Ze hoeven ook geen extra voorzorgsmaatregelen te nemen tegen de kou. Het is niet nodig om twee onderklederen te hebben. Overbodige luxe is alleen maar hinderlijk in het werk. Dienst voor de Heer is geen vakantie-reisje.

Hij geeft duidelijke opdrachten voor het verblijf. Ze moeten niet ergens hun intrek nemen, er even blijven en dan weer een ander onderkomen zoeken. Een dergelijk gedrag zou niet spreken van innerlijke rust, maar van onrust. Ze kunnen een huis binnengaan en daar moeten ze blijven tot ze weer naar een volgende stad gaan. Ze hoeven zich geen zorgen te maken over huisvesting. Waar de Heer een hart heeft bereid hen te ontvangen, daar kunnen ze blijven.

Als blijkt dat ze ergens niet welkom zijn en er geen oor is dat naar hun prediking luistert, moeten ze daar niet langer blijven. Ze moeten van die stad zelfs het stof van hun voeten schudden, opdat zij er niets, zelfs het

stof niet, van zullen meenemen. Dat zal een getuigenis zijn tegen die stad omdat zij het evangelie afwijzen dat hun gebracht wordt.

De discipelen doen wat de Heer zegt. Hun eerste werk is de mensen oproepen om zich te bekeren. Bij hun prediking maken zij ook gebruik van de macht die ze hebben gekregen om demonen uit te drijven. Ook zalven zij vele zieken met olie, mogelijk als medicijn, maar misschien nog meer als een symbolische handeling waarin de waarde van de zieke als persoon tot uitdrukking komt. Waar zalven in het Nieuwe Testament gebeurt, zien we dat het gebeurt om iemand te eren (*Lk 7:38; Jh 12:3*), terwijl het niet zalven als een oneer wordt gezien (*Lk 7:46*). In het Oude Testament worden priesters, koningen en soms ook profeten gezalfd.

Dat de discipelen dit doen met zieken, kan dan ook betekenen dat juist zij die mogelijk aan het leven wanhopen, door deze daad bijzonder bemoeidigd worden dat ze toch belangrijk zijn voor God. Ze zouden in de personen die hen zalven weten dat God toch naar hen omziet. De genezing die daarop volgt, levert het bewijs daarvan.

Herodes wordt onrustig | *verzen 14-16*

14 En koning Herodes hoorde het, want Zijn Naam was openbaar geworden; en zij zeiden: Johannes de dooper is uit [de] doden opgewekt en daarom werken die krachten in Hem. 15 Maar anderen zeiden: Het is Elia; weer anderen zeiden: Het is een profeet als een van de profeten. 16 Toen Herodes dit echter hoorde, zei hij: Johannes, die ik onthoofd heb, die is opgewekt.

De geschiedenis wordt hier onderbroken om de reactie van Herodes op de werken van de discipelen voor te stellen die zij doen in de Naam van de Heer. Daardoor wordt duidelijk gemaakt in wat voor een wereld de dienaren, die zojuist door de Heer Jezus zijn uitgezonden, hun dienst verrichten. Het is een wereld waarin boze machten het voor het zeggen hebben.

Herodes is een instrument in de hand van de satan. Hij staat ook onder de macht van zijn eigen vleselijke lusten. We zien in hem waaruit de wereld bestaat. Hij heeft ook een geweten. De Naam van de Heer is een zegen voor de een, terwijl hij voor de ander een bedreiging inhoudt. Dit laatste is het geval bij Herodes.

Als hij de Naam hoort die uit de werken van de discipelen openbaar is geworden, komen er allerlei suggesties. Er zijn mensen die de krachten die Christus doet, in verbinding brengen met een uit de doden opgewekte Johannes de dooper. Anderen menen dat Elia gekomen is en aan het werk is. Weer anderen hebben als verklaring dat het gewoon weer een andere profeet is, zoals er al zoveel zijn geweest. Alle suggesties berusten op de inbeelding van de geest van mensen die wel eens iets hebben gehoord, maar nog nooit zelf de Schrift hebben onderzocht hoe de dingen zijn.

Voor Herodes staat het echter vast dat Johannes zelf aan het werk is. Voor hem kan het niet anders zijn dan dat Johannes de dooper, die hij heeft onthoofd, is opgewekt. Hoewel een scherprechter Johannes heeft onthoofd (*vers 27*), weet Herodes dat hij het in feite zelf heeft gedaan, want hij is de opdrachtgever. Hij kan Johannes het zwijgen hebben opgelegd, maar niet zijn geweten, want dat spreekt.

Het getuigenis van Johannes | *verzen 17-20*

17 Want Herodes had zelf [knechten] gezonden en Johannes gegrepen en hem gebonden in [de] gevangenis ter wille van Herodias, de vrouw van zijn broer Filippus, omdat hij met haar getrouwd was. 18 Want Johannes had tot Herodes gezegd: Het is u niet geoorloofd de vrouw van uw broer te hebben. 19 Herodias nu had het op hem gemunt en wilde hem doden, maar kon dit niet, 20 want Herodes was bang voor Johannes, daar hij wist dat hij een rechtvaardig en heilig man was, en hij beschermde hem; en toen hij hem had gehoord, was hij in grote verlegenheid; en hij hoorde hem graag.

Het was ermee begonnen toen Herodes Johannes gevangen had laten nemen en in de gevangenis had gezet. Dat had hij gedaan om Herodias ter wille te zijn. Herodias was de vrouw van zijn broer Filippus, maar Herodes had haar genomen en was met haar getrouwd. Zijn nieuwe huwelijk veranderde er echter niets aan dat zij “*de vrouw van zijn broer Filippus*” was. Dat was zij en dat bleef zij. Johannes had Herodes over zijn ongeoorloofde huwelijk aangesproken en hem duidelijk gezegd dat dit verkeerd was.

Dat was niet naar de zin van Herodias. Johannes was vanwege zijn veroordeling van haar huwelijk voor haar iemand geworden die uit haar leven moest verdwijnen. Maar ze had daartoe niet de macht.

God had ervoor gezorgd dat Johannes toegang had gekregen tot het hof van Herodes. We zien hier een voorbeeld dat het Woord het geweten bereikt zelfs op die plaatsen waar we dat het minst zouden hebben verwacht. Ook zien we hier dat een onbekeerde met eerbied kan luisteren als het Woord van God wordt gebracht. Tevens merken we dat het geweten toch werkzaam blijft, ook als een mens zich niet bekeert.

Herodes had respect voor wat Johannes zei, ook omdat Johannes leefde naar wat hij zei. Herodes kende hem als een rechtvaardig en heilig man. Uit een gevoel van eerbied beschermde hij Johannes, zonder iets te doen met wat Johannes zei, hoewel hij aangesproken was en Johannes zelfs graag hoorde. Maar de man was te zeer een gevangene van zijn zedeloze en goddeloze leven en van de voorname positie die hij innam. Het kostte hem te veel om dat prijs te geven.

Johannes onthoofd | *verzen 21-29*

21 En toen er een geschikte dag gekomen was en Herodes op zijn verjaardag een maaltijd aanrichtte voor zijn rijksgrotten en de legeroversten en de voornaamsten van Galiléa, 22 en de dochter van deze Herodias binnenkwam en danste, behaagde zij Herodes en hun die mee aanlagen. De koning nu zei tot het meisje: Vraag van mij wat je wilt en ik zal het je geven. 23 En hij zwoer haar <zeer>: Wat je mij ook zult vragen, ik zal het je geven, tot de helft van mijn koninkrijk. 24 En zij ging weg en zei tot haar moeder: Wat zal ik vragen? Deze nu zei: Het hoofd van Johannes de dooper. 25 En zij ging terstond met haast naar binnen naar de koning en vroeg aldus: Ik wil dat u mij onmiddellijk op een schotel het hoofd van Johannes de dooper geeft. 26 En hoewel de koning zeer bedroefd werd, wilde hij om de eden en om hen die aanlagen, het haar niet weigeren. 27 En terstond zond de koning een scherprechter en beval zijn hoofd te brengen. En deze ging heen en onthoofdde hem in de gevangenis, 28 en bracht zijn hoofd in een schotel en gaf het aan het meisje, en het meisje gaf het aan haar moeder. 29 En toen zijn discipelen het hoorden, kwamen zij en namen zijn lichaam weg en legden het in een graf.

Het moment komt dat Herodes voor een definitieve keus wordt gesteld. Er komt een “geschikte dag”, dat wil zeggen een geschikte dag voor de duivel. Onder de toelating van God bestuurt de duivel de omstandigheden zo, dat in Herodes gezien wordt wat er gebeurt als er niet wordt geluisterd naar

het geweten wanneer dat in het licht van God komt. Dan brengt een mens zelfs de persoon ter dood die hij als profeet erkent.

We beseffen maar in heel geringe mate de macht van die onreine en geraffineerde tegenstander, de duivel. Het is precies het tegenovergestelde van wat de Heer in genade te midden van Zijn discipelen aan het doen is. Hij is in hun midden niet de grootste, maar de Geringste en de Dienende.

Ter gelegenheid van zijn verjaardag geeft Herodes een groot feest. Om het feest te zijner ere luister bij te zetten heeft hij allerlei hoogwaardigheidsbekleders voor een maaltijd uitgenodigd. Bij een dergelijk eetfestijn hoort ook iets wat de lusten prikkelt. Daaraan voldoet de dochter van Herodias op voortreffelijke wijze. Het eten heeft bijzonder voldaan, het optreden van de danseres voldoet zo mogelijk nog meer. De koks krijgen voor hun inspanningen niet te horen wat het meisje te horen krijgt.

In zijn grenzeloze hoogmoed zegt Herodes dingen die alleen aan God zijn voorbehouden. Herodes handelt niet in een bevlieging, maar is volledig gevangen door zijn begeerten. Daarom zweert hij het meisje dat hij zal geven wat ze vraagt, al is het de helft van zijn koninkrijk. Dat heeft ook eens Ahasveros gezegd tegen een meisje, Esther. Hoe anders was haar antwoord. In plaats van het koninkrijk vroeg zij het leven van haar volk (*Es* 7:2-3), terwijl dit meisje in plaats van het koninkrijk vraagt om de dood van een trouwe Godsgetuige.

Het kind weet eerst niet wat ze op het aanbod van Herodes moet antwoorden en vraagt het aan haar moeder. Die heeft al zolang gezocht naar en nagedacht over een mogelijkheid om Johannes te doden, dat ze geen seconde hoeft na te denken. Haar dochter moet het hoofd van Johannes de dooper vragen. Het meisje blijkt van hetzelfde soort te zijn als haar moeder. Direct en nog wel met haast gaat ze weer naar binnen en verkondigt dat ze onmiddellijk het hoofd van Johannes de dooper wil hebben.

In een roes van zondigheid, tijdens een braspartij, wordt Herodes verstrikt in zijn eigen vleselijke begeerten om te voldoen aan de wens van iemand die even slecht is als hijzelf of zo mogelijk nog slechter. Hij wordt door zijn eigen woord klemgezet, dat hij, uit angst voor gezichtsverlies bij al zijn hoge gasten, niet herroept. Dit is het einde van het geweten van een natuurlijk mens die er niet toe komt om met schuldbelijdenis in Gods licht

te verschijnen. Herodes geeft bevel tot iets waarvan hij zich misschien onmogelijk heeft kunnen voorstellen dat hij het ooit zou doen.

Maar hij is gevangen door zijn eigen lusten en kan niet terug, dat wil zeggen, hij wil niet terug. Een dans en het voorkomen van gezichtsverlies zijn voor hem meer waard dan het leven van de profeet van God. Dat is de heerser van Israël. Hij geeft bevel en Johannes wordt onthoofd.

Het hoofd van de profeet wordt in een schotel aan het meisje gegeven en die geeft het aan haar moeder. Onvoorstelbaar wreed is het tafereel dat het meisje en haar moeder de grootste voldoening geeft. Wat een diep verdorven wezens zijn deze twee vrouwen. Tot dergelijke gruweldaden kan ieder mens komen die los van God staat en tegen Hem in opstand komt als hem Zijn gedachten worden bekendgemaakt.

De discipelen van Johannes bewijzen hun meester de laatste eer en leggen zijn lichaam in een graf. Daar zal het zijn tot de opstanding, want de begraving van de gelovige is niet het einde, maar wijst over het graf heen naar iets nieuws, waarvan de opstanding uit de doden het begin is.

Bij de Heer | *verzen 30-33*

30 En de apostelen kwamen samen bij Jezus en berichtten Hem alles wat zij gedaan en wat zij geleerd hadden. 31 En Hij zei tot hen: Komt uzelf [met Mij] afzonderlijk naar een woeste plaats en rust wat. Want er waren velen die kwamen en gingen, en zij hadden zelfs geen gelegenheid om te eten. 32 En zij vertrokken in het schip naar een woeste plaats afzonderlijk. 33 En velen zagen hen weggaan en herkenden hen, en te voet liepen zij van alle steden samen snel daarheen en kwamen er vóór hen aan <en kwamen samen naar Hem toe>.

De Heer heeft Zijn twaalf discipelen in *vers 7* uitgezonden. Hier komen ze bij Hem terug, zonder daartoe een speciaal bevel te hebben gekregen. Ze worden "apostelen" genoemd. Apostel betekent 'gezondene'. Ze komen terug bij de nederige Dienaar om Hem te berichten alles wat ze hebben gedaan en geleerd. In hun verslag beginnen ze met hun daden. Daarna vertellen ze Hem welk onderwijs ze hebben gegeven.

Het is goed dat ze terugkomen bij hun Meester om verslag uit te brengen. Het is een voorbeeld voor ons om, als we iets voor de Heer hebben mogen doen, daarvan aan Hem verslag te doen. Laten we van het voorbeeld van

de discipelen ook leren dat het voor ons niet zozeer moet gaan om wat we hebben *gedaan*, maar wat we van Hem hebben doorgegeven aan *onderwijs*. Dat kan mondeling zijn, maar ook door ons voorbeeld. We zouden elke week in staat moeten zijn te zeggen wat we van de Heer hebben geleerd in de school van God, want zolang we leven, zijn we op school. Als Paulus en Barnabas verslag doen, vertellen ze alles wat *God* met hen heeft gedaan (*Hd 14:27; 15:4*).

De Heer is vol aandacht voor hen. Hij weet ook dat ze na hun dienst behoefte hebben aan wat rust. De velen die komen en ook weer gaan, genieten van de zegeningen van de dienst van de apostelen. Toch hebben ze geen werkelijke belangstelling voor de Heer, want ze blijven niet. Zulke ervaringen kunnen bijzonder ontmoedigen. Het vergt veel van de krachten, terwijl het resultaat zo gering lijkt. Er blijft altijd een overvloed aan werk die hen (en ons) zo in beslag kan nemen, dat zelfs de tijd om te eten erbij inschiet.

De Heer heeft van Zijn dienaren geen robots gemaakt die altijd maar door kunnen gaan. Hij neemt hen mee om bij Hem te zijn, want ware rust is alleen in Zijn gezelschap te vinden. Hij vindt het nodig dat Zijn dienaren zich af en toe afzonderen van het werk om met Hem alleen te zijn. Daarvoor moet ook een geschikte omgeving worden gevonden. Die geschikte omgeving is niet de stad met al zijn rumoer en vertier, maar een woeste plaats, waar niets is wat de zinnen kan prikkelen en men zich in alle rust en ongestoord door de Heer kan laten onderwijzen. Ten slotte zegt Hij dat ze "*wat*" mogen rusten. Het is niet de bedoeling om zich volledig aan het werk te onttrekken, maar om bij Hem weer de nodige krachten op te doen voor de volgende dienst.

De apostelen volgen Zijn advies op. Ze verlaten per schip het arbeidsterrein en de velen die komen en gaan, om naar een woeste plaats afzonderlijk te gaan. De rust blijft beperkt tot de rust in de boot. De mensen zien de Heer met Zijn discipelen weggaan. Ze zien ook waar ze heen varen. De Heer laat de boot niet een andere koers nemen, want Hij beschaamt nooit gewekte verwachtingen. De mensen die naar Hem toe willen komen, haasten zich zozeer, dat ze zelfs eerder dan het schip op de plek zijn waar het schip aan land komt.

Geeft u hun te eten | verzen 34-38

34 En toen Hij [uit het schip] ging, zag Hij een grote menigte en werd met ontferming over hen bewogen, want zij waren als schapen die geen herder hebben; en Hij begon hun vele dingen te leren. 35 En toen het al laat was geworden, kwamen Zijn discipelen tot Hem en zeiden: De plaats is woest en het is al laat; 36 stuur hen weg, opdat zij naar [de] velden en dorpen in de omtrek gaan en voor zichzelf iets te eten kopen. 37 Hij echter antwoordde en zei tot hen: Geeft u hun te eten. En zij zeiden tot Hem: Moeten wij voor tweehonderd denaren brood gaan kopen en hun te eten geven? 38 Hij echter zei tot hen: Hoeveel broden hebt u? Gaat zien. En toen zij het te weten waren gekomen, zeiden zij: Vijf, en twee vissen.

Als de Heer uit het schip gaat en de grote menigte ziet, kan Hij niet anders dan met ontferming over hen bewogen worden. Hij ziet een grote kudde zonder herder. Hun godsdienstige leiders zijn geen herders, maar huurlingen, dieven en rovers. Zij hebben geen enkele zorg voor de kudde, maar willen juist van de kudde profiteren (*Jh 10:8,12; Ez 34:2*). De Heer daarentegen is de goede Herder (*Jh 10:11*).

Vanuit Zijn ontferming begint Hij de grote menigte vele dingen te leren. Mensen die in nood zijn, hebben vooral gezond onderwijs voor hun geest nodig, nog meer dan gezond voedsel voor hun lichaam, hoewel de Heer ook die behoefte niet vergeet.

De discipelen zijn mensen van de tijd en de praktijk. Ze menen hun Heer erop te moeten wijzen dat de plaats woest is en dat het al laat is geworden. Wat hun ontbreekt, is de ontferming die Hij heeft. Hun advies is om de menigte weg te sturen, want dan zouden de mensen nog iets eetbaars kunnen kopen. Die raad spreekt toch ook wel van zorg voor de mensen?

Dat kan wel zo lijken, maar ze delen niet in de ontferming waarmee de Heer over de menigte bewogen is. Bovendien ontbreekt bij hen het geloof in een Heer Die ook in lichamelijke behoeften kan voorzien. Zou Hij de menigte kunnen wegsturen, nadat Hij hun geest heeft verkwikt, zonder dat Hij hen ook lichamelijk zal verkwikken? Ze lijken nog niet op Hem, maar Hij gaat door met onderwijs geven. Daarom gaat Hij hen inschakelen.

Hij gaat een wonder doen, zonder dat de menigte daar om heeft gevraagd. Hij antwoordt op de nood met 'geef' (vgl. 2Kn 4:42-44). Hij is altijd de milde Gever. In dit geven betreft Hij Zijn discipelen. Hij leert hun geven met medegevoel. Zo bereidt Hij hen voor op het dienstwerk. Er is niet alleen kracht nodig om het Woord met volmacht te spreken, er is ook liefde nodig.

Zijn opdracht brengt de discipelen tot het tellen van hun geldvoorraad. Dat is het enige waaraan zij kunnen denken. Ze menen dat ze uit en met eigen middelen moeten voldoen aan wat de Heer vraagt. Maar Hij vraagt nooit iets zonder ons te voorzien van wat daarvoor nodig is. Uit het antwoord van de discipelen blijkt hoe weinig geloof ze hebben in de hulpbronnen die in Hem aanwezig zijn.

Geloof blijkt vooral uit het feit dat we weten hoe we gebruik kunnen maken van wat in Christus aanwezig is om te voorzien in de nood die zich op een bepaald ogenblik aan ons voordoet. Het geloof oordeelt dat hoe groter de moeilijkheid is, des te geschikter de gelegenheid voor Christus is om Zich te openbaren.

Als ze Hem hebben gezegd hoeveel geld ze hebben, vult Hij dat bedrag niet aan, zodat er genoeg zou zijn om voedsel te kopen. Dat had Hij ook kunnen doen. Maar Hij vraagt wat ze aan voedsel hebben, want Hij wil dat Zijn discipelen hun te eten geven. Dat moeten ze 'gaan zien'. Ze moeten nagaan hoeveel broden ze hebben. Als ze dat te weten zijn gekomen, brengen ze Hem de uitslag. Ze kunnen zelfs melden dat er ook nog twee vissen zijn. Daarvan gaat Hij gebruikmaken.

De Heer maakt graag gebruik van dingen die wij in onze menselijke wijsheid zouden verachten. De vraag is niet wat dit betekent voor zoveel mensen die ervan moeten eten, maar wat het betekent voor Hem. Zo heeft ook Mozes geleerd dat de Heer kan gebruiken wat hij heeft (Ex 4:2-3; vgl. 1Kn 17:10-16; 2Kn 4:2-6). Brood en vis zijn voedsel en spreken als zodanig van de Heer Jezus. De toepassing is dat het erom gaat wat we van Hem hebben geleerd. Soms is dat door het net uit te werpen en daarin de vissen te vangen, zoals bijvoorbeeld het luisteren naar een lezing. Dat is eenvoudig verzamelen. Om brood te bereiden is een heel proces nodig. Zo is er ook veel werk nodig om van Hem te leren.

Spijziging van de vijfduizend | verzen 39-44

39 En Hij gebood hun dat zij hen allen in afdelingen op het groene gras zouden laten zitten. 40 En zij gingen zitten in groepen van honderd en van vijftig. 41 En toen Hij de vijf broden en de twee vissen had genomen, keek Hij op naar de hemel en zegende, en Hij brak de broden en gaf ze aan Zijn discipelen, opdat zij ze hun zouden voorzetten, en de twee vissen deelde Hij onder allen. 42 En zij aten allen en werden verzadigd. 43 En zij namen [de] brokken op, twaalf korven vol, en van de vissen. 44 En zij die <de broden> hadden gegeten, waren vijfduizend mannen.

De Heer gebiedt – Hij is de Heer! – de discipelen dat zij de menigte in afdelingen moeten verdelen. Er moet een zekere orde worden aangebracht. Die afdelingen of groepen moeten gaan zitten op het groene gras. Dat spreekt van rust, frisheid en overvloed. Het doet denken aan *Psalm 23* waar de herder de schapen in grazige weiden doet neerliggen (*Ps 23:2*).

De grootte van deze groepen is wel eens als een aanwijzing opgevat voor de grootte van een plaatselijke gemeente. Als een gemeente op een bepaalde plaats groter wordt dan honderd personen, wordt het moeilijk om met allen een zeker contact te hebben. Het gevaar is dan groot dat er geen gelijke zorg voor allen is en dat sommigen over het hoofd worden gezien.

Als de Heer het brood en de vissen heeft genomen, kijkt Hij op naar de hemel. Al Zijn handelingen staan in verbinding met de hemel, de woonplaats van Zijn Vader. Dat bepaalt Zijn woorden en Zijn wonderen. Hier brengt Hij het weinige in verbinding met de volheid van de hemel. Dan zegent Hij, dat wil zeggen dat Hij een dankzegging tot God uitspreekt. Hij zegent niet de broden. Hij breekt de broden en de vissen die in Zijn zegenende handen worden vermenigvuldigd tot een hoeveelheid die voor allen voldoende is.

Hij gebruikt de discipelen als tussenpersonen. Zo keert Hij hun kwaad – het voorstel om de menigte weg te sturen – ten goede. Het is Zijn bedoeling hun te tonen dat Zijn liefde er behagen in schept door menselijke kanalen te werken. Alleen wat van Hem spreekt en wat van Hem komt, kan tot voedsel worden. Als we voortdurend afhankelijk zijn van Hem, kunnen we tot zegen zijn voor anderen. Dan weten we dat Hij het weinige wat we hebben, kan gebruiken om anderen mee te dienen.

De menigte heeft niet slechts iets, een beetje, te eten, maar voldoende. Ze kunnen eten tot verzadiging toe. Er blijven zelfs nog twaalf korven vol brokken over. Door dit wonder levert Hij weer een bewijs dat Hij de Mesias is (*Ps 132:15*).

Overvloed leidt bij de Heer nooit tot verkwisting. Er wordt niets verspild van wat Hij tot zegen heeft gegeven. De menigte mag genoeg hebben, maar Hij heeft ook een zegen voor anderen die niets hebben. De overvloed dient voor het gebrek van anderen (*vgl. 2Ko 8:14*). Het is niet toevallig dat er twaalf korven vol overblijven. Het getal twaalf heeft een symbolische betekenis. Het wijst op de zegen die de Heer heeft voor het hele volk van God aan het einde van de tijd.

Van die enkele broden en die paar visjes heeft een menigte van alleen al vijfduizend mannen gegeten. Het wonder is onmiskenbaar. Hij is Emmanuel, God met ons (*Mt 1:23*), God Die Zijn volk bezoekt tot zegen. Hij brengt het huis van Zijn Vader, waar brood in overvloed is (*Lk 15:17*), bij de behoeftige mens.

De Heer Jezus loopt op de zee | verzen 45-52

45 En terstond dwong Hij Zijn discipelen aan boord van het schip te gaan en vooruit te varen naar de overkant, naar Bethsàida, terwijl Hijzelf de menigte wegstuurde. 46 En toen Hij afscheid van hen had genomen, ging Hij naar de berg om te bidden. 47 En toen het avond was geworden, was het schip <al> midden op zee, en Hijzelf was alleen op het land. 48 En toen Hij zag dat zij zich aftobden met het roeien, want de wind was hun tegen, kwam Hij omstreeks [de] vierde nachtwaak tot hen, terwijl Hij op de zee liep; en Hij wilde hen voorbijgaan. 49 Toen zij Hem nu zagen lopen op de zee, meenden zij dat het een spook was, en zij schreeuwden het uit, 50 want allen zagen Hem en waren ontsteld. Terstond echter sprak Hij met hen en zei tot hen: Hebt goede moed, Ik ben het, weest niet bang! 51 En Hij klom bij hen in het schip en de wind ging liggen; en zij waren innerlijk <bovenmate> zeer buiten zichzelf <en verwonderden zich>; 52 want zij waren door de broden niet verstandig geworden, maar hun hart was verhard.

Na het wonder van de spijziging dwingt de Heer Zijn discipelen aan boord van het schip te gaan en alvast naar de overkant te varen. Dat Hij Zijn

discipelen moet dwingen, wijst erop dat zij er niet veel zin in hadden om zonder Hem weg te gaan. Daarmee laat Hij hen ervaren wat het is om bij Hem te worden weggezonden, iets wat zij zelf aan Hem hadden gevraagd om met de menigte te doen (*verzen 35-36*).

Voor de Heer is de tijd gekomen om de menigte weg te zenden. Hij heeft hun geleerd uit het Woord en hen met brood verzadigd. Hij heeft Zich bewezen als de Messias, maar ze hebben Hem niet aangenomen. Daarom stelt Hij (in beeld) het volk voor een bepaalde tijd terzijde. Ook met Zijn discipelen heeft Hij schijnbaar geen verbinding. Hij laat hen alleen. Dit is een beeld van de tegenwoordige tijd, de tijd dat Hij niet op aarde is. Israël is voor een tijd verworpen, terwijl Hij Zelf gedurende die tijd Zijn plaats in de hoge inneemt om voor de Zijnen te bidden.

Terwijl Hij afwezig is, valt de avond. Het schip is midden op zee en Hij is op het land. Er is afstand tussen de discipelen in het schip en Hem. Zo bevinden wij ons in de nacht van de wereld. De discipelen zien Hem niet, maar Hij ziet hen wel. Hij ziet ook dat ze in moeilijke omstandigheden zijn. Hij ziet hun verwoede pogingen om door die situatie heen te komen. Nadat Hij gebeden heeft, komt Hij op het donkerste moment van de nacht naar hen toe. Het is de vierde nachtwake, als de nacht bijna voorbij is, tussen drie en zes uur.

De Heer loopt over de zee waartegen de discipelen een gevecht van leven op dood voeren. Zo staat Hij boven onze omstandigheden. Hij hoeft er niet tegen te vechten, want Hij beheerst ze volkomen, ze staan onder Zijn gezag. Voor Hem bestaan die moeilijkheden niet. Hij laat ze toe in het leven van de Zijnen, opdat zij op Hem zullen leren vertrouwen. Hij verlost Zijn discipelen niet direct uit hun nood. Hij wil hen voorbijgaan, alsof Hij hun nood niet opmerkt. Hij zal niet voorbijgaan, maar door te doen alsof wil Hij hun iets leren.

Als de discipelen Hem op de zee zien lopen, menen ze dat het een spook is. Ze schreeuwen het uit van bangheid. Gelovigen die zwaar op de proef worden gesteld, kunnen het zicht op de Heer soms helemaal kwijtraken en tot de conclusie komen dat ze met de duivel te doen hebben. Als we dat hier zien bij de discipelen, hoeven we dat zulke gelovigen niet kwalijk te nemen. Hij neemt het Zijn discipelen ook niet kwalijk.

Als het een spook zou zijn, wat zij toch meenden, dan hadden ze te maken met de macht van de boze. Daarover hadden ze van Hem de macht gekregen (*vers 7*). Maar ze kunnen die macht alleen gebruiken in voortdurende afhankelijkheid van Hem en dat ontbreekt hun hier.

Ze zien Hem wel, maar in plaats van bemoedigd te worden schrikken ze, want ze herkennen Hem niet. Dan opent Hij Zijn mond met woorden van bemoediging, zekerheid en troost. Hij spreekt in eerste instantie niet 'tot' hen, maar 'met' hen. Hij is zo dicht bij hen, dat er geen afstand meer is tussen Hem en hen. Hij bemoedigt hen met de woorden: "*Hebt goede moed.*" Hij verzekert hen ervan dat Hij het is. Hij vertroost hen in hun angst door tegen hen te zeggen dat ze niet bang hoeven te zijn.

Dan klimt Hij bij hen in het schip. Het gevolg is dat er rust komt. Zo is het ook in het leven van de beproefde gelovige. Als de Heer bij hem in het hart binnenkomt, gaat de wind liggen en komt er met Hem ook rust. Die rust wekt grote verbazing.

De reden van hun ongelooft en onbekendheid met Christus is hun verharde hart. Het voorbijgaan aan een werk of een wonder van Hem heeft een verhardende werking op het hart. Dat geldt niet alleen voor ongelovigen, voor wie het fataal is met het oog op de eeuwigheid (*Hb 3:7-15*). Het geldt ook voor gelovigen, voor wie het niet fataal is met het oog op de eeuwigheid, maar bij wie het wel wat betreft het geloofsleven op aarde een beperkende werking heeft. Daarom heeft elk onderwijs nieuw onderwijs nodig. We raken niet uitgeleerd om de Heer werkelijk te kennen en te vertrouwen, want ons hart is zo vaak verhard.

Genezingen in Gennézareth | *verzen 53-56*

53 En toen zij waren overgevaren naar het land, kwamen zij in Gennézareth en legden aan. 54 En toen zij uit het schip waren gegaan, herkenden zij Hem terstond 55 en liepen snel die hele streek rond, en zij begonnen op rustbedden de lijdenden rond te dragen waar zij hoorden dat Hij was. 56 En waar Hij ook kwam, in dorpen of in steden of op de velden, [daar] legden zij de zieken op de markten en smeekten Hem of zij slechts de zoom van Zijn kleed mochten aanraken; en allen die Hem aanraakten werden behouden.

De Heer heeft gezegd dat de discipelen moesten overvaren naar de overkant (*vers 45*). Daarom komen ze daar ook aan. Ze zijn vertrokken zonder Hem, ze komen aan met Hem. Bovendien zijn ze een grote ervaring rijker, zowel van hun eigen onmacht als van Zijn almacht en vertroosting. Ze komen in Gennézareth en leggen aan om aan land te gaan. De Heer is bekend in die streek. Als Hij uit het schip is gegaan, herkennen de mensen Hem direct. Dat zal mede zijn door het getuigenis van de man die door Hem van een legioen demonen is bevrijd (*Mk 5:20*).

Zijn aanwezigheid brengt veel mensen in beweging die met lijden in hun directe omgeving te maken hebben. Deze hulpverleners kijken waar nood is en brengen de lijdende mensen op rustbedden bij Hem. Als wij mensen in nood bij de Heer willen brengen, moeten we hen eerst op een rustbed leggen en dan bij Hem brengen. Zulke mensen moet niet een extra last worden opgelegd om bij Hem te komen, want dat zou een belemmering kunnen vormen. Het is belangrijk dat zij juist op een rustige wijze bij Hem worden gebracht. De hulpverleners vragen Hem niet bij hen te komen, maar ze zoeken Hem op.

Overal waar mensen zijn die de Heer nodig hebben, werkt Hij in genade. Hij is voor allen gekomen. Het maakt niet uit of ze in een grote stad, in een klein dorp of zelfs ergens afgelegen op het veld wonen. Hij komt overal, zodat Hij voor iedereen bereikbaar is. Eerder heeft een enkele vrouw Zijn kleed aangeraakt en is genezen (*Mk 5:28*). Nu komen velen met het verzoek Hem te mogen aanraken, al is het alleen maar de zoom van Zijn kleed. Dit betekent dat zij zich willen bukken voor Hem. Die houding heeft altijd zegen tot gevolg. Allen die Hem aanraken, worden dan ook behouden.

Onze verantwoordelijkheid is mensen bij de Heer te brengen. Het is de verantwoordelijkheid van noodlijdende mensen om Hem in geloof aan te raken. De middelen, rustbedden, die wij gebruiken, stralen de rust uit die deze mensen bij Hem voor hun hart en geweten kunnen krijgen (*Mt 11:28-29*). Dit gedeelte geeft een korte schets van wat zal gebeuren als Christus naar de aarde terugkeert.

Markus 7

De overlevering van de ouden | verzen 1-5

1 En tot Hem verzamelden zich de farizeeën en sommigen van de schriftgeleerden die van Jeruzalem waren gekomen; 2 en toen zij zagen dat sommigen van Zijn discipelen met onreine, dat is met ongewassen handen brood aten, 3 – want de farizeeën en al de Joden eten niet tenzij zij hun handen grondig wassen, daar zij de overlevering van de ouden houden; 4 en als zij van de markt [komen], eten zij niet tenzij zij zich hebben gereinigd; en er zijn vele andere dingen die zij hebben aanvaard om zich daaraan te houden: reinigingen van drinkbekers en kannen en koperen vaten <en rustbanken> – 5 vroegen de farizeeën en schriftgeleerden Hem: Waarom wandelen Uw discipelen niet volgens de overlevering van de ouden, maar eten het brood met onreine handen?

In dit hoofdstuk zien we hoe de Heer tegen de godsdienstige leiders optreedt en Zijn oordeel over hen velt. Zij durven het in hun zelfvertrouwen en trots aan om Zijn discipelen aan te klagen en daarmee ook Hem. Het werk van genade wekt de tegenstand van de godsdienstige mens op omdat die vervuld is van zijn eigen belangrijkheid. De discipelen krijgen onderwijs hoe ze personen hebben te bezien die alleen in uiterlijk opzicht godsdienstig zijn. De Heer wil hun het ware karakter van deze mensen laten zien.

Als mensen zich bij Hem verzamelen, heeft dat altijd een reden en een gevolg. Ze komen naar Hem toe omdat ze Hem nodig hebben in hun nood, of ze komen naar Hem toe om Hem te kunnen aanklagen. Het gevolg is altijd dat Hij Zijn heerlijkheid openbaart, hetzij in genade, hetzij in oordeel.

De farizeeën en schriftgeleerden die hier naar Hem toe komen, bezitten wat de aarde betreft het hoogste gezag. Zij komen uit de heilige stad Jeruzalem, de stad van de oude godsdienst. Zowel hun positie van godsdienstige leiders als de plaats waar ze vandaan komen, het godsdienstig centrum Jeruzalem, geeft hun aanzien. Ze zijn als het ware getooid met de wet van God en met de autoriteit die hun dat verleent.

Deze mensen nemen waar dat sommige van de discipelen van de Heer brood eten op een manier die niet voldoet aan de door hen voorgeschre-

ven manier. Dit heeft niets te maken met innerlijk geestelijk leven of met de verhouding van de mens tot God. Zij beoordelen anderen slechts naar de uiterlijke vorm, een vorm die zij zelf hebben vastgelegd. In wat mensen aan vormen vastleggen, is geen ruimte voor genade. Daarbij komt – en misschien is dat nog wel meer de les – dat door het zich houden aan overleveringen de werkelijke onreinheid van het hart verhuld wordt en verborgen blijft.

God heeft alle publieke en persoonlijke verplichtingen in familiekring, maatschappij, godsdienst en politiek geregeld, maar zij hebben er nog veel meer geboden bij gemaakt. Daardoor wordt Gods gebod niet meer uitgevoerd, want zij plaatsen het volk onder het gezag van de overlevering van de ouden, dat zijn hun eigen tradities.

Tradities hebben het in zich om de mens belangrijk maken. Als tradities gewoontehandelingen worden zonder dat ze getoetst worden aan de Schrift, kunnen tradities zich tegen de Schrift keren. Zodra we iets doen, uitsluitend omdat onze vaders het ook altijd zo hebben gedaan, dreigt het gevaar dat de Schrift vervangen wordt door de traditie. Wij moeten weten wat we doen en waarom we het doen, en dat met de Schrift als basis en niet de traditie. De Heer Jezus treedt scherp op tegen de vervanging van de Schrift door de traditie.

Het openbare leven speelt zich af op de markt. De farizeeën en de Joden nemen daar wel deel aan, maar menen dat zij daardoor verontreinigd worden. Van deze verontreiniging moeten zij zich eerst reinigen door hun handen grondig te wassen. Zij menen dat zij zich door een dergelijke uiterlijke reiniging van hun zondige handelstransacties op de markten reinigen.

Misschien hebben op de rustbanken die ze op de markt hebben gekocht wel de zieken gelegen die daar waren gebracht (*Mk 6:56*)! Daarom moeten de rustbanken eerst gereinigd worden, voordat zij er zelf op kunnen gaan liggen. Zij reinigen ook drinkbekers en kannen, want die zouden wel eens aangeraakt kunnen zijn door vreemdelingen. Om de reiniging daarvan maken zij zich druk, maar niet om de reiniging van hun harten.

Wat de discipelen doen, vinden zij in strijd met hun overleveringen en daarom verkeerd. Zeker zullen zij hun overleveringen ontleend hebben aan het Woord van God. Daarin is sprake van wassingen, bijvoorbeeld

van de offers, en bij het verrichten van de priesterdienst. Dan lijkt het een redelijke gevolgtrekking dit gebod aan het hele volk op te leggen en dat voor het leven van elke dag. Maar het is een toevoegen aan wat God heeft gezegd! Het is de mens eigen om, als God iets niet uitdrukkelijk heeft gezegd, van de opengelaten mogelijkheid zelf een wet te maken en die anderen op te leggen. Traditie komt voort uit de mens, niet uit God.

Het gebod van God tenietgedaan | verzen 6-13

6 Hij zei echter tot hen: Treffend heeft Jesaja over u, huichelaars, geprofeteerd, zoals geschreven staat: 'Dit volk eert Mij met de lippen, maar hun hart is ver van Mij vandaan; 7 en tevergeefs vereren zij Mij, door leringen te leren die geboden van mensen zijn'. 8 Terwijl u het gebod van God nalaat, houdt u de overlevering van de mensen. 9 En Hij zei tot hen: Treffend doet u het gebod van God teniet, opdat u uw overlevering bewaart. 10 Want Mozes heeft gezegd: 'Eer uw vader en uw moeder', en: 'Wie vader of moeder vloekt, moet [de] dood sterven'. 11 Maar u zegt: 'Als een mens tot zijn vader of zijn moeder zegt: [Het is] korban (dat is: een gave), wat u ook van mij ten nutte zou kunnen komen', – 12 dan laat u hem niet meer toe iets voor zijn vader of zijn moeder te doen, 13 terwijl u het Woord van God krachteloos maakt door uw overlevering die u hebt overgeleverd; en vele dergelijke dingen doet u.

In Zijn antwoord gaat de Heer niet de oorsprong van de overlevering bespreken en evenmin de nutteloosheid ervan aantonen. Hij toont direct de invloed aan van de overlevering op de gehoorzaamheid aan God. Hiervoor citeert Hij het Woord van God door Jesaja. Hij noemt hen huichelaars vanwege de onoprechtheid van hun streven. Het gaat de farizeeën en de schriftgeleerden om de eer van mensen en het gevoel van zelfvoldaanheid. Uiterlijk streven ze naar perfectie, terwijl hun hart ver van God vandaan en koud is.

God zoekt “*waarheid in het binnenste*” (Ps 51:8) en wenst aanbeden te worden in geest en waarheid (Jh 4:24). Huichelaars doen dingen alleen vanwege het uiterlijk, zonder dat het hart erbij betrokken is. Wij zijn huichelaars als wij ons godsdienstig gedragen, terwijl ons hart niet op de Heer, maar op mensen en onszelf is gericht. Gods oordeel komt over mensen met deze houding en gezindheid.

Als leringen van mensen de basis worden voor het vereren van God, blijft die verering leeg en zonder resultaat. Het is totaal nutteloos voor Hem, hoe geweldig de mens daar zelf ook van geniet en tevreden over is. Wie prijsgeeft wat van God komt, valt in handen van mensen. Het houden van de overlevering van de mensen in plaats van Gods gebod te gehoorzamen bewerkt een dramatische omkeer in de verhouding tussen mensen. Traditie veroorzaakt niet alleen ongehoorzaamheid aan wat God heeft gezegd, een negeren van Zijn Woord, maar doet Gods Woord ook teniet. Overleveringen openbaren zich als vijanden van Gods gebod.

De Heer Jezus illustreert Zijn woorden met het gebod dat God door Mozes aan Zijn volk heeft gegeven ten aanzien van het respect dat Hij eist voor hun vader en moeder. Hij stelt dat ze hun vader en moeder moeten eren. Daartegenover stelt Hij dat ze de dood zullen sterven als ze hun vader en moeder vloeken. Het is een duidelijk gebod en niet voor tweërlei uitleg vatbaar.

De leiders hadden iets verzonnen waardoor zij het gebod van God om de ouders te eren konden omzeilen. Als de ouders arm waren, hadden de kinderen de plicht voor hen te zorgen. Daardoor ging er in de ogen van deze verdorven lieden geld verloren dat zij zich konden toe-eigenen. In hun verdorvenheid hadden ze een programma ontworpen om een bezit veilig te stellen voor godsdienstige doeleinden, waarbij tevens het geweten van de mensen ten aanzien van God werd gesust. De Israëliet die met zijn geld zijn behoeftige vader of moeder moest helpen, moest over dat geld gewoon het woord 'korban' uitspreken.

Het woord 'korban' bepaalde dat ze hun geld en goed aan God hadden gegeven. God is nu eenmaal hoger dan vader of moeder. Zo verviel hun geld en goed aan de godsdienstige leiders en bleven de ouders zonder hulp van de kinderen. Met gehuichelde vroomheid werd het geld aan God gewijd en aan de ouders onthouden, terwijl het in de zakken van de farizeeën en de schriftgeleerden verdween. Wat een duivelse manipulatie schuilt er in hun uitvinding van het uitspreken van het woord 'korban' over geld of goederen waarmee mensen hun ouders zouden moeten helpen.

Hier zien we de traditie tegenover de Schrift. De Heer behandelt de traditie om 'korban' te zeggen hier niet slechts als iets verkeerd tegen de ouders. Hij zegt dat het een opstandige daad is tegen een uitdrukkelijk

gebod van God, waardoor het zijn kracht wordt ontnomen. En dit is maar één voorbeeld. De Heer had er zo nog vele aan kunnen toevoegen. Hij doet dat niet, want als dit voorbeeld niet overtuigt, zal geen van de andere aantoonbare gevallen dat doen en ook alle gevallen samen zullen hen niet overtuigen. Hun hart is daarvoor te verhard.

Onderwijs over verontreiniging | verzen 14-23

14 En toen Hij opnieuw de menigte bij Zich had geroepen, zei Hij tot hen: Hoort allen naar Mij en verstaat. 15 Er is niets dat van buiten de mens in hem gaat dat hem kan verontreinigen; maar wat uit de mens naar buiten gaat, dat is het wat de mens verontreinigt. <16 Als iemand oren heeft om te horen, laat hij horen!> 17 En toen Hij van de menigte in huis was gekomen, vroegen Zijn discipelen Hem naar de gelijkenis. 18 En Hij zei tot hen: Bent u ook zo onverstandig? Begrijpt u niet, dat alles wat van buiten in de mens gaat, hem niet kan verontreinigen? 19 Want het gaat niet in zijn hart, maar in de buik en gaat in het toilet naar buiten, – waardoor Hij alle spijsen rein verklaarde. 20 Hij nu zei: Wat uit de mens naar buiten gaat, dat verontreinigt de mens. 21 Want van binnen uit het hart van de mensen gaan naar buiten de kwade overleggingen, hoerijen, 22 diefstallen, moorden, overspel, hebzucht, boosheden, bedrog, losbandigheid, een boos oog, lastering, hoogmoed, onverstand; 23 al deze boze dingen komen van binnen uit voort en verontreinigen de mens.

De Heer wil de menigte waarschuwen voor het verdorven onderwijs van de farizeeën en schriftgeleerden. Hij roept hen weer bij Zich. Met volmacht zegt Hij: “*Hoort allen naar Mij.*” Als Hij spreekt, moet de mens luisteren. Wijs is degene die aandachtig luistert en de bedoeling wil verstaan van wat Hij zegt. Dit onderwijs is buitengewoon belangrijk. Het gaat om het verschil tussen het Woord van God en leringen van mensen. Dit verschil moet met alle kracht helder naar voren worden gebracht, als een duidelijke waarschuwing tegen de valkuil van de overlevering.

Alles wat een mens eet, komt van God en kan hem niet verontreinigen. De mens mag dat genieten – met uitzondering van het bloed en het verstikte (*Hd 15:20,29*). De mens zonder God maakt er op een verkeerde manier gebruik van. Hij denkt niet aan God en dankt Hem dan ook niet voor dat eten (*vgl. 1Tm 4:3*). Bij het eten denkt hij alleen aan zijn eigen behoeften. Dit egoïsme en het begeren is wat uit de mens voortkomt en dat verontreinigt hem.

De Heer besluit Zijn rede met een oproep aan ieder van Zijn toehoorders persoonlijk om Zijn woorden ter harte te nemen.

Nadat Hij de menigte heeft onderwezen, komt Hij in huis. Het huis stelt de vertrouwde sfeer van Zijn omgang met Zijn discipelen voor. Daar geeft Hij hun nader onderwijs. De discipelen vragen Hem naar wat zij als gelijkenis hebben opgevat. Omdat Hij in duidelijke woorden heeft gesproken, zonder beelden te gebruiken, maakt Hij hun een verwijt over hun onverstand. Ze zouden toch moeten begrijpen dat de mens niet verontreinigd kan worden als hij eet wat God heeft gegeven. Het komt van buiten hem tot hem.

De spijzen zijn voor de buik en de buik is voor de spijzen (1Ko 6:13). Zo heeft God het bij de schepping van de mens ingesteld. Hij heeft ook in het lichaam de spijsvertering geregeld, waarbij al het overtollige het lichaam weer kan verlaten in het toilet. Met deze uitspraak verklaart de Heer Jezus in algemene zin alle spijzen rein. Het gaat Hem erom duidelijk te maken dat het kwaad niet in het voedsel zit, maar in de mens.

Dit is een hard woord, zowel voor de mens die vindt dat hij alles met goede bedoelingen doet als voor de huichelaar die aan niets anders kan denken dan aan uiterlijke reinheid. De oorzaak zit in het arglistige hart van de mens. Hij kent zijn eigen hart niet, maar de Heer kent het volkomen (Jr 17:9-10). Hier spreekt de Kenner van het hart.

Hij weet dat alle kwaad begint met "*kwade overleggingen*". Dat maakt de mens ten volle verantwoordelijk voor alle volgende daden, waarvan de Heer als eerste "*hoererijen*" noemt. Al deze slechte dingen berokkenen enorme schade aan anderen en ook aan de mens zelf die ze doet. Bovenal zijn ze zonden tegenover God Die wil dat de mens Hem dient met heel zijn hart. Maar in het slechte hart van de mens blijkt niets voor Hem te zijn. De dingen die de Heer noemt, bevatten zowel gezindheid als daden, want die slechte daden vinden hun oorsprong in het hart.

Hij noemt al de dingen die Hij heeft genoemd "*boze dingen*". Er is in deze dingen niets goeds, niets wat met God in verbinding staat, niets wat uit Hem voortkomt. Door deze slechte dingen wordt de mens onrein. Dit betekent dat een mens zonder God onrein is en dat de gelovige die een van deze slechte dingen doet, daardoor onrein wordt. Alleen belijdenis ervan maakt de mens rein, want hij mag weten dat het bloed van Christus reinigt van alle zonde (1Jh 1:7).

De Syro-Fenicische vrouw | verzen 24-30

24 Hij nu stond vandaar op en ging weg naar het gebied van Tyrus <en Sidon>; en toen Hij een huis was binnengegaan, wilde Hij niet dat iemand het wist; Hij kon echter niet verborgen blijven. 25 Maar een vrouw, wier dochttertje een onreine geest had, hoorde terstond van Hem en kwam en viel aan Zijn voeten neer 26 (deze vrouw nu was een Griekse, een Syro-Fenicische van geboorte); 27 en zij vroeg Hem de demon uit haar dochter uit te drijven. Maar Hij zei tot haar: Laat eerst de kinderen worden verzadigd, want het is niet juist het brood van de kinderen te nemen en het de honden voor te werpen. 28 Maar zij antwoordde en zei tot Hem: <Ja> Heer, [maar] ook de honden eten onder de tafel van de kruimels van de kinderen. 29 En Hij zei tot haar: Vanwege dit woord, ga heen, de demon is uit uw dochter gegaan. 30 En toen zij was weggegaan naar haar huis, vond zij het kind op bed liggen en de demon uitgegaan.

In het vorige gedeelte laat de Heer Jezus, met het Goddelijk volmaakte inzicht dat Hem eigen is, het hart van de mens zien. God wil daartegenover ook Zijn eigen hart laten zien. Hij doet dat in Christus aan hen die voelen dat ze behoefte aan Hem hebben en in geloof tot Hem komen, terwijl zij Zijn volmaakte goedheid erkennen en daarin rusten.

Voor het laten zien van Zijn eigen hart gaat de Heer naar streken buiten het grondgebied van Israël. Als ware Dienaar wil Hij niet bekend zijn, maar voor wie op zoek is naar de genade van God, kan Hij niet verborgen blijven. Hij kan Zijn natuur van liefde niet loochenen voor hen die Hem in hun nood nodig hebben. Door hen wordt Hij ook gevonden.

Er komt een vrouw bij Hem die als een echte moeder genezing zoekt voor haar bezeten kind. Ze hoort van Hem en aarzelt geen moment om naar Hem toe te gaan. Ze valt aan Zijn voeten neer. Er is een volledige overgave aan Hem van de nood die ze bij zich draagt. Als extra bijzonderheid vermeldt Markus dat de vrouw tot een heidens volk behoort. Ze is geen lid van Gods uitverkoren volk. Ze is vrij van traditie en huichelarij en heeft geen verhard hart, maar een hart dat naar de genade verlangt.

Ze richt vanuit haar nederige houding haar verzoek tot de Heer. Dan geeft Hij haar een antwoord dat iedere rechtgeaarde Jood als muziek in de oren moet hebben geklonken. Er is niemand die hoeft te vragen naar de uitleg

van de gelijkenis die de Heer gebruikt. Het beeld is te duidelijk. De kinderen zijn Gods volk en de honden zijn de heidenen.

Dit zou voor de vrouw een verpletterend antwoord zijn geweest als het gevoel van haar nood en van de goedheid van God daar niet bovenuit waren gegaan en elke andere gedachte hadden verdreven. Als de Heer deze woorden spreekt, heeft Hij dan ook iets totaal anders in gedachten dan het vleien van de superieure gevoelens van de trotse Jood. Zijn woorden zijn een uitdaging voor het geloof van de vrouw. Hij zegt er niet bij dat de kinderen het brood niet willen. Hij heeft het wel uitgedeeld, maar de kinderen verwerpen Hem als het ware brood.

Het geloof van de vrouw komt op sublieme wijze tot uiting. Met de woorden "ja, Heer" erkent ze de soevereiniteit van God. Zij is inderdaad slechts een hond uit de volken. Tegelijk ziet ze dat de goedheid van God zo groot is, dat er zelfs brood overblijft voor de honden, al zijn het slechts de kruimels. Ze maakt geen enkele aanspraak op rechten. De arme vrouw steunt alleen op genade.

Haar geloof legt, met een door God gegeven inzicht, de hand op de genade die uitgaat boven de beloften die aan Israël zijn gedaan. Zij behoort niet tot Gods volk, maar daardoor worden Gods goedheid en genade niet teruggedrongen. Ze dringt door tot het hart van de God van liefde zoals Hij geopenbaard is in Christus en ze geniet de vrucht ervan.

Het woord dat de vrouw heeft gesproken, komt uit een hart dat gelooft. Het uiterlijke woord weerspiegelt de gezindheid van haar hart. Hier is elke huichelarij afwezig. De Heer beloont haar belijdenis met de genezing van haar dochter. De vrouw vraagt Hem niet om mee te gaan. Ze twijfelt niet aan Zijn woord en gaat naar huis. Als ze thuiskomt, ziet ze dat haar geloof is beantwoord. Ze heeft gekregen naar haar geloof.

Een dove die moeilijk sprak genezen | *verzen 31-37*

31 En toen Hij weer uit het gebied van Tyrus was weggegaan, kwam Hij door Sidon naar de zee van Galiléa, midden door het gebied van Dekápolis. 32 En zij brachten een dove bij Hem die moeilijk sprak, en smeekten Hem deze de hand op te leggen. 33 En Hij nam hem van de menigte afzonderlijk, stak Zijn vingers in zijn oren en na gespuwd te hebben raakte Hij zijn tong aan; 34 en Hij

keek op naar de hemel, zuchtte en zei tot hem: Effatha! dat is: Word geopend! 35 En <terstond> werden zijn oren geopend en de band van zijn tong werd los en hij sprak goed. 36 En Hij gebood hun dat zij het niemand zouden zeggen; maar wat Hij hun ook gebood, zij verbreidden het des te overloediger. 37 En zij stonden bovenmate versted en zeiden: Hij heeft alles voortreffelijk gedaan, en Hij doet de doven horen en de stommen spreken.

De Heer trekt van Tyrus verder noordelijk en komt door Sidon, om vervolgens weer naar het zuiden te gaan, naar de zee van Galiléa. Daarvoor trekt Hij midden door het gebied van Dekápolis, het gebied waar de bezetene die door Hem is bevrijd, van Hem heeft getuigd (Mk 5:20).

Als Hij daar komt, wordt een dove bij Hem gebracht. Mensen in nood bij de Heer brengen is een werk dat iedere gelovige kan doen. De man heeft geen oren om te horen, hij kan de vrucht van het Woord van God niet ontvangen. Daardoor kan hij Hem ook zijn nood niet bekendmaken en nog minder Hem prijzen. Dit is de situatie van Gods volk, dat doof is voor de stem van de goede Herder en niet in staat is God te prijzen.

De Heer verricht in totaal zeven handelingen om de man te genezen. Naar verhouding verricht Hij veel meer handelingen dan Hij woorden spreekt. Dat is kenmerkend voor de Dienaar.

1. Hij zondert hem af van de menigte. Elke nood die een mens heeft, kan slechts door Hem worden weggenomen als Hij met iemand alleen is.
2. Hij steekt Zijn vingers in de oren van de dove. Hij wijst als het ware de kwaal aan, maar het is met vingers met genezende kracht en niet met een opgeheven vinger. De vinger van God is een vinger die Gods kracht zichtbaar maakt en die kan worden herkend zowel door gelovigen als door ongelovigen (Ex 8:19; 31:18; Ps 8:4; Dn 5:5-28; Lk 11:20-22).
3. Hij spuwt. Speeksel is een symbool van Zijn innerlijke kracht die via Zijn mond naar buiten komt. Hij zal daarbij op Zijn hand hebben gespuwd en Zijn vinger daarmee nat hebben gemaakt.
4. Met de vinger met speeksel daaraan raakt Hij de tong van de man aan, om daardoor als het ware Zijn innerlijke kracht vanuit Zijn mond in de mond van de man te leggen.

5. Hij brengt de nood waarmee Hij bezig is in verbinding met de hemel. Het legt de nadruk op Zijn handelen in afhankelijkheid van Zijn Vader (*Mk 6:41*).
6. Hij zucht, wat spreekt van de last die Hij in Zijn geest ervaart bij het genezen van de man.
7. Dan spreekt Hij het verlossende woord. Het is een werkelijk verlossend woord, want het is een openend en losmakend woord.

Na al deze handelingen zijn de doofheid van de man en wat hem heeft verhinderd om goed te spreken, weggenomen. Nu is hij in staat om goed te spreken. Goed spreken wil zeggen goed over iemand spreken. De eerste goede woorden die hij spreekt, zullen over Christus zijn gegaan. Er kan alleen goed worden gesproken, als het oor is geopend. Christus doet de doven horen en de stommen spreken. Zo zal Hij als de Messias doen met het overblijfsel van Israël in de toekomst (*Js 35:5-6*).

Als de volmaakte Dienaar kan Hij niet anders dan zeggen dat dit wonder niet moet worden doorverteld. De ware Dienaar zoekt geen eer van mensen, geen eer voor Zichzelf. Maar het wonder heeft zo'n grote indruk gemaakt, dat niemand erover kan zwijgen. Het is een begrijpelijke reactie, maar toch ongehoorzaamheid aan de Heer.

De mensen komen tot de erkenning dat Hij alles voortreffelijk heeft gedaan. Er is in Zijn handelen slechts volmaaktheid waar te nemen. Hij is waarlijk de volmaakte Dienaar Wiens werk volkomen is.

Markus 8

Ontferming over de menigte | verzen 1-3

1 In die dagen, toen er opnieuw een grote menigte was en zij niets te eten hadden, riep Hij Zijn discipelen bij Zich en zei tot hen: 2 Ik ben met ontferming bewogen over de menigte, want zij zijn al drie dagen bij Mij gebleven en hebben niets te eten; 3 en als Ik hen nuchter naar hun huis stuur, zullen zij onderweg bezwijken, en sommigen van hen komen van ver.

Niet de discipelen komen naar de Heer toe om hun zorg over de schare uit te spreken, maar de Heer neemt hier het initiatief (vgl. Mk 6:35). Hij handelt hier vanuit Zijn liefdevolle hart. Na de vorige spijziging levert Hij hier in genade een extra bewijs van het feit dat Hij de Messias is Die Zijn volk met brood verzadigt (Ps 132:15).

Bij de eerste spijziging (Mk 6:34-44) gaat het om de dienst van de discipelen. Daar is sprake van vijfduizend mannen, vijf broden en twaalf kleine manden, getallen waarvan de eerste twee wijzen op verantwoordelijkheid. Hier gaat het om Gods vrijmacht. Dat zien we in de getallen “zeven” (vers 8) en “vierduizend” (vers 9). In het eerste geval gaat het vooral om Israël, wat we zien in het getal twaalf. Hier gaat het over de aarde, over alle mensen, wat we zien in het getal vier. Na het brood voor Israël (Mk 6:41-44) en het brood voor de honden – de onreine heidenen (Mk 7:28) – zien we in deze geschiedenis dat er brood voor de wereld is (vgl. Jh 6:33).

Ook hebben we hier een getuigenis van de volkomen genade van God, aangeduid in het getal zeven, dat volmaaktheid symboliseert. Ook zien we in deze tweede spijziging dat wie Hem volgen, geen gebrek zullen hebben.

Ondanks Zijn verwerping gaat de Heer door met het betonen van genade, want Zijn ontferming is Goddelijk. Hij weet precies hoelang de menigte al bij Hem is en dat ze niets te eten hebben. Hij telt de dagen. Wat Hij van de menigte zegt, geldt ook voor Hem. Hij is ook al die tijd zonder eten, maar Hij denkt aan de menigte.

Het lijkt een vreemde zaak dat we zo lang bij de Heer kunnen zijn en toch niets te eten hebben. Zulke gelegenheden schept Hij om daarin Zijn ont-

ferming des te beter te kunnen laten zien, waarvoor we anders geen oog zouden hebben. De drie dagen spreken ook van Zijn opstanding. God kan alleen in genade met de wereld handelen op grond van de dood en opstanding van Zijn Zoon.

De Heer weet nog meer van hen. Hij kent hun beperkte krachten en weet ook waar ze vandaan komen en waar ze heen moeten. Daarom wil Hij voor hen zorgen.

Spijziging van de vierduizend | *verzen 4-9*

4 En Zijn discipelen antwoordden Hem: Waarvandaan zal iemand dezen met broden kunnen verzadigen hier in een woestijn? 5 En Hij vroeg hun: Hoeveel broden hebt u? Zij nu zeiden: Zeven. 6 En Hij beval de menigte te gaan zitten op de grond. En Hij nam de zeven broden, en nadat Hij had gedankt, brak Hij ze en gaf ze aan Zijn discipelen, opdat zij ze zouden voorzetten; en zij zetten ze de menigte voor. 7 En zij hadden enkele visjes; en nadat Hij had gezegd, zei Hij dat zij ook die moesten voorzetten. 8 En zij aten en werden verzadigd; en zij namen [de] overgeschoten brokken op, zeven manden. 9 Het waren er nu ongeveer vierduizend; en Hij stuurde hen weg.

De discipelen lijken de vorige ervaring te zijn vergeten. Zo vergaat het ons ook vaak. We weten hoe vaak de Heer ons al uit moeilijke situaties heeft gered en toch zijn we bang dat we in de volgende zullen omkomen. De discipelen hebben nog niet geleerd de situatie naar Zijn macht af te meten in plaats van naar hun eigen macht. Ze spreken Hem over de situatie aan op een manier die veronderstelt dat Hij niet zou weten dat er in een woestijn geen bronnen zijn. Ze zullen meemaken dat Hij een handvol koren tot een overvloedige oogst maakt (*Ps 72:16*).

De Heer vraagt hun naar hun voorraad broden. Ze weten hoeveel ze bij zich hebben. Hij vraagt ook ons hoeveel we hebben. We kunnen antwoorden dat we wel iets weten van Hem als het brood van het leven, maar dat we daarmee niet kunnen voorzien in de nood van anderen. Voor Hem is het echter altijd genoeg als we het aan Hem geven. We kunnen dit ook toepassen op ons geld en onze capaciteiten. Als we het aan Hem geven, kan Hij er iets van maken waarmee we anderen kunnen dienen.

Voordat Hij voedsel geeft, beveelt Hij de menigte op de grond te gaan zitten. Voedsel dat Hij geeft, moet in rust gegeten kunnen worden. Zo zittend zullen de ogen van allen ook op Hem gericht zijn geweest (*Ps 145:13-16*). Vaak is Hij bij anderen te gast geweest, soms welkom, soms onwelkom, maar hier is Hij de Gastheer. Zo neemt Hij de zeven broden en dankt ervoor. Hij brengt ze in verbinding met de volheid van de hemel. Vervolgens breekt Hij de broden, waardoor ze worden vermenigvuldigd en geeft ze aan Zijn discipelen.

De discipelen mogen ze aan de menigte voorzetten als een rijk gevulde tafel. Er is geen gebrek. Er is niet alleen brood, er is ook vis. Nadat de Heer ook voor de vis de lofprijzing heeft uitgesproken, mogen de discipelen deze ook aan de menigte voorzetten. Het resultaat is dat allen te eten krijgen. Ze kunnen eten tot ze verzadigd zijn. Er is zelfs zoveel, dat er zeven manden vol met brokken overblijven.

Het voornaamste doel van de herhaling van dit wonder is om de onvermoeibare tussenkomst van Gods volmaakte macht in liefde voor te stellen. We zien dat in het gebruik van twee keer het getal zeven. Normaal laat een heerser zich dienen door zijn onderdanen, die hem voorzien van wat hij nodig heeft. Hier is een Heerser Die aan Zijn onderdanen voedsel geeft. Het getal vierduizend wijst op de algemeenheid van dit wonder. Vier is het getal van de aarde, zoals we zien aan de vier windrichtingen, de vier seizoenen die er zijn. Gods genade is er voor iedereen.

Nadat de Heer door dit wonder de menigte van voldoende voedsel heeft voorzien, stuurt Hij hen weg. Ze zullen onderweg niet bezweken zijn. Ook zullen ze stof genoeg hebben gehad om over te praten en erover na te denken Wie die wondere Persoon toch wel is Die hun zoveel onderwijs en eten heeft gegeven.

De vraag om een teken | *verzen 10-13*

10 En terstond ging Hij aan boord van het schip met Zijn discipelen en kwam in de streek van Dalmanútha. 11 En de farizeeën liepen uit en begonnen met Hem te redetwisten en verlangden van Hem een teken uit de hemel, om Hem te verzoeken. 12 En Hij zuchtte diep in Zijn geest en zei: Waarom verlangt dit geslacht een teken? Voorwaar, Ik zeg u: aan dit geslacht zal zeker geen teken

worden gegeven. 13 En Hij verliet hen, ging weer aan boord <van het schip> en ging weg naar de overkant.

Direct na de spijziging gaat de Heer aan boord van het schip. Zijn discipelen zijn bij Hem. Zo komen ze in het volgende gebied van Zijn dienst. Daar staat Hem echter geen noodlijdende menigte op te wachten, maar staan verklaarde tegenstanders klaar om met Hem te redetwisten en Hem te verzoeken.

Zijn tegenstanders vormen het gezelschap van de farizeeën. Zij komen naar Hem toe en betwisten Zijn gezag omdat ze in Hem een bedreiging zien van hun eigen gezag. Daarom zijn ze ook blind voor de wonderen die Hij heeft verricht. Het feit dat zij Hem om een teken vragen, toont aan dat zij niet serieus hebben nagedacht over de opmerkelijke wonderen die Hij al heeft gedaan. Daar hebben ze ook geen hart voor. Zijn hele dienst en Persoon zijn immers een teken uit de hemel!

De Heer heeft eerder gezocht en wel vanwege een lichamelijke nood (*Mk 7:34*). Hier zucht Hij vanwege de nog grotere geestelijke nood en verblindings. Deze geestelijke nood en verblindings zijn een veel groter gebrek dan een lichamenlijk gebrek. Hij zucht omdat Hij de rampzalige uitkomst van hun ongeloof kent (*vgl. Ez 9:4*). In Zijn geest voelt Hij de gevolgen van de zonde (*Jh 11:33; 13:21*).

De Heer gaat niet in discussie. Een blinde die al zoveel heeft gezien en niets heeft opgemerkt, kun je niets duidelijk maken. Hij vraagt hun waarom "dit geslacht", dat wil zeggen dit soort mensen, een teken wil. Wat voor nut heeft een teken voor blinden, die het teken toch niet kunnen zien? Daarom krijgen ze niet waar ze om vragen. Hun een teken geven zou lijken op parels werpen voor de zwijnen (*Mt 7:6*).

De menigte wilde wel bij Hem blijven, maar de Heer heeft hen weggestuurd (*vers 9*). Zijn tegenstanders stuurt Hij niet weg, maar keert hun de rug toe. Ze hoeven er niet op te rekenen dat Hij ook maar enigszins aan hun wens tegemoet zal komen. Hij gaat weer aan boord van het schip en gaat daar weg, weg van deze farizeeën met hun verharde en blinde harten. Aan de overkant wacht een nieuw werk: de genezing van een blinde (*verzen 22-26*). Tegelijk gaat ook aan boord Zijn dienstwerk door en wel door het geven van onderwijs aan Zijn discipelen over zuurdeeg (*verzen 14-21*).

Het zuurdeeg van de farizeeën en Herodes | verzen 14-15

14 En zij hadden vergeten broden mee te nemen, en behalve één brood hadden zij niets bij zich in het schip. 15 En Hij gebood hun en zei: Let op <en> kijkt uit voor het zuurdeeg van de farizeeën en voor het zuurdeeg van Herodes.

De menigte van meer dan vierduizend personen had geen brood en Christus heeft ze verzadigd door gebruik te maken van de zeven broden van de discipelen. Nu blijken de discipelen niets bij zich te hebben behalve één brood. Dat is voor dertien personen ook niet veel. De vraag is, of zij hebben geleerd wat Hij daarmee kan doen. Zij hebben Hem immers bij zich aan boord?

De Heer weet dat ze zich daarover zorgen maken. Ze hebben honger, maar die wordt niet gestild door dat ene broodje. In de geestelijke toepassing kunnen we zeggen dat uitdelen van geestelijk voedsel niet altijd betekent dat de eigen geestelijke honger ook wordt gestild. Dan is het nodig om zelf ook voedsel te nemen. Soms is er zo weinig tijd om zelf te 'eten', dat het geestelijk leven zwakker wordt. De Heer weet dat.

Het tekort aan brood en hun zorg daarover geeft Hem gelegenheid hun eerst een andere les te leren dan de les dat Hij in alle nood kan voorzien. Deze les houdt ook verband met brood, want hij handelt over zuurdeeg. De Heer spreekt over *"het zuurdeeg van de farizeeën"*. Daarmee bedoelt Hij het vasthouden aan uiterlijke godsdienstige vormen, van welke aard ook, waardoor God en Zijn Christus opzij worden geschoven. Het zuurdeeg van de farizeeën is de huichelarij (*Lk 12:1*), het is het zich vroom voordoen naar de buitenwereld, terwijl het hart koud en leeg is.

Er is ook nog *"het zuurdeeg van Herodes"*. Daarmee wordt de wereldgezindheid bedoeld, het begeren van dingen die in deze tijd een goede naam opleveren of de gelijkvormigheid aan de wereld in stand houden.

Het gaat om het wetticisme van de farizeeën en de wereldgelijkvormigheid van de Herodianen. Het zijn twee uitersten die tegelijk veel op elkaar lijken. Het is allebei kwaad. Wetticisme is een vorm van wereldgelijkvormigheid. Het is van belang de les te leren van de geestelijke gevaren die het leven van een dienaar bedreigen en die zijn dienst nutteloos en zelfs schadelijk voor anderen maken.

Dat de discipelen deze les nodig hebben, blijkt wel uit hun reactie. Ze zijn vergeten dat ze het ene brood én de Heer bij zich hebben. Daarom zoeken

ze de oplossing onder elkaar en niet bij Hem. Ze verbinden Zijn onderwijs met hun eigen behoeften en begrijpen de waarschuwingen niet. Ze zien deze mensen als achtenswaardig en zijn daardoor niet in staat de radicale veroordeling die Hij uitspreekt te herkennen.

Alleen in Christus kunnen we van deze struikelblokken en listen bevrijd worden. Hebben we genoeg aan het ene brood of menen we dat we iets van het zuurdeeg van de farizeeën of van Herodes moeten toevoegen? Dit kunnen we toepassen op het leven van de gemeente. Het gevaar bestaat dat we niet genoeg hebben aan het ene brood, dat is Christus. Dan menen we dat we door wetticisme of vormen van de wereld ons geloof in Hem kunnen beschermen of verrijken. Als dat gebeurt, hebben we niet opgelet en niet uitgekeken voor het zuurdeeg van de farizeeën en dat van Herodes.

Onderwijs over het zuurdeeg | verzen 16-21

16 En zij overlegden onder elkaar <en zeiden> dat zij geen broden hadden. 17 En Hij merkte dit en zei tot hen: Waarom overlegt u dat u geen broden hebt? Begrijpt u nog niet en beseft u niet? Hebt u <nog> uw verharde hart? 18 Hebt u ogen en kijkt u niet, en hebt u oren en hoort u niet? 19 En herinnert u zich niet, toen Ik de vijf broden brak voor de vijfduizend, hoeveel volle korven met brokken u opnam? Zij zeiden tot Hem: Twaalf. 20 En toen Ik de zeven brak voor de vierduizend, hoeveel volle manden met brokken u opnam? En zij zeiden <tot Hem>: Zeven. 21 En Hij zei tot hen: Beseft u nog niet?

De Heer merkt op hoe ze overleggen over Zijn waarschuwing. Hij stelt hun drie vragen. De eerste vraag maakt duidelijk dat Hij met Zijn waarschuwing niet doelt op het gebrek aan broden, maar dat Hij hun gebrek aan vertrouwen in Hem blootlegt. In de tweede vraag verwijt Hij hun dat ze geen begrip en geen besef hebben van de geestelijke gevaren die hen bedreigen en waarvoor Hij hen heeft gewaarschuwd. Ze overwogen de dingen niet in het licht van Wie Hij is en kwamen daardoor tot een verkeerde conclusie. In de derde vraag wijst Hij op de oorzaak van hun onbegrip. Die oorzaak is hun verharde hart. Ze hebben nog niet geleerd volledig op Hem te vertrouwen omdat ze toch nog hoog opzien tegen religieuze en wereldse status.

Ze hebben wel ogen, maar ze kijken niet goed omdat ze niet kijken zoals Hij dat doet. Ze zijn niet helemaal blind, maar kunnen ook niet scherp

zien. De farizeeën en Herodes zijn stekeblind, maar de discipelen kunnen ook niet goed zien omdat zij eveneens iets van het zuurdeeg van de farizeeën en van Herodes hebben. Ze maken geen gebruik van hun geestelijke bekwaamheid om de daden van de Heer die ze hebben gezien te beoordelen. Zo beoordelen ze ook Zijn woorden verkeerd. Ze hebben wel oren, maar luisteren nog te veel naar mensen die godsdienstig in aanzien zijn.

Om hen wakker te schudden en hun hart te bereiken herinnert de Heer hen aan de eerste wonderbare spijziging. Hij vraagt naar wat er overgebleven was. Dat weten ze zich nog te herinneren. Een levendige en nauwkeurige herinnering aan wat de Heer heeft gedaan of gezegd is een belangrijke factor in het geestelijk leven. Dit 'herinneren' wordt door Petrus gebruikt in zijn tweede brief (*2Pt 1:12-13,15; 3:1*). Daarom is het avondmaal een gedachtenismaal (*1Ko 11:24-25*). Zie ook *Psalms 38* en *Psalms 70*, die 'gedenkspsalmen' zijn (*Ps 38:1; 70:1*).

Om hun de les goed te leren herinnert Hij ook aan de tweede wonderbare spijziging. Ook hier stelt Hij de vraag naar wat er overgebleven was. Ook dat weten ze zich nog te herinneren. Dan stelt Hij de vraag of ze het nog niet beseffen. Op deze laatste vraag komt geen antwoord. Ze hebben het wel begrepen. De Heer geeft geen antwoorden, Hij stelt slechts vragen.

Een blinde genezen | *verzen 22-26*

22 En zij kwamen in Bethsaïda; en zij brachten een blinde bij Hem en smeekten Hem deze aan te raken. 23 En Hij nam de blinde bij de hand en bracht hem buiten het dorp; en Hij spuwde op zijn ogen, legde Zijn handen op hem en vroeg hem: Ziet u iets? 24 En hij keek op en zei: Ik zie de mensen, want ik zie ze als bomen wandelen. 25 Daarna legde Hij opnieuw Zijn handen op zijn ogen en hij zag scherp. En hij was hersteld en zag alles duidelijk. 26 En Hij zond hem naar zijn huis en zei: Ga het dorp zelfs niet in.

De Heer komt met Zijn discipelen in Bethsaïda. Daar zijn weer mensen die zorg voor anderen hebben en iemand bij Hem brengen (*vgl. Mk 7:32*). Ze smeken Hem de blinde aan te raken, want ze weten dat Zijn aanraking genezing betekent. Er is geloof in de goedheid en kracht van de Heiland. In de wijze waarop Hij de blinde geneest, is onderwijs voor de discipelen die ook iets mankeerden aan hun ogen (*vers 18*).

Zoals Hij eerder met de dove heeft gedaan (*Mk 7:33*), neemt Hij ook de blinde mee buiten de menigte. Hij is niet uit op de bewondering van mensen. Hij wil Zijn dienstwerk in stilte verrichten, zonder de aandacht op Zichzelf te vestigen. Dat is echte dienst. Eén woord zou genoeg zijn geweest, maar Hij, de Zoon van God, is Dienaar en laat Zich volledig in met de zaak als Iemand Die er ten nauwste bij betrokken is.

Zijn innerlijke kracht die we zien in het symbool van het speeksel, doet Hij op de ogen van de blinde. Daarna legt Hij hem Zijn handen op. Vervolgens informeert Hij, terwijl Hij volmaakt de toestand van de blinde kent, of hij iets ziet. Het antwoord van de man lijkt erop te wijzen dat de genezing slechts ten dele is gelukt. Maar er is hier geen sprake van een half gelukt en half mislukt wonder van de Heer. Hier is het een wonder dat Hij in fasen verricht. In *Johannes 9* volgt de genezing zonder fasen (*Jh 9:7*). Hij werkt volgens Zijn plan, om ook ons iets te leren.

Hier leren we dat in de geestelijke ontwikkeling van iemand die tot geloof komt, mensen aanvankelijk nog een grote plaats kunnen innemen. Zo is het ook bij de discipelen: de mens, met name de farizeeër en zijn vrome uiterlijk, neemt nog een te grote plaats in. Wettische mensen maken op sommigen grote indruk. Als wij geen duidelijk zicht hebben op de Heer, maken wettische mensen grote indruk op ons. We buigen ons neer voor hun gezag. Ook van het aanzien en eerbetoon van de wereld kunnen we onder de indruk komen. In al zulke gevallen is een tweede aanraking nodig, voordat we alle dingen duidelijk zien.

Ook hier wordt de liefde van de Heer niet moe van hun ongelovige traagheid van inzicht. Hij handelt naar de macht van Zijn eigen voornemen en maakt dat we duidelijk zien. Alles waarvan we onder de indruk zijn, maakt dat we niet scherp kunnen zien. Dat komt omdat Hij, het ene brood, niet genoeg voor ons is. Voor iemand die nooit heeft kunnen zien, zijn twee dingen nodig. Het ene is het vermogen om te zien en het andere de bekwaamheid om het verkregen gezichtsvermogen te gebruiken.

In deze blinde zien we de toestand van de discipelen. Voordat de Heer, om zo te zeggen, voor de tweede keer Zijn handen op hen legt, zien zij door Joodse gewoonten nog niet alles scherp. Ze zijn beperkt in het zien van Zijn heerlijkheid. Het voor de tweede keer opleggen van Zijn handen zien

we in de uitstorting van de Heilige Geest. Als de Heilige Geest gekomen is, zien de discipelen alles scherp. De handen van de Heer voleindigen altijd het werk dat Hij is begonnen (*Fp 1:6*).

Hij zendt de genezen blinde weg met een opdracht. Hij moet naar zijn huis, maar niet naar het dorp. Zijn familie mag weten wat Hij aan hem heeft gedaan, maar er moet geen spektakel van worden gemaakt voor de ruime omgeving. Zo heeft Hij een opdracht voor ieder die door Hem van zijn zonden is bevrijd.

De belijdenis van Petrus | *verzen 27-30*

27 En Jezus vertrok met Zijn discipelen naar de dorpen van Caesaréa-Filippi. En onderweg vroeg Hij Zijn discipelen en zei tot hen: Wie zeggen de mensen dat Ik ben? 28 Zij nu zeiden Hem aldus: Johannes de dooper; en anderen: Elia; en anderen: een van de profeten. 29 En Hij vroeg hun: U echter, Wie zegt u dat Ik ben? Petrus antwoordde en zei tot Hem: U bent de Christus. 30 En Hij waarschuwde hen dat zij het niemand zouden zeggen over Hem.

De Heer neemt zoals altijd het initiatief om ergens anders heen te gaan en Zijn discipelen volgen Hem. Er is berekend dat Hij in de jaren van Zijn omwandeling ongeveer vierduizend kilometer heeft afgelegd. Die hele weg hebben de discipelen met Hem mogen wandelen. Onderweg hebben ze veel onderwijs van Hem genoten. Zo ook als ze naar de dorpen van Caesaréa-Filippi onderweg zijn. Onderweg daarheen heeft Hij een vraag voor hen. Hij wil weten wat zij hebben gehoord dat de mensen over Hem zeggen.

De discipelen zijn op de hoogte van de gangbare meningen. Ze noemen alleen de vleierende meningen. Ze kennen ook de uitspraken van de farizeeën die Hem een Samaritaan en een lasteraar noemen of ook een gulzigaard en wijndrinker en dat Hij een demon heeft. Die dingen noemen ze niet. Daarvoor hebben ze de Heer te lief. Wel zien we dat van welke aard de meningen ook zijn die men over Hem heeft, deze het gebrek aan inzicht laten zien in Wie Hij echt is. Het is niet slechts mensen als bomen zien, maar volslagen blindheid.

We kunnen wel weten hoe anderen over Christus denken, maar het is bovenal belangrijk Wie Hij voor ons persoonlijk is (*vgl. Hl 5:9*). Kunnen wij zien, of zijn wij ook nog (gedeeltelijk) blind? Daarom komt de vraag tot

alle discipelen. De Heer richt de vraag tot hen op een wijze die elk misverstand uitsluit. Het antwoord komt bij monde van Petrus. Zijn belijdenis is die van het geloof in Hem als de Christus, de Gezalfde, de Messias.

Voor Petrus is Hij de Gezalfde voor Israël, maar God verstaat onder 'Gezalfde' meer dan alleen de Messias voor Israël. Voor God is Hij de Uitverkorene aan Wie Hij eeuwige raadsbesluiten heeft verbonden.

De tijd is voorbij om Israël te overtuigen van de rechten van de Heer Jezus als de Messias. Daarom waarschuwt Hij Zijn discipelen dat ze Hem niet meer als de Messias aan het volk moeten voorstellen. Hij kondigt aan wat er voor de vervulling van de voornemens van God in genade met Hem als de Zoon des mensen zal gebeuren nadat Israël Hem verworpen heeft.

Eerste aankondiging van het lijden | vers 31

31 En Hij begon hun te leren dat de Zoon des mensen veel moest lijden en verworpen worden door de oudsten, de overpriesters en de schriftgeleerden en gedood worden en na drie dagen opstaan.

In plaats van Zich aan te sluiten bij de belijdenis van Petrus gaat de Heer hun iets heel anders leren. Petrus bedoelt met zijn belijdenis dat hij in Hem de Messias van Israël ziet, het volk dat tot hoofd van de volken zal worden gemaakt, en dat Hij zal gaan regeren. Dat zal zeker zo zijn, maar Petrus vergeet iets. Daarom vertelt de Heer onomwonden wat er met Hem zal gebeuren. Hij spreekt voor de eerste keer over Zijn dood. Zijn verwerping zal volledig zijn. Maar Hij spreekt ook over Zijn opstanding.

Hij noemt Zichzelf in dit verband "*de Zoon des mensen*". Dit houdt in dat Hij waarachtig Mens is, Iemand uit het menselijk geslacht. Hij Die de eeuwige God is, is Mens geworden. Hij verbindt Zich hierdoor met de hele mensheid en niet alleen met Israël. Ook is Hij Zoon des mensen geworden om te kunnen sterven en vervolgens in de opstanding een grote oogst te kunnen binnenhalen (*Jh 12:24*).

De dingen van de mensen | verzen 32-33

32 En Hij sprak dit woord vrijuit; en Petrus nam Hem terzijde en begon Hem te bestraffen. 33 Hij keerde Zich echter om en terwijl Hij naar Zijn discipelen keek, bestrafte Hij Petrus en zei: Ga weg, achter Mij, satan; want je bedenkt niet de dingen van God, maar de dingen van de mensen.

De Heer heeft, zonder bedekte termen te gebruiken, vanuit Zijn hart met Zijn vrienden gedeeld wat er met Hem zal gebeuren. Daarmee is Petrus het niet eens en hij begint Hem te bestraffen. Hoe kan Hij zulke dingen denken en zeggen? Zij zijn er toch om dat te voorkomen? Petrus reageert zo, omdat een verworpen Messias niet in zijn denken past. Hij heeft zojuist nog een prachtig getuigenis van Hem gegeven. Toch heeft hij de ware betekenis ervan niet begrepen en daarom zien we bij hem dat het mooiste getuigenis niet voor een dergelijke uitglijder bewaart. Petrus ziet zichzelf als een geweldige boom dat hij zich zo boven de Heer kan stellen om Hem te bestraffen.

De Heer draait Petrus de rug toe. Hij onderkent deze uiting als een uiting van de satan en bestraft Petrus, die zich als een spreekbuis van de satan heeft laten gebruiken. Terwijl Hij Petrus bestraft, kijkt Hij de discipelen aan, want zij moeten allemaal begrijpen dat er zonder het kruis geen zegen mogelijk is.

De satan zal altijd proberen de Heer van de weg van gehoorzaamheid, dat is de weg van het kruis, af te houden. Hij wil Hem heerlijkheid aanbieden zonder ervoor te hoeven lijden. Maar Gods weg is: door lijden tot heerlijkheid. Eerst moet het lijden van de kant van de mensen en het lijden ter wille van de zonde van de kant van God plaatsvinden, daarna kan er heerlijkheid komen. Eerst moet alles worden weggedaan wat God oneer heeft aangedaan, daarna kan er geregeerd worden naar Gods gedachten. Dit is een belangrijke praktische waarheid.

Petrus erkent door het onderwijs van God dat de Heer Jezus de Christus is, maar de gedachte aan verwerping, vernedering en dood kan hij niet verdragen. Hij waagt het zelfs de Heer te bestraffen. Daartoe komt de gelovige die niet beseft dat in het kruis juist al Gods heerlijkheid besloten ligt. De ergste en gevaarlijkste instrumenten van de satan zijn vaak gelovigen die de smaad en de vijandschap van de wereld vrezen.

De satan heeft Christus al eerder de heerlijkheid zonder het kruis voorgesteld. Christus heeft dat voorstel toen smadelijk afgewezen (*Mt 4:8-10*). Hier ligt de valstrik waarin wij allen zo gemakkelijk terechtkomen, namelijk het verlangen om het eigen ik te sparen en het verkiezen van een gemakkelijk pad boven de weg van het kruis. Van nature trachten we liever te ontsnappen aan schande, verwerping en beproeving. We gaan liever een rustig, door mensen gerespecteerd, pad.

Petrus begrijpt niet dat er geen andere weg is om mensen te bevrijden. Het ontbreekt hem aan inzicht hiervoor. Uit onze manier van leven en onze reacties op lijden blijkt dat ook wij vaak niet begrijpen dat Gods weg naar de heerlijkheid alleen via het kruis loopt.

Voorwaarden om de Heer te volgen | verzen 34-38

34 En Hij riep de menigte met Zijn discipelen bij Zich en zei tot hen: Als iemand Mij wil navolgen, laat hij zichzelf verloochenen, zijn kruis opnemen en Mij volgen. 35 Want wie zijn leven wil behouden, zal het verliezen, maar wie zijn leven zal verliezen ter wille van <Mij en> het evangelie, zal het behouden. 36 Want wat baat het een mens de hele wereld te winnen en zijn ziel erbij in te boeten? 37 Want wat zou een mens geven in ruil voor zijn ziel? 38 Want wie zich voor Mij en Mijn woorden schaamt onder dit overspelig en zondig geslacht, voor hem zal ook de Zoon des mensen Zich schamen wanneer Hij komt in de heerlijkheid van Zijn Vader, met de heilige engelen.

De weg naar de heerlijkheid is voor de discipel niet anders dan die van zijn Meester: via het kruis. Dit woord spreekt de Heer niet alleen tot Zijn discipelen, maar ook tot de menigte. Het geldt niet alleen voor hen die Hem al navolgen, maar ook voor iedereen die Hem wil navolgen. Hij houdt de menigte voor wat de consequenties zijn van het navolgen van Hem.

Het begint met het verloochenen van zichzelf, van de eigen belangen die worden nagejaagd, de vestiging van een eigen koninkrijk, een gebied waar het leven beantwoordt aan de eigen doelstellingen. Het is het afzien van eigen belangrijkheid. Vervolgens moet ook het kruis worden opgenomen. Het kruis opnemen betekent zich onderwerpen aan smaad en verwerping door de wereld. Dat brengt het volgen van de verworpen Jezus met zich mee. Het kruis is bijvoorbeeld niet een ziekte waaraan we kunnen lijden. Een ziekte nemen we niet op, maar die overkomt ons. Het kruis opnemen is een vrijwillige zaak. We kunnen het doen, we kunnen het ook laten.

Om Christus te volgen moeten we twee dingen doen. Het ene is onszelf verloochenen. Naar het oordeel van de wereld is dat negatief, want de wereld is uit op zelfhandhaving en het bewijzen van zichzelf. Het andere is het kruis opnemen. Dat is ook negatief naar het oordeel van de wereld, want die wil alleen genieten van mooie dingen. Lijden heeft daarin geen

plaats. Als we voor altijd bij de Heer willen blijven, moeten we Hem volgen. En als we Hem willen volgen, moeten we op onze weg achter Hem aan ondervinden wat Hij ondervond.

In het navolgen van Christus gaat het heel anders dan in de wereld. Er is voor een mens niets zo belangrijk als zijn leven. Wie er alles aan doet om dat te behouden en zich daarom toelegt op een lang verblijf op aarde, zal zijn leven verliezen. Zo iemand heeft niet aan God gedacht en aan het recht dat Hij heeft op het leven van elk schepsel. Wie zijn leven beziet in verbinding met Christus en de verkondiging van het evangelie, heeft begrepen waar het om gaat. Zo iemand richt zijn leven niet in voor een lang en aangenaam verblijf op aarde, maar volgt een Heiland Die door de wereld is verworpen omdat Hij het evangelie predikte. Wie dat leven leeft, beantwoordt aan het doel dat God met het leven heeft. De beloning is delen in de heerlijkheid waarin Christus al is ingegaan.

De vraag *“want wat baat het een mens de hele wereld te winnen en zijn ziel erbij in te boeten?”* is belangrijk voor allen die zoveel mogelijk van de wereldse dingen willen genieten. Al zou iemand de hele wereld winnen, wat zou het hem voor de eeuwigheid baten als hij die moet doorbrengen in eenzaamheid, pijn en duisternis? Farizeeën en herodianen hebben de wereld gewonnen, maar boeten hun ziel erbij in.

De ziel van een mens is met niets te vergelijken. Toch verruilen talloze mensen hun ziel voor een beetje aards of werelds genot. Ze verkopen hun ziel aan de duivel voor een beetje klatergoud. De wereld is het systeem dat de eigenliefde en het vlees voedt, waarin alle soorten van plezier worden gebruikt om zich te vermaken zonder God.

Alles wordt bepaald naar de houding die wij ten opzichte van de Zoon des mensen aannemen. Het is de Naam van Zijn verwerping, maar ook van Zijn toekomstige heerlijkheid. Wie door een gevoel van bangheid of schaamte er niet toe komt de Heer Jezus en Zijn woorden aan te nemen en van Hem te getuigen onder een overspelig en zondig geslacht, zal niet delen in Zijn heerlijkheid. Zo iemand wil niet het ongenoegen van zijn overspelige en zondige omgeving over zich heen halen. Dat levert hem een tijdelijke erkenning van zijn omgeving op, maar een eeuwige verwerping door Christus.

Markus 9

De verheerlijking op de berg | verzen 1-8

1 En Hij zei tot hen: Voorwaar, Ik zeg u, dat er sommigen zijn van hen die hier staan, die [de] dood geenszins zullen smaken voordat zij hebben gezien dat het koninkrijk van God is gekomen met kracht. 2 En na zes dagen nam Jezus Petrus, Jakobus en Johannes mee en bracht hen afzonderlijk op een hoge berg alléén. En Hij werd in hun bijzijn van gedaante veranderd; 3 en Zijn kleren werden blinkend, hel wit, zoals geen volder op aarde wit kan maken. 4 En hun verscheen Elia met Mozes, en zij onderhielden zich met Jezus. 5 En Petrus antwoordde en zei tot Jezus: Rabbi, het is goed dat wij hier zijn, en laten wij drie tenten maken, voor U een, voor Mozes een en voor Elia een. 6 Want hij wist niet wat hij moest antwoorden, want zij waren zeer bang geworden. 7 En er kwam een wolk die hen overschaduwde, en er kwam een stem uit de wolk: Deze is Mijn geliefde Zoon, hoort Hem. 8 En toen zij rondkeken, zagen zij plotseling niemand meer bij zich dan Jezus alleen.

Nadat de Heer Jezus in het vorige vers over “*de heerlijkheid van Zijn Vader*” heeft gesproken, spreekt Hij nu over de komst van die heerlijkheid. Hij heeft het daarover als Hij spreekt over de komst van het koninkrijk van God met kracht. Dan zal Zijn majesteit worden gezien en erkend over de hele aarde. Sommigen van Zijn discipelen zullen daar niet op hoeven te wachten tot na hun dood, als ze er in de opstanding deel aan zullen krijgen. Zij mogen daar al iets van proeven in het volgende tafereel. Zij worden ter bemoediging voor een ogenblik over het lijden en het kruis heen (Mk 8:31-38) in de heerlijkheid getild. Petrus spreekt erover in zijn tweede brief als een tafereel dat spreekt van de kracht en de majesteit van de Heer Jezus (2Pt 1:16).

Dit is een bemoediging voor dienaren, want zij krijgen de beloning te zien die na de dienst op hen wacht. De nadruk ligt op de komst van het koninkrijk *in kracht*. Kracht is wat dienaren nodig hebben. Die kracht wordt gevonden in de afhankelijkheid van God. Als we vergeten dat we afhankelijk zijn van God, worden we krachteloos.

Markus spreekt over “na zes dagen” omdat hij Christus beschrijft als de ware Dienaar. Het getal ‘zes’ spreekt van de periode van werken van de mens die aan de rust voorafgaat. Zo heeft God zes dagen gewerkt, voordat Hij op de zevende dag rustte van Zijn werken (*Gn 1:31; 2:1-2*).

De Heer “nam” drie discipelen mee op een hoge berg. Hij is de Heer. Om deel te hebben aan de heerlijkheid van het koninkrijk moet Hij ons daarheen meenemen en moeten we met Hem “afzonderlijk”, alleen, zijn. Tevens is de openbaring van die heerlijkheid nu nog een hemelse aangelegenheid. Vandaar dat Hij Zijn discipelen meeneemt op een “hoge berg”, in de hoogte, weg van het aardse. Hij neemt juist deze drie discipelen mee vanwege de dienst die zij later zullen uitoefenen, om daarvoor hun geloof te bevestigen en te versterken. Zij zullen pilaren in het koninkrijk zijn (*Gl 2:9*).

De Heer wordt voor hun ogen van gedaante veranderd. Ze zien Hem Die geen “gestalte of glorie had” (*Js 53:2*) in een uiterlijke heerlijkheid, zoals Hij die in het vrederijk zal hebben. In het *evangelie naar Mattheüs* straalt Hij als de zon (*Mt 17:2*). Dat past in het evangelie dat Hem als de Koning beschrijft. Hier hebben we de Dienaar in volmaakte reinheid. Zijn kleren, die “*blinkend, hel wit*” worden, spreken van Zijn uiterlijke openbaring, van Zijn dienst en van het getuigenis dat Hij aflegt in de wereld.

De beschrijving van de witheid van Zijn kleren is in dit evangelie uitvoeriger en daardoor nadrukkelijker, omdat Markus Hem als de volmaakte Dienaar beschrijft. Bij Hem is geen enkele bevlekking te vinden door iemand die, zoals een volder, het scherpste oog voor reinheid heeft. Het is een reinheid die de bekwaamste aardse reiniger niet kan bewerken. Het is de reinheid van de hemel.

Mensen konden de Heer Jezus tijdens Zijn dagen in het vlees bespuwen en Zijn kleren besmeuren met het bloed dat zij tevoorschijn hadden gebracht door de geselingen. Als Hij regeert, zal dat onmogelijk zijn, maar zal het smetteloze wit het kenmerk van Zijn regering zijn, een kenmerk dat geen enkele regeerder vóór Hem heeft gehad. Het is de regering van de hemel. De verheerlijking op de berg is een profetie. Christus zal het stralende middelpunt zijn van de heerlijkheid van het vrederijk, zoals Hij het ook hier is. De heiligen zullen dan onder hemelse omstandigheden bij Hem zijn, zoals Mozes en Elia.

In deze heerlijkheid verschijnt Elia met Mozes niet aan de Heer Jezus, maar aan de drie discipelen. Voor de Heer zijn zij altijd aanwezig. Samen zijn Elia en Mozes een beeld van alle gelovigen die met Christus zullen regeren. In Elia zien we een beeld van de gelovigen die zonder te sterven naar de hemel zullen gaan, om daarna met Christus te regeren (2Kn 2:1,11). In Mozes zien we een beeld van de gestorven en begraven gelovigen die zullen opstaan en naar de hemel zullen gaan, om daarna met Christus te regeren (Dt 34:5-6). Mozes is ook de wetgever, en Elia de wetshersteller. Beiden hebben ze het volk op de grondslag van de wet als de enig juiste grondslag voor God geplaatst.

Zij "onderhielden" zich met Hem, dat wil zeggen dat zij in volkomen vertrouwelijkheid met Hem spreken. Markus noemt Elia eerst, want hij heeft geestelijke kracht geopenbaard, een kracht die ook in de toekomst zal worden geopenbaard (Op 11:5). Hij is het ook die de verbinding tussen vaders en kinderen zal herstellen (Mt 4:5-6), waarvan we in de volgende geschiedenis een beeld zien (verzen 14-29). Elia is in dit opzicht hier de speciale bemoediging voor de dienaar die deze kracht nodig heeft voor zijn dienst in de huidige tijd.

Petrus is onder de indruk van wat hij ziet. Hij wil dit tafereel vasthouden. Daarom stelt hij voor om drie tenten te maken voor de drie personen voor wie hij grote bewondering heeft. Hij maakt de fout te menen dat dit tafereel blijvend kan zijn en vastgehouden kan worden in tenten. Met het zicht op de heerlijkheid die hem wordt geopenbaard, vergeet hij dat het kruis nog moet komen, want zonder het kruis kan deze heerlijkheid nooit werkelijkheid worden. Ook maakt Petrus de fout te denken dat de Heer Jezus de Eerste onder de grootste mensen is.

Hij en ook de anderen weten niet wat ze zien en hoe ze daarmee moeten omgaan. Behalve bewondering is er ook angst. Tegen de smetteloze reinheid van de hemel steekt de zondigheid van de mens schril af.

Petrus mag dan – onder de indruk van wat hij ziet – de Heer op één lijn plaatsen met de grote mannen van het Oude Testament, de hemel deelt die indruk niet. Integendeel, de hemel verklaart de uitnemende verhevenheid van Christus boven deze grote mannen. Deze verklaring geschiedt zowel door een zichtbaar teken, een wolk, als door een hoorbare stem. De wolk

die hen overschaduwde, stelt de heilige woonplaats van God voor, die ook boven de tabernakel was. Petrus en de andere discipelen mogen geen tenten maken, maar zij mogen wel iets beleven wat veel groter is. Zij mogen de woonplaats van God Zelf binnengaan.

De stem die klinkt, is de stem van de Vader, Die verklaart dat de Heer Jezus Zijn geliefde Zoon is. Alleen naar Hem moet worden geluisterd. Alles wat Mozes en Elia hebben gezegd, is de waarheid, is Gods Woord. Door hen leren we Gods gedachten. Maar zij geven getuigenis *aangaande* Hem en niet samen met Hem. Alles wat zij hebben gezegd, heeft betrekking op Hem en niet op henzelf. Mozes en Elia vertolken slechts Zijn stem. Het christendom is: Hoort Hem. Wie niet naar Hem luistert, gaat verloren.

Na dit indrukwekkende getuigenis zien ze ook niemand meer bij zich dan Jezus alleen. In het licht van het *evangelie naar Markus* is niets anders belangrijk in de dienst die wij voor Hem mogen doen, dan Hem als de ware Dienaar te zien. "Bij zich" staat alleen in dit evangelie. Hij, Die we zojuist in kracht hebben gezien, is bij de Zijnen, bij ons.

Elia moet eerst komen | verzen 9-13

9 En terwijl zij van de berg afdaalden, gebod Hij hun dat zij niemand zouden vertellen wat zij hadden gezien, voordat de Zoon des mensen uit [de] doden was opgestaan. 10 En zij hielden dit woord vast, terwijl zij zich onder elkaar afvroegen wat het was: uit [de] doden opstaan. 11 En zij vroegen Hem aldus: Waarom zeggen de schriftgeleerden dat eerst Elia moet komen? 12 Hij nu zei tot hen: Elia komt wel eerst en herstelt alles, en hoe staat er geschreven van de Zoon des mensen, dat Hij veel moet lijden en als niets geacht worden? 13 Maar Ik zeg u dat Elia ook gekomen is, en zij hebben met hem gedaan alles wat zij wilden, zoals van hem geschreven staat.

Het verblijf op de berg kent een einde. Het ogenblik komt dat de discipelen weer met de Heer van de berg moeten afdalen. Zo is het ook vaak in het leven van de gelovige. Na bijzondere momenten van gemeenschap met Christus, het gevoel van de aarde verheven te zijn en even alles te vergeten, komt het ogenblik dat het dagelijkse leven weer aandacht vraagt.

De Heer zegt tegen Zijn discipelen dat ze het getuigenis van wat ze hebben gezien pas mogen geven wanneer Hij uit de doden is opgestaan. Ze

hebben het na Zijn opstanding, als ze de Heilige Geest hebben ontvangen, ook pas goed begrepen (*Jh 16:12-15; 2Pt 1:16-18*). Nu houden ze het woord vast dat Hij heeft gezegd over Zijn dood en opstanding, omdat ze het niet begrijpen. Dat is een goede zaak. Zo moeten wij alle woorden van de Heer Jezus vasthouden, ook de woorden die wij niet begrijpen. Ze spreken er met elkaar over. Ook dat is een voorbeeld voor ons. Het is goed met elkaar te spreken over wat Christus heeft gezegd.

Ze vragen Hem niet om een antwoord op de vraag over wat Hij heeft gezegd over “uit [de] doden opstaan”. Hun bezig zijn met wat Hij heeft gezegd, brengt hen tot de vraag over de komst van Elia, waarover ze de schriftgeleerden hebben horen spreken. Zij weten dat de komst van Christus in kracht, waarvan ze zojuist een voorsmaak hebben gehad op de berg, zal worden voorafgegaan door de komst van Elia. Ze kennen de Heer Jezus en hebben Hem aangenomen als de Messias. Ook hebben ze Elia zojuist gezien en ze kennen de profetie van Maleachi over hem. Tegelijk maakt hun vraag duidelijk dat ze de verwerping en de dood van Christus niet betrekken bij hun denken over Zijn komst in kracht. In Zijn antwoord verbindt Hij dat er juist mee.

Hij zegt tegen de discipelen dat de schriftgeleerden gelijk hebben dat Elia eerst komt en alles herstelt. Dat weten ze uit *Maleachi 4* (*Ml 4:5-6*). Het betekent niet dat Elia in persoon zal komen, maar iemand met de typische kenmerken van zijn dienst. Maleachi spreekt over de verhouding tussen vaders en kinderen. Zoals is opgemerkt, zien we in de volgende geschiedenis daarvan een voorbeeld. De Heer Jezus zegt erbij dat er nog meer geschreven staat dat ook moet worden vervuld. Dat betreft Zijn lijden en verwerping, Zijn “als niets geacht worden”. Dat moeten zij toch ook weten? Daar willen de schriftgeleerden niet over spreken, en de discipelen willen daar ook niet over horen, maar Hij maakt duidelijk dat het niet langs een andere weg kan.

Hij voegt eraan toe dat Elia zelfs al gekomen is, dat wil zeggen iemand in de geest en de kracht van Elia. Dat is Johannes de dooper (*Mt 11:13-14; Lk 1:17*). Maar de godsdienstige leiders hebben niet naar Johannes geluisterd. Toen hij gevangengenomen was, hebben ze niet hun best gedaan hem te bevrijden. Over zijn dood hebben ze niet getreurd. Zij en het volk zullen ook Hem verwerpen van Wie Johannes de voorloper was. Dit betekent dat Elia nog een keer zal komen. Dat zien we gebeuren bij de tweede komst

van de Heer Jezus. In een van de twee getuigen die in *Openbaring 11* worden genoemd, herkennen we iemand die optreedt in de geest en de kracht van Elia (*Op 11:5; vgl. 2Kn 1:10*).

De onmacht van de discipelen | verzen 14-20

14 En toen zij bij de discipelen kwamen, zagen zij een grote menigte om hen heen, en schriftgeleerden die met hen redetwisten. 15 En terstond, toen de hele menigte Hem zag, werden zij ontsteld; en zij liepen op Hem toe en groetten Hem. 16 En Hij vroeg hun: Waarover redetwist u met hen? 17 En een uit de menigte antwoordde Hem: Meester, ik heb mijn zoon bij U gebracht die een stomme geest heeft; 18 en waar hij hem ook aangrijpt, werpt hij hem neer, en hij schuimt, knarst met zijn tanden en verstijft; en ik heb Uw discipelen gezegd dat zij hem moesten uitdrijven, en zij waren er niet toe in staat. 19 Hij nu antwoordde hun en zei: O ongelovig geslacht, hoe lang zal Ik nog bij u zijn? Hoe lang zal Ik u nog verdragen? Brengt hem bij Mij. 20 En zij brachten hem bij Hem. En toen de geest Hem zag, liet hij hem terstond stuiptrekken; en op de grond gevallen wentelde hij zich, al schuimend.

De Heer en Zijn drie discipelen komen onder aan de berg weer direct in contact met de macht van de satan, die zich openbaart in de werkelijkheid van de aardse omstandigheden. Onder aan de berg gekomen zien ze de daar achtergebleven discipelen omringd door een grote menigte. Er zijn ook schriftgeleerden aanwezig die met de discipelen een twistgesprek aan het voeren zijn.

Als de hele menigte Hem ziet, maakt Zijn verschijning indruk op hen. Mogelijk is de glans van de heerlijkheid op de berg nog aan Hem te zien. Zij keren zich van het redetwistende gezelschap af en lopen op Hem toe en groeten Hem. Ze voelen aan dat Hij Heer van de situatie is.

De Heer vraagt naar de inhoud van de redetwist. Het antwoord komt uit de menigte, van iemand die zijn zoon bij Hem heeft gebracht omdat deze een stomme geest heeft. In zijn nood is de man naar Hem gekomen, opdat Hij hem zou genezen (*Ml 4:5-6*). Deze man en zijn zoon zijn het duidelijke bewijs hoezeer de komst van Elia nodig is om een verstoorde vader-zoon verhouding te herstellen, opdat die gaat lijken op de verhouding van de Zoon tot Zijn Vader, zoals die in het voorgaande tafereel op de berg zicht-

baar is geworden. Tussen die Vader en die Zoon is volkomen gemeenschap en hier ontbreekt die even volkomen.

De verhouding tussen vader en zoon is een van de mooiste aardse verhoudingen. Alle verhoudingen in de aardse betrekkingen zijn verscheurd door de macht van de satan. Alleen de Heer Jezus kan die herstellen. Daarvoor wil Hij mensen als Elia gebruiken, dienaren die Gods Woord in kracht kunnen spreken.

De vader beschrijft de Heer de ernst van de situatie waarin de jongen verkeert. Nu was hij bij Zijn discipelen gekomen en had hun gezegd dat zij de stomme geest moesten uitdrijven. In *vers 17* heeft de man nog gezegd dat hij zijn zoon bij de Heer heeft gebracht en nu zegt hij dat hij de discipelen heeft gezegd de geest uit te drijven. Voor de man waren de discipelen als volgelingen en leerlingen van Hem tot hetzelfde in staat als Hij. Ze waren er echter niet toe in staat, terwijl Hij hun toch eerder die macht had gegeven (*Mk 6:7*) en zij al vele demonen hadden uitgedreven. Hier kunnen ze het niet, want het ontbreekt hun aan geloof. Als er geen geloofsvertrouwen is, is er geen kracht.

De Heer neemt het hun kwalijk dat zij de jongen niet hebben genezen. Hij noemt hen zelfs een "*ongelovig geslacht*" omdat zij in dit geval dezelfde kenmerken vertonen als het hele geslacht van Israël. Vervolgens stelt Hij twee vragen waarop Hij geen antwoord verwacht. Het zijn als het ware verzuchtingen van Zijn hart met betrekking tot hun ongeloof. Wij weten het antwoord op beide vragen: Hij is bij hen gebleven tot Zijn hemelvaart en Hij heeft hen verdragen tot het jaar 70, het jaar waarin de Romeinen Jeruzalem en de tempel hebben verwoest.

Hij laat de smekende vader niet zonder antwoord op zijn smeking. Hij gebiedt hem zijn zoon bij Hem te brengen. Dat is altijd de grote troost voor ieder die met een nood rondloopt. De Heer zegt: "*Brengt hem bij Mij.*" Dat mogen wij doen in het gebed.

Zijn opdracht om de jongen bij Hem te brengen, wordt uitgevoerd. De demon weet, als hij Hem ziet, dat hij direct zal worden uitgedreven. Daarom doet de boze geest zijn uiterste best de jongen nog zoveel mogelijk te beschadigen, voordat hij hem zal moeten verlaten.

De vader | verzen 21-24

21 En Hij vroeg zijn vader: Hoe lang is het al dat hem dit overkomt? 22 En hij zei: Van zijn jeugd af, en dikwijls heeft hij hem ook in [het] vuur en in [het] water geworpen om hem om te brengen; maar als U iets kunt, wees met ontferming over ons bewogen en help ons! 23 Jezus nu zei tot hem: 'Als U kunt!' – alle dingen zijn mogelijk voor hem die gelooft. 24 Terstond riep de vader van het kind <onder tranen> de woorden: Ik geloof, kom mijn ongelooft te hulp!

Voordat de Heer tot handelen overgaat, vraagt Hij de vader hoelang dit de jongen al overkomt. Hij wil dat de vader nagaat, wanneer dit gedrag van zijn zoon is begonnen. We moeten de oorsprong van een nood opzoeken, de wortel ervan ontdekken.

De vader weet dat zijn zoon al van zijn jeugd af door een demon wordt geplaagd. Pas nu komt hij ermee naar de Heer. Al die tijd zal hij hebben geprobeerd zijn zoon tot een beheerst gedrag te bewegen, maar zonder resultaat. Ouders die hun kinderen niet meer in de hand kunnen houden, kunnen bij de Heer terecht. Belangrijk is wel om na te gaan of de oorzaak van hun onhandelbaarheid misschien ligt in de wijze waarop zij met hun kinderen in hun jeugd zijn omgegaan. Ze zullen zich moeten afvragen wat ze hebben toegelaten in huis, mogelijk zonder er zelf erg in te hebben gehad, maar wat hun kinderen tot een prooi van de boze heeft gemaakt.

De vader zegt wat de jongen allemaal heeft meegemaakt en wat hij met hem heeft doorgemaakt. Het werpen in het vuur van de beproeving en in het water van de nood zal ook gebeuren met het overblijfsel en Christus zal hen eruit bevrijden (*Js 43:2*). De vader is ten einde raad en smeekt de Heer of Hij iets kan doen voor de jongen. Hij doet een indringend beroep op Zijn ontferming om hem en zijn zoon te helpen.

De Heer Jezus gaat in op de woorden van de vader "*als U iets kunt*". Met deze veronderstelling doet de vader tekort aan de mogelijkheden waarover Hij beschikt. De vader is er niet ten volle van overtuigd dat de Heer in staat is om de geest uit te drijven. Daarom zegt Hij, op een manier die verontwaardiging inhoudt: 'Wat, "*als U kunt*"?' Daarmee bedoelt Hij: 'Natuurlijk kan Ik dat, daar hoeft u niet aan te twijfelen.' Het probleem ligt bij de vader. Als die maar kan geloven dat Hij het kan, dan is het mogelijk dat Hij zijn zoon geneest. De Heer zegt als het ware: 'Het "*als*" ligt niet aan

Mijn kant, maar aan uw kant. Het gaat er niet om of Ik het doen kan, maar of u kunt geloven.' Veranderingen in onze familie en in de plaatselijke gemeente als familie van God hangen af van ons geloof.

Dan spreekt de vader de woorden die al door talloze gelovigen in de mond zijn genomen als een uiting van verlangen om te geloven en de moeite die ze ermee hebben om het ook werkelijk te doen. Veel gelovigen hebben zich geplaatst gezien voor grote problemen. Ze hebben die grote problemen bij de Heer gebracht in het geloof dat Hij machtig is om die problemen op te lossen. Tegelijk speelde op de achtergrond toch nog de twijfel aangaande de grootte van hun geloof, of ze wel genoeg geloof hebben. Dan mag ook in vertrouwen dat woord worden gesproken waarbij wordt gevraagd om te helpen om te geloven.

De jongen genezen | verzen 25-27

25 Toen nu Jezus zag dat een menigte kwam toelopen, bestrafte Hij de onreine geest en zei tot hem: Stomme en dove geest, Ik beveel je: ga uit van hem en kom niet meer in hem! 26 En terwijl [de geest] riep en [hem] hevig liet stuip-trekken, ging hij uit; en hij werd als een dode, zodat de meesten zeiden dat hij was gestorven. 27 Maar Jezus greep hem bij de hand en richtte hem op; en hij stond op.

Hoe zwak het geloof zich ook uitspreekt, het wordt nooit zonder antwoord gelaten. Als de Heer ziet dat de menigte komt toelopen, weet Hij dat het tijd is om te handelen. Hij zoekt met de bevrijding van de gebonden jongen niet de bewondering van de massa. Op een krachtige en ook definitieve manier bevrijdt Hij hem van de onreine geest.

Onder het toedienen van de laatste kwellingen gehoorzaamt de geest het bevel van de Heer en gaat uit de jongen. Hoe ernstig de demon de jongen schade heeft toegebracht, zien we wel als hij wordt als een dode. De omstanders denken dat hij gestorven is. Dan lijkt de Heer de verliezer. Hij is echter de Overwinnaar. Dat bewijst Hij een ogenblik later.

De geest kan zijn prooi niet langer vasthouden. De Heer grijpt met Zijn machtige hand de jongen bij de hand en richt hem op. Door Zijn kracht staat hij op. Christus bevrijdt en geeft kracht om te staan en te gaan. Hij geeft de zoon als het ware uit de doden terug aan zijn vader. Zo wekt Hij ook onze geestelijk dode kinderen tot leven.

De oorzaak van het falen | verzen 28-29

28 En toen Hij in huis was gegaan, vroegen Zijn discipelen Hem afzonderlijk: Waarom konden wij hem niet uitdrijven? 29 En Hij zei tot hen: Dit geslacht kan door niets uitgaan dan door gebed <en vasten>.

Als de Heer in huis is gegaan, waar de menigte Hem niet kan volgen en Hij en Zijn discipelen weer onder elkaar zijn, komen zij met de vraag waarom zij de boze geest niet konden uitdrijven. Het is altijd goed om de Heer te vragen waarom ons bepaalde dingen niet lukken. Steeds weer vinden we in dit evangelie dat het huis de sfeer is waarin de Heer vertrouwelijke mededelingen doet aan Zijn discipelen, of waar zij Hem vragen stellen. In het huis luistert de menigte niet mee.

In het gebed erkennen wij onze volkomen krachteloosheid en dat wij volledig van God afhankelijk zijn. De wereld heeft aangename en goede dingen die we mogen gebruiken. Vasten is het bewust tijdelijk afzien van dat soort dingen die op zichzelf niet verkeerd zijn, opdat hart en tijd helemaal gewijd worden aan een bepaalde zaak voor de Heer. Geestelijke kracht verdwijnt helemaal als het leven door de aardse dingen in beslag wordt genomen. Het rijk van God verdringt het rijk van de satan alleen door geloof, gebed en vasten.

Tweede aankondiging van het lijden | verzen 30-32

30 En zij gingen vandaar weg en reisden door Galiléa. En Hij wilde niet dat iemand het wist; 31 want Hij leerde Zijn discipelen en zei tot hen: De Zoon des mensen wordt overgeleverd in handen van mensen en zij zullen Hem doden; en na gedood te zijn zal Hij na drie dagen opstaan. 32 Zij verstonden dit woord echter niet en waren bang Hem ernaar te vragen.

Na deze gebeurtenis reizen ze verder door Galiléa. En zoals we eerder hebben gezien, zien we ook hier dat de Heer bij Zijn werk niet de aandacht op Zichzelf wil vestigen. Daarom moet Zijn komst niet worden aangekondigd. De komst van een Dienaar is geen zaak om ophef over te maken.

In plaats van de aandacht op Zichzelf te vestigen onderwijst de Heer Zijn discipelen voor de tweede keer over wat er met Hem zal gebeuren. Hij weet dat Zijn volk Hem niet zal aanvaarden als de Messias, maar Hem integendeel zal doden, nadat ze Hem hebben overgeleverd in de handen

van mensen. Hij spreekt ook over Zijn opstanding die drie dagen daarna zal plaatsvinden.

Nog steeds zijn de verwachtingen van de discipelen gericht op een regerende Messias. Daarom gaat de betekenis van Zijn woorden aan hen voorbij. Ze willen er liever ook niet over nadenken. Ze zijn bang hun Meester ernaar te vragen omdat ze wel aanvoelen dat Zijn woorden ernstig zijn. Als ze Hem ernaar zouden vragen, zouden ze wel eens geschokt kunnen worden in hun verwachtingen. Ze worden bang, er is afstand tussen hen en Hem. Dat komt ook door hun gebrek aan geloof, gebed en vasten, want de aardse heerlijkheid staat bij hen op de voorgrond. In de volgende verzen zien we dat dit hen bezighoudt.

Wie is de grootste? | verzen 33-37

33 En zij kwamen in Kapernaüm; en toen Hij in huis was, vroeg Hij hun: Wat hebt u onderweg overlegd? 34 Zij zwegen echter, want <onderweg> hadden zij er onder elkaar woorden over gehad wie de grootste was. 35 En Hij ging zitten, riep de twaalf en zei tot hen: Als iemand [de] eerste wil zijn, zal hij [de] laatste van allen en aller dienstknecht zijn. 36 En Hij nam een kind en plaatste het in hun midden; en Hij nam het in Zijn armen en zei tot hen: 37 Wie een van zulke kinderen ontvangt in Mijn Naam, ontvangt Mij; en wie Mij ontvangt, ontvangt niet Mij, maar Hem Die Mij heeft gezonden.

Wanneer de Heer en Zijn discipelen in Kapernaüm zijn gekomen, gaat zij weer in huis. Nu is het Zijn beurt om een vraag te stellen (vgl. vers 28). Hij vraagt Zijn discipelen naar het onderwerp van hun conversatie toen ze onderweg waren. Hij stelt ook ons de vraag naar de onderwerpen van onze gesprekken. Die kunnen heel verschillend zijn, maar hebben ze Hem als inhoud of gaan ze over onze eigen belangrijkheid?

De discipelen zwijgen omdat hun geweten spreekt. Onderweg hadden hoogmoedige gedachten hun hart vervuld toen ze aan Hem dachten. Daarin ligt de oorzaak van hun gebrek aan inzicht in wat Hij heeft gezegd over Zijn lijden en dood. Als we ons laten leiden door het vlees en zijn begeerten, zelfs als we aan Hem denken en wat wij allemaal voor Hem doen en wat onze beloning zal zijn, blijft de hele omvang van de gedachten van God voor ons verborgen.

De discipelen zochten hun eigen heerlijkheid in het koninkrijk. Daardoor is het kruis, de ware weg tot heerlijkheid, onbegrijpelijk voor hen. Door alleen aan hun eigen belangrijkheid te denken is het geen wonder dat er weinig kracht is in de tegenwoordigheid van de satan (*vers 28*) en weinig begrip in de tegenwoordigheid van de Heer (*vers 32*).

De Heer heeft hun antwoord in woorden niet nodig. Hun zwijgen zegt genoeg. Het is de aanleiding voor Hem om Zijn discipelen nader onderwijs te geven over de rangorde in Zijn koninkrijk. Hij gaat zitten om in rust verder onderwijs te geven en roept Zijn discipelen bij Zich. Wil ieder van hen zo graag de grootste zijn? Dan zal Hij hun onderwijs geven hoe ieder dat kan worden. Hij houdt hun voor dat de enige weg naar werkelijke grootheid is dat iemand de laatste en de dienaar van allen is. Die plaats heeft Hij ingenomen. Wij willen misschien nog wel dienaar zijn, maar zijn we bereid om de dienaar van *allen* te zijn en van *allen* de laatste plaats in te nemen? Hij is dat op volkomen wijze en we kunnen het ook alleen van Hem leren. Daarvoor moeten we nederig zijn.

De Heer maakt Zijn onderwijs aanschouwelijk door een kind te nemen en het in hun midden te plaatsen. Daar staat een klein kind te midden van grote mannen. Voor Hem heeft dit kind grote betekenis. Zo'n kind omarmt Hij en tilt Hij op. Zijn hart gaat ernaar uit. Hij brengt het aan Zijn hart. Terwijl Hij op het kind heeft gewezen en er nu mee in Zijn armen staat, geeft Hij Zijn discipelen de bijbehorende les. Kinderen hebben niet de gedachte om te midden van de gelovigen de eerste plaats in te nemen.

Dat Hij het kind in Zijn armen neemt, wil zeggen dat Hij het omgeeft met Zijn liefde. Dat is het kenmerk van de ware Dienaar: hij geeft anderen het gevoel dat ze in de armen, dat is in de sfeer van de liefde, van de Heer Jezus komen. Ook zien we de dienaar in het pretentieloze kind dat vanwege zijn onbevangenheid door anderen wordt aangenomen. De dienaar leeft in het bewustzijn dat hij in de armen en aan het hart van de Heer Jezus is en zal dat ook uitstralen.

Het gaat erom zulke, voor de wereld onbetekenende kinderen, te ontvangen in Zijn Naam. De Naam van Christus is de toetssteen. Kinderen mogen dan geen waarde hebben voor de wereld die drijft op prestatie en geldingsdrang, voor de discipel behoren deze niet geachte kinderen, in navolging van Christus, juist de voorwerpen van zijn dienst te zijn.

Wie dan ook ziet welke plaats een kind, dat niet in tel is, heeft voor het hart van Christus en zo'n kind om die reden ontvangt, ontvangt in werkelijkheid Christus. Het gaat zelfs nog verder, want wie Christus ontvangt, ontvangt Zijn Zender, God de Vader. Zo groot is de zegen van het dienaar van allen zijn.

Wie niet tegen ons is ... | verzen 38-41

38 Johannes zei tot Hem: *Meester, wij zagen iemand <die ons niet volgt,> in Uw Naam demonen uitdrijven, en wij hebben het hem verhinderd, omdat hij ons niet volgde.* 39 Jezus echter zei: *Verhindert het hem niet; want er is niemand die een kracht zal doen in Mijn Naam en kort daarna smadend van Mij zal kunnen spreken.* 40 *Want wie niet tegen ons is, is voor ons.* 41 *Want wie u een beker water zal te drinken geven vanwege het feit dat u van Christus bent, voorwaar, Ik zeg u, dat hij zijn loon geenszins zal verliezen.*

Hoe moeilijk de les van de vorige verzen wordt geleerd, tonen de woorden van Johannes. Na het zoeken van het *eigen* belang, voorgesteld in de vorige verzen, zien we hier het zoeken van het belang van *de groep*. Johannes meent dat de groep waartoe hij behoort, superieur is aan iemand die zich niet heeft aangesloten bij het gezelschap waartoe hij behoort en dat de Heer volgt. Buiten dat gezelschap kan volgens Johannes geen zegen zijn. Om werkelijk een dienst voor Hem te kunnen doen, zo meent Johannes, moet de man die demonen uitdrijft zich bij hen aansluiten.

Johannes spreekt er zelfs over dat zij de dienst van de man hebben verhinderd, "*omdat hij ons niet volgde*". Hij maakt "*ons*", dat is de groep waartoe hij behoort, tot maatstaf van de dienst. Hij is zeker vergeten dat de man doet, waartoe de discipelen door hun ongelooft niet in staat zijn geweest (*vers 18*). Een dergelijke geest van sektarisme heerste ook bij de groep gelovigen in Korinthe die Christus tot 'partijhoofd' had gemaakt (*1Ko 1:12-13*).

De vraag is niet of iemand zich bij de discipelen aansluit, maar of iets gebeurt in de Naam van de Heer. Als de Heer iemand uitkiest, is dat bepalend. Hoe komt Johannes tot een dergelijke beoordeling, terwijl hijzelf en de andere discipelen daartoe zojuist niet in staat waren? De oorzaak is gebrek aan zelfkennis en de aanmatiging bij de juiste groep te horen. Sommigen gaan mogelijk niet samen met 'ons' de gemeentelijke weg, omdat zij bij ons zo weinig vinden van wat ze bij de Heer Jezus vinden aan dienst,

nederigheid, liefde, geloof, gebed en vasten. Daarover moeten we ons verootmoedigen. We behoren ons te verheugen over elke dienst die voor Hem wordt gedaan en Hem daarvoor te danken.

De Heer wijst Johannes terecht. Wat de man ook bewoog, de Heer legt in Zijn antwoord de nadruk op Zijn Naam. Omdat de man in Zijn Naam handelt, is hij vóór Christus en niet tegen Hem. De Heer verbindt Zich met wat de man doet. Deze man zoekt niet zijn eigen eer, maar die van Christus. Hij misbruikt de Naam van de Heer niet om zelf naam te maken en de Naam van de Heer te smaden, maar gebruikte die om Hem te eren in de bevrijding van mensen uit de macht van de satan.

Dit beginsel *“wie niet tegen ons is, is voor ons”* is van belang bij de beoordeling van alles wat voor de Heer Jezus wordt gedaan. Hij verbindt Zijn discipelen in Zijn dienst met Zichzelf. En als het om een dienst voor Hem gaat, is dat geen getuigenis tegen Hem en ook niet tegen Zijn discipelen, maar hebben de discipelen en Hij te maken met iemand die meewerkt aan hetzelfde doel. Als het gaat om de dienst, erkent de Dienaar elke dienst die voor Hem wordt gedaan.

Als Hij zegt *“wie niet met Mij is, is tegen Mij”* (Mt 12:30), heeft dat betrekking op Zijn verwerping. Wie er niet voor kiest met Hem te delen in Zijn verwerping, kiest in werkelijkheid tegen Hem. Neutraliteit is onmogelijk.

De Heer maakt duidelijk dat zelfs de kleinste dienst die door iemand aan een van Zijn discipelen wordt gedaan, juist omdat hij van Christus is, door Hem zal worden beloond. Een beker water is voor de gever misschien niet veel, maar voor wie echt dorst heeft, is het een grote verkwikking. De Heer verenigt Zich zozeer met Zijn discipelen, dat Hij deze verkwikking aan een van de Zijnen ervaart als aan Hemzelf gedaan.

Zijn discipelen zijn de kleinen, de afhankelijken. Ook Christus heeft Zichzelf tot niets gemaakt (Fp 2:6-7) en is als de afhankelijke Mens hier geweest. Wie dat onderkent en Hem daarom navolgt, is groot voor Hem. Er zijn anderen, die misschien niet ‘met ons’ de weg gaan, die een verkwikking geven aan hen die in Zijn dienst voor Hem zijn uitgegaan. Zij zullen daarvoor van Hem hun beloning krijgen.

Het geven van een beker water lijkt niet veel in vergelijking met het uitdrijven van demonen. De Heer houdt Zijn discipelen dit voorbeeld voor om-

dat zij de man die de demonen uitdreef niet als een van hen beschouwden. In hun ogen kon die man niet goed bezig zijn omdat hij zich niet bij hun groep had aangesloten. De Heer zegt nu dat zij alles moeten waarderen en aanvaarden wat ze van anderen krijgen, al behoren ze niet tot ‘hun groep’, als dat wordt gedaan *“vanwege het feit dat u van Christus bent”*.

Een groep kan bijvoorbeeld zo sektarisch zijn, dat alleen lectuur mag worden gelezen die door iemand van de groep is geschreven. Men sluit zich af voor lectuur van andere gelovigen. De Heer zegt hier dat gelovigen alles van andere gelovigen mogen ontvangen die het verlangen hebben ieder te dienen die van Christus is, juist omdat die ander van Christus is. De Heer weet dat te waarderen en zal dat belonen.

Verleiding tot zonde | verzen 42-48

42 En wie een van de kleinen die <in Mij> geloven, een aanleiding tot vallen is, het zou beter voor hem zijn als een molensteen om zijn hals gedaan en hij in de zee geworpen was. 43 En als uw hand u een aanleiding tot vallen is, hak die af; het is beter voor u vermindert het leven in te gaan, dan met twee handen naar de hel te gaan, naar het onuitblusbare vuur. [44 Dit vers is als niet-authentiek weggelaten.] 45 En als uw voet u een aanleiding tot vallen is, hak die af; het is beter voor u kreupel het leven in te gaan, dan met twee voeten in de hel geworpen te worden. [46 Dit vers is als niet-authentiek weggelaten.] 47 En als uw oog u een aanleiding tot vallen is, werp het uit; het is beter voor u met één oog het koninkrijk van God in te gaan, dan met twee ogen in de hel geworpen te worden, 48 waar hun worm niet sterft en het vuur niet wordt uitgeblust.

In dit gedeelte spreekt de Heer over het tegenovergestelde van waarover Hij het zojuist heeft gehad. We zijn voor onze broeders en zusters een verkwikking of een struikelblok. Denk aan de jonge mensen in een gemeente die kijken naar het gedrag van de ouderen. Als zij daarop afknappen, is dat een ernstige zaak. In plaats van op een klein kind te willen lijken (verzen 36-37) en op die manier de Heer Jezus groot te maken, zijn er mensen die deze kleinen in de verleiding willen brengen hun kleinheid te vergeten en zichzelf te zoeken. Iemand die discipelen van de Heer ertoe wil brengen groot van zichzelf te denken, waardoor Hem oneer wordt aangedaan, wacht een vreselijk oordeel.

In deze verzen werkt Hij dit voor Zijn discipelen uit. Hij geeft een indrukwekkende beschrijving van het eeuwig verderf. Geen enkele evangelist doet dat op zo'n aangrijpende manier als Markus.

De waarschuwing voor mensen die anderen ten val willen brengen in hun geloofsleven, gaat door het gebruik van het woord "uw" nu in de richting van de discipel. Iedere discipel moet er bij zichzelf op toezien dat hij niet ten val komt. Ik moet erop bedacht zijn dat mijn hand mij een aanleiding tot een val kan zijn. Door iets te doen wat niet gebeurt in opdracht van de Heer, is de val een feit.

Alles wat niet gebeurt in afhankelijkheid van Hem, is zonde. Daarom moet de neiging tot een bepaalde verkeerde daad direct worden veroordeeld, wat het ook kost. Ik kan beter het begeerde niet doen en denken dat ik daardoor iets op aarde mis, maar het leven inga, dan iets te doen waardoor ik tot in eeuwigheid met wroeging in het onuitblusbare vuur zal zijn.

Het Griekse woord voor hel, *gehenna*, komt twaalf keer voor in het Nieuwe Testament. Letterlijk vertaald is het 'het dal Hinnom'. Dit dal was oorspronkelijk gewijd aan de afgodendienst van Moloch (2Kn 16:3; 2Kr 28:3), waarbij kinderen werden geofferd. Na de ballingschap hadden de Joden zo'n afschuw van deze plaats, dat ze er een vuilstortplaats voor al het afval van Jeruzalem van maakten. Op deze plaats, net buiten de stad, brandde het vuur voortdurend en deden maden hun onophoudelijke werk. Die plaats stond bekend als Gehenna.

Dit woord wordt op de lippen van de Heer het vreselijke en tegelijk gepaste beeld voor de verblijfplaats van de verlorenen. De hel zal daadwerkelijk de grote afvalberg van de eeuwigheid zijn, waar alles wat onverbeterlijk slecht is, van het goede zal zijn afgezonderd en voor altijd onder het oordeel van God zal liggen. Dit verschrikkelijke feit komt uit de mond van Hem Die zondige mensen liefheeft en over hen huilt.

Het gaat in dit gedeelte niet over de mogelijkheid dat een gelovige nog verloren kan gaan. Een gelovige kan onmogelijk verloren gaan (Jh 10:28-29). Het gaat hier over hen die een christelijke belijdenis hebben en de verantwoordelijkheid die een dergelijke belijdenis met zich meebrengt. De echte christen, de gelovige, zal liever zijn hand afhakken dan iets doen wat zonde is. De valse christen, de ongelovige, wordt verleid tot het verrichten van

daden die hem in het eeuwige vuur doen belanden. De Heer spreekt het hele gezelschap van belijders van Zijn Naam aan. De waarschuwing komt tot allen. Paulus heeft deze waarschuwing serieus genomen en op zichzelf toegepast (1Ko 9:27).

Het gaat om dingen die valstrikken in ons leven zijn, het gaat om verkeerde dingen die we doen, of verkeerde plaatsen waar we zijn of heengaan, of om verkeerde dingen die we zien. Het zijn dingen die we kunnen voorkomen door zelfoordeel. Als we menen dat we in onszelf kracht hebben om daarvan gevrijwaard te blijven, zullen we zeker vallen.

Wat voor de hand geldt, geldt ook voor de voet. We moeten niet alleen uitkijken voor een verkeerde daad vanwege de vreselijke gevolgen die deze daad kan hebben, we moeten ook uitkijken dat we onze voet niet zetten op een weg van zonde. Ook hierin moeten we onszelf oordelen als we de neiging hebben een weg in te slaan waarvan we weten dat de Heer ons niet op die weg voorgaat. Het gaat om het ingaan in het leven, waar elk gemis volledig wordt vergoed en hersteld.

De Heer spreekt ten slotte over een derde lichaamsdeel, het oog. Door het oog is de zonde in de wereld gekomen. De begeerte begint met zien. Dat brengt op een verkeerde weg (voet) en tot een verkeerde daad (hand). Het oog is het gevaarlijkste lichaamsdeel. Het voert het snelst tot zonde. Daarom moeten we ervoor uitkijken wat we zien, waar we ons oog op richten. Elke neiging om naar iets te kijken wat ons tot zonde brengt, moet radicaal worden veroordeeld. Het gaat om het ingaan in het koninkrijk van God of het geworpen worden in de hel.

De Heer laat er geen twijfel over bestaan dat het oordeel van de hel eeuwig is. De eeuwige pijn zal nog worden verzwaard door de eeuwige wroeging van de bewust verkeerde keuze die is gemaakt. Er is gekozen voor een tijdelijke genieting van de zonde en daarmee heeft men het eeuwige leven verspeeld.

Vuur en zout | *verzen 49-50*

49 Want ieder zal met vuur gezouten worden. 50 Het zout is goed; als nu het zout zouteloos wordt, waarmee zult u het smakelijk maken? Hebt zout in uzelf en houdt vrede onder elkaar.

Vuur is het symbool van Gods beproevende, onderzoekende gerechtigheid dat alle slechte kiemen doodt. Ieder krijgt daarmee te maken. De gelovigen krijgen ermee te maken in de zin van *1 Korinthiërs 3 (1Ko 3:13)*, terwijl het zout alles zal bewaren wat goed is. De goddelozen krijgen ermee te maken op een manier dat zij in dit oordeel *blijven (Jh 3:36b)* en er niet door vernietigd worden. Er bestaat niet zoiets als de vernietiging van de ziel, alsof iemand zou ophouden te bestaan.

Het "*met vuur gezouten worden*" geldt voor gelovigen en ongelovigen. De ongelovigen worden voor de grote, witte troon gezouten, dat wil zeggen met een rechtvaardig, onherroepelijk en eeuwig oordeel geoordeeld. Bij gelovigen gebeurt het al op aarde en binnenkort ten volle voor de rechterstoel van Christus. Voor de gelovigen is zout de kracht van genade die heiligt, en het hart aan God verbindt en innerlijk voor het kwaad bewaart. Wanneer we zout in onszelf hebben, dat wil zeggen dat we leven in zelfoordeel, zal het niet moeilijk zijn onder elkaar de vrede te bewaren.

Als christenen, zij die van Christus zijn, daarvan geen getuigenis afleggen, is er voor hun getuigenis geen hoop. Want waar kan dan iets gevonden worden waardoor zij dit getuigenis weer gaan geven? Het christendom is namelijk de enige plaats op aarde waar dit zout van het zelfoordeel gevonden wordt. Als het daar verdwenen is, is het nergens meer te vinden.

Het besef van de verplichting tegenover God om van het kwaad afgezonderd te zijn, dit oordeel over al het slechte van het hart, moet in ieder persoonlijk aanwezig zijn. Het is geen kwestie van oordelen van anderen, maar van zichzelf. Het gaat erom zichzelf voor God te stellen, waardoor men 'zout' wordt en het in zichzelf heeft. Ten opzichte van anderen moet men vrede blijven zoeken.

Christenen moeten gescheiden blijven van het kwaad en innerlijk dicht bij God blijven. Ze moeten met God wandelen, in vrede onder elkaar. Dit beginsel oordeelt en bestuurt in enkele woorden het hele christelijke leven. Het geestelijk onderscheidingsvermogen en het bewaren van het goede moeten in onszelf zijn en dat zal vrede met anderen tot gevolg hebben.

Markus 10

Inleiding

In dit hoofdstuk gaat het in de *verzen 1-31* over het huwelijk, kinderen en bezit. Het zijn zaken die God in Zijn goedheid in de schepping aan de mens heeft gegeven. Het is van belang ze alle drie als een goede gave van God te bezien en er zo mee om te gaan. Helaas zien we dat ze alle drie in handen van zondige mensen van hun ware plaats zijn gerukt en worden misbruikt. Door het onderwijs dat de Heer hier geeft, krijgen ze alle drie hun juiste plaats terug. De natuurlijke verhoudingen, zoals God ze in het begin geschapen heeft, worden door Hem in hun oorspronkelijk bedoeling getoond.

Het gaat om het onderscheid tussen het natuurlijke en het vleeselijke, tussen het aardse en het wereldse. Het natuurlijke, aardse is dat wat God in de schepping heeft gegeven. Het vleeselijke, wereldse is wat door de zonde in de wereld is gekomen. In deze dingen zien we wat het vlees gemaakt heeft van wat God als goed in de natuur heeft gegeven. Het huwelijk is een instelling die God gegeven heeft nog voordat de zonde in de wereld kwam. Dat zien we ook bij de kinderen, hoewel die pas na de zondeval geboren zijn. Ook bezit, het beheer van dingen, is door God aan de mens gegeven nog voor de zondeval.

Een vraag over echtscheiding | *verzen 1-2*

1 En Hij stond vandaar op en kwam in het gebied van Judéa en het Overjordaanse; en er kwamen opnieuw menigten bij Hem samen; en zoals Hij gewoon was, leerde Hij hen weer. 2 En <de> farizeeën kwamen bij Hem en vroegen Hem of het een man geoorloofd is [zijn] vrouw te verstoten, – om Hem te verzoeken.

De Heer verlaat Kapernaüm en gaat naar een ander gebied om daar Zijn werk te doen. Overal waar Hij komt, komen menigten bij Hem samen. Zo ook hier. En weer verricht Hij Zijn gebruikelijke werk: het geven van onderwijs over God en Zijn koninkrijk. Dit onderwijs vindt plaats in Judéa en in het Overjordaanse. Dit laatste gebied ligt buiten het eigenlijke beloofde land. Het beloofde land spreekt van de hemelse zegeningen, en het Overjordaanse, dat is het land aan de oostzijde van de Jordaan, spreekt van de aardse zegeningen.

Terwijl Hij het werk van God doet, komen er farizeeën bij Hem die het werk van de satan doen. Zij staan Hem tegen in Zijn dienst. Ze luisteren niet naar Hem, maar in plaats van bij Hem weg te gaan, komen ze ook naar Hem toe. Hun vragen hebben de bedoeling om Hem op de een of andere manier iets te laten zeggen waardoor ze Hem zouden kunnen aanklagen bij het volk. Nu hebben ze een vraag over het huwelijk.

De farizeeën, die zeer streng in de leer zijn, hebben het met het huwelijk in het algemeen altijd zeer licht genomen. Er zijn twee opvattingen als gevolg van het onderwijs op twee scholen. De school van Hillel leert dat een vrouw om het geringste wat haar man niet aanstaat, kan worden verstoten; de school van Shammai is daarin veel minder los. Deze twee stromingen liggen daarover steeds met elkaar overhoop. Door hun vraag proberen ze de Heer in een van beide richtingen te trekken.

Echtscheiding en hertrouw | *verzen 3-9*

3 Hij nu antwoordde en zei tot hen: *Wat heeft Mozes u geboden?* 4 Zij nu zeiden: *Mozes heeft toegestaan een scheidbrief te schrijven en [haar] te verstoten.* 5 Jezus nu zei tot hen: *Om de hardheid van uw hart heeft hij u dit gebod geschreven;* 6 *van [het] begin van [de] schepping echter heeft Hij hen mannelijk en vrouwelijk gemaakt.* 7 *'Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten <en zijn vrouw aanhangen> en die twee zullen tot één vlees zijn',* 8 *zodat zij niet meer twee maar één vlees zijn.* 9 *Wat dan God heeft samengevoegd, laat een mens dat niet scheiden.*

De farizeeën vergeten dat ze het opnemen tegen de alleen wijze God. De Heer laat Zich niet verleiden tot een keus. Elke keus zou fout zijn. In plaats daarvan vangt Hij hen, die zich voor wijzen uitgeven, in hun eigen arglistigheid (1Ko 3:19). Hij beantwoordt hun vraag met een tegenvraag waar zij met al hun kennis van de wet geen enkele moeite mee zullen hebben.

Ze weten dan ook perfect wat Mozes heeft gezegd over situaties waarin een man zijn vrouw zou willen verstoten. Maar uit hun antwoord blijkt al hun verkeerde manier van lezen van de Schrift. De Heer heeft gevraagd wat Mozes heeft *geboden*, maar zij spreken over *toegestaan*. Daarmee suggereren ze dat een scheidbrief niet nodig is, maar dat deze slechts aanbevolen wordt.

De Heer stelt vervolgens de oorzaak van het gebod dat Mozes heeft gegeven voor hun aandacht. Het gebod heeft te maken met de hardheid van hun hart. Hij spreekt over het gebod als aan hen – “u” – hier-en-nu gegeven en niet slechts aan een volk lang geleden. Het lang geleden gegeven gebod komt van God en heeft niets van zijn kracht verloren. Zo is het ook met de oorzaak. Die oorzaak is niet slechts het harde hart van het volk destijds, want *zij* hebben net zo’n verhard hart. De Heer spreekt over “uw hart”.

Mozes staat niet toe dat iemand zijn vrouw verstoot. Als iemand het toch doet, moet hij haar een scheidbrief meegeven met daarin de reden van het verstoten. Verder mag hij haar, als zij aan een andere man is gaan toebehooren en deze haar ook verstoot, niet meer terugnemen. Het is alles bedoeld als een bescherming voor de vrouw, opdat de man die van plan is haar weg te zenden, zich wel tweemaal zal bedenken voor hij het doet (*Dt 24:1-4*).

Het is daarom een dwaze vraag om te veronderstellen dat iemand zijn vrouw mag wegzenden en dat het er alleen nog maar om gaat om welke reden hij dat doet. De Heer brengt het huwelijk terug naar zijn oorsprong. Mozes heeft nooit gezegd dat iemand zijn vrouw zou mogen wegzenden. En wat onder de wet nog als een beperkende bepaling was gegeven, is onder de genade ten enenmale uitgesloten.

Het gebod was noodzakelijk geworden omdat de mens was afgeweken van Gods oorspronkelijke plan met het huwelijk. Zoals bij alle dingen, is het bovenal met betrekking tot het huwelijk van het grootste belang terug te gaan naar de oorsprong. Dit woord is vandaag onverminderd actueel. God heeft de mens geschapen in een mannelijke en vrouwelijke vorm, niet meer en niet anders. Dit is het uitgangspunt en de basis van het huwelijk. De verloochening daarvan – zoals het ongetrouwd samenwonen – en de verandering daarvan – zoals het homohuwelijk – is een verachting van Gods instelling. God wordt daardoor grote oneer aangedaan.

De Heer haalt aan wat in de Schrift staat (*Gn 2:24*). Daarin staat de weg waarlangs een huwelijk tot stand komt. Deze weg kan niet ongestraft geloochend worden en deze volgorde kan niet ongestraft veranderd worden. Een man verlaat zijn vader en moeder om samen met zijn vrouw een nieuwe eenheid te vormen, die in het ‘één vlees zijn’ tot uitdrukking wordt gebracht.

Met “zodat zij niet meer twee maar één vlees zijn” benadrukt de Heer dat man en vrouw in het huwelijk geen zelfstandig naast elkaar levende personen meer zijn met ieder zijn of haar eigen belangen, maar dat een huwelijk hen volledig tot een eenheid maakt. Het huwelijk voert tot een volkomen belangenverstrengeling. De een kan niets doen zonder dat het gevolgen heeft voor de ander. In het huwelijk is niets meer privé, maar wordt alles met de ander gedeeld, zonder enig geheim.

Het antwoord van de Heer is dat iemand zijn vrouw *nooit* mag wegzenden. De eenheid tussen man en vrouw is er door de samenvoegende band van het huwelijk. God is de Bedenker van het huwelijk. Hij heeft deze onverbreekelijke band van het huwelijk om een man en een vrouw gelegd. Daarom is het zonde en dwaasheid als de mens daarin een scheiding wil aanbrengen.

Het verstoten | *verzen 10-12*

10 En in huis vroegen Zijn discipelen Hem opnieuw hierover. 11 En Hij zei tot hen: Wie zijn vrouw verstoot en met een ander trouwt, pleegt overspel jegens haar. 12 En als zij na haar man verstoten te hebben met een andere trouwt, pleegt zij overspel.

Het onderwerp dat de farizeeën hebben aangesneden, en wat de Heer daarover heeft gezegd, blijft de discipelen bezighouden. Als ze weer in de beslotenheid van het huis zijn, zo onder elkaar, vragen zij de Heer er weer naar.

De Heer spreekt in Zijn nadere onderwijs aan de discipelen over het huwelijk en vooral over echtscheiding niet meer over de scheidbrief, maar over hoe God het heeft bedoeld. Hij bevestigt de onverbreekelijke band van het huwelijk, zonder enige uitzondering. Echtscheiding is altijd verkeerd.

Een christen mag nooit het initiatief tot echtscheiding nemen. Wie getrouwd is, is dat zolang de huwelijkspartner leeft, ook al scheidt de ander. Alleen door de dood van de huwelijkspartner is de overgeblevene vrij om weer te trouwen (*Rm 7:2; 1Ko 7:39*). Wie ondanks deze instelling van God toch zijn vrouw verstoot en meent een nieuwe huwelijksrelatie te kunnen aangaan, pleegt overspel jegens zijn wettige vrouw.

Wat voor de man geldt, geldt in even ernstige mate voor de vrouw. De Heer noemt geen enkele uitzondering of verzachtende omstandigheid.

De Heer zegent kinderen | verzen 13-16

13 En zij brachten kinderen bij Hem, opdat Hij hen zou aanraken; de discipelen echter bestrafden hen. 14 Toen Jezus echter dit zag, nam Hij het [hun] zeer kwalijk en zei <bestraffend> tot hen: Laat de kinderen bij Mij komen, verhindert ze niet, want van de zodanigen is het koninkrijk van God. 15 Voorwaar, Ik zeg u: wie het koninkrijk van God niet ontvangt als een kind, zal er geenszins binnengaan. 16 En Hij nam ze in Zijn armen, legde Zijn handen op hen en zegende hen.

Nadat er is gesproken over het huwelijk als een instelling van God, wordt nu de aandacht gericht op kinderen. Kinderen zijn een zegen, een geschenk van God (*Gn 33:5*), en horen bij het huwelijk. Zij staan altijd in Gods belangstelling en dus ook in die van de Heer Jezus. Zij die hun kinderen bij Hem brengen, zoeken Zijn zegen voor hen. Er is niets beters wat ouders kunnen doen. De discipelen denken daar anders over. Zij vinden kinderen lastig en hinderlijk bij het uitoefenen van hun dienst. Ze hebben de eerdere les nog niet helemaal geleerd (*Mk 9:36-37*) en ze zijn vergeten hoezeer de Heer kinderen aan Zich verbindt.

Als de Heer merkt wat Zijn discipelen doen, wordt Hij boos op hen en bestraft hen. Dit wil Hij absoluut niet hebben. Kinderen genieten Zijn grootste belangstelling en liefde. Hij wil hen graag bij Zich hebben. Dit zijn juist de personen die precies passen bij het koninkrijk van God. Het is *van* hen, het behoort hun toe, en niet: het is *voor* hen, alsof ze het later nog een keer zullen binnengaan als ze zich hebben bekeerd.

De Heer past op ieder mens toe wat het kind is. Alleen door te worden als een kind kan iemand het koninkrijk binnengaan. In het koninkrijk van God gaat het niet om de sterkste en grootste, maar om de kleinste, zwakste en nederigste, om het eenvoudige vertrouwen. Dat zijn Zijn eigen kenmerken en die ziet Hij graag in de Zijnen. De Zijnen kunnen dat van kinderen leren.

Na dit onderwijs doet de Heer meer dan Hem is gevraagd. Er is gevraagd of Hij de kinderen wil aanraken, maar *Hij neemt ze in Zijn armen* en zegent hen. Hij is overvloedig in weldaden voor allen die de plaats van een kind willen innemen.

Eeuwig leven beërven | verzen 17-22

17 En toen Hij naar buiten ging, de weg op, liep iemand snel op Hem toe; en hij viel voor Hem op de knieën en vroeg Hem: Goede Meester, wat moet ik doen om eeuwig leven te beërven? 18 Jezus echter zei tot hem: Waarom noemt u Mij goed? Niemand is goed dan Eén: God. 19 De geboden kent u: U zult niet doden, u zult geen overspel plegen, u zult niet stelen, u zult niet vals getuigen, <u zult niemand tekortdoen,> eer uw vader en uw moeder. 20 Hij nu zei tot Hem: Meester, dit alles heb ik onderhouden van mijn jeugd af. 21 Jezus nu keek hem aan en had hem lief, en Hij zei tot hem: Eén ding ontbreekt u: ga heen, verkoop alles wat u hebt en geef het aan <de> armen, en u zult een schat hebben in [de] hemel, en kom, volg Mij. 22 Hij echter werd treurig over dat woord en ging bedroefd weg, want hij had vele bezittingen.

Als de Heer het huis weer uitgaat, komt er iemand snel naar Hem toe. Hij is de weg opgegaan en daardoor bereikbaar voor wie Hem nodig heeft. De rijke jongeman – dat is hij, zo weten we uit andere evangeliën – lijkt erop te hebben gewacht dat Hij naar buiten kwam. Hij valt voor Hem op de knieën als een bewijs van eerbetoen.

Toch blijkt uit zijn woorden dat hij niet beseft voor Wie hij knielt. Hij ziet in Christus slechts een “goede Meester” Die hem kan vertellen hoe hij eeuwig leven kan beërven. Hij ziet in Hem een volmaakt Iemand, maar ook niet meer dan dat. Hij meent dat hij van Christus kan leren om ook volmaakt te worden. Daarom stelt hij zijn vraag.

Zijn vraag houdt in dat hij meent wel in staat te zijn om het goede te doen, maar dat hij niet weet wat het goede is en hoe hij het goede moet doen. Hij vertrouwt daarbij op zijn eigen, menselijke kracht. Hij heeft de Heer Jezus het goede zien doen. Daarom wendt hij zich met oprechtheid tot Hem om van Hem de weg te leren kennen die naar het eeuwige leven leidt.

Er is bij hem een eerlijk verlangen een nieuwe les te leren en een nieuwe stap te zetten in het doen van goede dingen. We zien een natuurlijk mens die zijn best doet om het goede te doen en de intentie heeft nog beter te presteren. Hij is echter fundamenteel op het verkeerde spoor, want zijn vraag gaat ervan uit dat de mens, zoals hij is, goed is en goed kan doen.

Uit het antwoord van de Heer blijkt dat Hij niet onder de indruk is van de benadering en het eerbetoen van de jongeman. Hij vraagt, waarom hij

Hem goed noemt. Dat zou de jongeman alleen kunnen zeggen als hij in Hem ook God zag, want alleen God is goed. De Heer zegt als het ware: 'Als Ik niet God ben, ben Ik niet goed.' De jongeman benadert Hem dan ook niet als God. Hij ziet in Hem slechts een bijzonder goed mens. Maar dan doe je volledig tekort aan Zijn Persoon en kun je ook niet van Hem vernemen hoe je eeuwig leven kunt beërven.

Als de jongeman echter door goed te doen het eeuwige leven wil beërven, dan heeft de Heer wel een norm. Die norm is de oude weg, die van de wet. Daarin staat hoe een mens het leven kan verdienen. De wet zegt immers dat de mens die Gods inzettingen doet, zal leven (*Lv 18:5*). Als voorbeeld noemt de Heer enkele geboden. Hij noemt bewust alleen de geboden die de verhouding tussen mensen onderling regelen, niet de geboden die de verhouding met God regelen.

Van de geboden die Hij noemt, kan de man zeggen dat hij ze nauwgezet heeft onderhouden. Er klinkt in zijn verklaring geen hoogmoed of trots door. Hij heeft zich oprecht aan die geboden gehouden. Zo was ook Saulus evenals deze jongeman naar de wet onberispelijk (*Fp 3:6*). Maar als Saulus eenmaal gezien heeft Wie Christus is, geeft hij daarvoor alles prijs. Als hij eenmaal Christus in de heerlijkheid heeft gezien, wil hij helemaal geen eigen gerechtigheid meer, want dat zou een menselijke, vleselijke gerechtigheid zijn. Hij bezat de gerechtigheid van God door het geloof. Dan heeft de gerechtigheid waarvoor hij zich zo had ingespannen geen enkele waarde meer.

De jongeman is geen huichelaar. De Heer kijkt hem aan en ziet zijn oprechtheid. Dan lezen we van de liefde van de Heer voor een niet wedergeboren mens. Het is een liefde vanwege de natuurlijke aantrekkelijkheden die ook een natuurlijk mens kan hebben. De jongeman had werkelijk die geboden onderhouden, niet als een farizeeër, om er indruk mee te maken op anderen, maar in de overtuiging dat dit de weg tot het leven was.

Toch had hij daarin nog niet de voldoening gevonden die hij voor zijn hart zocht. Dat komt omdat hij op de verkeerde manier naar het eeuwige leven zocht. Hij meent dat de Heer hem op een werk van de wet zou wijzen dat hem het verlangde eeuwige leven als verdienste zou opleveren. Met al zijn streven en wat hij al heeft verworven, is de jongeman toch op de weg naar de hel. Er is een weg die recht lijkt te zijn, maar naar de dood voert (*Sp 14:12*). Die weg gaat de jongeman.

De Heer wijst hem op de goede weg en dat is op een werk van het geloof. Als hij werkelijk wil zijn als Christus, dan moet hij doen wat Hij heeft gedaan. Hij beproeft nu het hart van de jongeman en niet alleen zijn uiterlijke gedrag dat onberispelijk is. Door hem te wijzen op wat hem ontbreekt, legt Hij de gehechtheid van de jongeman aan zijn aardse bezittingen bloot. Als hij die zou opgeven, weggeven aan de armen, zou hij van Hem een schat in de hemel krijgen. Tot het moment dat hij die schat zou krijgen, nodigt de Heer hem uit Hem te volgen.

Wat Hij van de jongeman vraagt, heeft Hij Zelf in veel grotere mate gedaan. Hij was rijk en is ter wille van ons arm geworden, opdat wij door Zijn armoede rijk zouden worden (2Ko 8:9). Hier blijkt dat het de jongeman aan geloof ontbreekt. Hij kan de zichtbare aarde niet opgeven voor de onzichtbare hemel. Door het eenvoudige maar krachtige woord van de Heer wordt de begeerte van zijn hart blootgelegd. Hij verkiest zijn geld boven God geopenbaard in liefde en genade.

Bij God is alles mogelijk | verzen 23-27

23 En terwijl Jezus rondkeek, zei Hij tot Zijn discipelen: Hoe moeilijk zullen zij die vermogen hebben het koninkrijk van God binnengaan. 24 De discipelen nu stonden verbaasd over Zijn woorden. Jezus echter antwoordde opnieuw en zei tot hen: Kinderen, hoe moeilijk is het <voor hen die op vermogen vertrouwen,> het koninkrijk van God binnen te gaan. 25 Het is gemakkelijker dat een kameel door <het> oog van <de> naald gaat, dan dat een rijke het koninkrijk van God binnengaat. 26 Zij echter stonden nog meer versteld en zeiden tot elkaar: Wie kan dan behouden worden? 27 Jezus keek hen aan en zei: Bij mensen is het onmogelijk, maar niet bij God, want alles is mogelijk bij God.

Als de jongeman is weggegaan, kijkt de Heer rond omdat Hij een les heeft voor allen die om Hem heen staan. Ze hebben allemaal gezien hoe de jongeman tot Hem kwam. Ze hebben allemaal gehoord wat de jongeman vroeg en wat de Heer heeft geantwoord. Ze hebben ook gezien hoe het gezicht van de jongeman betrok bij wat de Heer zei en dat hij Hem toen de rug toekeerde. De Heer wil door rond te kijken allen duidelijk maken dat ze Zijn woorden goed in zich moeten opnemen als Hij zegt dat het moeilijk is voor vermogende mensen om het koninkrijk van God binnen te gaan.

Hij heeft met Zijn woorden mensen op het oog die op hun vermogen *vertrouwen* en niet alle mensen die rijk zijn. Toch spreekt Hij in eerste instantie in de krachtigste woorden over *het loutere bezit* van vermogen, dat wil zeggen in het algemeen over hen die rijk zijn. Hij stelt hiermee het gevaar van bezit aan de kaak.

Hij weet dat ook voor Zijn discipelen aardse zegeningen een grote rol spelen. Dat blijkt uit hun verbazing over Zijn woorden. De discipelen openbaren daarin ook iets van de geest van de jongeman. Zij zijn eraan gewend rijkdom te zien als een teken van Goddelijke gunst. De Heer maakt duidelijk dat het gaat om het hebben van vermogen en het vertrouwen op vermogen. Het is moeilijk om vermogen te hebben en er niet op te vertrouwen. Onwillekeurig hangen we allen aan rijkdom en de aardse dingen. Christus biedt ons het kruis en de hemel aan.

Als de Heer hun verbaasde gezichten ziet, benadrukt Hij de moeilijkheid die vermogende mensen hebben met het binnengaan in het koninkrijk van God. Door hen aan te spreken als "*kinderen*" maakt Hij hun duidelijk dat Hij hen voor dit gevaar wil beschermen door hen aan Zichzelf te verbinden.

Vanuit de rijke gezien is het werkelijk totaal onmogelijk om het koninkrijk van God binnen te gaan. De illustratie van een kameel die door het oog van de naald zou gaan, maakt duidelijk dat er geen schijn van kans is dat een rijke het koninkrijk van God binnengaat. De verbazing van de discipelen wordt door dit voorbeeld nog groter. Hun conclusie is eenvoudig. Als het zo onmogelijk is voor mensen die zichtbaar onder de zegen van God staan om het koninkrijk van God binnen te gaan, dan is het voor niemand mogelijk om behouden te worden.

Het gaat inderdaad ook niet om iets wat onwaarschijnlijk is, maar om iets wat echt volledig onmogelijk is voor mensen. Redding is bij mensen niet onwaarschijnlijk, maar onmogelijk. Voor zover het van de mens afhangt, is het vanwege zijn toestand onmogelijk om behouden te worden. Maar als de mens geen enkele hoop op redding heeft of kan bieden, kan God laten zien waartoe Hij in staat is. En Hij heeft dat gedaan in Christus.

Zij die alles hebben verlaten | *verzen 28-31*

28 Petrus begon tot Hem te zeggen: Zie, wij hebben alles verlaten en zijn U gevolgd. 29 Jezus zei: Voorwaar, Ik zeg u: er is niemand die [zijn] huis, broers,

zusters, moeder, vader, kinderen of akkers heeft verlaten ter wille van Mij en ter wille van het evangelie, 30 die niet honderdvoudig ontvangt, nu in deze tijd: huizen, broeders, zusters, moeders, kinderen en akkers, met vervolgingen, en in de toekomstige eeuw eeuwig leven. 31 Vele eersten echter zullen [de] laatsten zijn, en <de> laatsten [de] eersten.

Petrus is weer de spreekbuis van de discipelen. Hij heeft een opmerking die aansluit bij wat de Heer tegen de jongeman heeft gezegd (*vers 21*). Hij wijst de Heer erop dat hij en zijn medediscipelen alles hebben verlaten. In de ondertoon klinkt de vraag, wat hun dat oplevert.

De Heer maakt Petrus geen verwijt over zijn opmerking, die zou kunnen worden uitgelegd dat hij zich beter voelt dan de jongeman. Hij gaat erop in door te zeggen dat het enige motief om alles te verlaten Hijzelf moet zijn en dat in de boodschap die wordt gebracht Hij centraal moet staan. Alleen dan is het goed alles te verlaten aan bezit en familie.

Wie Hem vanuit het juiste motief volgt en daarvoor alles heeft opgegeven, krijgt daarvoor veel meer terug. Wat we hebben verlaten, is slechts een honderdste van wat we krijgen. En dat niet alleen in de toekomst, maar ook nu al. Velen kunnen het getuigen dat zij door de Heer aan te nemen en voor Hem te gaan leven, veel hebben verloren aan materieel bezit en natuurlijke familiebanden, maar daarvoor veel meer geestelijk bezit en een geestelijke familie hebben teruggekregen. Dat is nu al zo en in de toekomst zal dat alleen maar meer worden, wanneer het eeuwige leven wordt genoten in het vreedrijk.

De Heer belooft er overigens in deze tijd – dat is de tijd van de discipelen en ook onze tijd – ook vervolgingen bij. Hem aannemen en volgen levert geen aardse voorspoed en vredige taferelen op, maar gebrek en vijandschap. We volgen een verworpen Heer. We delen in Zijn lot, nu, maar ook straks.

Het einde van de wedloop telt, niet het begin. Het kan erop lijken dat sommige mensen alles mee hebben, zoals de rijke jongeman. Zij lijken de eersten te zijn om het koninkrijk binnen te gaan. Zij zullen er echter geen deel aan hebben als zij zich niet bekeren en alles opgeven ter wille van de Heer.

Anderen lijken de verliezers, de laatsten, te zijn. Zij lijken alles tegen te hebben. Ze hebben ook de wereld en de satan tegen zich. Zo was het bij de Heer Jezus en zo is het bij hen die Hem volgen. Zij zijn de eersten die

het koninkrijk binnen zullen gaan. Daar zal de beloning voor de betoonde trouw door Hem aan ieder persoonlijk worden gegeven. De Heer waar- schuwt met deze woorden dat we, wat het persoonlijke loon betreft, niet moeten oordelen naar de uiterlijke schijn.

Derde aankondiging van het lijden | verzen 32-34

32 Zij nu waren onderweg en trokken op naar Jeruzalem, en Jezus ging hun voor; en zij stonden verbaasd, ja, terwijl zij volgden, waren zij bang. En Hij nam opnieuw de twaalf tot Zich en begon hun te zeggen wat Hem zou over- komen: 33 Zie, wij trekken op naar Jeruzalem, en de Zoon des mensen zal overgeleverd worden aan de overpriesters en de schriftgeleerden, en zij zullen Hem ter dood veroordelen en Hem overleveren aan de volken; 34 en zij zullen Hem bespotten, Hem bespuwen, Hem geselen en doden; en na drie dagen zal Hij opstaan.

Zij vervolgen hun weg naar Jeruzalem, de Heer Jezus voorop. Hij heeft de leiding, Hij bepaalt de weg, en Hij gaat die Zelf als Eerste. De discipelen verbazen zich daarover en zijn bang. Ze voelen hoe de gevoelens van haat van de godsdienstige leiders hen tegemoet slaan. Bij Paulus was dit anders. Hij verlangde ernaar aan de dood van de Heer Jezus gelijkvormig te worden (*Fp 3:10*). Dat bewerkt de genade. Die kennen de discipelen nog niet en het vlees begrijpt het nooit. Zij zijn nog te zeer gehecht aan dit aardse leven.

Weer neemt Hij Zijn discipelen tot Zich. Hij is altijd bezig om hen te vormen tot ware dienaren en daarom legt Hij uit waarom Zijn weg naar Jeru- zalem voert en wat daar met Hem zal gebeuren. Zij zullen getuigen zijn van zijn wat er met de ware Dienaar zal gebeuren en wat dus het lot is dat dienaren wacht.

De Heer zegt waar zij samen, “*wij*”, heen gaan. Dan geeft Hij een zeven- voudige openbaring van de slechtheid van de mens tegenover Hem, de Zoon des mensen. Het is een Mens Die de zaak van mensen op Zich neemt, opdat Hij eenmaal over alle mensen en de hele schepping zal regeren. Als ze in Jeruzalem zijn, zal Hij worden overgeleverd – door Judas, een van de twaalf – aan de godsdienstige leiders. Die zullen Hem ter dood veroor- delen en overleveren aan de volken. Die leiders zijn de mensen die Zijn volk zouden moeten voorgaan in de dienst aan God en het hadden moeten klaarmaken voor de ontvangst van Hem Die hun Koning is.

Er zal Hem geen vernedering, smaad, schande en pijniging bespaard blijven, voordat Hij ten slotte zal worden gedood. Dat lijkt het einde te zijn, maar Hij zal triomferend opstaan voor een nieuw begin.

Een plaats in het koninkrijk | verzen 35-40

35 En Jakobus en Johannes, de zonen van Zebedeüs, kwamen bij Hem en zeiden tot Hem: Meester, wij zouden willen dat U ons doet wat wij ook van U vragen. 36 Hij nu zei tot hen: Wat wilt u dat Ik u doe? 37 Zij nu zeiden tot Hem: Geef ons dat wij mogen zitten, een aan Uw rechter- en een aan Uw linkerhand, in Uw heerlijkheid. 38 Jezus echter zei tot hen: U weet niet wat u vraagt. Kunt u de drinkbeker drinken die Ik drink, of met de doop worden gedoopt waarmee Ik word gedoopt? 39 Zij nu zeiden tot Hem: Wij kunnen het. Jezus nu zei tot hen: De drinkbeker die Ik drink, zult u drinken, en met de doop waarmee Ik word gedoopt, zult u worden gedoopt; 40 maar het zitten aan Mijn rechter- of aan Mijn linkerhand is niet aan Mij om te geven, maar is voor hen wie het is bereid.

Na de openhartige woorden van de Heer over wat met Hem zal gebeuren, komen de broers Jakobus en Johannes bij Hem met een verzoek. We mogen altijd met onze wensen bij Hem komen. Hij nodigt hen uit te zeggen wat zij willen dat Hij zal doen. Hij weet al wat ze willen vragen. Zo weet Hij ook wat wij nodig hebben of willen voordat wij Hem onze wensen bekendmaken. Hij wil echter graag dat wij daarmee voor de dag komen, ons daarover uitspreken. Dat wil niet zeggen dat wij altijd krijgen wat we vragen en ook niet dat wij altijd de juiste dingen vragen, en zelfs niet dat wij het in de juiste gezindheid doen. De Heer wil dat wij zicht krijgen op onze vragen en motieven, en nodigt ons daarom uit ons uit te spreken.

De broers vragen of ze een plaats mogen hebben vlak naast Hem als Hij in Zijn heerlijkheid is, als Hij Zijn koninkrijk heeft gevestigd. Het is een soort reservering van de beste plaats naast Hem. Ze denken hiermee de anderen vóór te zijn. Ze geloven in Zijn heerlijkheid, dat is bij hen te waarderen. Ze zijn er echter blind voor dat Hij eerst moet lijden en sterven en dat dit ook hun deel zal zijn in de navolging van Hem. Ze denken niet aan Zijn lijden, waarover Hij zojuist heeft gesproken. Het lijkt alsof ze dat niet hebben gehoord. Het enige waaraan ze kunnen denken, is Zijn heerschappij en

hun eigen plaats in Zijn rijk. Aan de plaats van de Heer en hoe Hij die zal krijgen, denken ze niet. Daarvoor zijn ze te veel met zichzelf bezig.

De Heer antwoordt hun dat ze niet weten wat ze vragen. Aan het delen in Zijn heerlijkheid gaat delen in Zijn lijden vooraf (*Lk 24:26; Rm 8:17*) en dat begrijpen ze niet. Daarom vraagt Hij hun of ze Zijn drinkbeker kunnen drinken. Daarmee vraagt Hij of ze het lijden kunnen ondergaan dat Hij zal ondergaan. De drinkbeker wijst meer op het innerlijke lijden, het lijden van de ziel, vanwege alle onrecht en smaad. Hij vraagt ook of ze kunnen worden gedoopt met de doop waarmee Hij wordt gedoopt. Ook dat betekent lijden, zelfs tot in de dood. De doop verbindt ons in beeld met de verworpen Christus en wijst meer op het uiterlijke lijden, het lichamelijke lijden. Het gaat er bij de drinkbeker en de doop zoals de Heer die hier voorstelt om dat wij ons stellen aan de zijde van de verworpen Christus, met alle consequenties daarvan.

Naast hun eerezuchtige verlangen naar de beste plaatsen in het koninkrijk, blijkt ook dat ze een overmaat aan zelfvertrouwen hebben. Eerezucht en zelfvertrouwen horen bij elkaar. Het hoeft ons niet te verwonderen dat ook deze twee discipelen wegvluchten als de Heer gevangen wordt genomen. Toch verwijt Hij hun niet dat zij zeggen dat ze het kunnen. Hij zegt zelfs dat ze het *zullen* kunnen. Ze zullen voor Hem de dood ingaan. Daarom maakt Hij het vleselijke verlangen van de twee tot een gelegenheid om Zijn discipelen te onderwijzen. Als zij bij Hem willen zijn, is het noodzakelijk dat zij hetzelfde pad gaan als Hij. Daarop zullen ze iets van het bittere lijden meemaken, zowel innerlijk als uiterlijk.

Wat ze ook aan lijden zullen meemaken in navolging van de Heer Jezus, al dat lijden heeft natuurlijk niets te maken met Zijn unieke lijden ter wille van de zonden om voor anderen verzoening met God te bewerken. Dat lijden heeft Hij alleen doorgemaakt en daarin is Hij door niemand na te volgen. Ze zullen kunnen delen in het lijden dat mensen Hem zullen aandoen. In het lijden dat God Hem zal aandoen, zullen ze niet kunnen delen omdat Hij dat alleen zal ondergaan.

Wat betreft hun verzoek, daarover beslist Hij niet als de Dienaar. De taakverdeling in Zijn koninkrijk is door Zijn Vader bereid. Hij geeft ieder zijn plaats in het rijk naar Zijn wijsheid.

Gekomen om te dienen | verzen 41-45

*41 En toen de tien dit hoorden, begonnen zij het Jakobus en Johannes zeer kwa-
lijk te nemen. 42 En Jezus riep hen bij Zich en zei tot hen: U weet, dat zij die
beschouwd worden als oversten van de volken, over hen heersen en hun groten
gezag over hen voeren. 43 Zo is het echter niet onder u; 44 maar wie onder u
groot wil worden, zal uw dienstknecht zijn, en wie onder u [de] eerste wil zijn,
zal slaaf van allen zijn. 45 Want ook de Zoon des mensen is niet gekomen om
gediend te worden, maar om te dienen en Zijn leven te geven tot een losprijs
voor velen.*

Wanneer de tien andere discipelen dit horen, nemen ze het de broers kwa-
lijk dat zij dit hebben gevraagd. Hun reactie laat zien dat de broers in feite
hebben gedaan wat ook zij graag hadden willen doen. Ook zij wensen voor
zichzelf de beste plaatsen in het koninkrijk van de Heer Jezus. Vaak wordt
de hoogmoed die in onze eigen harten woont, openbaar door een geprik-
kelde reactie op de hoogmoed van een ander.

Vol geduld roept de Heer al Zijn discipelen weer bij Zich om hen weer te
onderrichten, nu naar aanleiding van de ruzie die ze maken. Deze ruzie
maakt duidelijk dat ze allen hetzelfde onderwijs nodig hebben als de twee
broers. Telkens is het gedrag of zijn de woorden van Zijn discipelen een
aanleiding voor Hem om hun iets te leren over hun werk dat zij als diena-
ren moeten doen.

Hij wijst erop hoe het er bij de volken van de wereld aan toegaat. Daar zijn
enerzijds heersers en voornamen met gezag en anderzijds mensen
over wie wordt geheerst en die onder gezag staan. Het mag onder diena-
ren niet zo zijn als onder de volken. Er mag geen geest van heerszucht over
anderen zijn. Ze zijn allemaal slaven van de ene Meester en medeslaven
van elkaar.

Als iemand echt groot wil worden, kan dat door de dienaar van diena-
ren te zijn. Wil iemand echt de eerste zijn, dan kan dat door de slaaf van alle
slaven te zijn. Dat betekent de allerminste van iedereen zijn en daarmee
lijken op de Heer Jezus Die dat heeft getoond.

Wat Hij Zijn discipelen voorhoudt, heeft Hij Zelf als de Zoon des mensen
op volmaakte en heerlijke wijze waargemaakt. De Zoon des mensen, Hij
Die over alle dingen zal regeren, heeft Zich niet als Vorst laten dienen,

hoewel Hij het recht daarop had, maar heeft gediend. Zijn dienst, de inzet van Zijn tijd en krachten, betrof niet alleen het tijdelijke lichamelijke leed, maar veel meer dan dat. Zijn dienst bracht Hem ertoe Zijn leven te geven in de dood, waarin Hij voor velen de losprijs betaalde tot een eeuwige behoudenis. De losprijs voor velen is niet voor alle mensen, maar voor al de Zijnen. Wat een dienst en wat een Dienaar! Wat een voorrecht Hem en elkaar te mogen dienen.

Genezing van een blinde | *verzen 46-52*

46 En zij kwamen in Jericho; en toen Hij Jericho uitging met Zijn discipelen en een aanzienlijke menigte, zat de zoon van Timeüs, Bartimeüs, een blinde bedelaar, langs de weg. 47 En toen hij had gehoord dat het Jezus de Nazaréner was, begon hij de woorden te roepen: Zoon van David, Jezus, erbarm U over mij! 48 En velen waarschuwden hem dat hij zou zwijgen; hij riep echter des te meer: Zoon van David, erbarm U over mij! 49 En Jezus bleef staan en zei: Roept hem; en zij riepen de blinde en zeiden tot hem: Heb goede moed, sta op, Hij roept u. 50 Hij nu wierp zijn kleet af, sprong op en kwam bij Jezus. 51 En Jezus antwoordde hem en zei: Wat wilt u dat Ik u doe? De blinde nu zei tot Hem: Rabboeni, dat ik weer kan zien. 52 En Jezus zei tot hem: Ga heen, uw geloof heeft u behouden. En terstond kon hij weer zien, en hij volgde Hem op de weg.

Zijn dienst voert Hem naar Jeruzalem. In elk van de eerste drie evangeliën begint Zijn laatste reis naar Jeruzalem met dit oponthoud bij Jericho om een blinde te genezen. Onderweg naar Jeruzalem komen ze bij Jericho, de stad van de vloek, en gaan erdoorheen. Als ze de stad uitgaan, is de Heer omgeven door Zijn discipelen en een aanzienlijke menigte. Toch richt Markus onze aandacht op die ene blinde bedelaar, daar langs de weg. Om deze man gaat het bij de Heer.

Deze blinde Bartimeüs ziet niets met zijn lichamelijke ogen, maar zijn geestelijke ogen zien des te meer. Hij heeft gehoord over de Heer Jezus. Nu hoort hij dat Hij vlak bij hem is. Wel hoort hij over Hem als “Jezus de Nazaréner”. Voor de menigte is Hij slechts een man afkomstig uit Nazareth. Bartimeüs ziet meer in Hem. Hij roept tot Hem, opdat Hij Zich over hem zal erbarmen. Hij roept Hem aan als de “Zoon van David”.

Deze naam horen we in dit evangelie voor het eerst. Door deze naam te roepen laat Bartimeüs zien dat hij gelooft in Hem als de Vervuller van alle

beloften die zijn gedaan met betrekking tot Zijn koningschap over Israël. Hier is een hart dat naar God zoekt en zo'n hart ziet alles (*Sp 28:5b*). Hij weet dat hij blind is, hij erkent zijn toestand en verlangt ziende te worden. Wie inzicht heeft in zijn eigen toestand, begint te zien.

Er zijn altijd mensen die de stem van iemand die de Heer om hulp vraagt, het zwijgen willen opleggen. Het zijn er hier zelfs velen. Dat maakt wel duidelijk dat bij de menigte geen geloof aanwezig is. Voor Bartimeüs is de tegenstand een reden om nog harder te roepen. Als we handelen in geloof, zullen we altijd verwijten ontmoeten. Maar tegenstand bewerkt het tegendeel van wat het beoogt. Het bewerkt altijd dat de echtheid van het geloof tot uiting komt.

De Heer stopt altijd voor hen die in nood zijn. Hij zegt dat ze de blinde moeten roepen. Dat gebeurt, terwijl ze Bartimeüs ook bemoedigen. Deze mensen kennen de Heer en getuigen van Hem als ze anderen bij Hem brengen. Zo mogen ook wij iemand bij Hem brengen.

Bartimeüs werpt zijn kleet af omdat het een verandering is om snel bij de Heer te komen. Het kleet is een beeld van de eigen gerechtigheid die steeds een verandering is om tot Christus te gaan. Deze eigen gerechtigheid is altijd de verandering voor het volk geweest (*Js 64:6*).

Geloof loopt steeds parallel met de wil van de Heer. Evenals Hij eerder aan Jakobus en Johannes heeft gevraagd wat zij wilden dat Hij zou doen (*vers 35*), vraagt Hij dat nu aan Bartimeüs. Bij hem ziet Hij geloof en dat beantwoordt Hij. Als wij iets vragen naar Zijn wil, hoort Hij ons (*1Jh 5:14*). Het resultaat is er direct. Hiermee bewijst Hij dat Hij de Messias is (*Js 35:5*). Het eerste wat Bartimeüs ziet, is de Heer.

Hij zegt tegen hem dat hij heen mag gaan, maar Bartimeüs blijft bij Hem en volgt Hem "*op de weg*", dat is de weg naar het kruis. De Heer heeft nooit beslag gelegd op iemand die Hij heeft genezen, alsof de zegen die Hij heeft verleend een recht zou scheppen ten gunste van Hemzelf. We zien dat bij de bezetene (*Mk 5:19*), het dochttertje van Jairus (*Mk 5:43*), de jongeling van Naïn (*Lk 7:15*) en de talloze anderen die door Hem zijn genezen. De twaalf die Hij wel heeft geroepen, zijn niet door Hem genezen.

Markus 11

De Heer heeft een veulen nodig | verzen 1-6

1 En toen zij Jeruzalem naderden, bij Bethfagé en Bethanië aan de Olijfberg, zond Hij twee van Zijn discipelen 2 en zei tot hen: Gaat naar het dorp dat tegenover u ligt, en terstond als u er ingaat, zult u een veulen vastgebonden vinden waarop geen mens ooit heeft gezeten; maakt het los en brengt het mee. 3 En als iemand tot u zegt: Waarom doet u dit?, zegt dan: De Heer heeft het nodig, en terstond zendt hij het weer hierheen. 4 En zij gingen weg en vonden een veulen vastgebonden bij een deur, buiten aan de straat, en zij maakten het los. 5 En sommigen van hen die daar stonden, zeiden tot hen: Wat doet u, dat u het veulen losmaakt? 6 Zij nu spraken tot hen zoals Jezus had gezegd; en zij lieten hen [begaan].

Het is zondag, de eerste dag van de laatste week van het leven van de Heer op aarde vóór het kruis. Aan het einde van deze week zal gebeuren waarover Hij drie keer tot Zijn discipelen heeft gesproken: Zijn overlevering, verwerping, lijden en dood. In één adem heeft Hij ook gesproken over Zijn opstanding. Die zal plaatsvinden op de eerste dag van de volgende, de nieuwe, week.

Voordat Hij Zich overgeeft in de handen van mensen voor deze mishandeling, zorgt God ervoor dat er een prachtig getuigenis van Hem wordt gegeven. Dat gebeurt als zij Jeruzalem naderen en in de buurt van Bethfagé en Bethanië aan de Olijfberg zijn. Beide dorpen staan in verbinding met de Olijfberg, de verheven berg die in verbinding staat met enkele grote gebeurtenissen uit Zijn leven.

De namen van de dorpen geven ons in hun betekenis de kenmerken van het gelovig overblijfsel. Bethfagé betekent 'huis van onrijpe vijgen' en Bethanië betekent 'huis van ellende'. Deze kenmerken staan tegenover het afvallige Jeruzalem. Vanuit de omgeving van deze twee dorpen zendt de Heer twee van Zijn discipelen weg met een opdracht. Hij is altijd de Gebieder, de Opdrachtgever, Die weet wat er moet gebeuren.

De discipelen krijgen een nauwkeurig beschreven opdracht met betrekking tot de plaats en wat ze er zullen vinden en moeten doen. We zien hier dat Christus als God volmaakte kennis van de gebeurtenis heeft, zoals Hij dat heeft van alles wat er gaat gebeuren. De toekomst is voor Hem heden en Hij is alomtegenwoordig op elke plaats, met volmaakte kennis van de omstandigheden. Tegelijk zien we in dit evangelie een Dienaar Die met overtuiging en in gehoorzaamheid Zijn opdracht vervult. We kunnen zeggen dat Zijn Vader, Zijn hemelse Opdrachtgever, Hem heeft gezegd wat Hij moet doen en Hij doet dat.

Hij heeft een veulen nodig waarop nog nooit een mens heeft gezeten. Hij zal de eerste zijn Die het dier berijdt. Het is het beeld van het nieuwe dat Hij brengt dat nooit enig ander mens heeft laten zien: een geest van volkomen gehoorzaamheid tot in de dood. Hij kan ook niets gebruiken wat al in dienst van de zondige mens is geweest, want dat middel vertoont de sporen van de zonde. Het veulen staat klaar voor Hem. Het staat voor Hem vastgebonden. De discipelen moeten het losmaken en meebrengen. Wij zijn van nature ezels die gelost moesten worden en dan bedoeld zijn om de Heer Jezus rond te dragen.

De Heer weet dat er iemand is die zal vragen waarom ze dit doen. Hij geeft de discipelen ook het antwoord in de mond. Ze moeten antwoorden dat "de Heer" het nodig heeft. 'De Heer' kan zowel slaan op de Heer Jezus als op *Jahweh*. Het geloof weet dat het een en dezelfde Persoon is. Zodra ze dit antwoord geven, zal de eigenaar het veulen niet alleen laten gaan, maar het 'zenden'. Hierin zien wij de regerende hand van God. Hij bestuurt de gevoelens van de eigenaar, zoals Hij even hierna de gevoelens van de menigten bestuurt.

Er is wel eens gezegd dat de Heer niets of niemand nodig heeft voor Zijn werk. Daarom is het des te opmerkelijker dat de enige keer dat erover wordt gesproken dat Hij iets nodig heeft, dit een ezelsveulen betreft. Als Hij ons wil gebruiken voor Zijn werk, zoals Hij dit veulen gebruikte, is de vergelijking duidelijk dat wij ons niets hoeven te verbeelden met betrekking tot het werk dat we voor Hem mogen doen. Het gaat erom dat Hij ons kan gebruiken tot Zijn verheerlijking, zoals het veulen Hem droeg, waardoor de mensen Hem bejubelden. Het veulen kreeg geen enkele eer. Het deed slechts, waartoe het geboren was.

De discipelen gaan gehoorzaam op weg. En precies zoals de Heer hun heeft gezegd, vinden ze het veulen. Het is gemakkelijk mee te nemen, ze hoeven het niet te vangen. Het staat klaar voor de dienst. Ze moeten het alleen losmaken van de oude omgeving om te kunnen dienen in een nieuwe dienst. Zo zijn we allemaal door God uitverkoren om de Heer te dienen en neemt Hij ons daarvandaan waar we zijn op het ogenblik dat Hij ons wil gaan gebruiken. Een mooi voorbeeld daarvan hebben we in Saulus, de latere Paulus.

Er zijn meerdere mensen die zien wat er gebeurt. Normaal zou dit opschudding veroorzaken, want er werd een ezel gestolen. Het is echter alsof de mensen alleen willen weten wat de discipelen doen. God heeft in hun hart de overtuiging gewerkt dat dit geen diefstal is, maar het afhalen van een bestelling. Alleen moeten ze weten dat dit de juiste mensen zijn die het veulen komen halen.

De discipelen spreken, zoals de Heer hun heeft gezegd. Dat bewerkt berusting bij het gezelschap dat vragen stelt. We zien dat er meerderen zijn – en niet alleen de eigenaar – die door het antwoord tevreden worden gesteld en geen bezwaren meer maken.

De Heer wordt bejubeld | *verzen 7-11*

7 En zij brachten het veulen naar Jezus en wierpen hun kleren daarop, en Hij ging erop zitten. 8 En velen spreidden hun kleren over de weg, en anderen takken, die zij van de velden hakten. 9 En zij die vooruitgingen en zij die volgden, riepen: Hosanna! Gezegend Hij Die komt in [de] Naam van [de] Heer! 10 Gezegend het komende koninkrijk van onze vader David! Hosanna in de hoogste [hemelen]! 11 En Hij ging Jeruzalem binnen, de tempel binnen, en nadat Hij alles rondom had bekeken, ging Hij, daar het al laat was, naar buiten naar Bethanië met de twaalf.

Het veulen wordt bij de Heer gebracht. Nu legt Gods Geest beslag op de discipelen en ook op de menigten. De discipelen werpen hun kleren op het veulen. Alles wat hun waardigheid gaf, geven ze aan Hem om erop te zitten. Ze stellen het Hem ter beschikking, opdat Hij erdoor wordt rondgedragen.

Velen volgen het voorbeeld van de discipelen en spreiden als eerbetoon hun kleren over de weg, opdat Hij daarover kan gaan. Ook worden er palmtakken op de weg gespreid als een beeld van overwinning. In de optocht die volgt, gaat een menigte voor Hem uit, terwijl een andere menigte Hem volgt. Hij bevindt Zich in het midden van twee menigten, zoals eens de tabernakel werd vooruitgegaan door zes stammen en werd gevolgd door zes stammen (*Nm 2:17*).

Onder de werking van Gods Geest wordt Hem door de menigte "Hosanna" toegeroepen. Hosanna betekent 'Red toch!' of 'Geef toch heil!'. Ze spreken woorden uit die alleen tot de Messias gericht kunnen worden (*Ps 118:26*). Ze erkennen Hem als Degene Die komt in de Naam van *Jahweh* om als de rechthebbende Zoon van David het koninkrijk op te richten.

In het berijden van het veulen vervult Hij de profetie van Zacharia (*Zc 9:9*). Als de vredelievende Koning komt Hij in nederigheid tot Zijn volk. Het veulen is daarvoor het gepaste beeld (*vgl. 1Kn 1:33*). Een paard geeft het beeld van strijd en oorlog (*Op 19:11*).

Hoe weinig de menigten ook begrijpen van wat ze roepen, toch is wat zij roepen volkomen op zijn plaats. Ze verbinden het komende koninkrijk ook met de hoogste hemelen. De redding of de behoudenis is de redding of de behoudenis die in de hoogste hemelen bij God is en bij Hem vandaan moet komen.

De Heer reageert niet op de uitingen van eerbetoon van het volk. Hij wijst het niet af, want het is Gods getuigenis aangaande Hem. Hij aanvaardt het ook niet, want het is geen getuigenis dat uit het hart van een bekeerd volk komt. Hij gaat de tempel binnen, waar de ware dienst aan God zou moeten plaatsvinden. Maar Hij vindt er geen vrucht, zoals de volgende geschiedenis duidelijk maakt. Er is niets voor Hem en niets voor God, alles is leeg.

Met grote waardigheid neemt Hij, als de Rechter van alles, kennis van alles wat in de tempel wordt gedaan. De tempel is het godsdienstig centrum van het volk. Daar kan Hij het best de geestelijke toestand peilen. Zoals Hij in de gemeenten met ogen als een vuurvlam alles bekijkt (*Op 1:12-15*), bekijkt Hij alles in de tempel. Als Hij alles rondom heeft bekeken – dit staat alleen in dit evangelie –, verlaat Hij zonder iets te zeggen de tempel. Hij, *Jahweh*, God, heeft Zijn tempel bezocht.

Omdat het al laat is en Hij niet wil overnachten in Jeruzalem, dat Hem verworpen heeft, gaat Hij naar Bethanië. Hij weet dat Hij daar wel welkom is.

Een vijgenboom vervloekt | *verzen 12-14*

12 En de volgende dag, toen zij uit Bethanië gingen, had Hij honger. 13 En toen Hij in de verte een vijgenboom zag die bladeren had, ging Hij [kijken] of Hij daar misschien iets aan zou vinden; en daarbij gekomen vond Hij niets dan bladeren, want het was niet de tijd van de vijgen. 14 En Hij antwoordde en zei tot hem: Laat niemand meer vrucht van u eten in eeuwigheid! En Zijn discipelen hoorden het.

“De volgende dag” is maandag. De Heer gaat Bethanië uit, blijkbaar zonder ontbijt, want Hij heeft honger. Dat Hij honger heeft, betekent dat Hij van Zijn volk niets te eten kreeg. Dit gaat verder dan alleen lichamelijke honger. Hij zocht naar vrucht bij Zijn volk, waarvan de vijgenboom, die Hij in de verte ziet, een beeld is. Hij ziet de vele bladeren eraan wat erop duidt dat er veel leven in de boom zit en ook dat er veel vrucht aan de boom moet zijn. Maar de schijn bedriegt.

Als Hij bij de boom gekomen is, blijkt hij alleen bladeren te hebben en geen vrucht. Dat er geen vrucht aan de boom is, terwijl er wel veel bladeren zijn, is een onnatuurlijk verschijnsel. Hij mocht vrucht aan de boom verwachten. Dat het “niet de tijd van de vijgen” was, wil zeggen dat het niet de tijd van de vijgenoogst was. Daarom hadden er vruchten moeten zijn, niet de rijpe vruchten, maar de vroegrijpe vijgen. Er waren echter alleen bladeren.

Als de boom geen bladeren zou hebben, had Hij de boom niet vervloekt. Maar de bladeren gaven de indruk dat er juist wel die vroegrijpe vijgen aanwezig zouden zijn. De ziel van de Heer ging naar die vrucht uit (*Mi 7:1*). Deze boom is een symbool van Israël dat geen vruchten voor God droeg, hoewel er voor de mensen een overvloed van bewijzen van leven leek te zijn. Zo is het bij de menigten die Hem hadden toegeroepen. Het leek veel, maar in het hart was niets voor Hem. Het is ook voor ons een les.

De Heer vervloekt de vijgenboom. Hij doet dat niet vanwege het feit dat er geen vruchten zijn, maar omdat de boom door de bladeren de schijn gaf vrucht te dragen. De boom gaf valse hoop op vrucht. De vervloeking is definitief. Nooit zal die boom ook nog maar enige vrucht dragen. Met

betrekking tot het volk Israël, waarvan de boom een beeld is, is dat ook zo. Het Israël naar het vlees zal nooit voor God vrucht dragen. Alleen een door God Zelf verwekt overblijfsel, dat dan het ware Israël zal zijn, zal vrucht dragen voor Hem.

Reiniging van de tempel | verzen 15-18

15 En zij kwamen in Jeruzalem; en toen Hij de tempel was ingegaan, begon Hij hen die verkochten en kochten in de tempel, uit te drijven, en de tafels van de wisselaars en de stoelen van hen die de duiven verkochten, keerde Hij om; 16 en Hij liet niet toe dat iemand een voorwerp door de tempel droeg. 17 En Hij leerde en zei tot hen: Staat er niet geschreven: 'Mijn huis zal een huis van gebed worden genoemd voor alle volken'? 18 U hebt er echter een rovershol van gemaakt. En de overpriesters en de schriftgeleerden hoorden het en zochten hoe zij Hem zouden ombrengen, want zij waren bang voor Hem, want de hele menigte stond versteld over Zijn leer.

Ze komen weer in Jeruzalem. Daar gaat de Heer weer de tempel binnen. Markus beschrijft hoe het er in Gods huis praktisch toegaat. Nu treedt de Heer Jezus hardhandig op tegen allen die verkopen en kopen in de tempel. Hij heeft bij het begin van Zijn dienst ook al een keer de tempel gereinigd (Jh 2:14-16). Hier doet Hij het een tweede keer, aan het einde van Zijn dienst. Dat deze tweede keer nodig is, betekent dat de eerste keer geen blijvend resultaat heeft opgeleverd. Nadat Hij toen was weggegaan, hebben de handelaars hun spullen weer in de tempel gebracht en zijn verdergegaan met hun zondig bedrijf.

Als de Heer de tempel heeft gereinigd, blijft Hij erop toezien dat er in Gods huis geen dingen gebeuren die verboden zijn. Met gezag treedt Hij op tegen mensen die de heiligheid van Gods huis met voeten treden, mensen die de tempel als een gewone plaats betreden. Hij staat niet toe dat iemand een voorwerp door de tempel draagt. Het betreft mogelijk mensen die van de markt kwamen en gewoon met hun spullen door de tempel liepen omdat het de kortste weg naar huis was.

Niet alleen reinigt en verbiedt Hij, Hij verklaart en rechtvaardigt Zijn optreden door te wijzen op wat "geschreven" staat. Hij stelt het in vragende vorm, maar op een wijze die duidelijk maakt dat ze dit allemaal hadden

moeten weten. Hij wijst op Gods bedoeling met Zijn huis. Het zou een huis van gebed moeten zijn (*Js 56:7b*).

Bidden is het omgekeerde van kopen. Bidden is vragen. God geeft Zijn huis om het de mens mogelijk te maken in gebed tot Hem te komen. Het is een huis van gebed niet alleen voor Israël, maar voor alle volken. Het geeft de reikwijdte aan van Gods verlangen dat uitgaat naar alle volken en van Zijn wens dat alle volken tot Hem komen. Als Paulus schrijft over ons gedrag in de gemeente als Gods huis (*1Tm 3:15*), is zijn allereerste vermaning dat daarin moet worden gebeden (*1Tm 2:1-6*).

In plaats van Gods huis te maken tot een huis waar God met eerbied wordt genaderd, heeft de mens er een terrein van gemaakt waar handelgedreven en winst gemaakt wordt. Het is "een rovershol" geworden, vanwege de oneerlijke winst en vanwege het beroven van God van Zijn eer. In de christenheid worden de christenen beroofd van de behoudenis, van de Christus van de Schriften, terwijl ze menen dat het allemaal te koop is. Een koop-prijs is bijvoorbeeld het verrichten van goede werken. Door te menen dat daardoor de behoudenis wordt verkregen, wordt de waarde van het werk van Christus schromelijk onderschat.

De godsdienstige leiders die uit zijn op winst, willen de Heer ombrengen, maar ze durven niet omdat ze bang zijn de hele menigte tegen zich te krijgen. Zijn leer maakt indruk op de menigte. Hoewel Zijn leer geen radicale verandering in het volk teweegbrengt, voelen de mensen aan dat hier Iemand met een niet tegen te spreken gezag spreekt.

De les van de verdorde vijgenboom | *verzen 19-25*

19 En toen het laat was geworden, gingen zij naar buiten, de stad uit. 20 En toen zij 's morgens vroeg voorbijgingen, zagen zij dat de vijgenboom verdord was van [de] wortels af. 21 En Petrus herinnerde het zich en zei tot Hem: Rabbi, zie, de vijgenboom die U verloekt hebt, is verdord. 22 En Jezus antwoordde en zei tot hen: Hebt geloof in God. 23 Voorwaar, Ik zeg u, dat wie tot deze berg zegt: Word opgeheven en in de zee geworpen, en niet twijfelt in zijn hart, maar gelooft dat wat hij spreekt gebeurt, het zal hem gebeuren. 24 Daarom zeg Ik u: alles wat u maar bidt en vraagt, gelooft dat u het ontvangt, en het zal u gebeuren. 25 En wanneer u staat te bidden, vergeeft als u iets tegen iemand hebt,

opdat ook uw Vader Die in de hemelen is, u uw overtredingen vergeeft. [26 Dit vers is als niet-authentiek weggelaten.]

Weer gaat de Heer in de avond de stad uit omdat Hij er niet wil overnachten. De volgende dag is het dinsdag. Als ze weer onderweg zijn naar Jeruzalem, komen ze langs de vijgenboom die door Hem is vervloekt. Het valt de discipelen op dat de boom volkomen verdord is. Het schiet Petrus te binnen wat de Heer heeft gezegd. Hij wijst Hem op de verdorde vijgenboom en haalt aan wat Hij tegen de vijgenboom heeft gezegd.

Voor de Heer is het vanzelfsprekend wat er is gebeurd, maar de discipelen kunnen ervan leren. Hij wijst hen op het geloof in God. Dat moeten ze hebben, daar gaat het om. Het gaat niet om geloof op zich, maar om geloof in GóD, om het volledig vertrouwen van Hém. Het grote geheim is al onze gedachten op Hem te richten, de dingen met Hem te beoordelen en alleen voor en vanuit Hem te handelen. Wie geloof heeft in God, in een God Die handelt in overeenstemming met wat van Hem verwacht mag worden, krijgt wat hij gelooft. Het gaat niet om een groot geloof in God, maar om geloof in een grote God.

De Heer spreekt over *deze* berg, dat is een bepaalde berg. Het is de berg die de onwrikbaarheid van het hele Joodse systeem voorstelt, waaraan nooit iets zal veranderen in zijn verzet tegen God en zijn verwerping van Christus. God heeft deze berg in de zee, de volkenzee, geworpen en dat als antwoord op het geloof van de Zijnen. Het geloof ziet de afvalligheid van het volk en doet als Elia een beroep op wat God heeft gezegd als het volk afdwaalt. Elia bad om het onthouden van de zegen van de regen (*Jk 5:17; 1Kn 8:35*). Het geloof doet dat omdat dit de enige manier is waarop God het volk tot inkeer kan brengen (*Rm 11:11-15*).

Er is ook een andere toepassing, namelijk dat geloof in deze God de grootste berg van moeilijkheden die een zwakke discipel in zijn dienst voor de Heer zou kunnen tegenkomen, doet verdwijnen. Alleen moet dit geloof beoefend worden zonder te twijfelen (*Jk 1:5-6*). Het moet ook niet de werking van een sterke eigen wil zijn, maar het bewustzijn van de tegenwoordigheid en de tussenkomst van God.

Geloof spreekt met een gezag waaraan God Zijn macht verbindt. Geloof claimt niet, maar weet zeker dat iets naar de wil van God is. Op grond van

de kennis van Gods wil spreekt het geloof het Woord met gezag, zodat het niet verbaast dat gebeurt wat met gezag in geloof gesproken is.

Het woord “*daarom*” (*vers 24*) slaat terug op wat de Heer zojuist heeft gezegd over geloof in God. Hij bevestigt en versterkt de kracht van het geloof. Hij moedigt aan om te bidden en te vragen in het geloof dat ze zullen krijgen waar ze om vragen. God doet niets liever dan dit vertrouwen beantwoorden met het geven van het gevraagde. Zo is Hij.

De opmerking van de Heer over vergeven (*vers 25*) hoort nog bij het bidden en vragen in geloof. Hij wijst er hier op dat, om te krijgen wat gevraagd wordt, het noodzakelijk is de juiste gezindheid te hebben. Als we iets van God vragen, terwijl er in ons hart wrok tegen een broeder of zuster is, zullen we niets krijgen. God kan niet antwoorden als wij iets tegen iemand hebben en dat niet willen vergeven. Bij het bidden is een gezindheid van vergeving belangrijk. Die gezindheid is de gezindheid van God Die ons ook wil vergeven als we iets tegen Hem hebben gedaan. Bij vragen in geloof hoort een handelen tegenover anderen in het besef van de genade die ons door onze Vader is bewezen. Dan zal verhooring plaatsvinden.

Vraag naar het gezag van de Heer | verzen 27-33

27 En zij kwamen weer in Jeruzalem; en toen Hij in de tempel wandelde, kwamen de overpriesters, de schriftgeleerden en de oudsten naar Hem toe 28 en zeiden tot Hem: Op welk gezag doet U deze dingen? Of wie heeft U dit gezag gegeven om deze dingen te doen? 29 Jezus nu zei tot hen: Ik zal U één ding vragen, en antwoordt Mij, en Ik zal u zeggen op welk gezag Ik deze dingen doe. 30 Was de doop van Johannes uit [de] hemel of uit mensen? Antwoordt Mij. 31 En zij overlegden onder elkaar en zeiden: Als wij zeggen: Uit [de] hemel, zal Hij zeggen: Waarom hebt u hem <dan> niet geloofd? 32 Maar zouden wij zeggen: Uit mensen? ... Zij waren bang voor de menigte, want allen hielden het ervoor dat Johannes werkelijk een profeet was. 33 En zij antwoordden Jezus en zeiden: Wij weten het niet. En Jezus zei tot hen: Dan zeg Ik u ook niet op welk gezag Ik deze dingen doe.

Terwijl de discipelen al wandelend door de Heer onderwezen worden over het bidden in geloof, komen ze weer in Jeruzalem. In Jeruzalem gaat Hij weer naar de tempel, Zijn huis, het huis van Zijn Vader, en wandelt

daar rond. Daar komen de godsdienstige leiders en bestuurders van het volk naar Hem toe. Omdat Hij in nederigheid tot Zijn tempel is gekomen, beseffen ze niet dat ze naderen tot Hem Wiens heerlijkheid de tempel vult. Hij neemt er de centrale plaats in, het gaat alleen om Hem.

Hij geeft er in de laatste dagen van Zijn leven op aarde voor het kruis onderwijs, tempelonderwijs. Hij doet dat naar aanleiding van vragen van Zijn tegenstanders. De eerste vraag betreft Zijn gezag. Deze vraag is van grote betekenis, ook als het gaat om wat vandaag Zijn huis is. Om iets van de gedachten van God over Zijn huis, de gemeente, de tempel van de levende God, te begrijpen, zullen we eerst Zijn gezag moeten erkennen. Verder maakt de vraag duidelijk dat zij niet van plan zijn om Zijn gezag te erkennen.

De leidlieden wagen het Hem te vragen naar Zijn gezag. Hoe vaak hebben ze al kunnen opmerken dat Hij alles doet op grond van het gezag dat Hem eigen is als de hemelse Heer Die als Messias tot Zijn volk is gekomen. Hun vraag naar Zijn gezag is net zo dwaas als de zon te vragen op welk gezag hij schijnt. Hun vraag bewijst dat er voor alles en iedereen plaats is in de tempel, behalve voor Hem aan Wie de tempel alleen toebehoort. En als er al iemand is die Hem dat gezag heeft gegeven, dan is dat Zijn Vader in de hemel. Hij handelt uitsluitend in opdracht van en in overeenstemming met Hem.

De Heer antwoordt niet op de vraag. Dat heeft geen zin. Mensen die niet willen zien, is niets duidelijk te maken dan alleen hun onzinnigheid. Daarom antwoordt Hij met een wedervraag en beveelt hun Hem te antwoorden. Als ze Zijn vraag beantwoorden, zal Hij antwoord geven op hun vraag op welk gezag Hij alles doet.

Zijn vraag heeft betrekking op Zijn voorloper, Johannes de dooper. Johannes heeft op Hem gewezen als Degene Die na hem kwam, maar Die hem ook vóór was. Johannes heeft getuigd dat hijzelf de Messias niet was (*Jh 1:20*), maar dat de Messias onder hen was en dat hij daarom doopte met water (*Jh 1:26*). Als hun vraag oprecht was, moesten ze toegeven dat de doop van Johannes uit de hemel was en verband hield met Hem Die uit de hemel was gekomen. Zo richt de Heer Zijn woorden tot hun geweten. Als Hij Zijn vraag heeft gesteld, beveelt Hij nog een keer dat zij Hem antwoord geven op Zijn vraag.

Zijn vraag brengt zowel hun onbevoegdheid als hun onoprechtheid aan het licht. Ze weten dat ze moeten antwoorden 'uit de hemel', maar in hun verdorvenheid overleggen ze wat Hij daarop terecht zou antwoorden. Dat willen ze echter niet horen, want als ze Hem dan toch nog afwijzen, geven ze zichzelf bloot in hun ongelooft, waardoor ze hun aanzien onder het volk zouden verliezen.

Het alternatieve antwoord 'uit de mensen' willen ze ook niet geven. Als ze dat antwoord zouden geven, zouden ze het met de menigte aan de stok krijgen. Dat antwoord zou betekenen dat ze de dienst van Johannes zouden ontkennen en de menigte was nu juist zo onder de indruk van die dienst. Ook dan zouden ze de gunst van het volk verliezen. En dat willen ze niet, want ze zoeken de eer van mensen.

Het meest verstandige antwoord lijkt hun te zeggen dat ze het niet weten. Hun antwoord toont aan hoe hol en leeg de wijsheid van de mens is in tegenwoordigheid van God en Zijn wijsheid. Door hun antwoord verklaren zij hun volkomen onkunde aangaande de dingen van God. Met huichelaars wil de Heer Zich niet inlaten. Hij geeft hun geen antwoord op hun vraag.

Als wij niet beginnen met het erkennen wat van de hemel is, Zijn gezag, hoeven we niet te denken dat we iets van het onderwijs van de Heer leren kennen. Alleen zij die Hem erkennen in Zijn rechten over Zijn huis, zullen inzicht krijgen in Zijn gedachten over Zijn huis.

Markus 12

Inleiding

In dit hoofdstuk toont de Heer alle klassen van de Joden de toestand waarin zij verkeren. Alle groepen die Hem willen beoordelen, worden zelf door Hem beoordeeld.

De onrechtvaardige landlieden | verzen 1-8

1 En Hij begon tot hen in gelijkenissen te spreken: Een mens plantte een wijngaard en zette er een omheining omheen, groef een persbak en bouwde een toren; en hij verhuurde hem aan landlieden en ging buitenslands. 2 En hij zond op de bestemde tijd een slaaf naar de landlieden, opdat hij van de landlieden ontvoing van de vruchten van de wijngaard. 3 En zij namen en sloegen hem en zonden hem met lege handen weg. 4 En opnieuw zond hij tot hen een andere slaaf, en die verwondden zij aan het hoofd en deden hem oneer aan. 5 En hij zond een ander, en die doodden zij; en vele anderen: sommigen sloegen zij en anderen doodden zij. 6 Nog één had hij, een geliefde zoon; hij zond hem als laatste tot hen en zei: Zij zullen mijn zoon ontzien. 7 Die landlieden echter zeiden tot elkaar: Deze is de erfgenaam; komt, laten wij hem doden en de erfenis zal van ons zijn. 8 En zij namen en doodden hem en wierpen hem buiten de wijngaard.

De Heer gebruikt weer de vorm van een gelijkenis om onderwijs te geven. Het behoort tot het tempelonderwijs waarmee Hij in *Markus 11* is begonnen (*Mk 11:27*). Door deze gelijkenis wil Hij het volk leren wat hun geestelijke toestand is, hoe ze er geestelijk aan toe zijn. Deze gelijkenis wordt door Zijn tegenstander begrepen, maar niet erkend (*vers 12*).

In de gelijkenis laat Hij zien dat God van Zijn kant alles heeft gedaan om Zijn volk in staat te stellen Hem te geven wat van Hemzelf is. De wijngaard stelt Israël voor (*Js 5:1-2*). Om daarvan de volle vrucht, dat wil zeggen de vreugde voor Zijn hart, te ontvangen had Hij allerlei voorzieningen getroffen. Het gaat niet alleen om gehoorzaamheid, maar ook om gemeenschap, een gemeenschappelijke vreugde (*1Jh 1:4*).

Hij had hen afgescheiden van de rest van de zondige mensen door hun de wet als omheining te geven (*Ef 2:14-15*). Ook trof Hij alle geschikte voorbe-

reidingen voor de volle resultaten van hun arbeid. Hij groef een persbak, waarin we een beeld van de tempel kunnen zien als de plaats waar zij konden komen met hun vruchten. Hij beschermde hen volledig. Daarvoor gaf Hij hun een koning die een functie als wachttoren had. Na al deze voorbereidingen ging Hij weg. Tijdens Zijn afwezigheid waren zij verantwoordelijk voor de wijngaard.

Na al Zijn voorbereidende werkzaamheden zond God Zijn dienaren, die het volk erop wezen wat God van hen verwachtte. Hun dienst was erop gericht dat het volk zou beantwoorden aan Gods verwachtingen, dat wil zeggen dat Zijn volk Hem de vrucht van het land zou brengen. Toen God het volk in zijn geschiedenis herinnerde aan wat Hem toekwam, kwam hun boze toestand aan het licht. Zij wilden God niet dienen en mishandelden de slaaf die namens God tot hen kwam, zonder hem te geven wat hij uit Naam van God vroeg.

In Zijn grote genade zond God niet Zijn oordeel over het volk omdat zij Zijn slaaf hadden mishandeld, maar Hij zond een nieuwe slaaf. Die werd echter door het volk nog zwaarder mishandeld. De boze toestand van hun hart openbaarde zich nog duidelijker. Ze mishandelden de slaaf niet alleen, maar maakten hem ook bespottelijk. Als een mens zich niet bekeert, zal hij in toenemende mate zondigen. Zijn zondige daden worden steeds slechter naarmate hij zich tegen het evangelie verzet.

En nog zond God niet Zijn oordeel, maar weer een andere slaaf. Die werd zelfs door hen gedood. Toch bleef God doorgaan met in Zijn genade Zijn slaven te zenden, van wie zij sommigen mishandelden en anderen doodden. De toestand van hun boze hart is volkomen duidelijk geworden.

Hoewel de onverbeterlijke toestand van hun boze hart duidelijk is geworden, wil God nog een laatste proef nemen. Voor die laatste proef zendt Hij niemand minder dan Zijn Zoon. Hij is de enige, de unieke en de geliefde Zoon. Hij merkt daarbij op dat zij Hem wel zullen ontzien.

Het zenden van Zijn Zoon is geen handeling tegen beter weten in. Als de eeuwige God wist Hij wel wat zij met Zijn Zoon zouden doen, zoals Hij dat ook wist van de slaven die Hij zond. We zien hier echter dat God een reactie verwacht die beantwoordt aan Zijn betoon van genade. Daarom is Zijn verwachting volkomen gerechtvaardigd. Als ze met Zijn Zoon zullen

doen wat ze met de slaven hebben gedaan, is er geen enkele verbetering te verwachten. Dan zal Hij met dit volk moeten breken. Zijn Zoon zal de laatste grote Getuige van Zijn verwachtingen zijn.

Wat niet verwacht werd, gebeurt toch en wel met boosaardig overleg. Als de Zoon komt, herkennen ze in Hem de Erfgenaam. In plaats van respect voor Hem te tonen overleggen ze dat ze door Hem te doden zelf eigenaar van de erfenis zullen worden. Nu komt hun diepste verdorvenheid aan het licht. Het is het egoïsme van de mens die God in Zijn rechten verwerpt om alles wat van Hem is zelf in bezit te nemen.

Als de Zoon komt, nemen ze Hem, doden ze Hem en werpen ze Hem buiten de wijngaard. Wat een vreselijke daad! Het is opmerkelijk dat er eerst staat dat ze Hem doden en vervolgens buiten de wijngaard werpen. In de andere evangeliën staat het andersom. In dit evangelie, waar Hij de nederige plaats van Dienaar inneemt, wordt Zijn dienst zó veracht, dat de leidslieden van het volk Zijn lijk als het ware zien als mest dat op het veld wordt geworpen, zoals dat eens met het lijk van Izebel is gebeurd (2Kn 9:37). Hij wordt behandeld als een Izebel!

Hij wordt vermoord en behalve enkele getrouwen kijkt het volk niet meer naar Hem om. Het is te gruwelijk voor woorden. Minachting voor een gestorvene is wel de ergste minachting die een Jood kan tonen. Wat de verantwoordelijkheid van het volk betreft, gunnen ze Hem zelfs geen fatsoenlijke begrafenis (Js 53:9a). Zo wordt de Zoon des Mensen als niets geacht.

Daartoe komt de mens in zijn verharding tegenover al Gods genadebewijzen. Hiermee is bewezen dat alles wat God aan goeds aan de mens heeft gegeven, met als hoogtepunt Zijn eigen Zoon, door de mens is verdorven en verworpen. Er is niets goeds meer van hem te verwachten. Elke hoop op herstel is voorbij.

Van de Heer is dit gebeurd | verzen 9-12

9 Wat zal de heer van de wijngaard <dan> doen? Hij zal komen en de landlieden ombrengen en de wijngaard aan anderen geven. 10 Hebt u ook niet dit Schriftwoord gelezen: '[De] steen die de bouwlieden hebben verworpen, die is geworden tot een hoeksteen; 11 van [de] Heer is dit gebeurd en het is wonderlijk in onze ogen'? 12 En zij trachtten Hem te grijpen, en zij waren bang voor

de menigte, want zij begrepen dat Hij met het oog op hen deze gelijkenis had gesproken. En zij verlieten Hem en gingen weg.

De Heer vraagt wat zij denken dat de heer van de wijngaard zal doen. Hij geeft Zelf het antwoord. Daarin zegt Hij dat God zal komen om die landlieden om te brengen. Dat zal gebeuren door middel van de Romeinen die in het jaar 70 Jeruzalem en de tempel zullen verwoesten. Vervolgens zal Hij de wijngaard aan anderen *geven* – en dus niet meer *verhuren* (*vers 1*). Dat heeft Hij gedaan door de vorming van de gemeente.

Die “*anderen*” zijn in directe zin ook zij die het overblijfsel vormen, degenen van het volk die God wel de vreugde geven die Hij zoekt. Wat God bij de leiders en de massa niet vond, zal Hij Zelf bewerken in een overblijfsel, gelovigen aan wie Jakobus en Petrus hun brieven schrijven. Ook in de massa van de christenheid bevindt zich een overblijfsel dat God de vrucht geeft die Hij zoekt, want de christenheid als geheel geeft Hem die ook niet.

De Heer rondt Zijn onderwijs, dat Hij door de gelijkenis heeft gegeven, af door een Schriftwoord te citeren dat zij goed kennen, maar nooit goed hebben gelezen (*Ps 118:22-23*). Het citaat wordt uitgesproken door het overblijfsel. Het is de belijdenis van hun verwerping van de Heer Jezus. Deze ware betekenis ervan kennen deze verdorven, verharde lieden niet.

Hij, de Zoon, is de steen die door hen, de bouwlieden, dat zijn de godsdienstige leiders, wordt verworpen. De Heer gaat hier van het beeld van de wijngaard over op het beeld van een gebouw (*vgl. 1Ko 3:9*). Hij is wel een steen die door de bouwlieden verachtelijk is verworpen, maar Hij is tot een hoeksteen geworden, de steen waarop het hele gebouw rust. Dat is Hij geworden in de opstanding.

De gemeente is het huis van God (*1Tm 3:15*) en de gemeente rust op Hem (*Mt 16:18*). Door de gemeente wordt God de vreugde gebracht die Hij zoekt. Petrus schrijft aan het overblijfsel over het huis als een priesterlijk huis waar geestelijke offers worden gebracht aan God (*1Pt 2:5*). De hele nieuwe schepping rust eveneens op Hem, zoals Hij ook de oude draagt door het woord van Zijn kracht (*Hb 1:3*).

Deze verandering van verachte steen in onmisbare, uitverkoren hoeksteen kon alleen de Heer, *Jahweh*, tot stand brengen. Wat veracht is bij de mensen, is uitverkoren bij God. Dat is wonderlijk in de ogen van allen die in

Hem geloven. Het geloof verwondert zich over alles wat Hij doet. Het is aanleiding tot verheerlijking van Hem. Ze zien in alles wat Hij doet Zijn grootheid. Hij is de Dienaar Die alles tot stand heeft gebracht. Dit te mogen zien is een groot wonder.

De woorden van de Heer raken het geweten van de godsdienstige leiders. Ze hebben goed begrepen dat Hij hen bedoelt met de gelijkenis. In plaats van dat ze tot inkeer komen, komen ze in opstand. Ze willen Hem grijpen, maar zetten niet door omdat ze bang zijn voor de menigte. Dat is hun kant. De kant van God is dat het daarvoor nog niet de tijd is.

Vraag over de keizerlijke belasting | verzen 13-17

13 En zij zonden tot Hem enigen van de farizeeën en de herodianen, opdat zij Hem op een woord zouden vangen. 14 En zij kwamen en zeiden tot Hem: Meester, wij weten dat U waarachtig bent en U om niemand bekommert, want U kijkt mensen niet naar de ogen, maar in waarheid leert U de weg van God. Is het geoorloofd de keizer belasting te betalen of niet? Moeten wij betalen of niet betalen? 15 Daar Hij echter hun huichelarij kende, zei Hij tot hen: Waarom verzoekt u Mij? Brengt Mij een denaar opdat Ik die zie. 16 Zij nu brachten die. En Hij zei tot hen: Van wie is dit beeld en dit opschrift? Zij nu zeiden tot Hem: Van de keizer. 17 Jezus nu zei tot hen: Geeft aan de keizer wat van de keizer is, en aan God wat van God is. En zij verwonderden zich over Hem.

Het wordt de farizeeën steeds meer ernst om de Heer uit te schakelen. Om daarvoor een aanleiding te vinden verbinden ze zich zelfs met de door hen anders zo gehate herodianen. Ze vinden elkaar in hun haat tegen Christus. Ze stellen samen een vraag over het betalen van belasting, maar vanuit een totaal verschillende achtergrond. De farizeeën verweren zich tegen het juk van de keizer omdat het de vervulling van de beloften van God in de weg staat, waarbij zij er blind voor zijn dat hun eigen zonden deze vervulling in de weg staan. De herodianen daarentegen werken met de bezetters samen vanwege de voordelen die dat oplevert.

Hoe dwaas is het om te proberen Hem Die de waarheid is op een woord te vangen. Het toont de volslagen blindheid voor Wie Christus is en de trotse hoogmoed van de mens. Het resultaat is dat zij zelf worden uitgeschakeld. Dit zien we ook in de volgende gedeelten, waar andere groepen mensen

naar Hem toe komen met het plan Hem te veroordelen. Het resultaat is dat zij zelf worden veroordeeld.

Ze beginnen met de Heer te vleien. Wat ze van Hem zeggen, is waar, maar hun bedoelingen daarachter zijn vals. Dat Hij Zich “om niemand bekommert”, wil zeggen dat Hij niets doet met het oog op de waardering van mensen. Nu hebben ze een vraag waarop ze wel een antwoord van Hem zouden willen hebben. Ze bedoelen deze vraag als strikvraag. Naar hun mening kan Hij maar twee antwoorden geven: ja of nee. In beide gevallen hebben ze Hem te pakken.

Als Hij zal zeggen dat ze moeten betalen, zullen de farizeeën Hem bij het volk in diskrediet brengen. Hij kan dan immers de Messias niet zijn, want Hij geeft Israël zomaar prijs aan de overheersers. Als Hij zal zeggen dat ze niet moeten betalen, kunnen de herodianen Hem bij de overheersers aanklagen als een oproerkraaier die zich tegen het gezag van de keizer verzet. Ze vergeten echter dat ze tegenover de wijsheid van God staan en denken er in de verste verte niet aan dat ze zelf in het licht gesteld zullen worden.

De Heer maakt eerst hun huichelarij, die Hij kent, openbaar door te vragen waarom ze Hem verzoeken. Dan gaat Hij op hun vraag in. Daarvoor gebiedt Hij hun Hem eerst een denaar te brengen, zodat Hij die kan zien en waarbij Hij hen zal laten meekijken. Overigens is dit een bewijs van de armoede van de Heer. Hij haalt geen denaar uit Zijn eigen zak. Blijkbaar is de beurs leeg die door Judas wordt gedragen.

Ze brengen Hem een denaar. De denaar was een betaalmiddel onder het volk. Door het gebruik ervan bewezen ze de overheersing allang te hebben geaccepteerd. Hij houdt hun de denaar voor en laat hun het beeld zien en het opschrift lezen. Dan vraagt Hij over wie het gaat op dit geldstuk. Daarop kunnen ze maar één antwoord geven, het juiste antwoord: het beeld van de keizer en zijn opschrift staan op dit geldstuk. Als zij hun hart op de juiste plaats hadden, zouden ze beschaamd hebben gestaan over het feit dat het geld dat in hun land in omloop is, Romeins geld is. Hij laat hen voelen dat hun eigen schuld en zonde hen onder het gezag van Rome hebben gebracht en tot nu toe gehouden.

Ze vallen in de kuil die ze voor de Ander hebben gegraven. Zijn antwoord is dat ze de keizer het zijne en God het Zijne moeten geven. Ze doen geen

van beide. Ze zijn geen eerlijke onderdanen van de keizer en nog minder trouw aan God. Als ze de raad van de Heer zouden opvolgen, zouden ze erkennen dat ze door eigen schuld, wegens eigen zonden, onderworpen zijn aan de keizer en daarom verplicht zijn hem belasting te betalen. Tevens zouden ze beseffen dat God nooit ophoudt God te zijn en dat ze daarom verplicht zijn Hem te geven wat Hem toekomt.

Voor ons betekent aan God geven wat Hem toekomt dat wij onszelf aan God geven (*Rm 12:1*), want ook op ons staat een beeld en opschrift en wel dat van God. De Heer Jezus heeft recht op ons. De gelovigen zijn een brief van Christus, gelezen door alle mensen (*2Ko 3:2*). Dat is het positieve tempelonderwijs. Het gaat om het geven van het offer van onszelf aan God.

Wat de vijanden betreft, komt daarbij dat ze staan tegenover Hem Die God is, maar dat ze Hem niet kennen. Omdat ze de Heer Jezus niet kennen, kennen ze God niet en omdat ze Hem niet eren, geven ze God niet wat Hem toekomt (*Jh 5:23*). Hun enige reactie is dat ze zich over Hem verwonderen. Ze staan perplex en doen er verder het zwijgen toe.

Vraag over de opstanding | verzen 18-27

18 En er kwamen sadduceeën naar Hem toe, die zeggen dat er geen opstanding is; en zij vroegen Hem aldus: 19 Meester, Mozes heeft ons voorgeschreven: Als iemands broer sterft en een vrouw achterlaat en geen kind nalaat, laat dan zijn broer zijn vrouw nemen en voor zijn broer nageslacht verwekken. 20 Er waren zeven broers; en de eerste nam een vrouw en liet bij zijn sterven geen nageslacht na. 21 En de tweede nam haar en stierf zonder nageslacht na te laten; en de derde evenzo. 22 En de zeven lieten geen nageslacht na; het laatst van allen stierf ook de vrouw. 23 In de opstanding, <wanneer zij zullen opstaan,> wie van hen zal zij tot vrouw zijn? Want alle zeven hebben haar tot vrouw gehad. 24 Jezus zei tot hen: Dwaalt u niet daardoor, dat u de Schriften niet kent, noch de kracht van God? 25 Want wanneer zij uit [de] doden opstaan, trouwen zij niet en worden niet uitgehuwelijkt, maar zij zijn als engelen in de hemelen. 26 Wat nu de doden betreft, dat zij worden opgewekt, hebt u niet gelezen in het boek van Mozes, bij de braamstruik, hoe God tot hem sprak en zei: 'Ik ben de God van Abraham en de God van Izaäk en de God van Jakob'? 27 Hij is niet een God van doden maar van levenden. U dwaalt heel erg.

De satan heeft nog meer pijlen op zijn boog. De farizeeën mogen dan verslagen zijn, er is nog een andere groep tegenstanders die zich gewillig laat gebruiken voor een poging om de Heer in Zijn woorden te vangen. De saduceeën vormen een vrijzinnige groep. Zij zeggen dat er geen opstanding is omdat die naar hun mening nooit is bewezen en ook niet te bewijzen valt. Hun redenering is dat wat je met je verstand niet kunt beredeneren en wat niet wetenschappelijk is vast te stellen, niet waar is.

Bij deze groep zien we dat heel de schijnbare sterkte van het ongelooft bestaat in het opwerpen van moeilijkheden, het opperen van denkbeeldige gevallen die helemaal niet aan de orde zijn. Zulke mensen redeneren vanuit de dingen van de mensen naar de dingen van God toe en kunnen dan niet anders dan tot dwaasheid en dwaling komen.

Zij nemen als uitgangspunt voor hun verzoeking een voorschrift van Mozes dat in de wet is opgenomen. Dat lijkt een goede basis om een discussie aan te gaan. Ze vergeten dat ze met de Wetgever Zelf te maken hebben. Het voorbeeld dat ze Hem voorhouden is in eerste instantie aannemelijk, het is iets wat in de praktijk mogelijk is. Het kan gebeuren dat iemands broer sterft zonder een kind na te laten en dat zijn vrouw alleen achterblijft. Nu had die man zeven broers, zo stellen de saduceeën. Ook dat zou kunnen.

Op grond van het zogenoemde leviraatshuwelijk moest de eerste broer met haar trouwen om voor zijn overleden broer nageslacht te verwekken. Zo is dat ook door Mozes in de wet opgenomen (*Dt 25:5*). Het was zelfs al bestaande praktijk voordat de wet bestond (*Gn 38:8*) en zo gaat het ook in dit verhaal. De eerste broer trouwt met haar, maar ook hij verwekt geen nageslacht en sterft. De tweede broer vergaat het evenzo. Alle broers hebben haar ten slotte tot vrouw gehad, maar zijn gestorven zonder nageslacht te hebben nagelaten. Het verhaal van de saduceeën eindigt ermee dat de vrouw sterft.

Dit dwaze voorbeeld is door hen aangehaald om de Heer de onzinnige vraag te kunnen stellen wie zij nu tot vrouw zou zijn in de opstanding. Hiermee willen ze de opstanding belachelijk maken. Alsof het probleem zich al niet zou voordoen als ze met twee broers getrouwd was geweest, willen ze in hun vermetelheid het voorbeeld zover doortrekken, dat Hij hier toch helemaal geen antwoord op zal hebben.

De Heer gaat helemaal niet op het voorbeeld in, maar zegt hun ronduit dat ze dwalen. Hij vertelt hun ook de oorzaak van hun dwaling en die is dat ze de Schriften niet kennen en dat ze ook de kracht van God niet kennen. Ondanks al hun aanmatiging dat ze verstandige, ontwikkelde, wetenschappelijk aangelegde mensen zijn, geven ze blijk van hun onwetendheid betreffende de Schriften. Wie de Schrift niet kent, dwaalt altijd en heeft er ook geen idee van waartoe de kracht van God in staat is.

De Heer vertelt hun hoe het in de opstanding is. Het antwoord is dat de vrouw in de opstanding van niemand zal zijn, want er bestaat in de opstanding niet iets dergelijks als een voortzetting of hervatting van aardse banden. In de opstanding zijn de gelovigen niet meer stoffelijk, maar hemels, zoals de engelen, en hebben ze een zuiver geestelijk bestaan. Engelen kennen geen geslachtelijke omgang, want dat hoort bij een lichamelijk, aards bestaan. Engelen nemen dan ook niet in aantal toe. De kenmerken van de engelen zijn van toepassing op de geestelijke familiebanden in de hemel. Er is volkomen Goddelijke liefde, niet beperkt tot een enkele persoon, maar tot alle kinderen van God.

Daarnaast zouden ze, als ze goed zouden lezen, uit het boek *Exodus* weten dat doden worden opgewekt. De Heer citeert uit de boeken van Mozes omdat deze boeken het meest in tel zijn bij deze vrijzinnige, rationele partij. God is de God van ieder van de aartsvaders persoonlijk: Hij is "*de God van Abraham en de God van Izaäk en de God van Jakob*". Daarom staat Zijn Naam vóór ieder van hen afzonderlijk. Hij heeft het land aan hen persoonlijk beloofd, niet alleen aan hun nakomelingen. Ze zullen moeten opstaan om het aan henzelf beloofde land persoonlijk te bezitten. Het is onmogelijk dat de belofte die Hij hun heeft gedaan, niet door Hem wordt vervuld.

Abraham, Izaäk en Jakob zijn allang gestorven als God dit tegen Mozes zegt. Toch zegt God niet 'Ik was de God van ...', maar "*Ik ben de God van ...*" Zij zijn ten tijde van Mozes voor Hem niet dood, maar levend, want God staat niet in verbinding met doden, maar met levenden. Hij is de God van de levenden. De Heer onderstreept nog eens hoe erg zij wel dwalen.

Het grote gebod | *verzen 28-34*

28 En een van de schriftgeleerden, die hen hoorde redetwisten en zag dat Hij hun goed had geantwoord, kwam naar Hem toe en vroeg Hem: Wat is [het]

eerste gebod van alle? 29 Jezus antwoordde: [Het] eerste is: 'Hoor, Israël, [de] Heer, onze God, [de] Heer is één; 30 en u zult [de] Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht'. 31 [Het] tweede is dit: 'U zult uw naaste liefhebben als uzelf'. Er is geen ander gebod groter dan deze [twee]. 32 En de schriftgeleerde zei tot Hem: Juist, Meester, U hebt naar waarheid gezegd dat Hij één is en er geen ander is buiten Hem; 33 en Hem lief te hebben met heel het hart en met heel het inzicht en met heel de kracht en de naaste lief te hebben als zichzelf is meer dan alle brandoffers en slachtoffers. 34 En toen Jezus zag dat hij verstandig had geantwoord, zei Hij tot hem: U bent niet ver van het koninkrijk van God. En niemand durfde meer [iets] aan Hem te vragen.

De schriftgeleerde die nu het woord neemt, heeft een goed oordeel over de Heer Jezus. Hij heeft erbij gestaan en geluisterd. Hij erkent ook dat de Heer goed heeft geantwoord. Het lijkt erop dat hij eerlijk is en niet tot de huichelaars moet worden gerekend. Hij komt met een vraag die door de Heer wordt beantwoord. De Heer oordeelt dat de man verstandig spreekt en zegt tegen hem dat hij niet ver van het koninkrijk van God is (*vers 34*).

De Heer antwoordt niet door eenvoudig het eerste gebod van de tien geboden te citeren. Hij vat "eerste" op als het hoogste, het belangrijkste gebod. Daarom antwoordt Hij met de belijdenis die Hij Zelf heeft laten opschrijven in *Deuteronomium 6 (Dt 6:4-5)*. *Jahweh*, de HEERE, de God van het verbond, is een enig HEERE. Hij is "onze" God, Hij is de gemeenschappelijke God van Zijn volk. Hij is de drie-enige God en tegelijk volmaakt "één", Hij kent geen verschillende gezichten of verschijningsvormen. Hij is volmaakt consequent herkenbaar in al Zijn handelen. Hij is absoluut soeverein en met niemand te vergelijken.

De God Die zo volkomen "één" is en elk ander voorwerp uitsluit, heeft recht op de onbeperkte liefde en ongedeelde toewijding van Zijn volk, en van ieder mens. Dat is het eerste gebod. Hiermee geeft de Heer aan wat het is om God te geven wat Hem toekomt (*vers 17*). Het betekent dat we onszelf helemaal aan Hem geven en Hem dienen met alles wat we zijn en hebben (*Rm 12:1*). De mens is verplicht God te dienen

1. met heel zijn hart, dat is de innerlijke mens,
2. met heel zijn ziel, dat is met al zijn gevoelens,

3. met heel zijn verstand, dat is met al zijn overleg en
4. met heel zijn kracht, dat is met al zijn lichamelijke krachten.

Wie dat doet, zal alle tien geboden houden.

Het tweede gebod gaat over de liefde ten opzichte van de naaste. Hier staat niet bij 'met heel uw hart' enzovoort, maar "*als uzelf*". De twee geboden vormen één geheel. De Heer zegt dan ook niet: 'Er zijn geen andere geboden dan deze twee', maar: "*Er is geen ander gebod dan deze [twee]*". Het is onmogelijk God lief te hebben en je naaste te haten en het is even onmogelijk je broeder lief te hebben zonder God lief te hebben (1Jh 4:20). Als de liefde tot God ons leven kenmerkt, kan het niet anders dan dat Gods liefde in ons is.

Naar de wet is dit onmogelijk. Israël heeft daarin dan ook gefaald en ieder mens die het probeert door het houden van de wet, faalt evenzeer. "*Hierin is de liefde, niet dat wij God hebben liefgehad, maar dat Hij ons heeft liefgehad en Zijn Zoon heeft gezonden als zoenoffer voor onze zonden*" (1Jh 4:10). Daarom gaat de genade veel verder dan de wet. De genade brengt tot totale zelfverloochening. De genade van God die een christen gelijkvormig maakt aan de openbaring van God in Christus, brengt iemand ertoe zelfs zijn leven voor zijn broeder in te zetten (1Jh 3:16).

Dit onderwijs over de liefde hoort ook bij het tempelonderwijs van de Heer. Hij laat hier zien dat het huis van God een huis van liefde is waar we God en elkaar liefhebben.

Ook dit antwoord van de Heer wordt door de schriftgeleerde als goed erkend, zonder enige verkeerde veronderstelling of een uiting van wrevel. Hij stemt in met wat Hij heeft gezegd. Dit is het begin van de weg naar God. De schriftgeleerde erkent in zijn geweten dat het liefhebben van God en de naaste veel meer is dan alles waarop de Joden zozeer de nadruk leggen en waaraan zij zoveel waarde hechten: uiterlijke vormen en ceremoniën van de wet.

Uit de reactie van de Heer blijkt dat de schriftgeleerde wel erkent wat in de wet is, maar niet wat in Christus is. Daarom is hij wel dicht bij het koninkrijk, maar staat hij er toch nog geheel buiten, want alleen genade brengt iemand erin.

Hiermee zijn de twistgesprekken tot een einde gekomen. De waarheid heeft in alle opzichten de overwinning behaald, en de mens is in alle opzichten geoordeeld door de waarheid en het zwijgen opgelegd.

Vraag over de Zoon van David | verzen 35-37

35 En Jezus antwoordde en zei, terwijl Hij leerde in de tempel: Hoe zeggen de schriftgeleerden dat de Christus een Zoon van David is? 36 David zelf heeft door de Heilige Geest gezegd: '[De] Heer heeft tot mijn Heer gezegd: Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden onder Uw voeten stel'. 37 David zelf noemt Hem 'Heer', hoe is Hij dan zijn Zoon? En <de> grote menigte hoorde Hem graag.

Nu heeft de Heer nog een vraag. Deze vraag is een antwoord, want "Jezus antwoordde". Hij lijkt erop dat Hij ingaat op een onuitgesproken vraag die leeft in hen die Hem omringen. Wat de vraag is, weten we niet, maar de vraag betreft het geheimenis van Zijn Persoon. Het antwoord op die vraag is het antwoord op vele vragen die mensen kunnen hebben over Hem.

De vraag van de Heer is niet gegrond op dingen van het dagelijkse leven, zoals het betalen van belasting (verzen 13-17) of op de onwaarschijnlijkheden voor het verstand (verzen 18-27) of spitsvondige redeneringen over met elkaar strijdende verplichtingen (verzen 28-34), maar rechtstreeks op de Schriften. Zijn vraag is gericht op de verborgenheid van Zijn Persoon, de enige verbinding tussen de mens en God.

De Heer begint Zijn vraag met een aanhaling van de schriftgeleerden die zeggen dat de Christus een Zoon van David is. Dat zeggen ze terecht. Dat is Hij ook. Maar Hij is meer. Dat blijkt uit wat Hij vervolgens zegt, als Hij aanhaalt wat David heeft gezegd in *Psalm 110* (Ps 110:1). Hij zegt erbij dat David sprak door de Heilige Geest. Dit was dan ook iets wat David niet zelf had kunnen bedenken, want het gaat over de positie van Christus in de hemel. Die positie zal Christus van de Heer, *Jahweh*, krijgen omdat Zijn volk Hem verwerpt.

Dat levert voor de schriftgeleerden een grote moeilijkheid op. Ze geloven in een Messias op aarde. Maar een Messias in de hemel? Daar hebben ze nooit aan gedacht. Alleen het gelovig overblijfsel van Israël kent Hem zo. Zij kennen de Schriften en de kracht van God en zij geloven in de opstanding. Dit is het antwoord op de vraag over de opstanding.

De verbinding tussen het feit dat de Heer zowel de *Heer* als de *Zoon* van David is, ligt hierin dat Hij zowel God als Mens is. Bovendien is Hij tot die plaats aan Gods rechterhand verheven door God (*Hd* 2:36). Dat ligt opgesloten in de aanhaling van *Psalm 110:1*. Zijn vraag houdt in dat zij moeten erkennen dat Israël zijn Messias heeft verworpen en dat God Hem, wanneer Hij verworpen is, aan Zijn rechterhand plaatst in de hemel.

Dit is tevens de sleutel voor het verstaan van de tegenwoordige positie van Israël en laat ruimte voor de roeping van de gemeente. Kortom, het gaat om de handelingen van God met Zijn Zoon na Diens verwerping.

Kijk uit voor de schriftgeleerden | *verzen 38-40*

38 En in Zijn leer zei Hij tot hen: Kijkt u uit voor de schriftgeleerden, die gesteld zijn op het wandelen in lange kleren, begroetingen op de markten, 39 eerste zetels in de synagogen en eerste plaatsen bij de maaltijden; 40 die de huizen van de weduwen opeten en voor de schijn lang bidden. Dezen zullen een zwaarder oordeel ontvangen.

De Heer gaat verder met het openbaren van het verderfelijke van de godsdienstige leiders en neemt de plaats van Rechter in. Deze verdorven lieden hebben het te zeggen in de tempel. Ze zijn trots en hoogmoedig. Niet alleen gaat hun leer volkomen mank, maar er is ook in hun optreden veel dat in moreel opzicht laagstaand en slecht is. Ze hebben de eer van mensen lief, in het bijzonder in godsdienstig opzicht. Het wandelen in lange kleren is een te koop lopen met zichzelf, zodat ze opvallen tussen de mensen. De begroetingen op de markten vinden ze prachtig, want daarin komt tot uiting wat ze zoeken: die speciale en vooral openlijke erkenning.

De eerste zetels in de synagoge innemen betekent dat zij in sociaal opzicht eer opeisen (*Jk* 2:2-3). Het innemen van de eerste plaatsen bij de maaltijden laat zien dat zij vol zijn van hun eigen belangrijkheid. En daar blijft het niet bij. Ze maken misbruik van de zorgen van de mensen om hen onder hun invloed te brengen. Dat gaat gepaard met groot godsdienstig vertoon, want zij doen voor de schijn lange gebeden.

Dit zien we terug bij veel hedendaagse godsdienstige leiders in wat zich erop beroemt de tempel, de woonplaats van God, te zijn, dat is het geheel van de christenheid. Het zijn de elementen van het grote Babylon, dat haar

aanhangers of onderdanen in slavernij houdt om eraan te verdienen, geldelijk en geestelijk. Het oordeel over zulke mensen zal zwaarder zijn dan voor ieder ander.

Markus geeft niet die uitvoerige beschrijving van de verdorvenheid van deze leiders om daarna het oordeel daarover uit te spreken zoals Mattheüs dat in *Mattheüs 23* doet (*Mt 23:1-36*). Hier waarschuwt de Heer als Profeet. Hij toont hier het ware karakter van de vroomheid van de schriftgeleerden en waarschuwt Zijn discipelen voor hen.

De Heer heeft hen zojuist allemaal in het licht gesteld, terwijl ze gekomen waren om Hem op een woord te vangen. Ze zijn door hun nederlaag niet tot inkeer gekomen, maar zullen al hun haat ook op de discipelen richten. De discipelen moeten zich niet laten verblinden door de fraaie schijn die de haters van de Heer vertonen. Nog minder moeten ze er jaloers op worden om ook op die manier de eer van mensen te krijgen.

Het offer van de weduwe | *verzen 41-44*

41 En <Jezus> ging zitten tegenover de schatkist en zag hoe de menigte geld wierp in de schatkist, en vele rijken wierpen er veel in. 42 En een arme weduwe kwam en wierp er twee koperstukjes in, dat is een kwadrant. 43 En Hij riep Zijn discipelen bij Zich en zei tot hen: Voorwaar, Ik zeg u, dat deze arme weduwe er meer heeft in geworpen dan allen die [iets] in de schatkist hebben geworpen. 44 Want allen hebben er van hun overvloed ingeworpen, maar zij heeft van haar gebrek er alles wat zij had in geworpen, haar hele levensonderhoud.

Na Zijn wandeling door de tempel (*Mk 11:27*) gaat de Heer nu zitten om ons te laten zien naar wie Zijn sympathie uitgaat. Hij ziet "hoe", dat is op welke manier en vanuit welk motief, mensen geld in de schatkist werpen. Hij weet precies hoeveel we geven en waarom we juist dat bedrag geven en waarom niet meer of niet minder. Hij kijkt ook nu hoe we onze goederen en lichamen aan Hem ter beschikking stellen. Hij zit als Rechter, zonder evenwel nog die macht uit te oefenen. Dat komt nog. Hij zit ook als Leraar voor Zijn discipelen om hun te laten zien wat Hij ziet, zodat ze leren kijken zoals Hij kijkt.

De weduwe vormt een enorm contrast met het gezelschap waarover Hij zojuist heeft gesproken. Zij is een prachtig beeld van het gelovig overblijf-

sel dat zich helemaal aan Hem toevertrouwt. Dat is nog wel verbonden met het oude systeem dat op de discipelen ook grote indruk maakt, want daar geeft ze haar bijdrage aan, maar haar hart is bij God. De Heer wil ook van ons weten wat er in ons hart is voor het huis van God. Hij wil weten of Zijn huis – dat zijn wij als gelovigen (*Hb 3:6a*) – ons alles waard is.

Als zij de twee koperstukjes niet in de schatkist had gedaan, was dat onopgemerkt gebleven. Daar was haar bijdrage veel te gering voor. Voor hen die de opbrengst moesten tellen, waren die kleine geldstukjes misschien wel lastig om te tellen, maar het wordt door God opgemerkt en gewaardeerd en genoteerd. Nu weten wij het ook, want God wil graag dat we zien wat het betekent op Hem te vertrouwen en dat we geven wat in overeenstemming is met Zijn gedachten.

Ze had van de twee koperstukjes er ook slechts één in kunnen werpen. Dat zou naar verhouding voor haar ook een enorm bedrag zijn geweest. Waar gebiedt de wet vijftig procent te geven? Nee, ze geeft honderd procent en dat voor een tempel die over een aantal jaren verwoest zal worden. Misschien zijn haar koperstukjes zelfs wel gebruikt om Judas mee te betalen voor zijn verraad. Ze gaf het geld echter aan God en dat is het enige wat telt.

Bij het geven gaat het om het motief, niet wat mensen verder met die gift doen. De Heer weet de bedoeling van de oprechte ziel te scheiden van het systeem waardoor het omgeven is. Maria gaf ook alles. De een gaf alles voor het huis van God, de ander gaf alles voor Hem. Het wordt allebei door Hem gewaardeerd. Zij gaven zoals Hij, Die ook alles gaf wat Hij had.

De Heer wil Zijn discipelen hierover onderwijs geven en roept hen bij Zich. Hij spreekt openlijk Zijn waardering uit voor de vrouw. Hij spreekt ook openlijk Zijn beoordeling uit over allen die iets in de schatkist hebben geworpen. Wat de anderen daarin hebben geworpen, noemt Hij een gebaar, ze hebben "*[iets] in de schatkist geworpen*". Het bedrag dat zij erin hebben geworpen, maakt voor Hem niet uit. Naar Zijn beoordeling is wat de vrouw erin heeft geworpen meer waard dan wat allen er samen in hebben geworpen.

Tegenover de schijnvroomheid van de schriftgeleerden maakt Hij hier duidelijk wat in de ogen van God werkelijk waarde geeft aan de offeranden

die naar de tempel worden gebracht. De schriftgeleerden ontvingen waardering van de mensen, want die zochten zij. Deze arme weduwe ontvangt waardering van de Heer, terwijl ze daar helemaal niet mee rekende.

Hij, God, kijkt niet naar de grootte van de bijdrage, maar naar wat we voor onszelf overhouden. In het geval van de weduwe is dat niets! Zij die van hun overvloed gaven, bewaarden het grootste deel voor zichzelf. Het vele wat wij voor onszelf overhouden, bewijst hoe weinig we geven.

De Heer waardeert het geven op de manier van de weduwe omdat het niet alleen de uitdrukking is van overvloedig geven, maar tevens van volkomen vertrouwen op God.

Markus 13

De verwoesting van de tempel voorgezegd | verzen 1-2

1 En toen Hij uit de tempel ging, zei een van Zijn discipelen tot Hem: Meester, zie, wat een grote stenen en wat een grote gebouwen! 2 En Jezus zei tot hem: Zie je deze grote gebouwen? Er zal <hier> geen enkele steen op [de andere] steen gelaten worden die niet zal worden afgebroken.

In dit hoofdstuk spreekt de Heer Jezus Zijn rede over de laatste dingen uit. Hij spreekt daarover – in overeenstemming met het karakter van dit evangelie – tot Zijn discipelen in hun hoedanigheid van dienaren. Dit hoofdstuk bevat dan ook onderwijs voor dienaren in tijden van grote verdrukking. De Heer waarschuwt Zijn discipelen hoe ze kunnen ontkomen aan het oordeel dat over het geliefde volk komt vanwege hun zonden. Als de tijd komt waarover Hij hier spreekt, zal dat het bewijs zijn van de waarheid van Zijn woorden en tevens een bemoediging voor hun harten.

De aanleiding voor deze rede over wat er in het einde van de tijden zal gebeuren, is de opmerking van een van Zijn discipelen tegen Hem over de tempel. Wanneer Hij de tempel weer uitgaat, keert Hij deze als het ware de rug toe. Hij laat het hele systeem aan zichzelf over. Een van Zijn discipelen keert zich echter om, ziet de grootsheid van de tempel en roemt daarover. Hij beziet de tempel als Gods huis en het centrum van hun dienst.

Dat geeft de Heer gelegenheid hun Gods gedachten mee te delen over Zijn wegen met Zijn volk en Zijn oordeel over de geestelijke toestand ervan. Zo kunnen ook vandaag prachtige kerken voor het oog schitterend zijn en voorwerpen van bewondering die te bezichtigen zijn, maar God zal het alles oordelen. We zien dat in de val van het grote Babylon (*Op 18:21*).

De Heer herhaalt een gedeelte van de opmerking van Zijn discipel als vraag. Hij doet dit om hem te betrekken bij wat Hij over de tempel gaat zeggen. Dan zegt Hij zonder omwegen dat van al die indrukwekkende, voor het oog zo prachtige gebouwen niets heel gelaten zal worden. Dat is voor de discipelen een schok. Zij menen nog steeds dat de tempel het bewijs is van Gods aanwezigheid onder Zijn volk en daarmee de erkenning

van het volk door God. Ze zien de dingen nog steeds vanuit hun godsdienstige opvattingen dat hun Meester Zijn rijk gaat oprichten. Maar slechts enkele tientallen jaren later zal het oordeel over deze gebouwen komen.

Vragen over de toekomst | verzen 3-4

3 En toen Hij op de Olijfberg zat, tegenover de tempel, vroegen Petrus, Jakobus, Johannes en Andréas Hem afzonderlijk: 4 Zeg ons, wanneer zullen deze dingen zijn, en wat is het teken wanneer al deze dingen in vervulling zullen gaan?

De Heer neemt een veelzeggende plaats in: op de Olijfberg en tegenover de tempel. Tweemaal twee broers vragen Hem naar een verklaring. Vanaf de Olijfberg hebben ze een goed zicht op de tempel. De Heer zit weer. Er is rust bij Hem en vanuit die rust geeft Hij Zijn discipelen antwoord op hun vragen en voert hen verder in Gods plannen over de toekomst in. Om Gods gedachten te leren kennen moeten we, zoals Hij, op een verheven plaats zijn. Van daaruit zien we de werkelijkheid, want daar geeft Hij profetisch onderwijs.

De Olijfberg ligt ten oosten van Jeruzalem. Tussen de Olijfberg en de stad loopt als een scheiding de beek Kidron. Van de Olijfberg kwam de eze-lin die Hem in een triomftocht onder het gejuich van de menigte naar Jeruzalem bracht (*Mk 11:1*). Bij de Olijfberg ligt ook Gethsémané. Vanaf de Olijfberg zal Hij naar de hemel gaan en Hij zal vanuit de hemel daarop terugkeren (*Hd 1:11; Zc 14:4*).

De vier discipelen vragen twee dingen. Ze vragen naar het “wanneer” en naar “het teken”. Hun vraag naar het teken bewijst dat zij zich nog steeds als echte Joden gedragen en als echte Joden denken. Het onderwijs dat volgt, is dan ook in de eerste plaats voor hen als Joden bedoeld. De Heer stelt het echter zo voor, dat het ook op ons van toepassing is en dan met name voor ons als dienaren om Hem daarin na te volgen.

Het begin van de weeën | verzen 5-8

5 Jezus nu begon hun te zeggen: Kijkt u uit dat niemand u misleidt. 6 Velen zullen komen onder Mijn Naam en zeggen: Ik ben het, en zij zullen velen misleiden. 7 Wanneer u nu zult horen van oorlogen en geruchten van oorlogen,

wordt niet verschrikt, want het moet gebeuren, maar het is nog niet het einde; 8 want volk zal opstaan tegen volk en koninkrijk tegen koninkrijk. Er zullen aardbevingen zijn in verschillende plaatsen; <en> er zullen hongersnoden <en onlusten> zijn. Deze dingen zijn een begin van [de] weeën.

De Heer "begon" hun iets te zeggen. Wat Hij zegt, is een *begin* van Zijn onderwijs en geen afgerond geheel. Het is onderwijs dat zij moeten uitwerken in hun leven en waarbij Hij doorgaat hen steeds meer te leren. De inleidende woorden van Zijn onderwijs zijn een waarschuwing. Ze geven aan dat het Hem er niet om gaat hun nieuwsgierigheid te bevredigen, maar dat Hij Zijn woorden wil toepassen op hun hart en geweten. Al Zijn aanwijzingen en waarschuwingen geeft Hij in dit evangelie met het oog op hun dienst.

Hij wijst er allereerst op dat de tijd wanneer deze dingen zullen gebeuren, een tijd van grote misleidingen zal zijn. Velen zullen zich uitgeven voor de Messias. Ieder van die valse messiassen zal zeggen dat hij het is. En velen zullen erin trappen. Deze valse messiassen zullen hun succes te danken hebben aan het ongeloof van de massa die liever in de leugen gelooft dan de waarheid te erkennen en zich te bekeren. Het is ook vandaag een enorm misleidende tijd waarin mensen het christelijk geloof hebben afgezworen omdat het hun door godsdienstige leiders is afgenomen. Er is een gat ontstaan waarin de demonen graag springen om het te vullen met hun misleidende leringen.

Behalve het gevaar van misleiding is er ook gevaar door omstandigheden. Er zullen oorlogen zijn. Een oorlog is een uitbarsting van geweld tussen bevolkingsgroepen, waarbij geweld en dood het leven ondraaglijk maken. Een oorlog is vaak van langdurige aard met langdurige gevolgen. Het gerucht van oorlog is al voldoende om angst aan te jagen. De Heer zegt dat ze er niet van hoeven te schrikken, want het hoort bij de eindtijd, maar het betekent niet het einde. Ook de oorlogen zijn vandaag algemeen en maken mensen bang, maar dat hoeven christenen niet te zijn.

Behalve misleiding en oorlogen zullen er ook natuurrampen zijn en ook kleinere vuurhaarden van onderlinge strijd tussen mensen. Al deze veroorzakers van onvrede en ellende zijn de aankondiging van nog ergere dingen. In het grootste deel van de wereld is hongersnood en het tekort

aan voedsel wordt steeds nijpender. Dat zijn allemaal directe gevolgen van de zonde. En het is nog maar een begin van de weeën.

De dienaar wordt vervolgd | verzen 9-13

9 Kijkt u echter uit voor uzelf; zij zullen u overleveren aan raadsvergaderingen en in synagogen zult u worden geslagen en voor stadhouders en koningen zult u worden gesteld ter wille van Mij, tot een getuigenis voor hen; 10 en aan alle volken moet eerst het evangelie worden gepredikt. 11 En wanneer zij u wegleiden om u over te leveren, weest tevoren niet bezorgd wat u zult spreken, maar al wat u op dat uur zal worden gegeven, spreekt dat; want u bent het niet die spreekt, maar de Heilige Geest. 12 En [de ene] broer zal [de andere] broer tot [de] dood overleveren en een vader [zijn] kind; en kinderen zullen opstaan tegen ouders en hen ter dood brengen. 13 En u zult door allen worden gehaat ter wille van Mijn Naam; wie echter zal volharden tot [het] einde, die zal behouden worden.

Deze verzen vinden we alleen hier en niet in de profetische rede die Mattheüs in *Mattheüs 24-25* en Lukas in *Lukas 21* hebben opgeschreven. Niet alleen de omstandigheden zijn kenmerkend voor die tijd, maar ook wat er met hen zelf zal gebeuren. De haat van de mensen zal zich vooral op hen richten als volgelingen of dienaren van Christus. Ze zullen worden overgeleverd aan raadsvergaderingen van godsdienstige systemen om te worden verhoord. De methoden van verhoring zijn wreed en de verhoringen zullen zelfs plaatsvinden in synagogen, dat zijn gebouwen waar onderwijs uit Gods wet wordt gegeven.

Daarnaast zullen wereldse overheden hen ter verantwoording roepen vanwege Wie Christus is. Het zal een gelegenheid zijn om deze overheden bekend te maken met Zijn Naam, waardoor het evangelie ook op die plaatsen zal komen. Zo heeft Paulus voor de Joodse raad getuigd, evenals voor Festus, Agrippa en zelfs de keizer. Ook heeft het evangelie geklonken en klinkt het nog steeds in strafkampen waarnaartoe trouwe getuigen verbannen werden en nog worden. Bij dit alles was en is het belangrijk het karakter van waarheid en nederigheid te bewaren.

Zo zal het evangelie zijn weg vinden, want voordat het einde komt, moet het eerst aan alle volken worden gepredikt. God wil dat Zijn blijde bood-

schap ook in de donkerste tijden, of misschien wel juist dan, tot de uitersten van de aarde wordt gebracht. God oordeelt nooit zonder eerst een volkomen getuigenis te hebben gegeven van de weg tot redding van dat oordeel. Het is onze opdracht dat te doen, terwijl we zien wat er in de wereld gaande is.

De Heer heeft een grote bemoediging voor Zijn discipelen. Als ze worden weggeleid om te worden verhoord, hoeven ze zich geen zorgen te maken over wat ze zullen spreken. Hij zal ervoor zorgen dat ze op het juiste moment het juiste zullen spreken. Dat zal Hij bewerken door de Heilige Geest, Die hun de woorden in de mond zal leggen.

Dit is ook voor elke situatie van dreiging en nood die wij als dienaren kunnen tegenkomen van belang om ons daarvan bewust te zijn. De Heilige Geest wil ons vervullen tot het verrichten van onze taak om te getuigen (*Hd 1:8; 4:31*). Wij hoeven geen tactiek uit te stippelen of een organisatie op te richten om te weten hoe we de vijand zullen weerstaan.

Als we op ons eigen inzicht en onze eigen vaardigheden gaan vertrouwen, is onze nederlaag zeker. Als we op de Heer vertrouwen, zal Hij de overwinning geven, al zou het ons ook het leven kosten. We zullen dit wonder van het spreken door de Heilige Geest ervaren telkens als we voor de Heer Jezus uitkomen wanneer Hij ons in situaties brengt waarin Hij dat van ons vraagt.

Elke dienst voor Christus zal ook de haat van het menselijk hart openbaar maken. Die haat zal zo groot zijn, dat er zelfs in familieverbanden geen veiligheid meer te vinden is. Gezag verdwijnt en familiebanden worden verscheurd. Waar anders de ene broer de andere helpt, zal nu de ene broer de andere ter dood overleveren. Terwijl een kind van nature bij zijn vader bescherming en veiligheid vindt, is daar in die tijd niets van over en zal een vader zijn kind overleveren als hij merkt dat dit kind een discipel van Christus is.

Dat alle natuurlijke verhoudingen verkild zijn, blijkt ook wel uit de opstand van kinderen tegen hun ouders en het ter dood brengen van hen. Kinderen behoren hun ouders te eren en niet tegen hen op te staan. Ze zijn zonder natuurlijke liefde (*2Tm 3:1-4*). Dit is het resultaat van het egoïsme dat in de gezinnen heerst, met als gevolg dat de liefdeloosheid hand

over hand toeneemt. Zo voeden ouders hun kinderen voor de dood op, want er is geen natuurlijke liefde meer. Kinderen sterven door emotionele verwaarlozing veroorzaakt door geldingsdrang van de ouders. De grondslagen van de maatschappij worden ondergraven. Het gaat allemaal sluipend, maar zeker.

De haat zal algemeen zijn omdat de haat tegen de Heer Jezus algemeen is (*Jh 15:18-21*). Het komt erop aan ons er niet door te laten tegenhouden, maar te volharden tot het einde. Het einde is in eerste instantie tot het einde van de grote verdrukking, waarover de Heer hierna spreekt. Volharding is de volkomen vrucht van gehoorzaamheid (*Jk 1:4*). Wie volhardt, wordt behouden.

Dit betekent niet dat het van onze eigen inspanning afhangt of we behouden worden. De behoudenis kan niet worden verdiend en wie door genade behouden is, kan niet verloren gaan. Het gaat er hier om dat de volharding het bewijs is dat iemand Christus kent, voor Hem gekozen heeft en Hem daarom consequent dient. En als er een keer een falen is, is er ook belijdenis en herstel.

De gruwel van de verwoesting | *verzen 14-20*

14 Wanneer u nu de gruwel van de verwoesting zult zien staan waar het niet behoort, – laat hij die het leest erop letten! – laten dan zij die in Judéa zijn, vluchten naar de bergen; 15 laat hij die op het dak is, niet naar beneden gaan en niet naar binnen gaan om iets uit zijn huis te halen; 16 en laat hij die op het veld is, niet terugkeren naar wat achter hem ligt om zijn kleed te halen. 17 Wee echter de zwangeren en de zogenden in die dagen. 18 Bidt ook dat het niet 's winters gebeurt. 19 Want die dagen zullen zo'n verdrukking zijn als er niet geweest is van [het] begin van [de] schepping die God heeft geschapen, tot nu toe, en er geenszins meer zal komen. 20 En als [de] Heer die dagen niet had verkort, zou geen vlees behouden worden, maar ter wille van de uitverkorenen die Hij heeft uitverkoren, heeft Hij die dagen verkort.

“De gruwel van de verwoesting” is de afgod die verwoesting bewerkt (*Dn 9:27; 11:31; 12:11*). De Heer doelt hier op het beeld van het beest dat de heerser van het herstelde Romeinse rijk voorstelt. Dit beeld zal door de antichrist in de tempel worden gezet en iedereen zal het moeten aanbidden (*2Th 2:4; Op 13:12-15*). Dit is het begin van de grote verdrukking die drieënhalf jaar

zal duren. Het opstellen van deze afgod in de tempel is voor de getrouwe Joden het teken om te vluchten. De grote verdrukking zal de getrouwen openbaar maken. Zij zijn het die zich laten waarschuwen, een waarschuwing die zij hebben ontvangen door in het Woord te lezen.

De Heer merkt op dat het van levensbelang is om Zijn Woord met inzicht – niet voor de vorm – te lezen. Daardoor kunnen we ontkomen aan de grote misleiding. Hij zegt het en wij moeten erop letten. Zo is het met elke misleiding die op de dienaar afkomt. De enige manier om niet misleid te worden is het lezen van Gods Woord en het ter harte te nemen ervan.

De vervolging die zal losbarsten, zal zo plotseling zijn, dat er geen ogenblik verloren mag gaan door ook nog maar snel iets uit huis te pakken omdat het mogelijk van pas zou komen. Waar iemand zich ook maar bevindt, het komt erop aan zo snel mogelijk te vluchten, zelfs met achterlating van het kleed dat tegen de kou van de nacht moet beschermen. Het leven is meer dan bescherming tegen de kou.

De Heer houdt ook rekening met de kwetsbaren. Deze tijd zal in het bijzonder zwaar zijn voor de zwangeren en zogenden. Zij zullen verzwakt zijn en dan toch snel moeten vluchten. Hij houdt zelfs rekening met de weersomstandigheden. Hij zegt hun te bidden dat deze dingen niet in de winter gebeuren vanwege de extra nood die dat zal geven. Ze mogen bidden, want Gods oor is geopend voor hun nood en Hij geeft uitredding door hen er doorheen te helpen. Er staat hier niet bij, wat wel in het *evangelie naar Mattheüs* staat, dat ze ook moeten bidden dat hun vlucht niet op de sabbat zal gebeuren (*Mt 24:20*). Hieruit blijkt dat de ervaringen van dienaren hier vooropstaan en niet zoals in *Mattheüs* het Joodse aspect.

De Heer voorzegt de ongekende verdrukking van die dagen. Een dergelijke verdrukking is er nooit geweest op aarde en zal er ook daarna nooit weer komen. Hoe groot moet die verdrukking zijn! Het is de tijd die Jeremia “een tijd van benauwdheid voor Jakob” noemt (*Jr 30:7; Dn 12:1; Mt 24:21; Op 3:10*). Het is een tijd van een verdrukking die zijn weerga niet kent.

De Heer heeft echter een grens aan die verdrukking gesteld. Hij heeft de duur ervan vastgelegd. Hij heeft de maat, de grens van de openbaring van de wetteloze, bepaald ter wille van Zijn uitverkorenen. De verdrukking zal beperkt worden tot drieënhalf jaar. Velen zullen wel omkomen, maar

ze zullen niets missen van het vrederijk. Zij zullen deelhebben aan (de tweede fase van) de eerste opstanding (*Op 20:4*). Er zal ook door Hem een overblijfsel in leven worden gehouden.

Waarschuwing voor misleiders | *verzen 21-23*

21 En als dan iemand tot u zegt: Zie, hier is de Christus, zie, Hij is daar, geloof het niet. 22 Want er zullen valse christussen en valse profeten opstaan en tekenen en wonderen geven om zo mogelijk de uitverkorenen te misleiden. 23 Kijkt u echter uit! Van tevoren heb Ik u alles gezegd.

Hoe verleidelijk is het om in die tijd van de grootste nood een valse christus aan te nemen om maar van de nood verlost te worden. De Heer waarschuwt ervoor hem niet te geloven. Het gaat niet alleen om de *woede* van de satan – hij is de “*brullende leeuw*” (*1Pt 5:8*), maar ook om zijn *listen* – hij is ook de “*engel van het licht*” (*2Ko 11:14*). Allen die de liefde tot de waarheid niet hebben aangenomen, zullen een prooi van dergelijke misleiders worden (*2Th 2:9*). En er zullen er in die dagen vele zijn.

Naast de valse christussen zullen er ook valse profeten zijn die met prachtige toespraken en schitterende woordspelingen een valse christus aanwijzen als de ware Christus. Ze zullen niet alleen zeggen dat dit de Christus is, maar ook misleidende tekenen en wonderen verrichten om hun bewering te ondersteunen. Het zal allemaal zo echt lijken, dat er een enorme misleidende kracht van uitgaat om die persoon als de ware Christus aan te nemen.

De Heer waarschuwt nadrukkelijk dat ze zich niet laten misleiden. Een gewaarschuwd mens telt voor twee. Hij heeft het van tevoren gezegd. Dit is Zijn liefde voor de Zijnen. Hij laat ons niet onkundig over wat er allemaal staat te gebeuren. We kunnen geopende ogen hebben voor de misleidingen die zullen komen en daarvoor op onze hoede zijn.

Als we ons als ziende discipelen toch nog laten misleiden, hebben we dat te wijten aan het vergeten of het in de wind slaan van het Woord van God, waarin ons alles van tevoren is gezegd. Het Woord is onze enige veilige gids om trouw te blijven en te volharden tot het einde. De Heer spreekt als de Profeet van God Die door Mozes is aangekondigd (*Dt 18:18*).

De komst van de Zoon des mensen | verzen 24-27

24 Maar in die dagen, na die verdrukking, zal de zon verduisterd worden en de maan zal haar schijnsel niet geven, 25 en de sterren zullen uit de hemel vallen en de krachten die in de hemelen zijn, zullen wankelen. 26 En dan zullen zij de Zoon des mensen zien komen in wolken, met grote kracht en heerlijkheid. 27 En dan zal Hij Zijn engelen uitzenden en Zijn uitverkorenen bijeenverzamen uit de vier windstreken van [het] einde van [de] aarde tot [het] einde van [de] hemel.

Het einde van de verdrukking komt met indrukwekkende natuurverschijnselen. Het kan zijn dat wat de Heer hier zegt, letterlijk in vervulling gaat. Het kan ook zijn dat Hij doelt op een totale omwenteling en omverwerping van regerende machten, waarvan de zon en de maan een beeld zijn. De sterren stellen in dat geval lagere regerende machten voor dan de zon en de maan. Het heelal komt in beroering. Ook in de hemel zullen de geestelijke boze machten, die daar zo lang heerschappij hebben uitgeoefend, wankelen.

Op het moment dat de chaos compleet is, zal de Zoon des mensen komen om orde op zaken te stellen. Dan komt Hij niet meer zoals de eerste keer als een hulpeloze Baby, maar met grote kracht en heerlijkheid. Aan alle verdrukking van de Zijnen maakt Hij een einde. Elke tegenstand slaat Hij neer. Alle ongerechtigheid oordeelt Hij.

Hij zal Zijn engelen gebruiken om Zijn uitverkorenen overal vandaan te halen om ze te brengen naar het land dat van Hem is en waar de vijand zo tekeer is gegaan. Het betreft hier het overblijfsel van de tien stammen dat in de verstrooiing is geweest. Niemand van Zijn uitverkorenen zal achterblijven.

Gelijkenis van de vijgenboom | verzen 28-31

28 Leert nu van de vijgenboom deze gelijkenis: Wanneer zijn tak al zacht wordt en de bladeren uitspruiten, dan weet u dat de zomer nabij is. 29 Zo ook u, wanneer u deze dingen zult zien gebeuren, weet dan dat het nabij is, voor de deur. 30 Voorwaar, Ik zeg u: dit geslacht zal geenszins voorbijgaan totdat al deze dingen zijn gebeurd. 31 De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar Mijn woorden zullen geenszins voorbijgaan.

De Heer stelt de vijgenboom tot voorbeeld. De vijgenboom is een beeld van Israël. Zoals na de winter de tak van de vijgenboom weer zacht wordt en er bladeren aan de boom komen, zo zal het ook met het volk Israël gebeuren. Het volk zal weer leven krijgen door de Geest (*Ez 37:1-14*). De zomertijd wijst op de tijd van de heerlijke regering van Christus. Wij zien de tak al zacht worden en de bladeren uitspruiten.

Door wat er gebeurt met Israël, weten we hoe laat het is op de profetische klok. We zien hoe Israël sinds 1948 weer een natie is. De tak is zacht geworden en er zijn bladeren verschenen, maar er is nog geen vrucht. Die vrucht kan pas komen als de Geest in Israël, dat wil zeggen in een overblijfsel, eerst verootmoediging heeft bewerkt (*Zc 12:10*) als voorbode van nieuw leven. Er is een uiterlijke staat Israël, maar nog geen afhankelijkheid van God. Dat komt pas als de gemeente is opgenomen en de Geest in het volk komt, dat wil zeggen dat Hij een overblijfsel levend maakt. De bladeren wijzen naar die tijd vooruit. De zomer is nog niet gekomen, maar wel nabij.

De Heer stelt duidelijk dat al de door Hem voorzegde dingen onherroepelijk zullen gebeuren. Ze zullen de gevolgen over zich krijgen die ze over zich hebben afgeroepen door hun verwerping van de Messias. Dit geslacht is er nog steeds, het is nog steeds niet voorbijgegaan. Het is niet de tijd dit geslacht uit te roeien, ook nu niet. De Heer zal bij Zijn komst met dit geslacht afrekenen.

Hij stelt dat de zekerheid van de vervulling van Zijn woorden groter is dan het blijven bestaan van hemel en aarde. Aan het bestaan van de hemel en de aarde komt een einde, maar niet aan Zijn woorden. Als Zijn woorden vervuld zijn, zijn ze niet voorbijgegaan, maar laat de vervulling tot in eeuwigheid de waarde van Zijn woorden zien.

Dag en uur onbekend | *verzen 32-37*

32 Van die dag of dat uur echter weet niemand, ook de engelen in [de] hemel niet, ook de Zoon niet, behalve de Vader. 33 Kijkt u uit, waakt <en bidt>; want u weet niet wanneer het de tijd is: 34 zoals een mens die buitenslands gaat, zijn huis verlaat en aan zijn slaven macht geeft, aan ieder zijn werk, en de deurwachter gebiedt te waken. 35 Waakt dan! Want u weet niet wanneer de heer van het huis komt, 's avonds of te middernacht of met het hanengekraai of

‘s morgens vroeg; 36 opdat hij, als hij plotseling komt, u niet in slaap vindt. 37
Wat Ik nu tot u zeg, zeg Ik tot allen: Waakt!

De Heer Jezus zegt als de ware Dienaar en Profeet Die God op aarde dient dat het precieze tijdstip van Zijn komst onbekend is. Als de eeuwige God weet Hij alles, als Dienaar onderwerpt Hij Zich aan God en weet Hij niet alles. Dit is voor ons niet te begrijpen, net zomin als wij kunnen begrijpen dat Hij kon toenemen in wijsheid en in grootte en in gunst bij God en mensen (*Lk 2:52*). Als wij het zouden kunnen begrijpen, zouden wij ook begrijpen wat het is dat Hij tegelijk waarachtig God en waarachtig Mens is. Dit is voor ons echter onmogelijk, want dan zouden wij God gelijk zijn. Zijn onbekendheid met dag of uur toont aan hoe waarachtig Mens Hij is.

Dat het uur aanstaande is, voor de deur, wil nog niet zeggen dat het ogenblik van Zijn komst ook berekend kan worden. De begeleidende verschijnselen van de komst van de Zoon des mensen geven aan dat Hij binnenkort komt, maar Zijn komst zelf zal gebeuren met de snelheid van de bliksem.

Nog eens zegt Hij dat ze moeten uitkijken, opletten. Ze moeten waken, dat is bewust wakker zijn, geen rust kunnen vinden in een wereld, waarin Hij ook geen rust kan vinden. Het is niet een angstig uitzien, maar een vertrouwend en hoopvol uitzien. Daarom voegt Hij eraan toe dat ze moeten bidden. Bidden wil zeggen vertrouwen dat het God niet uit de hand loopt.

Terwijl ze zo waken en bidden, geeft de Heer ook een opdracht. Er is werk te doen voor iedere dienaar. Hij stelt Zichzelf voor als een mens die zijn huis, dat is het huis van Israël, verlaat en buitenslands gaat, dat wil zeggen dat Hij teruggaat naar de hemel, terwijl Hij opdrachten geeft aan hen die achterblijven. Bij Zijn terugkeer naar de hemel heeft Hij aan Zijn slaven macht en aan ieder zijn werk – niet: zijn gave – gegeven. Dat is in overeenstemming met dit evangelie waar de Heer Jezus de Dienaar is en Zijn discipelen leert hoe zij moeten dienen.

Na Zijn heengaan is Zijn eigen dienst op aarde voorbij. Hij laat die voortzetten door Zijn slaven. Hier is geen sprake van een geven van talenten om er handel mee te drijven (*Mt 25:15*), maar hier heeft ieder zijn werk als slaaf. Het gaat om dienst in het huis – voor ons is dat het huis van God, de gemeente – waarin iedere dienaar zijn opdracht heeft. Ieder van ons kan

op het terrein dat de Heer geeft met gezag optreden, want daartoe heeft Hij aan Zijn slaven macht gegeven.

De deurwachter krijgt apart te horen dat hij moet waken. Hij moet erop toezien dat er geen kwaad het huis binnenkomt in de vorm van boze personen of verkeerde leer. De Heer benadrukt het belang en de noodzaak van het waken echter niet alleen met het oog op het verkeerde dat in het huis zou kunnen komen, maar ook met het oog op de komst van Hemzelf als de Heer van het huis. Zoals al is opgemerkt, kunnen we in dit huis een beeld zien zowel van het huis Israël als van de gemeente.

Hoe zal Hij ons aantreffen? Slappend? Ook als christenen kunnen we in slaap vallen en Zijn komst uit het oog verliezen. In slaap vallen wil zeggen dat we op de ongelovigen lijken die doden zijn (*Ef 5:14*).

De Heer besluit Zijn rede met voor de vierde keer in dit korte gedeelte (*verzen 32-37*) de opdracht te geven om te waken. Over het hoofd van de discipelen heen zegt Hij het "*tot allen*", zonder uitzondering, dat wil zeggen nadrukkelijk ook tegen ons. Het hart moet voorbereid zijn om Hem te ontvangen. Als we ophouden met uitzien naar Zijn komst, zullen we ons op de dingen van de aarde gaan richten. We hebben dan de eerste stap gezet op de weg van het verval. Daarom is het van levensbelang te waken om naar Hem uit te zien.

Markus 14

Jezus moet gedood worden | verzen 1-2

1 *Het Pascha en [het Feest van] de ongezuurde broden nu was na twee dagen. En de overpriesters en de schriftgeleerden zochten hoe zij Hem met list zouden grijpen en doden; 2 want zij zeiden: Niet op het feest, opdat er niet misschien opschudding onder het volk komt.*

Het Pascha vormt de grondslag van alle andere feesten. Het is het in herinnering houden van de verlossing uit Egypte en de bevrijding van het oordeel over de eerstgeborenen (*Ps 78:51; 136:10*). Het Feest van de ongezuurde broden is daar nauw aan verbonden. Het volgt erop, is daarvan het resultaat. Het stelt de heiliging van het hele leven van de verlostee voor.

Het Pascha spreekt van de Heer Jezus als het offer waardoor wij zijn bevrijd van de macht van de wereld, waarvan Egypte een beeld is, en het oordeel van God, waarvan de dood van de eerstgeborenen een beeld is. De Heer Jezus wordt in dit evangelie als het zondoffer voorgesteld – in *Mattheüs* als het schuldoffer; in *Lukas* als het dank- of vredeoffer en in *Johannes* als het brandoffer.

Wie door Hem is verlost, behoort een leven te leiden – en zal dat ook willen doen – dat aan Hem is toegewijd. Daarvan spreekt het Feest van de ongezuurde broden dat door Markus in één adem met het Pascha wordt genoemd (*vers 1,12; vgl. Lk 22:1*). Dat feest duurt zeven dagen. Het is een beeld van het hele leven van de gelovige, waarin de zonde, waarvan het zuurdeeg een beeld is, geen plaats mag hebben.

De feesten die de Heer Jezus Zelf heeft ingesteld (*Lv 23:1-8*) – Hij is immers *Jahweh* –, worden voor de overpriesters en schriftgeleerden een gelegenheid om Hem, Die deze feesten heeft ingesteld, te grijpen en te doden. De ergste vijanden zijn altijd zij die het meest met het licht in aanraking zijn geweest. De godsdienstige leiders, die deze feesten op een God waardige wijze aan het volk moesten onderrichten, beraadslagen hoe ze Hem, van Wie deze feesten spreken, zullen doden!

Maar: De mens wikt, maar God beschikt (*Sp 16:1*). Dat zien we ook hier. Zij zeggen: Niet op het feest. God zegt: Wel op het feest. En wat betekenen de beraadslagingen van mensen als God al van oudsher heeft besloten dat het *wel* op het feest zal zijn? Het zal op *die* dag en op *dat* feest gebeuren, het feest dat in feite de voorafschaduwning is van de dood van Christus. De soevereiniteit van God blijkt uit het feit dat Hij voor de uitvoering van Zijn plannen gebruikmaakt van de verdorven wil van de mens.

Hun overlegging om het niet op het feest te doen wordt ingegeven door angst voor opschudding onder het volk. Ze weten dat het volk Christus bewondert om Zijn werken en Zijn goedheid.

Zalving door Maria | vers 3

3 En toen Hij in Bethanië was in het huis van Simon de melaatse, kwam er, terwijl Hij aanlag, een vrouw met een albasten fles met balsem van echte, kostbare nardus; zij brak de albasten fles en goot die uit op Zijn hoofd.

Tegenover de kille haat van de godsdienstige leiders tegen de Heer straalt hier de warmte van de genegenheid van een vrouw voor Hem. Tegenover de vele haters staat deze ene persoon. Zij bewondert Hem niet alleen om Zijn werken en goedheid, maar ook om het werk dat Hij gaat doen. Het is Maria. Haar naam wordt hier niet genoemd omdat het er niet om gaat *wie* het doet; het gaat erom *wat* ze doet.

Wat ze doet, gebeurt in het huis van Simon met de toevoeging “*de melaatse*”. Dat is hij niet meer, anders kon hij daar niet wonen, maar het is een herinnering aan wat hij was. De herinnering aan wat wij waren, maakt ons dankbaar voor Wie de Heer is en wat Hij heeft gedaan. De Heer is graag bij dankbare mensen. Dat is ook de sfeer waarin de zalving kan plaatsvinden als teken van aanbidding.

De vrouw breekt de fles. Die hoeft na deze daad niet meer voor iets anders gebruikt te worden. Door het breken ervan kan de inhoud ongehinderd over Zijn hoofd stromen. De fles moet niet de aandacht krijgen, maar de balsem. Ons leven is als die fles. Naarmate ons leven meer verbroken wordt voor Hem, naar die mate krijgt Hij uit ons leven meer de eer die Hem toekomt. De bewondering mag niet voor een mens zijn, maar moet uitsluitend voor Hem zijn.

Reacties op de zalving | verzen 4-9

4 Nu waren er sommigen die [haar] dit zeer kwalijk namen bij zichzelf <en zeiden>: Waartoe is deze verkwisting van de balsem gebeurd? 5 Want deze balsem had voor meer dan driehonderd denaren verkocht en aan de armen gegeven kunnen worden. En zij werden zeer verontwaardigd tegen haar. 6 Jezus echter zei: Laat haar [begaan]. Waarom valt u haar lastig? Zij heeft een goed werk aan Mij verricht. 7 Want de armen hebt u altijd bij u en wanneer u wilt, kunt u hun weldoen; Mij echter hebt u niet altijd. 8 Zij heeft gedaan wat zij kon; zij heeft van tevoren Mijn lichaam gezalfd voor de begrafenis. 9 Ja, voorwaar, Ik zeg u: overal waar dit evangelie wordt gepredikt in de hele wereld, zal ook van wat deze heeft gedaan, gesproken worden tot haar gedachtenis.

De reactie van sommige van Zijn discipelen is teleurstellend. Hier blijkt dat niet alleen Judas het de vrouw kwalijk neemt. Judas reageert uit geldzucht. Dat hoeft bij de andere discipelen niet zo te zijn. Bij hen is het mogelijk meer de ongevoeligheid voor wat de Heer bezighoudt. Zij begrijpen niets van de daad van Maria. Zij vinden wat zij doet slechts verkwisting van geld, dat naar hun mening zoveel beter had kunnen worden besteed. Hierdoor laten ze zien dat Hij niet kostbaar is in hun ogen. Wat aan Hem wordt gedaan, is nooit verkwisting. Hij verdient het beste wat we hebben.

Ze hebben zogenaamd ook een edel motief waarmee ze hun verontwaardiging over haar daad menen te kunnen onderbouwen. Het had beter aan de armen gegeven kunnen worden. Dat kunnen we ook toepassen op vandaag. Er wordt veel tijd en geld besteed aan allerlei sociaal werk, maar als de Heer Jezus niet de eer krijgt, is het werk tot verheerlijking van de mens zelf.

We horen geen verweer van de vrouw. De Heer neemt het voor haar op. Hij vraagt Zijn discipelen waarom ze haar lastigvallen. Wat is daar de echte reden van? Daarover moeten ze maar eens nadenken. Van de vrouw zegt Hij dat zij een goed werk aan Hem heeft verricht. Ze is daartoe gekomen omdat ze eerder het goede deel heeft gekozen: het zitten aan Zijn voeten (Lk 10:39,42). Ook heeft ze niet iets voor Hem, maar aan Hem gedaan. Het weldoen aan armen is ook een goed werk, maar alleen als het gebeurt in opdracht van Hem en in gemeenschap met Hem. De armen zullen er altijd zijn, maar Hij zal van hen weggaan, terug naar de hemel.

De Heer geeft haar het compliment dat alleen Hij kan geven. Als Hij zegt dat zij heeft gedaan wat zij kon, is dat met de volmaakte kennis van al haar inspanningen om tot deze daad te komen. Dat betreft niet alleen het sparen voor dit vermogen, maar ook het uitvoeren van de daad. Het onbegrip dat haar dit oplevert, maakt haar daad nog indrukwekkender. Wat door Judas, en de andere discipelen, verkeerd wordt uitgelegd, wordt door het getuigenis van de Heer bekleed met het licht van Goddelijk inzicht. Wat een wereld van verschil in beoordeling! Miskend door mensen, erkend door de Heer, dat is het deel van hen die door ware liefde tot Hem tot daden komen die voor vleselijke christenen verspilde energie en middelen betekenen.

De vrouw heeft – misschien wel als enige – aangevoeld dat de Heer zal sterven. Hij heeft het de discipelen meerdere keren verteld, maar zij hebben de werkelijkheid ervan nooit begrepen en het heeft hun handelen niet gekenmerkt. Deze vrouw is uniek voor Hem. Een dergelijk medegevoel heeft Hij bij niemand anders gevonden. Zij heeft Hem van tevoren gezalfd voor Zijn begrafenis. Anderen zullen Hem ook willen zalven als Hij begraven is. Hoewel dat ook een goede daad is, zullen ze voor het verrichten ervan te laat komen.

De daad van Maria zal altijd onlosmakelijk gekoppeld worden aan het evangelie dat gepredikt wordt. Dat wil zeggen dat de behoudenis van zondaren tot gevolg moet hebben dat God wordt aanbeden. De Vader zoekt aanbidders (*Jh 4:23*). Het werk van Christus is erop gericht dat de Vader die aanbidders ook zal vinden, zoals Maria het was. Welke daden die wij verrichten, zijn de moeite waard dat ze worden verkondigd aan de wereld? Zijn dat daden die in verbinding met de Heer Jezus staan en tot gevolg hebben dat de Vader wordt aanbeden?

Het verraad van Judas | *verzen 10-11*

10 En Judas Iskariot, een van de twaalf, ging weg naar de overpriesters om Hem aan hen over te leveren. 11 Toen zij nu dit hoorden, verblijdden zij zich en beloofden hem geld te geven; en hij zocht hoe hij Hem bij gelegenheid zou overleveren.

Wat Judas gaat doen, vormt een scherp contrast met wat Maria heeft gedaan. Zij heeft een goed werk gedaan; hij gaat een kwaad werk verrichten.

Judas wordt “een van de twaalf” genoemd. Het is bijzonder smartelijk dat iemand uit de kring van de discipelen deze uiterst slechte daad gaat doen.

De overpriesters vinden Judas een geschenk uit de hemel, terwijl hij in verbinding met de hel komt. Het maakt de huichelaars ook niets uit als ze zich maar van deze Jezus kunnen ontdoen. Dat er iemand uit Zijn gezelschap komt, vinden ze zeer aangenaam. Ze verblijden zich erover met een duivelse blijdschap. Niemand kan hun betrouwbaardere informatie geven over Jezus dan iemand die jaren met Hem is opgetrokken.

Ze willen de verrader graag door wat geld aan zich binden en hem tot hun handlanger maken. Geld is precies de reden waarom Judas zijn verraad wil plegen. Geldzucht heeft hem in de greep (1Tm 6:10). De overeenkomst wordt gesloten en Judas gaat op zoek naar een gelegenheid om de Heer over te leveren. Die gelegenheid zal hij krijgen op de gelegen tijd, dat is de tijd bepaald door God.

Voorbereiding van het Pascha | verzen 12-16

12 En op de eerste dag van de ongezuurde broden, waarop men het Pascha slachtte, zeiden Zijn discipelen tot Hem: Waar wilt U dat wij heengaan en toebereidselen maken dat U het Pascha eet? 13 En Hij zond twee van Zijn discipelen weg en zei tot hen: Gaat de stad in en u zal een mens tegemoetkomen die een kruik water draagt; volgt hem, 14 en waar hij ook naar binnen gaat, zegt tot de heer des huizes: De Meester zegt: Waar is Mijn gastverblijf waar Ik het Pascha met Mijn discipelen kan eten? 15 En hij zal u een grote, toegeruste, bereide bovenzaal wijzen, en bereidt het ons daar. 16 En Zijn discipelen gingen heen en kwamen in de stad en vonden het zoals Hij hun had gezegd, en zij bereidden het Pascha.

Terwijl Judas druk bezig is met het uitkijken naar een gelegenheid om de Heer over te leveren, willen de andere discipelen zich voor Hem inzetten dat Hij het Pascha kan eten. Het is inmiddels donderdag geworden, de vijfde dag van de week die de gedenkwaardigste zal worden van alle weken die ooit op aarde zijn geweest. De Heer weet dat Hij tijdens dit Pascha als het Lam zal worden geslacht om een betere verlossing te bewerken dan die uit Egypte.

Als bezoekers van Jeruzalem voor de viering van het Pascha hebben Hij en Zijn discipelen geen eigen onderkomen. Met de grote drukte zal het ook moeilijk zijn een vrij gebouw te vinden. Hun vraag laat zien dat hun hart naar deze viering uitgaat. Bovenal begrijpen ze dat het Zijn verlangen is. Ze willen toebereidselen voor het Pascha maken, zodat *Hij* het kan eten.

Wat een praktische moeilijkheid lijkt, is voor de Heer geen moeilijkheid. Hij weet waar Hij terecht kan. Hij zendt twee van Zijn discipelen uit en voorziet hen van aanwijzingen om te komen op de plaats waar Hij het Pascha met Zijn discipelen wil vieren. Hij geeft geen adres, maar enkele kenmerken. Dit betekent dat ze moeten opletten of ze de kenmerken kunnen waarnemen die Hij heeft gegeven.

Ze moeten uitzien naar iemand die hun tegemoetkomt – ze hoeven niet iemand in te halen – die een kruik water draagt. Normaal dragen vrouwen de kruiken, maar hier betreft het een man. Als ze die man zien, moeten ze hem volgen. Het water in de kruik is zeer waarschijnlijk het water waarmee de Heer de voeten van de discipelen zal wassen (*Jh 13:5*). De plaats van de Heer is een reine plaats, waar reiniging plaatsvindt.

We hebben hier een mooi beeld van de manier waarop Christus gelovigen brengt op de plaats waar Hij met hen samenkomt. Het gaat niet om een adres, maar om het hart van de zoekende. De man die de kruik water draagt, stelt een gelovige voor die zich door Gods Woord, waar het water een beeld van is (*Ef 5:26*), laat leiden. De Heer Jezus wil gelovigen die zoeken naar de plaats van samenkomen rondom Hem in contact brengen met gelovigen die hun leven onder het gezag van Gods Woord plaatsen. Zulke gelovigen kunnen vanuit dat Woord anderen onderwijzen over het samenkomen van de gelovigen en hun laten zien wat volgens de Schrift de geestelijke kenmerken zijn van die plaats van samenkomen. Wij bereiden het voor Hem als wij daar zijn in overeenstemming met wat bij Hem past.

De discipelen moeten de man volgen naar het huis waar hij binnengaat. Vervolgens mogen ze de heer van dat huis in Naam van de Meester vragen naar Zijn "*gastverblijf*". Ze mogen ook zeggen waarvoor Hij dat gastverblijf nodig heeft. 'Gastverblijf' is hetzelfde woord als 'herberg'. Beide woorden zijn prachtige benamingen voor wat de gemeente behoort te zijn. Wij zijn gasten bij Hem, de Meester en Hij heeft ons, die eens in de macht van de

satan waren, in de herberg van de gemeente gebracht (vgl. Lk 10:33-35). Als gemeente mogen we deze 'herbergfunctie' ook voor anderen hebben.

Het is wel "*Mijn*" gastverblijf, het gastverblijf van de Heer Jezus, want de gemeente is van Hem. Het woord 'herberg' is hetzelfde als in *Lukas 2*, waar gezegd wordt dat daarin voor Hem bij Zijn geboorte geen plaats was (Lk 2:7). In de wereld, waar voor Hem geen plaats is, heeft Hij Zelf een herberg voor de Zijnen waar Hij hen bij Zich ontvangt.

De discipelen zullen ontdekken dat er niet alleen een toebereide bovenzaal is, maar ook een toebereid hart bij de heer van dat huis (vgl. Mk 11:3). De bovenzaal heeft de volgende kenmerken:

1. Het is een "*grote*" bovenzaal, er is plaats voor velen.
2. Het is een "*toegeruste*" bovenzaal, alles is aanwezig, er hoeft niets aan te worden toegevoegd.
3. Het is een "*bereide*" bovenzaal, de zaal is klaar voor gebruik, er hoeft niets te worden georganiseerd om het allemaal goed te laten verlopen.
4. Het is een "*bovenzaal*", het is een ruimte verheven boven het gewoel van de wereld.

Op een dergelijke plaats mogen gelovigen samenkomen om daar het geslachte Lam te eren voor het werk dat Hij heeft gedaan.

Zoals altijd gebeurt het ook nu zoals de Heer heeft gezegd. Dat ervaren alleen zij die gehoorzaam doen wat Hij zegt. Allen die dit kennen, beroemen zich daar niet op, maar erkennen dat het een grote genade is, dat zij aan Zijn Woord gehoor mogen geven en naar Zijn Woord mogen handelen.

Viering van het Pascha | verzen 17-21

17 En toen het avond was geworden, kwam Hij met de twaalf. 18 En terwijl zij aanlagen en aten, zei Jezus: Voorwaar, Ik zeg u, dat een van u Mij zal overleveren, [een] die met Mij eet. 19 Zij begonnen bedroefd te worden en een voor een tot Hem te zeggen: Ik toch niet? 20 Hij nu zei tot hen: Een van de twaalf, hij die met Mij in de schotel indoopt. 21 Want de Zoon des mensen gaat wel heen zoals van Hem geschreven staat, maar wee die mens door wie de Zoon des mensen wordt overgeleverd. Het zou goed voor hem zijn, als die mens niet geboren was.

Het is avond geworden, de avond voor de laatste nacht van het leven van de Heer Jezus voor Zijn dood. Hij is Zich volmaakt bewust van alles wat over Hem zal komen. Hij vlucht niet, maar "*kwam*" met de twaalf. Elke stap van Hem is een bewuste stap in de richting van Zijn dood.

Dan gaan ze aanliggen en eten ze het Pascha. Terwijl zij in rust zijn en het Pascha eten, zullen ze hebben gedacht aan de uittocht uit Egypte en de wonderbare bevrijding die God heeft bewerkt. Plotseling worden hun gedachten opgeschrikt door een opmerking van de Heer Jezus. Hij wil hen nu niet bezig laten zijn met een herinnering, met het verleden, maar met het heden, met de vervulling van waar het Pascha naar verwijst.

Hij leidt Zijn opmerking in met "*voorwaar*", waardoor Hij de zekerheid benadrukt van wat Hij gaat zeggen. Dan spreekt Hij over Zijn overlevering door een van hen. Hij doet dat zonder een naam te noemen. Hij wil dat ieder zichzelf beproeft (1Ko 11:28) en zich afvraagt of hij in staat is dat te doen. Het is ook het zichzelf afvragen: Waarom ben ik hier: uit liefde of uit gewoonte?

Zijn opmerking verstoort het feestelijke karakter van de maaltijd. De discipelen worden bedroefd en vragen Hem een voor een: "*Ik toch niet?*" Er is hier geen woordvoerder die namens de andere discipelen de vraag stelt, wie het is. Ieder komt persoonlijk met zijn vraag bij de Heer over een mogelijke betrokkenheid bij deze overlevering.

Dat geeft de vraag, die ieder van de elf discipelen stelt, iets wat tot ons hart spreekt. Niemand van hen, uitgezonderd Judas, denkt eraan Hem te verraden. Zijn woord is echter waar. Hun hart erkent dat en er is bij ieder van hen in de tegenwoordigheid van Christus' woorden een groot wantrouwen in zichzelf. Er is bij hen geen trotse zelfverzekerdheid dat ze het niet zullen doen, maar hun hart buigt zich neer voor deze ernstige en vreselijke woorden. Ze hebben meer vertrouwen in de woorden van de Heer dan in zichzelf. Dit is een mooi getuigenis van hun oprechtheid en dat mag ons aanspreken.

De Heer noemt geen naam, maar geeft door een daad aan wie het zal doen. Deze daad van genegenheid, een uiting van vriendschap, zou het hart van Judas, als het nog niet geheel verhard was, moeten treffen.

De Heer spreekt erover dat Hij zal heengaan naar het kruis, een weg die in overeenstemming is met wat over Hem geschreven staat. Dat neemt echter de verantwoordelijkheid niet weg van de mens die Hem zal overleveren tot die weg. Hij spreekt uit dat deze mens beter niet geboren had kunnen worden.

Wat Hij zegt, heeft te maken met de verantwoordelijkheid van Judas. Judas is ten volle verantwoordelijk voor wat hij doet. Ook hij heeft kansen genoeg gehad om zich te bekeren, maar hij heeft niet gewild. Naarmate een mens uiterlijk dichter bij Gods zegeningen staat, raakt hij er in geestelijk opzicht verder van verwijderd als hij ze niet in zijn hart aanneemt.

Instelling van het avondmaal | *verzen 22-26*

22 En terwijl zij aten, nam Hij brood en nadat Hij had gezegend, brak Hij het en gaf het hun en zei: Neemt, dit is Mijn lichaam. 23 En Hij nam een drinkbeker en nadat Hij gedankt had, gaf Hij hun die en zij dronken allen daaruit. 24 En Hij zei tot hen: Dit is Mijn bloed, <dat> van het <nieuwe> verbond, dat voor velen vergoten wordt. 25 Voorwaar, Ik zeg u, dat Ik geenszins <meer> zal drinken van de vrucht van de wijnstok tot op die dag wanneer Ik die nieuw zal drinken in het koninkrijk van God. 26 En nadat zij de lofzang hadden gezongen, gingen zij naar buiten naar de Olijfberg.

Tijdens het eten van het Pascha stelt de Heer het avondmaal in. Het avondmaal wordt hier duidelijk van het Pascha onderscheiden. Tegelijk is het er ook zeer nauw aan verbonden. Het avondmaal spreekt evenals het Pascha van Hemzelf. Maar er is een verschil. Het Pascha is de herinnering aan een gebeurtenis. Het is geen herinnering aan het lam, maar aan het voorbijgaan van het oordeel. Het avondmaal daarentegen is in de eerste plaats de herinnering aan een *Persoon*.

De Heer neemt niet een stuk van het *paaslam*, maar van het *brood*. Hij neemt iets nieuws en stelt iets nieuws in. In het brood stelt Hij Zichzelf voor. Het gebroken brood ziet op Hem in Zijn overgave op het kruis. Paulus voegt later door de leiding van de Heilige Geest aan het brood nog een nieuwe gedachte toe. Het ene brood stelt de hele gemeente voor (1Ko 10:17). Ook de gemeente wordt het lichaam van Christus genoemd (Ko 1:18).

De Heer Jezus geeft Zijn discipelen het gebroken brood. Het is *Zijn* maaltijd en Hij is de Gastheer. Judas is er dan niet meer bij. Het avondmaal is alleen voor kinderen van God en niet voor ongelovigen. Met een kort en daardoor veelzeggend “*neemt*” nodigt Hij uit van het brood te nemen. Hij verklaart daarbij wat ze mogen nemen: ze mogen Zijn lichaam nemen. Het is dat lichaam waarin Hij op volmaakte wijze God heeft gediend als de ware Dienaar en Profeet. Alles wat Hij is en heeft gedaan, wordt ons in het ‘neemt’ ter beschikking gesteld. Hij kon dat doen omdat Hij Zijn lichaam overgaf in de dood, want Hij geeft het brood als gebroken brood.

De leer van de rooms-katholieke kerk dat het brood verandert in het werkelijke lichaam van Christus, is een verderfelijke dwaling. Als de Heer hier tegen Zijn discipelen zegt “*dit is Mijn lichaam*”, is Hij Zelf nog lichamelijk aanwezig. Hij bedoelt ermee te zeggen dat dit brood Zijn lichaam voorstelt, dat het er een symbool van is. We kunnen het vergelijken met een foto die iemand aan een ander laat zien en zegt: ‘Dit is mijn vrouw.’ Niemand zal op de gedachte komen in dat stukje papier zijn vrouw te zien. Het gaat om de afbeelding. Zo is het brood op dat moment de afbeelding van het lichaam van Christus, terwijl het gewoon brood is en blijft.

Bij het avondmaal hoort ook de drinkbeker. De Heer neemt die, dankt ook daarvoor en geeft die aan Zijn discipelen. Zij drinken er allen uit. De beker gaat rond. Het symboliseert de gemeenschap die zij met elkaar hebben. De drinkbeker hoorde ook niet tot het Pascha. Daarover wordt niet in *Exodus* gesproken.

De Heer zegt wat de beker voorstelt. De wijn die daarin is, stelt Zijn bloed voor. Hij zegt van het bloed “*<dat> van het <nieuwe> verbond*”. Daarmee wijst Hij op het resultaat van Zijn werk. De discipelen kennen het bloed, maar dan als iets wat in Egypte tegen het oordeel beschermde (*Ex 12:13*). Hier is het bloed de grondslag van het nieuwe verbond. Op grond van Zijn vergoten bloed zullen velen deel krijgen aan het nieuwe verbond dat God met Zijn volk zal sluiten.

Op grond van het oude verbond heeft Israël alle beloften verspeeld en wacht hun slechts het oordeel. Het oude verbond is ook bekrachtigd met bloed, maar dat is oordeelsbloed (*Ex 24:8*). Door het bloed van Christus kan God een nieuw verbond met Zijn volk sluiten. Terwijl het volk heeft

gefaald om aan al Gods eisen te voldoen, heeft Christus daaraan volmaakt voldaan. Het nieuwe verbond vraagt niets van de mens. Alles wat nodig is voor het nieuwe verbond, heeft Hij gedaan. Allen die zich bekeren tot God en geloven in de Heer Jezus, krijgen deel aan de zegeningen van dat nieuwe verbond. Voor Israël zijn dat de in het Oude Testament beloofde aardse zegeningen en voor de gemeente zijn dat de geestelijke hemelse zegeningen.

Zelf zal Hij niet meer drinken van de vrucht van de wijnstok. Dat wil zeggen dat het bloed, voorgesteld door de wijn, de vrucht van de wijnstok, niet alleen van vergeving van zonden spreekt, maar ook van de vreugde die voortvloeit uit het vergieten van Zijn bloed. De wijn spreekt van de vreugde van hen die bij Hem horen. Deze vreugde staat tegenover de angst van Israël in de Paschanacht. Paulus spreekt over de drinkbeker van lofzegging (1Ko 10:16). Dat onze zonden vergeven zijn, is een oorzaak van vreugde.

In verband met het nieuwe verbond spreekt het ook van de zegeningen van het vreedrijk op aarde. Dat vreedrijk, waarin het nieuwe verbond zal worden vervuld, is er nog niet. Door Zijn dood is er voor Hem geen aardse vreugde meer. Daarom drinkt Hij niet meer van de vrucht van de wijnstok. Maar de tijd zal komen dat het koninkrijk van God op aarde wordt gevestigd. Dan zal Hij op een nieuwe manier van de vrucht van de wijnstok drinken. Dan zal Hij tot verzadiging toe de grote vreugde genieten van de heerlijke resultaten van Zijn werk met betrekking tot Israël (Js 53:11). Voor ons is die vreugde er wel en wel in het koninkrijk van God (Rm 14:17).

Ondanks het lijden dat Hem wacht, zingt de Heer aan het einde van de maaltijd met Zijn discipelen de lofzang tot eer van God. Dat zullen de *Psalmen 113-118* geweest zijn. Daarna gaan ze naar buiten, naar de Olijfberg. Daar zal Hij in Gethsémané de zwaarste geestelijke strijd ooit strijden, met het oog op het werk dat Hij zojuist in het avondmaal voor de harten van Zijn discipelen heeft gesteld.

Verloochening door Petrus voorzegd | *verzen 27-31*

27 En Jezus zei tot hen: Allen zult u ten val komen, want er staat geschreven: 'Ik zal de Herder slaan en de schapen zullen verstrooid worden'. 28 Maar nadat Ik zal zijn opgewekt, zal Ik u voorgaan naar Galiléa. 29 Petrus echter zei tot Hem: Ook al zullen allen ten val komen, ik echter niet. 30 En Jezus zei tot hem:

Voorwaar, Ik zeg je dat je vandaag, in deze nacht, voordat [de] haan tweemaal kraait, Mij driemaal zult verloochenen. 31 Hij sprak echter zeer nadrukkelijk: Al moest ik met U sterven, ik zal U geenszins verloochenen. En evenzo zeiden zij ook allen.

De Heer waarschuwt Zijn discipelen voor wat hun zal overkomen. Hij spreekt hier over de wijze waarop het kruis hen op de proef zal stellen. Het slaan van de Herder is hier niet het oordeel van God dat Hem zal treffen. Door het oordeel van God dat over Hem is gekomen, zijn de schapen niet verstrooid, maar juist tot één vergaderd en tot één kudde gevormd (*Jh 11:52; 10:16*). Het is hier het andere aspect van het kruis: Zijn volkomen verwerping als Messias. Als de discipelen dat zien, zullen ze ten val komen en op de vlucht slaan. Dat zal gebeuren nog voordat hun Meester werkelijk geslagen wordt.

De Heer wijst ook op Zijn opstanding en de plaats van nederige dienst die Hij dan zal innemen samen met Zijn discipelen. Hij zal hen voorgaan naar Galiléa, het gebied waar Hij het grootste deel van Zijn dienst heeft verricht. Daar is Hij begonnen en daar zal Hij Zijn discipelen instructies geven voor de dienst die zij zullen beginnen wanneer Hij niet meer bij hen is.

Petrus is het niet met Hem eens en zegt Hem toe dat hij Hem volkomen trouw zal blijven, wat er ook gebeurt. Al zou iedereen Hem verlaten, hij in elk geval niet. Hij is oprecht in zijn uitspraak, maar zijn uitspraak komt voort uit zelfvertrouwen en gebrek aan zelfkennis. Hij denkt dat hij de Heer nooit zal verloochenen. Anderen zouden dat misschien wel doen, maar hij zeker niet. Hij kent zichzelf niet en meent dat hij beter is dan anderen. Oprechtheid is dan ook niet genoeg om iemand voor een val te bewaren. Het hart van een mens is zo slecht en de mens zelf zo zwak, dat alleen het besef van Goddelijke genade hem ervoor kan bewaren.

De Heer vertelt Petrus onomwonden dat hij Hem zelfs tot driemaal toe zal verloochenen. En die verloochening zal niet lang op zich laten wachten. Hij voorzegt niet iets wat Petrus door het verlopen van de jaren gewoon vergeten zou kunnen zijn. Hoe verdrietig moet het voor Hem zijn geweest dit zelfvertrouwen in de beste van Zijn discipelen te moeten opmerken. Hoe weinig had Petrus nog van Hem geleerd over zichzelf. Heb ik al meer geleerd?

Petrus blijft bij zijn uitspraak en doet er nog een schepje bovenop. Hij spreekt de Heer tegen. Dan is de val niet te vermijden. Wij kunnen alleen bewaard worden als we ons laten waarschuwen door het woord van de Heer en niet eigenwijs vasthouden aan onze opvatting over onze eigen trouw aan Hem. Petrus is trouwens niet de enige die van zichzelf zegt dat hij de Heer nooit zal verloochenen. Ook de andere discipelen zeggen dat zij dit niet zullen doen. Het spreekt enerzijds van hun gehechtheid aan Hem en anderzijds van het niet kennen van de zwakheid van het vlees.

Gethsémané | verzen 32-42

32 En zij kwamen aan een plaats, Gethsémané geheten, en Hij zei tot Zijn discipelen: Gaat hier zitten terwijl Ik bid. 33 En Hij nam Petrus, Jakobus en Johannes met Zich mee. En Hij begon ontsteld en zeer beangst te worden, 34 en Hij zei tot hen: Mijn ziel is zeer bedroefd tot [de] dood toe; blijft hier en waakt. 35 En Hij ging iets verder, viel op de aarde en bad dat, als het mogelijk was, dat uur aan Hem mocht voorbijgaan. 36 En Hij zei: Abba, Vader, alles is U mogelijk, neem deze drinkbeker van Mij weg; maar niet wat Ik wil, maar wat U [wilt]. 37 En Hij kwam en vond hen in slaap, en Hij zei tot Petrus: Simon, slaap je? Was je niet in staat één uur te waken? 38 Waakt en bidt, opdat u niet in verzoeking komt; de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak. 39 En opnieuw ging Hij weg en bad, terwijl Hij hetzelfde woord sprak. 40 En toen Hij opnieuw kwam, vond Hij hen in slaap, want hun ogen waren zeer zwaar geworden, en zij wisten niet wat zij Hem moesten antwoorden. 41 En Hij kwam voor de derde maal en zei tot hen: Slaapt nu verder en rust. Het is zover. Het uur is gekomen; zie, de Zoon des mensen wordt overgeleverd in de handen van de zondaars. 42 Staat op, laten wij gaan, zie, hij die Mij overlevert is nabij.

De Heer nadert het einde van Zijn beproeving, een beproeving die alleen maar Zijn heerlijkheid en volmaaktheid aan het licht brengt en tegelijkertijd Zijn Vader verheerlijkt. Hij nadert de strijd en het lijden met een volledige kennis van de inhoud ervan en niet met de lichtvaardigheid van een Petrus die zich erin stort omdat hij onbekend is met de betekenis daarvan. De Heer gunt Zijn discipelen rust, terwijl Hij Zich opmaakt voor de heftigste strijd in het gebed die ooit gestreden is.

Hij neemt Petrus, Jakobus en Johannes mee omdat deze drie discipelen later een bijzonder werk zullen doen. Om hen daarop voor te bereiden wil

Hij hen dieper invoeren in het werk dat Hij gaat doen. Zij hebben gezien hoe Hij het dochtertje van Jaïrus uit de doden levend heeft gemaakt en zij hebben ook Zijn heerlijkheid op de berg gezien. Nu zullen zij zien wat de grondslag is, waarop Hij een dode heeft kunnen opwekken en Zijn heerlijkheid heeft kunnen laten zien. Het kon alleen omdat Hij Zelf in de dood zou gaan. Onze dienst hangt af van het besef dat we hebben van het werk dat Hij aan het kruis heeft volbracht en wat dat voor Hem heeft betekend. Nooit zullen wij de volle diepte ervan kunnen peilen, maar we zullen wel steeds meer bewondering voor Hem krijgen.

De Heer deelt Zijn gevoelens aan Zijn discipelen mee. Dan moet Hij het laatste stukje alleen gaan. De discipelen moeten blijven waar ze zijn omdat ze Hem niet tot het einde toe kunnen volgen. Wat ze wel kunnen, is waken, wakker blijven tot Hij terugkomt van Zijn zware gebedsstrijd. Als er een diepe beproeving wacht, is de werking van het gebed dat de beproeving nog intenser gevoeld wordt. De Heer gaat een lijden tegemoet dat van alle mensen alleen Hem zal treffen: het van God verlaten worden vanwege het tot zonde gemaakt worden.

Hij is in de tegenwoordigheid van Zijn God en Vader waar alles gewogen wordt. Daar wordt de wil van Hem Die Hem deze taak heeft opgelegd, bevestigd. Juist de innige gemeenschap met Zijn God zal in de uren van duisternis op het kruis verbroken worden door God, Die de hele hitte van Zijn toorn over de zonde over Hem zal laten losbranden. Deze zielenstrijd was er niet bij mensen, zoals bijvoorbeeld bij Stéfanus (*Hd 7:55,59*). Hier zien we wat de dood van de Heer Jezus betekende: onze zonden dragen in Zijn lichaam op het kruis (*1Pt 2:24a*).

De Heer bidt dat die beker aan Hem mag voorbijgaan. Hij is niet ongevoelig voor wat die beker betekent. Het bewijst juist Zijn volmaaktheid. Het besef tot zonde gemaakt te worden vervult Zijn ziel met afschuw. Tegelijk geeft Hij Zich hierin als de volmaakte Dienaar over aan de wil van Zijn Vader. Hij wil niets anders dan Zijn wil doen, er is geen tegengestelde wil bij Hem.

Hij bidt in het volste vertrouwen dat voor de Vader alles mogelijk is. Hij spreekt Hem aan als "*Abba, Vader*". Dit duidt op de intiemste omgang van de Zoon met de Vader. Er is hier geen afstand, geen verlaten zijn van God. 'Abba' is de uitdrukking van volkomen vertrouwen. De Heer heeft ons in

die betrekking ingevoerd. Wij mogen ook “*Abba, Vader*” zeggen (*Rm 8:15; Gl 4:5-6*). Het is het kinderlijke vertrouwen waarmee een zoon bij zijn vader komt. Hij vraagt: ‘Alleen als Mijn wens met die van U overeenstemt, neem dan deze drinkbeker weg, anders niet.’

Als de Heer teruggaat naar de drie discipelen, vindt Hij ze alle drie in slaap, terwijl ze toch alle drie hebben gezegd Hem nooit te zullen verlaten. Hij richt het woord alleen tot Petrus. Hij spreekt hem aan met zijn oude naam “*Simon*”. Petrus heeft zojuist zijn volledige trouw aan Hem bezworen en nu slaapt hij, terwijl de Heer heeft gevraagd om te waken. Trouw aan de Heer wordt in de eerste plaats gezien in een waken met Hem. Waken is een wakkere kijk hebben op gebeurtenissen, zodat we tot gebed worden gebracht. Als we slapen, zijn we uitgeschakeld en kan de vijand zijn werk doen. Dat Petrus niet in staat blijkt één uur te waken, is een voorbode van zijn val.

De Heer geeft Petrus het advies om te waken en te bidden, want anders zal hij in verzoeking komen. Hij kent de goede bedoelingen van Petrus en Zijn andere discipelen wel, maar Hij weet ook dat het vlees zwak is. Alle goede bedoelingen bewaren niet voor een val. Dat doen alleen waken en bidden. We vinden nooit dat het eigen lijden van de Heer Hem verhindert dat Hij aan anderen denkt. Zo denkt Hij aan het kruis aan Zijn moeder en Johannes, en aan de moordenaar die met Hem is gekruisigd.

Maar Zijn strijd is nog niet klaar. Hij gaat opnieuw de strijd aan door te bidden wat Hij al eerder heeft gebeden. Hieruit blijkt Zijn volmaaktheid. Het betekent dat Hij de taak die Hij moet volbrengen, volledig uit de hand van God aanneemt en in Gods hand legt.

Ondanks Zijn waarschuwende woorden zijn de discipelen weer in slaap gevallen. Het duurt ook zo lang. De gebedsstrijd van de Heer duurt weer een uur. Dat is voor vermoeide mensen te lang om te waken en wakker te blijven. We kunnen dat alleen als we volledig in beslag genomen zijn door een bepaalde zaak. De discipelen hadden zich bewust moeten zijn van wat Hem te wachten stond. Dit medeleven zocht Hij, maar vond het niet (*Ps 69:21b*). Hij vindt hen weer in slaap, ze hebben de strijd tegen de slaap verloren. Hoe moeilijk is het om echt mee te leven met iemand die in nood is. Ze voelen zich beschaamd dat ze weer in slaap zijn gevallen.

Voor de derde keer gaat de Heer een uur in gebed. Zijn drie keer één uur gebed beantwoordt aan de drie uren die Hij op het kruis tot zonde gemaakt zal worden. Hij heeft in het gebed dat hele werk in Zijn ziel doorleefd in de tegenwoordigheid van God om straks daadwerkelijk die drie uren zonder God in te gaan en te kunnen doorstaan.

Omdat Zijn strijd voorbij is, hoeven ze niet verder met Hem te waken. Ze kunnen nu geestelijk in rust blijven. Hij kondigt aan dat nu gaat gebeuren wat Hij al drie keer eerder heeft gezegd. In volmaakte rust, die het resultaat is van Zijn overgave in het gebed, geeft Hij Zijn discipelen het bevel op te staan. De tijd van waken en bidden is voorbij. Wat overblijft, is het ondergaan van alle handelingen die slechte mensen met Hem zullen verrichten, en Zijn werk aan het kruis waar God met Hem zal handelen. Petrus zal falen omdat hij heeft geslapen. De Heer heeft gewaakt en gebeden en kan in vertrouwen op en in afhankelijkheid van Zijn God gaan en zal staande blijven.

De gevangenneming | verzen 43-49

43 En terstond, terwijl Hij nog sprak, kwam Judas eraan, een van de twaalf, en met hem een menigte met zwaarden en stokken, van de overpriesters, de schriftgeleerden en de oudsten vandaan. 44 Nu had hij die Hem overleverde, met hen een teken afgesproken en gezegd: Die ik zal kussen, Die is het; grijpt Hem en leidt Hem welverzekerd weg. 45 En hij kwam en ging terstond naar Hem toe en zei: Rabbi! En hij kuste Hem innig. 46 Zij nu sloegen de handen aan Hem en grepen Hem. 47 Een van hen echter die daarbij stonden, trok zijn zwaard en trof de slaaf van de hogepriester en sloeg hem het oor af. 48 En Jezus antwoordde en zei tot hen: Als tegen een rover bent u erop uitgegaan met zwaarden en stokken, om Mij gevangen te nemen? 49 Dagelijks was Ik bij u in de tempel aan het leren, en u hebt Mij niet gegrepen: maar de Schriften moeten vervuld worden.

De Heer is er klaar voor. Daarom kunnen Zijn vijanden komen om Hem gevangen te nemen. Gods tijd ervoor is aangebroken en daarom kan de macht van de vijand zich openbaren. Zij zijn er zich niet van bewust dat zij Gods plan gaan vervullen op Gods tijd. Dat is ook niet aan hen. Zij zijn volkomen verantwoordelijk voor deze misdaad die met geen andere te vergelijken is en zullen er ook voor geoordeeld worden.

Judas komt eraan. Hij wordt nog steeds als “*een van de twaalf*” aangeduid om aan te geven dat hij zo nauw met de Heer Jezus heeft samengeleefd. Hij voert een menigte aan die is gewapend met zwaarden en stokken. Het is een gewapende menigte, want het gaat om een gevaarlijke ‘misdadiger’ Die Zich wel eens heftig zou kunnen verzetten met Zijn legertje discipelen. Ze komen van het godsdienstig centrum vandaan, vanwaar de goede woorden van God hadden moeten stromen en vanwaar Gods volk naar recht zou moeten worden bestuurd. Juist zij sturen erop aan dat de Naam die zij vertegenwoordigen van de aardbodem wordt weggevaagd. De tegenstellingen kunnen niet groter zijn!

Als het om zijn daad gaat, wordt de naam van Judas niet genoemd, maar wordt er gezegd “*hij die Hem overleverde*”. Daardoor wordt alle nadruk gelegd op zijn afschuwelijke daad. Deze verraderlijke daad wordt gekoppeld aan wat het bewijs van liefde is: een kus. Hij zal de Heer aanwijzen door Hem te kussen. Het betekent dat de Heer niet direct te onderscheiden is van Zijn discipelen. Het is ook donker. Ze moeten niet de verkeerde persoon arresteren.

Wat een tragische onkunde aangaande Hem door te opereren dat ze Hem “*welverzekerd*” weg moeten leiden. Heeft Judas niets geleerd van Zijn macht? Nee. Het ongeloof is niet te overtuigen door de macht van de Heer.

Als Judas bij Hem is aangekomen, gaat hij direct naar Hem toe. Hij valt Hem om de hals, begroet Hem met “*Rabbi*” en kust Hem “*innig*” of ‘vele malen’. Hij heeft de Heer Jezus nooit ‘Heer’ genoemd. Hij groet Hem met het bewijs van de innigste liefde, terwijl er alleen valsheid en geldzucht in zijn hart is. De ‘Judaskus’ zal spreekwoordelijk worden als de handeling van een verrader die verraad pleegt door misbruik te maken van intimiteit. De Heer wordt er niet door overvallen, maar Zijn ziel wordt wel tot in het diepste pijn gedaan (*Ps 41:10*).

Markus laat het aanspreken van Judas door de Heer onvermeld. Hij beschrijft direct dat de Heer gevangen wordt genomen. Hij verweert Zich niet, maar laat toe dat boze mensen Hem vastgrijpen.

Petrus die gedurende het ernstige gebed van zijn Meester sliep, ontwaakt om toe te slaan, terwijl zijn Meester Zich overgeeft als een lam om naar de slachtbank te worden gevoerd. Hij is het opnieuw niet eens met de weg die

zijn Meester gaat en komt tot een verkeerde daad, met een voor hem onherstelbaar gevolg. Er kan geen goede strijd voor de Heer zijn als er geen gebed is geweest. Evenals hij eerder, uit liefde voor zijn Meester, een te groot woord in de mond nam over zichzelf, verricht hij nu, ook uit liefde voor zijn Meester, een overmoedige daad. Alsof zijn Meester zijn verdediging nodig had. Markus vermeldt ook niet de genezing van het oor dat Petrus heeft afgeslagen. Het wordt niet vermeld omdat het in dit evangelie niet om de macht van de Heer gaat, maar om Zijn onderwerping als Dienaar. Markus laat ook onvermeld dat de Heer Petrus op zijn daad aanspreekt.

De Heer spreekt de menigte aan. In volle waardigheid geeft Hij antwoord op de misdaad die men Hem aandoet. Hij spreekt hun geweten aan. Hij is in Gethsémané in Zijn geest in de tegenwoordigheid van God door alles heen gegaan en is daardoor in de tegenwoordigheid van mensen in volmaakte rust en vrede. Is Hij een rover dat ze zo gewapend op Hem zijn afgekomen om Hem gevangen te nemen? Wat heeft Hij ooit geroofd, Hij, Die alleen heeft gegeven aan en nooit heeft genomen van anderen?

Hij wijst erop dat Hij elke dag, "*dagelijks*", bij hen was. Dit is een prachtige uitdrukking, die aangeeft dat Hij zo dicht bij hen was gekomen. En dat niet af en toe in een plotselinge verschijning, maar Hij was dagelijks onder hen, Hij was Een van hen. Zij hebben Hem in de tempel horen spreken. Altijd is Zijn onderwijs een weldaad geweest, nooit heeft Hij opruiende taal gebruikt. Hij heeft de woorden van God tot hen gesproken en Hij heeft dat met gezag gedaan.

Dat ze Hem toen niet hebben gegrepen, is omdat het nog niet de tijd van de vervulling van de Schriften was. Die tijd is nu gekomen en daarom krijgen ze nu wel de gelegenheid. Hij wenst in alles getuigenis te geven aan de Schriften. Als die Zijn dood aankondigen, moet Hij sterven. Als Mens op aarde neemt Hij ze als regel en motief voor alles wat Hij zegt en doet.

Allen vluchten | *verzen 50-52*

50 En zij verlieten Hem en vluchtten allen. 51 En een jongeman volgde Hem, die een linnen kleed om het ongeklede [lichaam] geslagen had, en zij grepen hem; 52 hij liet echter het linnen kleed achter en vluchtte ongekleed <van hen> weg.

Als de discipelen zien dat de Heer Zich laat binden en geen gebruikmaakt van Zijn macht om Zich te bevrijden, vluchten ze allemaal, zoals Hij heeft voorzegd (*vers 27*). Hij gaat de weg volkomen alleen. Wij staan allen op grote afstand, zoals eens het volk op grote afstand stond toen de ark de Jordaan inging (*Jz 3:3-4*).

Er is nog wel een jongeman die Hem wil volgen. Maar de weg die de Heer gaat, kan alleen worden gegaan door hen die daartoe groepen zijn. De eigen wil zal altijd falen. Deze weg moet Hij alleen gaan. Hij heeft in Gethsémané gevraagd om met Hem te bidden en te waken. Daar is het niet gebeurd. Nu hoeft en kan het niet meer.

Hoe verder iemand zich zonder de kracht van de Heilige Geest waagt op de weg waar de macht van de wereld en de dood zijn, des te groter wordt de schande waarmee iemand ontkomt. Als God tenminste de mogelijkheid om te ontkomen toelaat. De jongeman vlucht ongekleed weg. Het "linnen" waarvan het kleed is gemaakt, herinnert aan het stuk 'linnen' waarin Jozef van Arimathéa de Heer Jezus wikkelt (*Mk 15:46*). Het is een doodskleed. Dat moest de jongeman achterlaten.

Naar de hogepriester | verzen 53-54

53 En zij leidden Jezus weg naar de hogepriester; en alle overpriesters, oudsten en schriftgeleerden kwamen bijeen. 54 En Petrus volgde Hem uit de verte, tot binnen in de voorhof van de hogepriester; en hij zat samen met de dienaren zich te warmen bij het vuur.

Met duivelse vreugde komt de godsdienstige leiding onder voorzitterschap van de hogepriester bijeen. De Heer Jezus wordt voorgeleid. Dit is het moment waarnaar ze met intens verlangen hebben uitgezien. Ze hebben hun grote tegenstander in hun macht, menen zij.

De Heer ondergaat hier het eerste verhoor van de vier waaraan Hij in deze ene nacht wordt onderworpen. Na dit verhoor komt Hij voor Pilatus (*Mk 15:2-5*), vervolgens voor Herodes (*Lk 23:6-12*) en ten slotte opnieuw voor Pilatus (*Mk 15:6-15*).

Petrus waagt het de Heer nog verder te volgen op de weg die Hij moet gaan dan de jongeman die het ook wilde, maar die gegrepen was en alsnog smadelijk was gevlucht. Petrus zal een nog smadelijker afgang hebben dan

de jongeman. In *vers 47* heeft Petrus de vijanden van de Heer bestreden, nu maakt hij zich een met hen. Hij warmt zich met hen aan het vuur, terwijl de Heer Zich blootstelt aan de haat van koude harten in de kou van de nacht.

Ondervraging door de Raad | *verzen 55-59*

55 De overpriesters nu en de hele Raad zochten een getuigenis tegen Jezus om Hem te doden, en zij vonden er geen. 56 Want velen legden een vals getuigenis tegen Hem af, en de getuigenissen waren niet eenstemmig. 57 En er stonden enigen op die een vals getuigenis tegen Hem aflegden en zeiden: 58 Wij hoorden Hem zeggen: Ik zal dit met handen gemaakte tempelhuis afbreken en na drie dagen een ander, zonder handen gemaakt, opbouwen. 59 En ook zo was hun getuigenis niet eenstemmig.

Het proces dat volgt, is geen onderzoek naar Zijn daden, maar een poging om moord te bedekken met een schijn van gerechtigheid. In hun haat willen ze maar één ding: ze moeten en zullen iets hebben wat voor hen een geldige reden is om Hem te vermoorden.

Ze zoeken bewust naar getuigen die iets tegen Hem kunnen inbrengen, hoe vals de beschuldiging ook is. Iedere getuige die iets tegen Hem getuigt, kan ook niet anders dan een vals getuigenis afleggen. Telkens blijkt daarbij dat de getuigen elkaar tegenspreken. Er zijn geen twee getuigen te vinden die dezelfde lastering tegen Hem naar voren brengen. Ze schieten tekort, niet wat hun boosheid betreft, maar in de zekerheid van wat ze getuigen.

Dan komen er enigen die de aanklagers het noodzakelijke motief voor hun moord in handen lijken te geven. De inhoud van hun getuigenis heeft te maken met iets wat de Heer in het begin van Zijn optreden heeft gezegd (*Jh 2:19*). Maar als de aanklagers daarover doorvragen, is ook dat getuigenis niet eenstemmig.

Het lijkt er sterk op dat de leiders van het volk grote waarde hebben gehecht aan de schijn van het recht. Anders zouden ze wel twee getuigen zover hebben gekregen om hetzelfde te zeggen. Zover wilden ze blijkbaar niet gaan, waarschijnlijk met het oog op mogelijke vragen die later zouden kunnen worden gesteld. Op sluwe wijze hebben ze zich daarvoor vooraf ingedekt.

Op dit moment hadden de rechters Hem moeten vrijlaten. Het oordeel stond echter al vast, alleen moest en zou er nog een grond voor Zijn ver-

oordeling worden gevonden. Die zullen ze krijgen en wel het getuigenis van de waarheid. De Heer zal worden veroordeeld op grond van Zijn eigen belijdenis van de waarheid.

Ondervraging door de hogepriester | verzen 60-61

60 En de hogepriester stond in [hun] midden op en ondervroeg Jezus aldus: Antwoordt U niets? Wat getuigen dezen tegen U? 61 Hij echter zweeg en antwoordde niets. Opnieuw ondervroeg de hogepriester Hem en zei tot Hem: Bent U de Christus, de Zoon van de Gezegende?

De hogepriester staat op van zijn stoel. Hij staat "in [hun] midden", hij maakt deel uit van de troep aanklagers en is geen onafhankelijke rechter. Elke eerlijkheid ontbreekt in dit schijnproces tegen de Zoon van God. De hogepriester neemt nu zelf de ondervraging op zich. Hij verbaast zich erover dat de Heer niets antwoordt op al die getuigen die aan het woord zijn geweest.

De Heer verdedigt Zich niet tegen valse beschuldigingen. Hij reageert niet op wat de hogepriester zegt. Hij is de Lijdende en tegelijk de Regerende. Hij bepaalt wat er gebeurt en wat Hij zegt. Dan zegt de hogepriester iets waarop Hij wel reageert. Dat betreft geen valse beschuldiging, maar een vraag naar Zijn Persoon, of Hij de Messias is, de Zoon van God. Welnu, de Messias is de Zoon van God.

Veroordeling | verzen 62-65

62 Jezus nu zei: Ik ben het. En u zult de Zoon des mensen zien zitten aan [de] rechterhand van de kracht en zien komen met de wolken van de hemel. 63 De hogepriester nu scheurde zijn kleren en zei: Waarom hebben wij nog getuigen nodig? 64 U hebt de lastering gehoord; wat vindt u ervan? Zij allen nu veroordeelden Hem als [de] dood schuldig. 65 En sommigen begonnen Hem te bespuwen en Zijn gezicht te bedekken en Hem met vuisten te slaan en tot Hem te zeggen: Profeteer! En de dienaren sloegen Hem in het gezicht.

Op de vraag van de hogepriester of Hij de Christus is, de Zoon van de Gezegende, geeft de Heer een bevestigend antwoord. Hij is het. Maar in Zijn antwoord gaat Hij ver uit boven de vraag van de hogepriester. Hij voegt er Zijn heerlijkheid als de Zoon des mensen aan toe. De vraag van de hogepriester heeft te maken met *Psalm 2*, het antwoord van de Heer met *Psalm 8*. Hij is de Zoon van God naar *Psalm 2* (Ps 2:7) én Hij is de Zoon des mensen Die

over het heelal zal regeren naar *Psalm 8* (*Ps 8:4-7*). Hij is de Zoon van David en Hij is ook de Heer van David.

Nu is Hij nog als de Verworpenen onder hen en kunnen ze met Hem doen wat zij willen. Er komt een tijd dat zij Hem als de Zoon des mensen zullen zien zitten aan Gods rechterhand en dat Hij terug zal komen met de wolken van de hemel. Dat wil zeggen dat Hij na Zijn verwerping een nieuwe positie zal innemen, zoals die in *Psalm 110* (*Ps 110:1*) wordt vermeld, en vervolgens zal komen als de Zoon des mensen naar *Daniël 7* (*Dn 7:13-14*).

De godsdienstige leiders weten maar al te goed dat Hij hiermee zegt dat Hij de Messias is. En dit getuigenis aangaande de waarheid van Zijn eigen Persoon wordt de grondslag van Zijn veroordeling. Wat Hij nu gezegd heeft, is voor de hogepriester het gezochte bewijs voor Zijn veroordeling. Hij scheurt zijn kleren, geheel tegen de wet (*Lv 21:10*), als bewijs van zijn verontwaardiging over die aanmatiging, terwijl zijn hart juicht. Alle getuigen kunnen gaan, want die zijn niet meer nodig.

De opperste verblindings van de mens en met name de godsdienstige mens blijkt uit het feit dat hij Hem, Die de Heer der heerlijkheid is, van lastering beschuldigt als Hij de waarheid spreekt en Hem daarvoor ter dood veroordeelt (*1Ko 2:7-8*). De Heer wordt niet veroordeeld op grond van een vals getuigenis van de mens. Zijn eigen belijdenis, Zijn trouw in het uitspreken van de waarheid voor de hele raad, is de oorzaak van Zijn veroordeling.

Zijn rechters en aanklagers vieren feest omdat ze erin zijn geslaagd een reden te vinden voor Zijn veroordeling. De Heer blijft geen bespottende vernedering bespaard (*vgl. Jb 30:10*). Na het machtige getuigenis van *vers 62* is dit nu Zijn deel. Waar is het ooit vertoond dat tijdens een proces zowel rechters als aanklagers na een uitspraak de veroordeelde beginnen te bespuwen en te slaan (*Mi 4:14b*)?

De Heer laat alles aan Hem gebeuren zonder Zich één keer te verdedigen of slagen af te weren. Zijn tegenstanders vermaken zich met Hem. Ze willen dat Hij hen vermaakt door nog eens Zijn kwaliteiten als profeet te laten zien. Ze bedekken Zijn gezicht, slaan Hem en vragen dan dat Hij aanwijst wie Hem heeft geslagen. Het staat alles genoteerd in Gods boek (*Ps 56:9*). De mens zal van elk spottend woord en elke spottende handeling eens verantwoording moeten afleggen aan Hem Die zij nu zo mishandelen.

Verloochening door Petrus | verzen 66-72

66 En toen Petrus beneden in de voorhof was, kwam een van de dienstmeisjes van de hogepriester, 67 en toen zij Petrus zich zag warmen, keek zij hem aan en zei: Ook u was bij die Nazaréner, bij Jezus. 68 Hij loochende het echter en zei: Ik weet niet en ook begrijp ik niet wat u zegt. En hij ging naar buiten naar het portaal, <en de haan kraaide>. 69 En toen het dienstmeisje hem zag, begon zij opnieuw te zeggen tot hen die daarbij stonden: Deze is [een] van hen. 70 Hij loochende het echter opnieuw. En kort daarna zeiden zij die daarbij stonden opnieuw tot Petrus: Werkelijk, u bent [een] van hen, want u bent ook een Galileeër. 71 Hij begon zich echter te verlooken en te zweren: Ik ken die Mens niet over Wie u spreekt. 72 En terstond kraaide [de] haan <voor de tweede maal>. En Petrus herinnerde zich het woord dat Jezus tot hem gezegd had: Voordat [de] haan tweemaal kraait, zul je Mij driemaal verloochenen. En toen hij daaraan dacht, weende hij.

Terwijl de Heer wordt bespot en verachtelijk wordt behandeld, gebeurt er in de voorhof iets wat Hem dieper treft dan alle smaad van de Raad. Petrus is op een plaats waar hij niet moet zijn en in een gezelschap waar hij niet thuishoort. Dat brengt hem in een positie waar de satan hem kan verzoeken en waar hij niet kan standhouden in de boze dag. De boze dag is de dag dat de satan het speciaal op de gelovige gemunt heeft en waarin een gelovige alleen kan standhouden als hij de hele wapenrusting van God aan heeft (Ef 6:13). De satan heeft in die omgeving een overvloed aan dienaren. De dienaar die hij eerst gebruikt, is een van de dienstmeisjes van de hogepriester.

Zij ziet Petrus zich warmen. Ze neemt hem op en herkent hem als iemand die ook bij die Jezus was. Ze noemt Hem “die Nazaréner”. In haar stem klinkt de verachting door die bij het uitspreken van deze naam past. Het woord van een dienstmeisje is voldoende om Petrus ertoe te brengen zijn Heer te verloochenen. Zo onmachtig is hij, die nadrukkelijk heeft gezegd zijn leven voor Hem te geven (vers 31), om de dood onder ogen te kunnen zien.

Petrus loochent dat er ook maar enige betrekking is tussen hem en de Heer. Hij weet van niets. Hij begrijpt niet wat ze zegt. Hij houdt zich nog dommer dan al de vijanden. Hij loochent bij de Heer te horen als de Verachte. Door zijn verloochening voegt Petrus een nog hardere slag toe aan de Heer dan de slagen die Hem al troffen.

De verloochening door Petrus wordt door alle vier evangelisten genoemd omdat de les, dat wij onszelf moeten wantrouwen, zo ontzettend belangrijk is. De zondaar moet verbroken worden, maar de gelovige ook! De val van Petrus voltrekt zich in etappen:

1. Eerst roemt hij in eigen kracht (*vers 31*);
2. dan slaapt hij, terwijl hij had moeten waken en bidden (*vers 37*);
3. vervolgens trekt hij het zwaard, terwijl hij had moeten buigen (*vers 47*);
4. hij volgt de Heer op afstand (*vers 54*);
5. hij zit bij de vijanden om zich samen met hen aan hun vuur te warmen (*vers 54*);
6. ten slotte volgt er een drievoudige verloochening (*verzen 68,70,71*).

Na zijn eerste verloochening kraait de haan, maar het brengt Petrus niet tot bezinning. Hij gaat verder op de weg die hij is ingeslagen. Zijn val moet volledig worden omdat de Heer hem niet op een andere manier de les van zelfverloochening kan leren.

Terwijl de vijanden van de Heer met elkaar de gebeurtenissen bespreken, maakt het dienstmeisje anderen opmerkzaam op Petrus. De verklaring van Petrus dat hij niet bij de Heer hoort, heeft haar niet overtuigd. Ze spreekt er nu over dat hij "[*een*] van hen" is, dat hij bij het gezelschap van discipelen hoort dat de Heer volgde. Petrus loochent het opnieuw. Hij hoort niet bij Hem en hij hoort ook niet bij Zijn volgelingen. Hij loochent elke relatie.

Dan zeggen ook anderen dat hij er wel bij hoort, want hij is volgens hen ook een Galileeër. Dat horen ze aan zijn dialect. Petrus voelt zich nu zo in het nauw gedreven, dat hij in de krachtigste bewoordingen over zijn Heiland spreekt als "*die Mens*" en bezweert dat hij Hem niet kent. Wat een contrast met zijn eerdere belijdenis: U bent de Christus (*Mk 8:29*).

Dan kraait de haan voor de tweede keer. Daardoor ontwaakt het geweten van Petrus. Hij herinnert zich het woord dat de Heer gezegd heeft. Dat brengt hem tot berouw en de tranen beginnen te stromen. Het werk van berouw en bekering is begonnen door "*het woord dat Jezus tot hem had gezegd*". Het Woord van God is altijd het middel waardoor een mens tot belijdenis en berouw komt en waardoor hij gereinigd wordt (*Ef 5:26*).

Markus 15

Overgeleverd aan Pilatus | verzen 1-5

1 En terstond, 's morgens vroeg, beraadslaagden de overpriesters met de oudsten en schriftgeleerden en de hele Raad, en zij bonden Jezus en brachten Hem weg en leverden Hem over aan Pilatus. 2 En Pilatus ondervroeg Hem: Bent U de Koning der Joden? Hij nu antwoordde hem en zei: U zegt het. 3 En de overpriesters beschuldigden Hem van veel dingen. 4 Pilatus nu ondervroeg Hem opnieuw en zei: Antwoordt U helemaal niets? Zie, van hoeveel zij U beschuldigden. 5 Jezus antwoordde echter helemaal niets meer, zodat Pilatus zich verwonderde.

Het proces tegen, de uitspraak over en de mishandeling van de Beklaagde hebben in de nacht plaatsgevonden. Wanneer de nacht voorbij is en het eerste daglicht zich begint te vertonen en de ondervragers aan hun trekken zijn gekomen in het bespotten van de Heer Jezus, beraadslagen de aanklagers en rechters. Ze hebben zelf niet het recht van terechtstelling. Ze moeten met Hem naar Pilatus voor het officiële proces. Ze hebben de toestemming van Pilatus nodig om Hem te doden. Zijn dood zal dan op Romeinse wijze plaatsvinden, dat wil zeggen door kruisiging.

Voor het transport naar Pilatus binden ze de Heer Jezus. Wat een dwaasheid te menen de almachtige God te kunnen binden. De almachtige God laat Zich echter in Christus binden. Wat een dwaasheid ook om Hem te binden Die zoveel zegen heeft verspreid en daarmee te zeggen: 'Je mag niet meer zegenen.' De mens legt hiermee zijn eigen oordeel vast. Hij Die Simson de kracht gaf om zich van zijn touwen te ontdoen (*Ri 16:12*), laat Zich gewillig binden, meevoeren en overleveren aan Pilatus.

Als Hij voor Pilatus staat, ondervraagt deze Hem. De hogepriester had Hem gevraagd of Hij de Christus was. Die vraag was voor hem als godsdienstig leider belangrijk. De overpriesters weten dat ze daarmee niet bij Pilatus kunnen aankomen. Daarom beschuldigen ze Hem voor Pilatus ervan dat Hij Zich tot Koning heeft verklaard en dus een bedreiging voor de keizer vormt. Dat blijkt uit de vraag van Pilatus.

Voor hem als regeerder is de vraag belangrijk of Jezus “de Koning der Joden” is. Hij stelt die vraag. Evenals op de vraag van de hogepriester geeft de Heer ook op deze vraag antwoord omdat het een vraag is naar Zijn Persoon. Hij antwoordt alleen als het om de waarheid gaat; Hij antwoordt niet als het gaat om het onrecht dat Hem wordt aangedaan. Zijn antwoord is niet ‘Ik ben het’, maar een wat vager “*u zegt het*”. Daarmee bindt Hij Zijn antwoord op het geweten van Pilatus. Markus beschrijft niet de uiteenzettingen van de Joden voor Pilatus. Hij richt de blik geheel op de toegewijde Dienaar Die vol overgave Zijn dienstwerk verricht.

De overpriesters doen hun uiterste best om Hem zo zwart mogelijk te maken, zodat Pilatus Hem wel zal moeten veroordelen. Wat is de mens toch diep gezonken als hij zijn best doet om zoveel mogelijk belastend materiaal te verzamelen tegen Hem Die God geopenbaard in het vlees is en Die gekomen is om mensen te redden van het eeuwig oordeel. Zij laten zich door niets anders dan door haat leiden.

Pilatus is een totaal onverschillig mens die alleen aan zichzelf en zijn positie denkt. Hij weet ook wat er bij de Joden achter zit om Christus veroordeeld te krijgen, terwijl hij ook weet en het zelfs heeft uitgesproken dat Christus onschuldig is. Toch heeft hij Hem ten slotte veroordeeld.

Hij ziet een Gevangene voor zich zoals hij nog nooit heeft gehad. Hier staat een Mens voor hem Die op geen enkele beschuldiging ingaat en niets ter verdediging van Zichzelf inbrengt. Hij kent de woeste taferelen en scheldpartijen tussen aanklagers en aangeklaagden die zich voor hem hebben afgespeeld. Deze Gevangene is een grote uitzondering. De Joden willen Hem voorstellen als oproermaker, terwijl Hij de volmaakt Rustige is.

“Hij deed Zijn mond niet open. Als een lam werd Hij ter slachting geleid; als een schaap dat stom is voor zijn scheerders, zo deed hij Zijn mond niet open” (Jz 53:7). Over deze houding verwondert Pilatus zich. Een dergelijke overgave is voor de ongelovige totaal onbegrijpelijk en helaas voor veel gelovigen ook. Voor de gelovigen is de Heer Jezus hierin een voorbeeld dat zij moeten navolgen (1Pt 2:21-23).

Jezus of Barabbas | verzen 6-15

6 Nu liet hij hun op [elk] feest één gevangene los, die zij begeerden. 7 Nu was er iemand, Barabbas geheten, gebonden met de oproermakers die in het oproer

een moord hadden begaan. 8 En de menigte kwam naar voren en begon [hem] te vragen hun te doen zoals hij gewoon was. 9 Pilatus echter antwoordde hun en zei: Wilt u dat ik de Koning der Joden voor u loslaat? 10 Want hij wist dat de overpriesters Hem uit afgunst hadden overgeleverd. 11 De overpriesters echter zetten de menigte op, dat hij liever Barabbas voor hen moest loslaten. 12 Pilatus nu antwoordde opnieuw en zei tot hen: Wat wilt u dan dat ik zal doen met <Hem Die u> de Koning der Joden <noemt>? 13 Zij nu riepen opnieuw: Kruisig Hem! 14 Pilatus nu zei tot hen: Wat voor kwaad heeft Hij dan gedaan? Zij nu riepen des te meer: Kruisig Hem! 15 Pilatus nu wilde de menigte een genoeg doen en liet hun Barabbas los; en Jezus leverde hij, na Hem geselsd te hebben, over om gekruisigd te worden.

Pilatus zoekt een compromis. Hij wil de Joden een genoeg doen en toch een onschuldige niet veroordelen. Door dit compromis te zoeken bewijst hij zijn onrechtvaardigheid en veroordeelt hij zichzelf, want hij had de Onschuldige moeten vrijlaten zonder daarover te onderhandelen.

Pilatus heeft naar zijn idee wel een aanvaardbare kandidaat om naast Jezus te plaatsen. Het is Barabbas. Markus beschrijft deze man uitvoeriger dan de andere evangelisten. Barabbas betekent 'zoon van de vader'. Dat is de Heer Jezus ook. Maar wat een wereld van verschil. Barabbas heeft de duivel tot vader. Dat is uit zijn daden gebleken.

Hij is een oproermaker, zoals zijn 'vader', en een moordenaar, zoals diezelfde 'vader' van het begin af is (*Jh 8:44*). Tegelijk is hij een vertegenwoordiger van het volk dat ook in oproer is tegen God en op het punt staat in dat oproer de Zoon van God te vermoorden. Door Barabbas naast Jezus te plaatsen laat Pilatus het volk kiezen tussen een moordenaar, iemand die het leven van een ander neemt, en Iemand Die Zelf Zijn leven zal geven en aan anderen leven geeft.

De menigte dringt erop aan dat hij hun zal doen, zoals hij gewoon was. Dat gaf vermaak en discussie. Voor dit spel zijn ze ook nu wel te vinden. In dit evangelie gaat het initiatief daartoe van de Joden uit.

Pilatus tracht de keus van het volk te beïnvloeden door hun voor te stellen Christus los te laten Die hij "de Koning der Joden" noemt. God bestuurt de dingen zo, dat de Joden moeten kiezen tussen de moordenaar en Hem Die het leven geeft, tussen de oproermaker en de volmaakte Dienaar van God.

Vandaag is de keus tussen dezelfde personen en dagelijks wordt massaal dezelfde keus gemaakt voor Barabbas.

Pilatus is op de hoogte van de afgunst van de overpriesters op de Heer Jezus. Hij weet dat ze Hem haten omdat Hij Zich niet aan hun gezag onderwerpt en omdat Hij grote invloed heeft op het volk. Afgunst is een van de ergste en meest voorkomende zonden onder gelovigen. Het is de oorsprong van alle zonden. Het is de eerste zonde in de schepping, zowel bij de engelen – de duivel – als bij de mensen – Adam en Eva.

De overpriesters doen hun verderfelijke werk en zetten de menigten op, dat zij om de vrijlating van Barabbas moeten vragen. In dit evangelie zijn het vooral de priesters in wie de haat en vijandschap tegen Christus worden gevonden. We zien hoe wispelturig de volksgunst is als er geen geloof in Christus is. Massaal heeft de menigte van Hem geprofiteerd toen Hij zegenend onder hen was. Nu het erop lijkt dat Zijn zegenende rol is uitgespeeld en ze geen profijt meer van Hem kunnen hebben, staan ze open voor de suggesties van de overpriesters. Daarom roepen ze om de vrijlating van Barabbas. Ze kiezen de dood in plaats van het leven. Dat is de toestand van de mens.

Pilatus probeert het nog een keer en nu met een andere vraag. Als ze dan voor Barabbas kiezen, wat willen ze dan dat hij met hun Koning doet? Met al zijn diplomatie werkt Pilatus de vijanden van de Heer steeds meer in de hand. Hij meent slim te zijn, maar is gewoon een instrument van de satan. Hij zoekt alleen zijn eigen belang, terwijl hij probeert alle partijen te vriend te houden. Hij is een slappeling en corrupt, iemand die de volksgunst meer liefheeft dan het recht. Een rechter die het volk vraagt wat er met een gevangene moet gebeuren uit angst voor opstand en, als gevolg daarvan, ruzie met zijn superieuren, is een corrupte en karakterloze rechter.

Met zijn vraag legt Pilatus de beslissing in handen van de menigte. Hiermee is hij zijn greep op het volk en op de uitoefening van het recht kwijt. Met zijn vraag legt hij hun de eis in de mond om Hem te kruisigen. Dat is wat ze willen en niets anders!

Pilatus doet een laatste poging om het volk tot rede te brengen. Hij vraagt hun wat dan wel het kwaad is dat Hij gedaan zou hebben. Hij wil een reden hebben om Hem te veroordelen. De menigte is echter door het dolle

heen. Ze willen bloed zien, *Zijn* bloed. Elke poging om Jezus vrij te laten wordt beantwoord met een nog beslistere schreeuw om Zijn dood.

De slechtheid en verdorvenheid van de mens worden in wat hier gebeurt in al hun verschrikkelijke facetten openbaar. In uitingen van haat en verderf wordt de Heer Jezus niets bespaard. Om Hem gaat het in dit hele spektakel. Het gedrag van iedere betrokkene wordt bepaald door Wie Hij is. Hij werpt licht op iedere mens (*Jh 1:9*).

Dan geeft Pilatus toe aan de wil van het volk en laat hun Barabbas los. De man die veroordeeld is vanwege moord, mag vrijuit gaan. Zo bevrijdt de Heer zelfs bij deze gebeurtenis – het proces tegen Hem – een ander ten koste van Zichzelf. Nooit heeft Hij Zichzelf gered, altijd bevrijdde, zegende en redde Hij anderen ten koste van Zichzelf.

Alle uitingen en elke handeling van Pilatus getuigen van de willoosheid van deze man die de vertegenwoordiger is van het gezag van Rome. Hij is hier alleen bezig met en voor zichzelf en bekommert zich niet om waarheid en recht naar de norm van God. Pilatus levert de Heer over omdat hem dit het beste uitkomt. Hij geselt Hem zelfs nog. Al gebeurt het letterlijk door soldaten, hij is verantwoordelijk, want hij geeft de opdracht.

Bespot | *verzen 16-20*

16 De soldaten nu leidden Hem in de voorhof, dat is het pretorium, en zij riepen de hele legerafdeling samen. 17 En zij deden Hem een purperen mantel om en na een doornenkroon gevlochten te hebben zetten zij Hem die op 18 en begonnen Hem te begroeten: Gegroet, Koning der Joden! 19 En zij sloegen Zijn hoofd met een rietstok en bespuwden Hem, en zij vielen op hun knieën en huldigden Hem. 20 En toen zij Hem hadden bespot, deden zij Hem de purperen mantel af en deden Hem Zijn kleren aan; en zij leidden Hem naar buiten om Hem te kruisigen.

Pilatus geeft zijn soldaten de vrije hand om met de Heer te doen wat ze maar willen. Dit is afleiding voor hen. De hele legerafdeling wordt opgeroepen, allemaal worden ze verzameld om zich met Hem te vermaken.

Ze drijven de spot met Hem door Hem als een koning aan te kleden. Ook kronen ze Hem, maar dan met een kroon van doornen. Ze maken die eigenhandig. Zonder dat ze dit beseffen, wordt door het plaatsen van deze

kroon van doornen op Zijn hoofd gesuggereerd dat Hij de oorzaak van de vloek is die door de zonde in en over de schepping is gekomen. Na de zondeval bracht de aarde immers dorens en distels voort (*Gn 3:18*).

Wat een prachtig spel! De soldaten vermaken zich enorm. En de Heer Jezus laat het toe, evenals Zijn God. De soldaten gaan helemaal op in hun spel en groeten Hem spottend als "*de Koning der Joden*". Wat een ontzetting zal hen bevangen als ze eens voor deze Koning zullen staan als Hij op Zijn troon zit.

Elke pijniging die Hem maar kon worden bezorgd, heeft Hij ondergaan. Na de geseling, die Hij intens heeft gevoeld en waarbij Zijn rug een bloederige massa is geworden (*Ps 129:3*), slaan zij met een rietstok de dorens van de kroon diep in Zijn hoofd. De rietstok waarmee ze slaan, is geen rietje, maar een echte stok. Weer wordt Hij bespuwd, het teken van de diepste minachting. Ze knielen in zogenaamd eerbetoon voor Hem neer. Elke smaad die Hij maar kon ondervinden, is Hem aangedaan. Er is geen verachting te grof om Hem aan te doen. Toch komt er geen verzuchting tot God of een woord van vervloeking over hen over Zijn lippen. Hij verdraagt alles in Zijn ziel met Zijn God. Dit is de weg die Hij moet gaan en die Hij gaat, zonder klagen.

Als ze zijn uitgeraasd, doen ze Hem het spotkleed af en doen Hem Zijn eigen kleren weer aan. Dan leiden ze Hem naar buiten om Hem te kruisigen. Nu komt de weg naar het kruis, de weg die de Heer voorgaat voor allen die Hem willen volgen. Daarover heeft Hij gesproken tot Zijn discipelen. De wereld heeft voor ons ook niets anders, als we tenminste de Heer willen volgen. Hij vraagt ons het kruis dagelijks vrijwillig op ons te nemen en Hem te volgen in Zijn verwerping (*Lk 9:23*).

De kruisiging | verzen 21-27

21 En zij dwongen een voorbijganger, een zekere Simon van Cyréne die van [het] veld kwam, de vader van Alexander en Rufus, om Zijn kruis te dragen. 22 En zij brachten Hem op de plaats Golgotha, dat is vertaald: Schedelplaats. 23 En zij gaven Hem met mirre gemengde wijn; maar Hij nam die niet. 24 En zij kruisigden Hem en verdeelden Zijn kleren door het lot erover te werpen wat ieder mocht nemen. 25 Het was nu het derde uur toen zij Hem kruisigden. 26 En het opschrift met Zijn beschuldiging luidde: De Koning der Joden. 27 En

met Hem kruisigden zij twee rovers, een aan Zijn rechterhand en een aan Zijn linkerhand. [28 Dit vers is als niet-authentiek weggelaten.]

De Heer Jezus is zozeer verzwakt door alle mishandelingen, dat het dragen van het kruis een enorme last voor Hem is. Hij, Die het heelal draagt door het woord van Zijn kracht (*Hb 1:3*), is zo waarachtig Mens, dat Zijn krachten uitgeput zijn vanwege het doorstane lijden. Toch schrijft Hij dat lijden niet toe aan de mensen die Hem dat aandoen, maar aan Zijn God (*Ps 102:24*).

De soldaten denken dat Hij wellicht onder de last zal bezwijken nog voordat ze Hem hebben gekruisigd. Daarom dwingen ze een – voor hen toevallige – voorbijganger Zijn kruis voor Hem te dragen. Het is symbolisch dat Simon “*van [het] veld kwam*”. Zijn taak zat erop, hij was uitgewerkt. Door het kruis van de Heer Jezus op zich te nemen wordt hij eengemaakt met de verachting die het deel is van de Heer. Van Simon wordt extra vermeld dat hij de vader van Alexander en Rufus is. Rufus wordt later door Paulus “*de uitverkorene in de Heer*” genoemd (*Rm 16:13*). God zegent wat de vader doet ook door zijn kinderen te zegenen.

De soldaten brengen hun Gevangene naar de plaats van de terechtstelling. Golgotha is een heuvel net buiten Jeruzalem, buiten de legerplaats (*Hb 13:13*). Vanwege de vorm van de heuvel die van een afstand op een schedel lijkt, wordt deze plaats waarschijnlijk zo genoemd. Het is tevens een symbolische naam voor de vele terechtgestelden.

De kruisiging is de gruwelijkst denkbare marteldood. Met het oog daarop werd aan veroordeelden een mengsel van wijn met mirre te drinken gegeven dat als een verdoving werkte. Dat middel wordt de Heer ook gegeven, maar Hij weigert het te nemen (*Ps 69:22*). Hij wil het lijden in volledig bewustzijn ondergaan.

Dan wordt de Heer gekruisigd. Markus en ook de andere evangelisten beschrijven die daad in sobere bewoordingen. Het lijden is echter afschuwelijk. De Heer wordt aan het kruis genageld, spijkers gaan door Zijn handen die altijd alleen goed hebben gedaan. Nadat zij Zijn handen hadden gebonden, worden ze nu doorgraven. Op deze wijze ‘waardeert’ de mens Hem Die God in genade en zegen aan hen heeft geopenbaard.

Zijn kleren, die spreken van Zijn hele openbaring onder hen, is het enige wat te verdelen valt. Meer bezittingen heeft Hij niet. Hij laat geen fortuin

na. Alleen Zijn kleren zijn nog wat waard. Ze dobbelen erom wat ieder mag nemen. Wie zou er later in een kledingstuk lopen waarin de Heer Jezus heeft gelopen?

Het tijdstip van de kruisiging wordt duidelijk aangegeven. De Heer heeft zes uur aan het kruis gehangen. Alle zes uur was Hij het brandoffer, dat wil zeggen een offer dat volkomen aan God is gewijd en waarin God volkomen welgevallen vindt (*Lv 1:1-17*). Er zijn twee tijdsperioden van elk drie uur. De eerste periode van drie uur is van het derde tot het zesde uur, naar onze tijdsrekening van 's morgens negen uur tot twaalf uur. In die drie uur was Hij wel het brandoffer, maar nog niet het zond- en schuldoffer.

Markus vermeldt ook het opschrift boven het kruis. Dat opschrift geeft de beschuldiging weer en de reden van Zijn kruisdood. Hij hangt daar omdat Hij heeft gezegd dat Hij de Koning der Joden is. Om Zijn smaad te vergroten en Zijn vernedering volkomen te maken wordt Hij in het midden van twee rovers geplaatst, alsof Hij de grootste rover is. Naar de Schrift wordt Hij onder de misdadigers gerekend (*Js 53:12*). Zo waren ze Hem ook gevangen komen nemen. Als tegen een rover waren ze tegen Hem opgetrokken (*Mk 14:48*).

Aan het kruis bespot | *verzen 29-32*

29 En de voorbijgangers lasterden Hem, terwijl zij hun hoofden schudden en zeiden: Ha, U Die het tempelhuis afbreekt en in drie dagen opbouwt, 30 verlos Uzelf en kom van het kruis af! 31 Evenzo spotten ook de overpriesters onder elkaar met de schriftgeleerden en zeiden: Anderen heeft Hij verlost, Zichzelf kan Hij niet verlossen. 32 Laat de Christus, de Koning van Israël, nu van het kruis afkomen, opdat wij zien en geloven! Ook zij die met Hem gekruisigd waren, smaadden Hem.

De voorbijgangers lasteren de Heer, terwijl ze tegelijkertijd toch de waarheid zeggen. Als mensen voorbijgangers zijn en niet stilstaan bij het kruis om de realiteit daarvan te verstaan, worden ze lasteraars (*Kl 1:12*). Zij lasteren Hem omdat ze vanuit zichzelf – en nu niet aangezet door de overpriesters – de Heer voor leugenaar uitmaken. Voor hen zijn de uitspraken die Hij heeft gedaan, onwaar. Door die uitspraken aan te halen maken ze onbewust Zijn heerlijkheid en volmaaktheid bekend. Tevens helpen ze

mee die uitspraak waar te maken. Ze zijn bezig de tempel van Zijn lichaam af te breken die Hij na enkele dagen weer zal opbouwen.

De uitdaging om Zichzelf te verlossen en van het kruis af te komen bewijst hun blindheid voor Gods plan. Als Christus Zichzelf had verlost, was er voor niemand redding geweest. Als Hij van het kruis was afgekomen, zou ieder mens Gods oordeel zelf moeten dragen. De macht van Zijn liefde voor Zijn God en ook voor de gemeente en voor iedere individuele gelovige hield Hem aan het kruis.

De bespotting door de overpriesters onder elkaar met de schriftgeleerden is onbedoeld ook een bijdrage aan Zijn heerlijkheid. Ze spreken een diepe waarheid uit. Nooit heeft Hij Zichzelf gered, altijd heeft Hij alleen aan anderen gedacht. Hij heeft inderdaad anderen verlost, en Zichzelf kon Hij niet verlossen omdat banden van liefde Hem aan het kruis hielden.

Ze hebben al zoveel van de Heer Jezus gezien en blijven ondanks dat toch volharden in hun ongeloof. Hun ongeloof is zo hardnekkig gebleken, dat zelfs als Hij van het kruis zou afkomen, ze toch niet zouden geloven. Om te geloven is een nederige en verslagen geest nodig.

Ook die met Hem gekruisigd zijn, smaden Hem. De vernedering van de Heer en de haat van de mens zijn zo groot, dat de mens zelfs in zijn eigen doodsstrijd tijd vindt om het lijden van Gods Zoon nog groter te maken. En waarom? Hij had hen toch geen kwaad gedaan? De haat van de mens tegenover Hem wordt daar in al zijn facetten openbaar. Alles is tegen Hem. Maar het ergste moet nog komen.

Het sterven van de Heer Jezus | verzen 33-37

33 En toen [het] zesde uur was gekomen, kwam er duisternis over het hele land tot [het] negende uur toe. 34 En op het negende uur riep Jezus met luider stem: Eloï, Eloï, lemá sabachtháni? – dat is vertaald: Mijn God, Mijn God, waarom hebt U Mij verlaten? 35 En sommigen van hen die daarbij stonden en dit hoorden, zeiden: Zie, Hij roept Elia. 36 Iemand nu liep snel, vulde een spons met zure wijn, stak ze op een rietstok en gaf Hem te drinken en zei: Wacht, laten wij zien of Elia komt om Hem eraf te nemen. 37 Jezus nu liet een luide schreeuw horen en stierf.

Dan breekt het zesde uur aan. Het is midden op de dag. Als de zon op het hoogste punt aan de hemel staat, komt er plotseling volslagen duisternis over het hele land. Tot nu toe is alle lijden van de Heer door iedereen waar te nemen geweest. Het lijden voor de zonde dat nu volgt, vindt plaats in duisternis, zonder dat een menselijk oog dit kan waarnemen. Deze duisternis duurt drie uur.

In deze drie uren duisternis wordt de Zoon van God beladen met de zonden van allen die in Hem geloven en wordt Hij tot zonde gemaakt door God en oordeelt God Hem. Hij spaart Hem niet. Het oordeel dat God aan Zijn eigen geliefde Zoon voltrekt, wordt aan mensenogen onttrokken. De afrekening vindt plaats tussen God en Zijn Zoon alleen. In deze uren is de Heer Jezus behalve het brandoffer ook het zond- en schuldoffer (*Leviticus 4-5*).

Als de drie uren duisternis voorbij zijn, horen we de klacht van de Heer dat Zijn God Hem heeft verlaten. Dit is Zijn grootste lijden. In die uren is God, Die altijd met Hem was, tegen Hem. Het zwaard van Gods gerechtigheid is ontwaakt tegen de Man Die altijd Zijn Metgezel is geweest (*Zc 13:7*).

De eerste drie uren leed de Heer van de kant van de mens. In de tweede drie uren leed Hij van de kant van God. Het gevolg van de eerste drie uren is dat de mens zijn schuld tegenover God groter heeft gemaakt en tot een hoogtepunt heeft gebracht. Gods antwoord hierop is Zijn oordeel over de mens. Het gevolg van de tweede drie uren is de verzoening die God kan aanbieden aan zelfs de grootste lasteraar.

De klacht van de Heer is de vraag aan God – Die Hij “*Mijn God*” noemt – waarom Hij Hem heeft verlaten. Hij wist het wel, maar Hij spreekt deze klacht uit, opdat wij zouden begrijpen hoe enorm Zijn lijden was vanwege het verlaten worden door God. Hij was door alles heengegaan met Zijn God, terwijl allen Hem hadden verlaten, maar nu was Hij ook door God alleen gelaten.

Deze eenzaamheid is de eenzaamheid die ieder mens eeuwig zal kennen die in ongelof sterft, maar zonder die vraag naar het waarom. Ieder mens die in de hel is, zal weten waarom dat is. Tegelijk zal zijn eenzaamheid door hem op een geheel andere wijze worden ervaren. Hij, Wiens diepste vreugde het was in Gods nabijheid te zijn en dat ook altijd was, heeft op unieke wijze het gemis ervaren. Geen enkele ongelovige die verloren zal gaan, zal dat ooit zo beleven. Hij is daarin de Enige.

Als de drie uren duisternis voorbij zijn, gaat de bespottung gewoon verder. De uitleg van Zijn woorden als zou Hij om Elia roepen, is daarvan een bewijs. Het kan ook zijn dat iemand deze opmerking maakt die de taal niet verstaat en Elia hoort noemen, terwijl de Heer "Eloï" zegt.

De Heer heeft dorst. Iemand geeft Hem te drinken, opdat Hij wat langer zou leven en Zijn roep om Elia mogelijk verhoord zou worden. Zo spot de mens met Hem. Maar Zijn leven en Zijn sterven zijn niet in handen van mensen. Hij sterft op de tijd die God heeft bepaald. Geheel in overeenstemming daarmee geeft de Heer op dat moment vrijwillig Zijn geest over in de handen van de Vader.

Hij sterft niet van uitputting, maar legt Zelf Zijn leven af (*Jh 10:17-18*). Wat heeft Hij nog meer te doen in een wereld waarin Hij alleen leefde om de wil van God te volbrengen? Alles is voleindigd en Hij moet noodzakelijk heengaan omdat Hij door de wereld is verworpen. Daardoor is er in deze wereld geen plaats meer voor Zijn barmhartigheid tegenover haar.

Hij geeft de geest, gehoorzaam tot het einde toe, om in een andere wereld – hetzij voor Zijn ziel gescheiden van het lichaam, hetzij in de heerlijkheid – een leven te beginnen waar het kwaad nooit kan inkomen en waar de nieuwe mens volmaakt gelukkig zal zijn in de tegenwoordigheid van God.

Het voorhangsel scheurt | *vers 38*

38 En het voorhangsel van het tempelhuis scheurde in tweeën, van boven naar beneden.

Nu de dood is tenietgedaan en de enige rechtvaardige grondslag is gelegd voor het leven en de verlossing, is het Joodse systeem daarmee veroordeeld. Het vonnis wordt voltrokken aan dat wat daarvan het karakteristieke en centrale kenmerk vormde: het voorhangsel. Dit voorhangsel duidde in beeld aan dat God binnen was en de mens buiten stond.

Het grote wonder is dat door de dood van Christus tegelijk God tot de mens naar buiten komt en de mens tot God kan naderen. Het directe resultaat van Zijn dood is een vrije toegang tot God. Het is een daad van God: *Hij* scheurt het voorhangsel van bovenaf naar beneden. De toegang tot God is vrij. De mens kan naar binnen gaan in de tegenwoordigheid van God op grond van het bloed van Christus (*Hb 10:19*).

De hoofdman en de vrouwen | verzen 39-41

39 Toen nu de centurio die daarbij stond tegenover Hem, zag dat Hij zo <roepend> was gestorven, zei hij: Waarlijk, deze Mens was Gods Zoon! 40 Nu stonden er ook vrouwen uit de verte toe te zien, onder wie ook Maria Magdalena was en Maria, de moeder van Jakobus de kleine en van Joses, en Salóme, 41 die, toen Hij in Galiléa was, Hem volgden en Hem dienden, en vele andere [vrouwen] die met Hem naar Jeruzalem waren opgetrokken.

Zijn volk heeft Hem verworpen en vergenoegd Zijn dood waargenomen. Er is ook een Romeinse hoofdman die Zijn dood heeft waargenomen, maar die daardoor tot de belijdenis komt dat Hij de Zoon van God was. Deze heiden belijdt als waarheid wat de overpriesters als aanleiding hebben genomen voor Zijn veroordeling en dood (Mk 14:61-64).

Van de discipelen is niemand bij het kruis te vinden, maar er staan wel vrouwen. Deze vrouwen laten een grotere toewijding zien en volgen de Heer Jezus verder dan de discipelen, die zijn gevlucht. Zeker staan ze op grote afstand van Hem, maar ze hebben Hem niet uit het oog verloren. De dood bracht geen scheiding aan tussen de harten van deze zwakke vrouwen en de Heer omdat ze Hem liefhadden.

Vrouwen worden in groten getale in het gevolg van de Heer Jezus gevonden. Zij tonen een groter medegevoel dan mannen. Zij komen over het algemeen ook eerder tot bekering dan mannen omdat zij een groter gevoel hebben van de ellende en smart die door de zonde in de wereld zijn gekomen. Daardoor zoeken zij in hun zwakheid hulp en ondersteuning bij de ware Boaz (Ru 2:1). Boaz betekent 'in Hem is kracht'. Mannen zijn minder gevoelig voor ellende en smart en daardoor minder snel geneigd tot het zoeken van hulp bij een Ander.

De begrafenis | verzen 42-47

42 En toen het al avond was geworden, omdat het [de] voorbereiding was, dat is [de] voorsabbat, 43 kwam Jozef van Arimathéa, een aanzienlijk raadsheer, die ook zelf het koninkrijk van God verwachtte, en waagde het naar binnen te gaan naar Pilatus en het lichaam van Jezus te vragen. 44 Pilatus nu verwonderde zich dat Hij al gestorven was, en nadat hij de centurio bij zich had geroepen, ondervroeg hij hem of Hij al <lang> gestorven was. 45 En toen hij het van de

centurio had vernomen, schonk hij Jozef het lichaam. 46 En na een stuk linnen gekocht te hebben nam hij Hem af, wikkelde Hem in het stuk linnen en legde Hem in een graf dat uit een rots was gehouwen, en hij wentelde een steen voor de ingang van het graf. 47 Maria Magdalena nu en Maria, de [moeder] van Joses, zagen waar Hij gelegd was.

Deze dag loopt ten einde, een dag die eeuwig herdacht zal worden omdat daarop een werk is verricht waarvan de gevolgen tot in alle eeuwigheid gezien zullen worden. Voor de Joden is het ook een speciale dag omdat het de voorsabbat is waarop in dit geval ook de voorbereiding voor het Pascha plaatsvindt. Voor het geloof is de grote voorbereiding voor het ware Pascha tot stand gebracht, want het Lam van het Pascha is gestorven (1Ko 5:7). Het ongeloof gaat door met het volgen van godsdienstige gewoonten waar God van growt.

De dood van de Heer Jezus is de aanleiding voor een verborgen discipel om naar voren te komen. Jozef neemt de moed om naar Pilatus te gaan en hem om "het lichaam van Jezus te vragen". Hij is een aanzienlijk raadsheer met wie Pilatus mogelijk vaker overlegd heeft over bestuurlijke zaken. De nederige Dienaar wordt in Zijn dood gediend door een aanzienlijk raadsheer. Innerlijk was Jozef een discipel van de Heer. Hij zag uit naar Zijn regering. Nu vereenzelvigd hij zich openlijk met een verworpen en gestorven Koning.

Pilatus verwondert zich erover dat de Heer al gestorven is. Normaal is de kruisiging een langzame dood waarbij de dood soms pas intreedt na dagen van het vreselijkste lijden. Bij de Heer Jezus duurde het slechts enkele uren. Hij had niets meer te doen. Het had daarom geen zin om langer te blijven leven. Als Enige kon Hij Zijn leven afleggen op het moment dat daarvoor gekomen was.

Pilatus wil zekerheid aangaande de dood van deze bijzondere Veroordeelde. Als hij van de centurio de bevestiging heeft van de dood van Jezus, geeft hij Zijn lichaam vrij. Jozef mag het hebben. Terwijl geen enkel familielid van de Heer naar voren komt om zich over Hem te ontfermen als Hij gestorven is, heeft God toch iemand die voor Zijn Zoon zorgt.

De tabernakel van de Zoon van God die Hij zojuist heeft verlaten, blijft niet zonder dit eerbetoon dat Hem toekomt van de zijde van de mensen. God zorgt daarvoor. Jozef wikkelde Hem in een stuk linnen. De Heer wordt be-

graven in doeken. Hij werd ook in doeken gewikkeld toen Hij geboren was (*Lk 2:7*). Het reine linnen past bij de reine Dienaar, evenals een rein graf, dat nooit met de dood in aanraking is geweest.

Ook bij deze handelingen zijn de vrouwen toeschouwers. Zij blijven bij hun Heer, gehecht als ze aan Hem zijn. Waar Hij is, willen zij zijn. Dit is het gezelschap dat aanwezig is bij Zijn begrafenis. De Heer is in de grootste armoede en eenzaamheid gestorven. Nu Hij wordt begraven, is er geen massa mensen aanwezig.

Markus 16

De opstanding | verzen 1-8

1 En toen de sabbat voorbij was, kochten Maria Magdalena, Maria, de [moeder] van Jakobus, en Salóme specerijen om Hem te komen zalven. 2 En zeer vroeg op de eerste [dag] van de week kwamen zij bij het graf, toen de zon opging. 3 En zij zeiden tot elkaar: Wie zal voor ons de steen van de ingang van het graf afwentelen? 4 En toen zij opkeken, zagen zij dat de steen was afgewenteld, want hij was zeer groot. 5 En toen zij in het graf waren gegaan, zagen zij een jongeman zitten aan de rechterkant, bekleed met een lang wit kleed, en zij ontstelden. 6 Hij zei echter tot hen: Weest niet ontsteld. U zoekt Jezus de Nazaréner, de Gekruisigde; Hij is opgewekt, Hij is hier niet; zie, de plaats waar zij Hem hebben gelegd. 7 Maar gaat heen, zegt aan Zijn discipelen en aan Petrus: Hij gaat u voor naar Galiléa; daar zult u Hem zien, zoals Hij u heeft gezegd. 8 En zij gingen naar buiten en vluchtten weg van het graf, want beving en ontzetting hadden hen bevangen; en niemand zeiden zij iets, want zij waren bang.

Hoewel de Heer heeft gezegd dat Hij op de derde dag zal opstaan, komen de vrouwen met specerijen om Hem te zalven. Ze kopen die zodra de sabbat voorbij is. Hoewel ze iets willen doen wat niet hoefde te gebeuren, tonen de vrouwen een gezindheid die past bij mensen die de Heer liefhebben. Hij is alles voor hen.

Maria van Bethanië is er niet bij. Zij heeft Hem gezalfd en dit gedaan vóór Zijn begrafenis (Mk 14:8). Zij heeft al Zijn woorden ingedronken (Lk 10:39) en geloofd dat Hij zou opstaan. Daarover had Hij immers ook gesproken (Mk 8:31; 9:31; 10:34).

Het is zeer vroeg op de eerste dag van de week. Dat wijst op het nieuwe begin. De dag van de opstanding is de zondag. Terwijl de vrouwen bij de plaats komen waar de dood heerst, gaat de zon op. De dood is overwonnen, de zon verschijnt. De angst kan verdwijnen, een nieuwe periode breekt aan. De vrouwen zien nog niets van al het nieuwe dat met de opstanding van de Heer Jezus is gekomen. Zij zien zich geplaatst voor een grote moeilijkheid. De steen die het graf afsluit, kunnen zij niet wegrollen.

Hoe moeten ze nu Zijn lichaam zalven? Ze kunnen nog geen moment aan de opstanding denken.

Als ze bij het graf komen, zien ze dat de grote steen is afgewenteld. Hun probleem is er niet. De steen is niet afgewenteld om de Heer eruit te laten, maar om hen erin te laten. Ze gaan in het graf en zien daar een jongeman zitten. De jongeman is een engel. Hij bezit de eeuwige jeugd omdat hij niet bij de aarde, maar bij de hemel hoort. Zijn verschijning maakt indruk.

Markus merkt op dat hij aan de rechterkant zit en dat hij is bekleed met een lang wit kleed. De hele verschijning past bij de geweldige gebeurtenis van de opstanding van Christus. De dood is overwonnen, er is iets nieuws ontstaan. Door de opstanding is de basis gelegd van een nieuwe schepping. "Jongeman" spreekt van de eeuwige frisheid en de kracht van het nieuwe. Dat hij "aan de rechterkant" zit, spreekt van de eeuwige kracht en heerlijkheid van dat nieuwe. Het is de plaats die Christus bij God inneemt (*vers 19*). Dat hij is bekleed met "een lang wit kleed", spreekt van het eeuwige resultaat van dat nieuwe: ieder die er deel aan heeft, is rein en zuiver voor God (*Op 7:9*).

De jongeman uit *Markus 14* (*Mk 14:51*) staat met deze jongeman in contrast. Die jongeman wilde volgen in eigen kracht, de kracht van het vlees. Dan kan er alleen falen zijn.

De engel stelt de vrouwen gerust. Hij weet dat ze op zoek zijn naar Hem Die zij kennen als de verachte Jezus uit het verachte Nazareth. Hij spreekt met deze woorden zijn waardering voor hen uit. Het is de waardering van de hemel omdat zij zich aan die Persoon hebben verbonden. Hij stelt hen ook gerust wat betreft hun geliefde Heer. De engel kan hun zeggen dat Hij is opgewekt. Hij is niet meer in het graf. Ze kunnen zich er zelf van overtuigen. Ze moeten maar kijken naar de plaats waar zij Hem hadden gelegd. Die plaats is leeg.

De engel zendt hen weg van het graf met een boodschap van de Heer voor Zijn discipelen. Hij zegt hun dat ze tegen de discipelen moeten zeggen waar ze Hem kunnen vinden. Hij zegt ook tegen hen dat ze dit speciaal tegen Petrus moeten zeggen. Daardoor zal hij de verzekering krijgen dat de Heer hem liefheeft en wil dat hij er ook bij is.

De engel doet niets anders dan herinneren aan wat de Heer eerder heeft gezegd over Zijn opstanding en over de plaats waar ze Hem kunnen zien

(Mk 14:28). De Heer gaat altijd voorop. Als we Hem volgen, zullen we Hem zien. Wat Hij toen heeft gezegd, is de aanleiding geweest voor de verklaring van Petrus dat hij Hem nooit zou verloochenen (Mk 14:28-29). De boodschap van de vrouwen zal voor Petrus een grote bemoediging zijn.

In al hun liefde voor de Heer kunnen ze de ontmoeting met de hemel niet aan. Ze zijn er niet aan toe om hemelse dingen aan te horen. Het maakt hen bang en ontzet en ze vluchten weg. Ze durven er met niemand over te praten. Later zullen ze er de rijkdom van leren kennen. De Heer kent hun oprechtheid en zal hun liefde beantwoorden.

Verschijsing aan Maria Magdalena | *verzen 9-11*

9 <Toen Hij nu was opgestaan, vroeg op de eerste [dag] van de week, verscheen Hij eerst aan Maria Magdalena, uit wie Hij zeven demonen had uitgedreven. 10 Deze ging heen en berichtte het aan hen die met Hem geweest waren, die treurden en weenden. 11 En toen dezen hoorden dat Hij leefde en door haar gezien was, geloofden zij [haar] niet.

Na het getuigenis van de engel over de opstanding van de Heer Jezus verschijnt Hij nu Zelf als de Opgestane. Maria Magdalena is de eerste aan wie Hij verschijnt. Ze is eerst weggevlucht met de anderen, maar is weer teruggekeerd naar het graf. Zij heeft een speciale liefde voor de Heer omdat Hij haar heeft bevrijd uit de macht van de satan die volledig bezit van haar had genomen. Nu is ze volledig door Hem in beslag genomen. Hij openbaart Zich aan haar en neemt zo al haar twijfel weg (Jh 20:11-17).

Ze gaat naar de discipelen “die met Hem geweest waren”, maar soms zo slecht geluisterd hadden, om hun te vertellen dat ze de Heer heeft gezien. Ze vindt de discipelen in grote droefheid. Dat zegt iets van hun liefde voor Hem en het zegt ook iets van hun hopeloosheid.

De discipelen zijn niet alleen wanhopig, ze zijn ook ongelovig. Als ze het getuigenis van Maria horen dat de Heer leeft en dat zij Hem zelf heeft gezien, geloven ze haar niet. Maria is een ooggetuige, ze geeft niet iets door wat ze heeft horen vertellen, maar ze heeft Hem zelf gezien. De discipelen zijn de woorden kwijt die Hij heeft gesproken over Zijn opstanding omdat ze die woorden niet hebben begrepen. Als we Zijn Woord vergeten, zijn we niet te troosten.

Diverse verschijningen | verzen 12-14

12 Na deze dingen nu openbaarde Hij Zich in een andere gedaante aan twee van hen, terwijl zij wandelden en naar [het] veld gingen. 13 En dezen gingen weg en berichtten het aan de overigen, maar zij geloofden ook die niet. 14 Later <nu> openbaarde Hij Zich aan de elfen terwijl zij aanlagen, en verweet [hun] hun ongeloof en hardheid van hart, omdat zij hen die Hem hadden gezien nadat Hij was opgewekt, niet hadden geloofd.

De Heer gaat door met Zich te openbaren en daarmee de bewijzen van Zijn opstanding te vermenigvuldigen. Dit keer vertoont Hij Zich in een andere gedaante aan twee van Zijn discipelen. Die zijn ook bedroefd over wat er is gebeurd (Lk 24:17). Ze hoopten dat het koninkrijk zou worden opgericht. Nu Hij is gestorven, gaat dat niet door. Ze kunnen niet anders dan de draad van het dagelijkse leven weer oppakken.

Als ze Hem hebben herkend, gaan ze die geweldige ontmoeting verhalen aan de andere discipelen. Net als het verslag van Maria Magdalena vindt ook hun verslag, dat ze vol blijdschap doen, geen weerklank. Ook deze twee kunnen de treurende discipelen niet overtuigen van het feit dat de Heer is opgestaan. De discipelen blijven volharden in hun ongeloof.

Dan komt het moment dat Hij Zich aan de elfen openbaart. Bij deze eerste ontmoeting na Zijn opstanding moet Hij beginnen met hun het verwijt te maken dat ze de getuigen van Zijn opstanding niet hebben geloofd. Hij kan dat niet onopgemerkt voorbij laten gaan. Ze moeten zich schamen voor hun ongeloof en dat belijden. Daardoor wordt de weg vrij om uitgezonden te worden. Juist na dit verwijt zendt Hij hen uit. Dat is wel een wonderlijke manier om deze mannen geschikt te maken om aan anderen te prediken. Toch moest het zo gebeuren.

Gods manier om ons geschikt te maken om aan anderen te prediken is dat Hij ons eerst tot niets maakt in onze eigen ogen en ons laat ontdekken wie we zelf zijn. Het besef van ons eigen ongeloof in het verleden wordt door God gebruikt als Hij ons uitzendt om anderen te roepen om te geloven. We kunnen hun ongeloof begrijpen en hebben met hen te doen omdat we zelf ook ongelovig zijn geweest. Het vertrouwen wordt daardoor op God gesteld.

De zendingsofdracht | verzen 15-18

15 En Hij zei tot hen: Gaat heen in de hele wereld en predikt het evangelie aan de hele schepping. 16 Wie geloofd heeft en gedoopt is, zal behouden worden; wie echter niet gelooft, zal veroordeeld worden. 17 Hen nu die geloven, zullen deze tekenen volgen: in Mijn Naam zullen zij demonen uitdrijven, in <nieuwe> talen zullen zij spreken, 18 <en met hun handen> zullen zij slangen opnemen, en als zij iets dodelijks drinken, zal het hun geenszins schaden; op zieken zullen zij [de] handen leggen en zij zullen beter worden.

De opdracht die de Heer geeft, is algemeen, zonder enige beperking. Het is niet meer het evangelie van het koninkrijk alleen voor Israël. Het bevel om heen te gaan houdt in dat we doelbewust een reis maken waarvoor we moeten opstaan uit ons persoonlijke comfort. De taak is het evangelie als een heraut te verkondigen, het te spreken, en het niet alleen als een 'stille getuige' door de manier van leven te laten zien.

Ze moeten het evangelie prediken, opdat mensen tot geloof komen. Zij die tot geloof komen, moeten worden gedoopt. Wie gelooft en gedoopt is, heeft geen deel meer aan het oordeel dat over de wereld komt. Dat betekent niet dat iemand die wel gelooft, maar niet gedoopt is, niet behouden is. Geloof en doop horen bij elkaar voor wat betreft de weg van geloof die een bekeerd iemand door de wereld gaat. Het heeft te maken met zijn verblijf op aarde. Dat blijkt ook wel uit het slot van het vers. Daar staat niet: Wie niet geloofd heeft *en niet gedoopt is*, zal veroordeeld worden. Het oordeel komt alleen over iemand als hij niet heeft geloofd. De doop is een uiterlijke zaak, een uiterlijke belijdenis, die laat zien wat er innerlijk met iemand is gebeurd. Geloof en doop horen bij elkaar (*Rm 10:9-10*).

De Heer verbindt aan de prediking bepaalde tekenen. Als deze tekenen er zijn, gebeuren ze niet door de predikers, maar door *hen die geloven!* Ook worden er geen voorwaarden aan verbonden, bijvoorbeeld een bijzondere geestesdoop. Er staat ook niet dat erom gebeden moet worden en ook niet dat het overal, door iedereen en in alle tijden zal gebeuren. Als dat wel zo zou zijn, zou dat betekenen dat er vandaag de dag niet veel gelovigen zijn, want verreweg de meeste gelovigen verrichten deze tekenen niet. Ook in Korinthe, waar meerdere van deze gaven waren, werden niet alle gaven door alle gelovigen uitgeoefend. Daar staat ook waartoe bijvoorbeeld de talen gegeven zijn en hoe ze moeten worden gebruikt.

Het eerste teken dat gebeurt door hen die geloven, is te zien in hun macht over boze geesten. Het tweede teken, de talen, betekent dat het aanbod van de genade de grenzen van Israël overschrijdt en zich tot de hele wereld richt. De bewijzen dat deze tekenen gebeurd zijn, vinden we in het boek *Handelingen* (Hd 2:4; 8:7; 9:34; 28:1-6). Alleen van het drinken van iets dodelijks vinden we in *Handelingen* geen voorbeeld.

Opmerkelijk is wel dat deze tekenen in *Handelingen* alleen worden gedaan door de apostelen (Hd 5:12). We lezen nergens in *Handelingen* dat de gelovigen in Jeruzalem, Samaria, Filippi, Korinthe, Efeze, Thessalonika enzovoort gekenmerkt werden door de tekenen die Markus hier noemt. Waarom volgen hen die tekenen niet? Omdat deze tekenen niet aan alle gelovigen zijn gegeven om te doen.

Dat wil niet zeggen dat God deze wonderen niet meer doet of kan doen. Maar dat is wel iets anders dan ze van algemene geldigheid te verklaren, als iets wat, ook nu nog, alle gelovigen zouden moeten kunnen doen.

De hemelvaart | *versen 19-20*

19 De Heer <Jezus> dan, nadat Hij tot hen had gesproken, werd opgenomen in de hemel en ging zitten aan [de] rechterhand van God. 20 En zij gingen uit en predikten overal, terwijl de Heer meewerkte en het Woord bevestigde door de tekenen die daarop volgden.>

Nadat de Heer Zijn bevel tot prediking heeft gegeven, heeft Hij Zijn dienstwerk ten volle volbracht. Hij heeft Zijn taak overgedragen aan Zijn discipelen. Als bewijs van de goedkeuring en waardering van Zijn werk door God wordt Hij opgenomen. Hij *wordt* opgenomen, dat gebeurt met Hem. God doet dat. Tegelijk is Hij Zich ook van Zijn eigen waardigheid bewust. Dat blijkt uit het feit dat niet God Hem op de plaats van eer aan Zijn rechterhand zet, maar dat Hij daar Zelf gaat zitten.

In *vers 19*, het voorlaatste vers van dit evangelie, wordt de Heer Jezus voor de eerste keer in dit evangelie "Heer" genoemd en in *vers 20*, het laatste vers, voor de tweede keer. De discipelen volgen het bevel van *de Heer* op.

Tegelijk blijft Hij ook in de hemel, op de plaats van eer, de volkomen Dienaar. Hij werkt mee met Zijn dienaren op aarde, dat wil zeggen dat Hij het eigenlijke werk doet. Hij doet dat door de prediking te zegenen en deze te

bevestigen door zichtbare bewijzen te geven dat het inderdaad Zijn Woord is dat wordt gepredikt (*Hd 14:3; Hb 2:3-4*).

Tekenen zijn nergens in de Schrift een doel op zichzelf, maar hebben altijd tot doel het gepredikte Woord te ondersteunen (*Hb 2:3-4*). Dit extra bewijs was nodig omdat het Woord van God nog niet compleet was. Wij hebben nu het volledige Woord van God. Bewijzen daarnaast zijn niet meer nodig, hoewel God ze in Zijn genade kan geven waar Hij dat nodig vindt.

Andere publicaties

Op de website www.oudesporen.nl staan onder het menu 'Artikelen' en het submenu 'Auteurs -> Ger de Koning' de volgende commentaren en publicaties:

1. De serie 'Toegelicht en toegepast', een commentaarreeks van de bijbelboeken van het Oude Testament.
2. De 'Zie-serie', een commentaarreeks van de vier Evangelieën en *Handelingen*.
3. De 'Rotsvast-serie', een commentaarreeks met een verklaring van de nieuwtestamentische bijbelboeken vanaf de *brief aan de Romeinen* tot en met *Openbaring*. Deze serie heeft tot doel hen die jong zijn in het geloof te helpen bij het lezen en leren begrijpen van Gods Woord.
4. Publicaties over diverse onderwerpen.

Van diverse Nederlandse publicaties zijn vertalingen in andere talen beschikbaar.

Alle commentaren en publicaties zijn vrij te downloaden als pdf-bestand en als e-book.

Als er een ISBN wordt vermeld, is het boek ook als paperback te bestellen. Dat kan door op het betreffende ISBN te klikken. Voor een Nederlandse publicatie verschijnt de site www.uitgeverijdaniel.nl. Deze publicatie kan ook via de christelijke boekhandel worden besteld. Voor een in het Duits vertaalde publicatie met een ISBN verschijnt de Duitse website www.daniel-verlag.de.

De Nederlandse commentaren staan ook op www.kingcomments.com. Bijbelboeken en verzen kunnen eenvoudig en snel worden benaderd. De commentaren kunnen worden gelezen op elk beeldscherm, van pc tot smartphone. Meer info staat onder 'Informatie' op de site. Het is raadzaam die eerst te lezen.

